

Uradni list Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si

e-pošta: info@uradni-list.si

Št. 45 Ljubljana, torek 4. 6. 2024

ISSN 1318-0576 Leto XXXIV

DRŽAVNI ZBOR

1557. Zakon o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi Zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS)

Razglasjam Zakon o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. maja 2024.

Št. 003-02-1/2024-114
Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

Z A K O N

O URESNIČEVANJU KULTURNIH PRAVIC PRIPADNIKOV NARODNIH SKUPNOSTI NARODOV NEKDANJE SOCIALISTIČNE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI (ZUKPPNS)

1. člen

(vsebina zakona)

(1) Ob upoštevanju Deklaracije Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 7/11) ta zakon ureja načine uresničevanja kulturnih pravic pripadnikov in pripadnic narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: pripadniki narodov nekdanje SFRJ v RS), podporo njihovem uresničevanju ter pristojnosti države.

(2) Ta zakon ureja tudi sestavo, naloge in delovanje Sveta Vlade Republike Slovenije za vprašanja pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji.

2. člen

(pomen izrazov)

Posamezni izrazi v tem zakonu imajo naslednji pomen:

1. pripadniki narodov nekdanje SFRJ v RS so Albanci in Albanke, Bošnjaki in Bošnjakinje, Črnogorci in Črnogorke, Hrvati in Hrvatice, Makedonci in Makedonke ter Srbi in Srbinke, ki so prebivalci Republike Slovenije;

2. reprezentativna organizacija pripadnikov naroda nekdanje SFRJ v RS je zveza društev ali druga organizacija, ki združuje največ nevladnih organizacij pripadnikov posameznega naroda nekdanje SFRJ v RS.

3. člen

(kulturne pravice pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS)

(1) Kulturne pravice pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS obsegajo pravico do ohranjanja in razvoja identitete, pravico do gojenja kulture, pravico do ohranjanja kulturne dediščine na ozemlju Republike Slovenije, pravico do ohranjanja lastne kulturne in družbene zgodovine, pravico do uporabe maternega jezika in pisave, pravico do ustvarjanja in razširjanja medijskih programskih vsebin, pravico do lastnega založništva in druge kulturne pravice ter se uresničujejo s projekti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS.

(2) Kulturne pravice iz prejšnjega odstavka se zagotavljajo z namenom ohranjanja in razvoja narodnostne identitete pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS ter utrjevanja zavesti vseh drugih prebivalcev Republike Slovenije o njihovi prisotnosti in delovanju v družbi, zagotavljanja njihove enakopravne vključenosti v družbi, spodbujanja medkulturnega dialoga, ohranjanja strpnosti ter razvijanja sožitja vseh prebivalcev Republike Slovenije.

4. člen

(pristojnosti države)

(1) Republika Slovenija pripadnikom narodov nekdanje SFRJ v RS zagotavlja uresničevanje in podporo uresničevanju kulturnih pravic iz prejšnjega člena.

(2) Podpora je oblika financiranja oziroma sofinanciranja uresničevanja kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS z javnimi sredstvi iz proračuna Republike Slovenije in s sredstvi mednarodnih podpornih mehanizmov.

(3) Uresničevanje kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS in podporo izvajanju njihovih kulturnih projektov po tem zakonu zagotavlja ministrstvo, pristojno za kulturo.

(4) Uresničevanje kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS na področju osnovnošolskega in srednje-

šolskega učenja maternega jezika in kulture po tem zakonu zagotavlja ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje.

5. člen

(naloge ministrstva, pristojnega za kulturo)

Ministrstvo, pristojno za kulturo, opravlja naslednje naloge:

- na podlagi javnega razpisa financira oziroma sofinancira kulturne projekte pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS, ki jih nevladne organizacije pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS izvajajo na področju kulture;
- načrtuje in spremlja porabo javnih sredstev in sredstev iz mednarodnih podpornih mehanizmov za potrebe uresničevanja kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS;
- vodi register reprezentativnih organizacij iz 7. člena tega zakona;
- opravlja strokovne in administrativno-tehnične naloge za Svet Vlade Republike Slovenije za vprašanja pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS;
- pri opravljanju svojih nalog sodeluje z drugimi ministri, državnimi organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in reprezentativnimi organizacijami pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS, Javnim zavodom Radiotelevizija Slovenija ter raziskovalnimi in drugimi organizacijami, ki obravnavajo vprašanja uresničevanja kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS;
- strokovne naloge, ki zadevajo uresničevanje kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS s področja kulture.

6. člen

(Svet Vlade Republike Slovenije za vprašanja pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji)

(1) Vlada Republike Slovenije ustanovi Svet Vlade Republike Slovenije za vprašanja pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: svet) najkasneje šest mesecev po nastopu svoje funkcije.

(2) Svet opravlja naslednje naloge:

- obravnava vprašanja, zahteve in predloge, ki jih svetu predložijo reprezentativne organizacije pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS (v nadaljnjem besedilu: reprezentativne organizacije);
 - obravnava in sprejema stališča do predlogov odločitev Vlade Republike Slovenije in ministrstev, ki se nanašajo na tematike narodov nekdanje SFRJ v RS;
 - spremlja in ocenjuje spoštovanje in uresničevanje pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije, osamosvojitvenimi dokumenti ter Ustavo Republike Slovenije;
 - spremlja sprejemanje in izvajanje ukrepov za ohranjanje, razvoj in spodbujanje etnične in narodne identitete pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS, predvsem za: izražanje, ohranjanje in razvoj elementov identitete, tj. vere, kulture in jezika; dostop do medijev in ustvarjanje lastne produkcije v jezikih narodov nekdanje SFRJ v RS; možnosti za ustrezno organiziranost in delovanje; možnosti neoviranih stikov z matičnim narodom; daje pobude in predloge za sprejemanje nadaljnjih ukrepov in aktivnosti za spodbujanje, razvoj in ohranitev etnične in narodnostne identitete pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS; prepoznavna načine za izboljšanje njihove participacije pri sprejemanju odločitev, ki jih zadevajo, daje pobude na področju izobraževanja, osveščanja in raziskovanja;
 - obvešča Javni zavod Radiotelevizija Slovenija o vprašanih, povezanih s programi javnega zavoda, namenjenimi pripadnikom narodov nekdanje SFRJ v RS;
 - pripravlja poročila o svojem delu, s katerimi enkrat letno seznanja Vlado Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije.
- (3) Svet sestavlja dvanajst članov, in sicer:
- minister, pristojen za kulturo,
 - predstavnik ministrstva, pristojnega za vzgojo in izobraževanje,

- predstavnik ministrstva, pristojnega za notranje zadeve,
- predstavnik ministrstva, pristojnega za zunanje in evropske zadeve,
- predstavnik ministrstva, pristojnega za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- predstavnik Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
- šest predstavnikov narodov nekdanje SFRJ v RS, vsaka reprezentativna organizacija imenuje enega predstavnika in njegovega namestnika za čas odsotnosti.

(4) Člane sveta iz prve do šeste alineje prejšnjega odstavka imenuje in razrešuje Vlada Republike Slovenije na predlog pristojnih ministrstev. Člane iz sedme alineje prejšnjega odstavka imenujejo reprezentativne organizacije.

(5) Svetu predseduje minister, pristojen za kulturo. Predsednik sveta predstavlja in zastopa svet ter vodi njegove seje. Podpredsednika sveta izvolijo člani izmed predstavnikov narodnih skupnosti.

(6) Mandat članov sveta od prve do šeste alineje tretjega odstavka tega člena preneha s prenehanjem mandata Vlade Republike Slovenije in v primeru odstopa. Mandat članov iz sedme alineje tretjega odstavka tega člena traja štiri leta. Člani so lahko po izteku mandata ponovno imenovani.

(7) Član sveta iz sedme alineje tretjega odstavka tega člena je predčasno razrešen:

- na predlog reprezentativne organizacije, ki ga je predlagala v imenovanje,
- če reprezentativna organizacija, ki ga je predlagala v imenovanje, izgubi status reprezentativnosti.

(8) Način delovanja sveta, imenovanje in razreševanje članov sveta podrobneje ureja poslovnik, ki ga svet sprejme z dvotretjinsko večino glasov vseh članov. Svet sprejme poslovnik v šestdesetih dneh od ustanovitve.

(9) Člani sveta iz sedme alineje tretjega odstavka tega člena so upravičeni do sejnine in povračila prevoznih stroškov. Višina sejnine in povračila prevoznih stroškov se določi v skladu s predpisi, ki urejajo sejnine in povračila stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih.

(10) Delo sveta je javno, kar se zagotavlja z obveščanjem medijev in javnosti z objavami na spletnih straneh ministrstva, pristojnega za kulturo.

(11) Finančne, materialne in prostorske pogoje, potrebne za delovanje sveta, zagotavlja generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije, opravljanje strokovnih in administrativno-tehničnih nalog svetu pa zagotavlja ministrstvo, pristojno za kulturo.

7. člen

(status organizacij pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v RS)

(1) Minister, pristojen za kulturo, sprejme pravilnik za določitev kriterijev za izpolnjevanje pogoja za pridobitev statusa reprezentativne organizacije (v nadaljnjem besedilu: status reprezentativnosti).

(2) Minister, pristojen za kulturo, izda odločbo o pridobitvi statusa reprezentativnosti. Zoper odločbo o zavrnitvi podelitve statusa reprezentativnosti pritožba ni možna, dopusten pa je upravni spor.

(3) Minister, pristojen za kulturo, izda odločbo o odvzemu statusa reprezentativnosti, če organizacija preneha izpolnjevati pogoje iz prvega odstavka tega člena. Zoper odločbo o odvzemu statusa reprezentativnosti pritožba ni možna, dopusten pa je upravni spor.

(4) Ministrstvo, pristojno za kulturo, vzpostavi in vodi register reprezentativnih organizacij, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in sedež reprezentativne organizacije,
- številka in datum odločbe o pridobitvi oziroma odvzemu statusa reprezentativnosti.

(5) V registru reprezentativnih organizacij se hranijo naslednje listine:

- odločba o pridobitvi statusa reprezentativnosti,
- odločba o odvzemu statusa reprezentativnosti.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

8. člen

(začetek opravljanja nalog ministrstev)

(1) Ministrstvo, pristojno za kulturo, začne opravljati naloge v skladu s tem zakonom v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje, začne opravljati naloge v skladu s tem zakonom v enem letu od uveljavitve tega zakona.

9. člen

(opravljanje nalog Sveta Vlade Republike Slovenije za vprašanja pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji)

(1) Naloge sveta iz 6. člena tega zakona do ustanovitve novega sveta v skladu s tem zakonom opravlja obstoječi svet, ki je bil ustanovljen in imenovan na podlagi Sklepa o ustanovitvi, sestavi, organizaciji in nalogah Sveta Vlade Republike Slovenije za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji št. 00405-5/2021/7 z dne 9. decembra 2021 in Sklepa o imenovanju članov Sveta št. 00405 6/2022/4 z dne 10. novembra 2022.

(2) Obstoječi svet sprejme nov poslovnik v šestdesetih dneh od uveljavitve tega zakona.

(3) Do sprejema novega poslovnika obstoječi svet deluje na podlagi določb poslovnika, ki ga je sprejel na svoji 1. seji dne 31. januarja 2022, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

10. člen

(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-01/23-9/34

Ljubljana, dne 23. maja 2024

EPA 1198-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

1558. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1C)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1C)

Razlašam Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1C), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. maja 2024.

Št. 003-02-1/2024-112

Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

Z A K O N

O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O TRGU FINANČNIH INSTRUMENTOV (ZTFI-1C)

1. člen

V Zakonu o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 77/18, 17/19 – popr., 66/19 in 123/21) se v 2. členu in prvem odstavku za 15. točko pika nadomesti s podpičjem in doda nova 16. točka, ki se glasi:

»16. Direktiva (EU) 2022/2464/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti (UL L št. 322 z dne 16. 12. 2022, str. 15).«.

V drugem odstavku se 5. točka spremeni tako, da se glasi:

»5. Uredbe (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depozitnih družbah ter o spremembi direktiv 98/26/ES in 2014/65/EU ter Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L št. 257 z dne 28. 8. 2014, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2023/2845 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 909/2014 glede discipline pri poravnavi, čezmejnega opravljanja storitev, sodelovanja pri nadzoru, zagotavljanja pomožnih bančnih storitev in zahtev za centralne depozitne družbe tretjih držav ter spremembi Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L št. 2023/2845 z dne 27. 12. 2023), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 909/2014/EU),«.

Na koncu 7. točke se pika nadomesti z vejico in doda nova 8. točka, ki se glasi:

»8. Uredbe (EU) št. 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L št. 198 z dne 22. 6. 2020, str. 13), zadnjič spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2023/2486 z dne 27. junija 2023 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k trajnostni rabi ter varstvu vodnih in morskih virov, prehodu na krožno gospodarstvo, preprečevanju in nadzoru onesnaževanja ali varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov, in za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev, ter o spremembi Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178 glede posebnih javnih razkritij za te gospodarske dejavnosti (UL L št. 2023/2486 z dne 21. 11. 2023), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2020/852/EU).«.

2. člen

V 4. členu se v drugem odstavku za 14. točko pika nadomesti z vejico in doda nova 15. točka, ki se glasi:

»15. Uredba 2022/858/EU je Uredba (EU) 2022/858 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o pilotni ureditvi za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence ter spremembi uredb (EU) št. 600/2014 in (EU) št. 909/2014 ter Direktive 2014/65/EU (UL L št. 151 z dne 2. 6. 2022, str. 1).«.

3. člen

V 7. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Finančni instrumenti so v tem členu opredeljeni za namen opredelitve investicijskih storitev in poslov, pri čemer se za finančne instrumente štejejo tudi finančni instrumenti, izdani na podlagi tehnologije razpršene evidence, kot je določeno v Uredbi 2022/858/EU, tudi v primeru, da iz medija, v katerem so ti instrumenti, niso neposredno razvidne vse bistvene sestavine finančnega instrumenta.«.

4. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»23. člen

(investicijsko podjetje tretje države in kreditna institucija tretje države, ki lahko opravlja investicijske storitve in posle)

(1) Investicijsko podjetje tretje države je podjetje, ki bi izpolnjevalo pogoje za investicijsko podjetje, če bi imelo svoj sedež registriran v EU.

(2) Kreditna institucija tretje države je podjetje, ki bi izpolnjevalo pogoje za kreditno institucijo, ki lahko opravlja investicijske storitve in posle, če bi imelo svoj sedež registriran v EU.«.

5. člen

V 40. členu se v napovednem stavku za besedo »katerega« doda besedila »deluje tako, da«.

6. člen

V 60. členu se v drugem odstavku besedilo »drugi odstavek 341. člena« nadomesti z besedilom »341. člen«, beseda »uporablja« pa se nadomesti z besedo »uporabljata«.

7. člen

V 62. členu se v prvem odstavku 10. točka spremeni tako, da se glasi:

»10. vzdrževalce trga in druge osebe, ki poslujejo za svoj račun z izvedenimi finančnimi instrumenti na blago, emisijskimi kuponi ali izvedenimi finančnimi instrumenti na emisijske kupone, razen če poslujejo za svoj račun pri izvrševanju naročil strank, ali osebe, ki opravljajo investicijske storitve in posle, razen poslovanja za svoj račun, v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti na blago, emisijskimi kuponi ali izvedenimi finančnimi instrumenti na emisijske kupone za stranke iz svoje redne dejavnosti, če:

- opravljanje teh investicijskih storitev in poslov v vsakem od teh primerov posamezno ali po presoji glede na celotno skupino pomeni pomožno dejavnost njihovi redni dejavnosti,
- te osebe niso del skupine, katere redna dejavnost je opravljanje investicijskih storitev in poslov po tem zakonu, bančnih storitev po ZBan-3 oziroma izvajanje dejavnosti vzdrževalca trga v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti na blago,
- ne uporabljajo tehnike visokofrekvenčnega algoritemskega trgovanja ter
- o uporabi izjeme letno obveščajo pristojni nadzorni organ in na zahtevo poročajo pristojnemu nadzornemu organu, kakaj je njihova dejavnost, ob upoštevanju pogojev iz te točke, pomožna dejavnost k redni dejavnosti,«.

8. člen

V 63. členu se v prvem odstavku v 1. točki besedilo »2. do 4. točka prvega odstavka« nadomesti z besedilom »2. do 5. točka prvega odstavka«.

9. člen

Besedilo 116.b člena se spremeni tako, da se glasi:

»Agencija pri uporabi 42. člena Uredbe 2017/1129/EU smiselno upošteva 169. in 170. člen tega zakona.«.

10. člen

V 133. členu se v prvem odstavku za prvim stavkom doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Pri uporabi dvanajstega odstavka 56. člena ali 70.c člena ZGD-1 se za izjavo o nefinančnem poslovanju javne družbe, tudi v primeru, ko je ta pripravljena in objavljena kot ločeno poročilo, uporablja tudi 8. člen Uredbe 2020/852/EU, del izjave pa je tudi poročanje o trajnostnosti.«.

11. člen

V 135. členu se v prvem odstavku beseda »opozoriti« nadomesti z besedo »opozori«.

12. člen

V 137. členu se v prvem odstavku v 3. točki v drugi alineji besedilo »iz petega in šestega odstavka« nadomesti z besedilom »iz šestega in sedmega odstavka«.

13. člen

V 140. členu se v drugem odstavku besedilo »nejavne družbe« nadomesti z besedo »izdajatelj«.

14. člen

V 147. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi: »(2) Prejšnji odstavek se ne uporablja, če informacije iz obvestila o spremembi pomembnega deleža, najpoznejše tretji trgovalni dan po prejemu obvestila, pod enakimi pogoji, kot veljajo za javne družbe, objavi agencija.«.

15. člen

V 164. členu se v tretjem odstavku besedilo »v oddelku 3.3 tega zakona« nadomesti z besedilom »v oddelku 3.3 ter 155. in 156. členu, 1. točki prvega odstavka in drugem ter tretjem odstavku 158. člena tega zakona«.

16. člen

Besedilo 169. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Agencija zaradi preprečevanja in odvratanja ravnanj, ki pomenijo kršitev 3. poglavja tega zakona, javno objavi informacije o nadzornih ukrepih in sankcijah za prekršek, ki jih je izrekla zaradi kršitev 3. poglavja tega zakona.

(2) Agencija v skladu s prejšnjim odstavkom javno objavi informacije na svoji spletni strani takoj, ko je oseba, na katero se nadzorni ukrep ali sankcija za prekršek nanaša, z odločbo obveščena o kršitvi.

(3) Informacije iz prvega odstavka tega člena obsegajo naslednje podatke:

1. o kršitelju:
 - naziv in sedež pravne osebe ali
 - osebno ime in leto rojstva fizične osebe;
2. o kršitvi:
 - opis okoliščin in ravnanj, ki pomenijo kršitev 3. poglavja tega zakona,
 - naravo ugotovljenih kršitev;
3. informacijo o tem, ali je zoper odločbo začel postopek sodnega ali upravnega varstva in odločitev o tem pravnem sredstvu.

(4) Podatki, ki so v skladu s tem členom javno objavljeni na spletni strani agencije, ostanejo objavljeni pet let od objave. Podatki, ki v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, veljajo za osebne, se obravnavajo v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.«.

17. člen

Besedilo 170. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Ne glede na prejšnji člen lahko agencija v primeru, ko bi bila objava osebnih podatkov kršitelja, ki je fizična oseba, nesorazmerna s težo kršitve, ali bi objava lahko ogrozila stabilnost finančnega sistema ali uspešnost uradnih preiskav, ali bi objava verjetno povzročila nesorazmerno in veliko škodo vpletenim osebam, hkrati z izdajo odločbe, s katero izreče nadzorni ukrep ali sankcijo za prekršek, odloči tudi, da se objava informacije o nadzornih ukrepih in sankcijah za prekršek:

1. odloži do prenehanja razlogov proti objavi informacije, ali
2. objavi brez identitete kršitelja.

(2) Agencija se na podlagi okoliščin posameznega primera odloči, ali bi bila objava osebnih podatkov kršitelja, ki je fizična oseba, nesorazmerna s težo kršitve ter ali bi objava lahko ogrozila stabilnost finančnega sistema ali verjetno povzročila nesorazmerno in veliko škodo vpletenim osebam.

(3) Za oceno, ali je podan razlog, da bi objava lahko ogrozila uspešnost uradnih preiskav, ki se nanaša na interese

uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka, agencija, če je s predkazenskim ali kazenskim postopkom seznanjena, predhodno pridobi mnenje pristojnega državnega tožilca, ki agencijo pri oceni zavezuje.

(4) V postopku odločanja o sankciji za prekršek agencija pred izdajo odločbe o prekršku kršitelja v pozivu k izjavi opozori na javno objavo informacij o izrečenih sankcijah za prekršek v skladu s prejšnjim členom ter ga pouči, da v primeru obstoja razlogov iz prvega odstavka tega člena te navede v izjavi in zanje predloži ustrezne dokaze.

(5) Prejšnji odstavek se smiselno uporablja tudi v tistih postopkih nadzora, ko je kršitelju pred izdajo odločbe o nadzornem ukrepu zagotovljena pravica do izjave.«.

18. člen

V 199. členu se za 3. točko pika nadomesti z vejico in doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. kandidatov za člane nadzornega sveta borzno-posredniške družbe iz 1. točke tega člena za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta borzno-posredniške družbe.«.

19. člen

V 200. členu se v prvem odstavku za 3. točko doda nova 3.a točka, ki se glasi:

»3.a so izpolnjeni pogoji za izdajo dovoljenj za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta borzno-posredniške družbe vsem članom njenega nadzornega sveta.«.

20. člen

V 251. členu se osmi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(8) Informacije iz tretjega do sedmega in iz štirinajstega, dvajsetega in enaindvajsetega odstavka tega člena povprečno razumni osebi omogočajo, da spozna in razume značilnosti in tveganja investicijskih storitev in poslov ter posameznih vrst finančnih instrumentov iz 2. točke tretjega odstavka tega člena in da na tej podlagi sprejme ustrezno naložbeno odločitev.«.

21. člen

V 330. členu se šesti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(6) Agencija preveri ustreznost omejitev iz prejšnjega odstavka na podlagi svoje določitve dobavljive količine in obsega odprtih pozicij, če nastanejo pomembne spremembe na trgu, in po potrebi prilagodi omejitve pozicij v skladu z metodologijo za izračunavanje, določeno v regulativnih tehničnih standardih, ki jih sprejme Komisija.«.

22. člen

V 332. členu se v tretjem odstavku v prvem stavku besedilo »poročajo razčlenitev« nadomesti z besedilom »poročajo popolno razčlenitev«.

23. člen

V 345. členu se v drugem odstavku v prvem stavku pika na koncu nadomesti z vejico in za njo doda besedilo »in osebami iz desetega odstavka 296. člena tega zakona v zvezi z vodenjem nematerializiranih vrednostnih papirjev na fiduciar-nem računu.«.

24. člen

Besedilo 357. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Ne glede na druge določbe tega zakona agencija zaradi preprečevanja in odvratanja ravnanj, ki pomenijo kršitev 1., 4. in 7. do 9. poglavja tega zakona, Uredbe 600/2014/EU, Uredbe 2016/1011/EU in drugih predpisov s področja opravljanja investicijskih storitev in poslov, za nadzor nad katerimi je pristojna, javno objavi informacije o nadzornih ukrepih in sankcijah za prekršek, ki jih je izrekla zaradi kršitev teh predpisov.

(2) Agencija v skladu s prejšnjim odstavkom javno objavi informacije na svoji spletni strani takoj, ko je oseba, na katero

se nadzorni ukrep ali sankcija za prekršek nanaša, z odločbo obveščena o kršitvi.

(3) Informacije iz prvega odstavka tega člena obsegajo naslednje podatke:

1. o kršitelju:

- naziv in sedež pravne osebe ali
- osebno ime in leto rojstva fizične osebe;

2. o kršitvi:

– opis okoliščin in ravnanj, ki pomenijo kršitev predpisov iz prvega odstavka tega člena,

- naravo ugotovljenih kršitev;

3. informacijo o tem, ali je zoper odločbo začel postopek sodnega ali upravnega varstva in odločitev o tem pravnem sredstvu.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek lahko agencija v primeru, ko bi bila objava identitete kršitelja nesorazmerna s težo kršitve ali bi objava lahko ogrozila stabilnost finančnih trgov ali uspešnost uradnih preiskav, hkrati z izdajo odločbe, s katero izreče nadzorni ukrep ali sankcijo za prekršek, odloči tudi, da se objava informacije o nadzornih ukrepih in sankcijah za prekršek:

1. odloži do prenehanja razlogov proti objavi informacije,
2. objavi brez identitete kršitelja, ali
3. ne izvede.

(5) Agencija se na podlagi okoliščin posameznega primera odloči, ali bi bila objava identitete kršitelja nesorazmerna s težo kršitve.

(6) Za oceno, ali je podan razlog, da bi objava lahko ogrozila uspešnost uradnih preiskav, ki se nanaša na interese uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka, agencija, če je s predkazenskim ali kazenskim postopkom seznanjena, predhodno pridobi mnenje pristojnega državnega tožilca, ki agencijo pri oceni zavezuje.

(7) Agencija ne objavi informacije o nadzornih ukrepih in sankcijah za prekršek iz 3. točke četrtega odstavka tega člena, če ne bi mogla v primeru iz 1. in 2. točke četrtega odstavka tega člena zagotoviti ustrezne stabilnosti finančnih trgov ali bi bila objava nadzornega ukrepa ali sankcije za prekršek nesorazmerna s težo kršitve.

(8) Agencija lahko v primeru iz 2. točke četrtega odstavka tega člena odloči tudi, da se objava identitete kršitelja začasno zadrži, ter navede rok za zadržanje objave identitete, če bodo razlogi za zadržanje objave identitete v tem obdobju verjetno prenehali obstajati.

(9) V postopku odločanja o sankciji za prekršek agencija pred izdajo odločbe o prekršku kršitelja v pozivu k izjavi opozori na javno objavo informacij o izrečenih sankcijah za prekršek v skladu s tem členom in pouči, da v primeru obstoja razlogov iz četrtega odstavka tega člena te razloge navede v izjavi ter zanje predloži ustrezne dokaze.

(10) Prejšnji odstavek se smiselno uporablja tudi v tistih postopkih nadzora, ko je kršitelju pred izdajo odločbe o nadzornem ukrepu zagotovljena pravica do izjave.

(11) Podatki, v skladu s tem členom javno objavljeni na spletni strani agencije, ostanejo objavljeni pet let po objavi. Podatki, ki v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, veljajo za osebne, se obravnavajo v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.«.

25. člen

V 400. členu se v prvem odstavku beseda »Vrednostnie« nadomesti z besedo »Vrednostne«.

26. člen

V 429. členu se besedilo »1., 2. in 3. točko tretjega odstavka 169. člena« nadomesti z besedilom »169. in 170. člen«.

27. člen

Za 438. členom se dodajo novi 438.a do 438.m člen, ki se glasijo:

»438.a člen

(organiziranost kot delniška družba)

(1) CDD je organizirana v pravnoorganizacijski obliki delniške družbe ali evropske delniške družbe.

(2) Za CDD se uporabljajo določbe ZGD-1, ki se uporabljajo za delniške družbe ali evropske delniške družbe, če v tem zakonu ni določeno drugače.

(3) Delnice CDD se lahko glasijo le na ime.

(4) Delnice CDD morajo biti izdane kot nematerializirani vrednostni papir, vpisan v centralnem registru.

438.b člen

(izbira sistema upravljanja CDD)

(1) CDD lahko izbere dvotirni sistem upravljanja z upravo in nadzornim svetom ali enotirni sistem upravljanja z upravnim odborom.

(2) Za upravni odbor CDD z enotirnim sistemom upravljanja se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o nadzornem svetu CDD, za izvršne direktorje pa določbe tega zakona o upravi CDD.

438.c člen

(smiselna uporaba ZBan-3 za organe vodenja in nadzora CDD)

(1) Za člane uprave in nadzornega sveta CDD z dvotirnim sistemom upravljanja se smiselno uporabljajo 36., 39. do 50., 55. do 64. člen, 2. in 3. točka 65. člena, 156., 157. ter 302. do 305. člen ZBan-3 in določbe tega zakona o upravi oziroma nadzornem svetu CDD.

(2) Za upravni odbor CDD z enotirnim sistemom upravljanja se smiselno uporabljajo 36., 50., 55. do 64. člen, 2. in 3. točka 65. člena, 157., 302. in 305. člen ZBan-3 ter določbe tega zakona o nadzornem svetu CDD, za izvršne direktorje pa tudi 39. do 49. in 156. člen ter 303. in 304. člen ZBan-3 ter določbe tega zakona o upravi CDD.

(3) Pri smiselni uporabi določb ZBan-3 iz prvega in drugega odstavka tega člena se:

1. namesto izraza »banka« uporablja izraz »CDD«,

2. namesto izraza »Banka Slovenije« uporablja izraz »agencija«,

3. namesto napotila na ZBan-3 uporablja napotilo na ta zakon,

4. namesto izraza »bančne storitve« uporablja izraz »storitve iz Uredbe 909/2014/EU«,

5. namesto izraza »bančni sistem« uporablja izraz »finančni sistem«,

6. namesto izraza »Evropski bančni organ«, uporablja izraz »ESMA«.

(4) CDD v petih dneh po sprejetju sklepa o imenovanju ali razrešitvi člana uprave ali nadzornega sveta o tem obvesti agencijo in ji predloži informacije, potrebne za presojo ustreznosti člana uprave ali nadzornega sveta.

438.č člen

(posebna pravila za upravni odbor CDD)

(1) Upravni odbor CDD imenuje najmanj dva izvršna direktorja, ki morata biti člana upravnega odbora.

(2) Za izvršnega direktorja je lahko imenovana največ polovica članov upravnega odbora CDD.

(3) Člani upravnega odbora, ki niso izvršni direktorji, ne smejo voditi poslova CDD.

(4) Predsednik upravnega odbora ne more biti imenovan za izvršnega direktorja v isti CDD.

(5) Agencija lahko na zahtevo CDD dovoli, da funkcijo izvršnega direktorja v CDD začasno opravlja predsednik upravnega odbora, če so pri CDD za to podani utemeljeni razlogi.

438.d člen

(združitev postopka odločanja o dovoljenjih)

Agencija hkrati odloči o naslednjih zahtevah za izdajo dovoljenj:

1. zahtevi CDD za izdajo dovoljenja za opravljanje storitev iz Uredbe 909/2014/EU,

2. zahtevah kandidatov za člane uprave CDD iz prejšnje točke za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave CDD,

3. zahtevah kandidatov za člane nadzornega sveta CDD iz 1. točke tega člena za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta CDD,

4. zahtevah bodočih imetnikov kvalificiranih deležev CDD za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža.

438.e člen

(odločanje o dovoljenju za opravljanje storitev iz Uredbe 909/2014/EU)

Agencija izda CDD dovoljenje za opravljanje storitev iz Uredbe 909/2014/EU, če so izpolnjeni pogoji:

1. ki jih določa Uredba 909/2014/EU,

2. za izdajo dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave CDD vsem članom njene uprave,

3. za izdajo dovoljenj za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta CDD vsem članom njenega nadzornega sveta.

438.f člen

(imetniki kvalificiranih deležev v CDD)

(1) Za imetnike kvalificiranih deležev v CDD se smiselno uporabljajo 67. člen, prvi odstavek 71. člena, četrti odstavek 73. in četrti odstavek 76. člena, 79. in 80. člen ter 1. točka 82. člena ZBan-3.

(2) Pri smiselni uporabi določb ZBan-3 iz prejšnjega odstavka se:

1. namesto izraza »banka« uporablja izraz »CDD«,

2. namesto izraza »Banka Slovenije« uporablja izraz »agencija«,

3. namesto izraza »Evropska centralna banka« uporablja izraz »agencija«,

4. namesto izraza »delnica banke« uporablja izraz »delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD«,

5. namesto splošnega sklicevanja na pravila ZBan-3 uporablja splošno sklicevanje na pravila tega zakona oziroma Uredbe 909/2014/EU.

(3) V primeru, da bi posamezen neupravičeni imetnik ali več neupravičenih imetnikov, kot jih določa prvi odstavek 438.i člena tega zakona, izvajali vpliv, ki bi lahko škodil zanesljivemu in preudarnemu upravljanju CDD in te možnosti ne bi bilo mogoče odvrniti z blažjimi ukrepi, določenimi v tem ali drugem zakonu oziroma predpisu, lahko agencija CDD odvzame dovoljenje za opravljanje storitev CDD.

438.g člen

(dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža)

(1) V dovoljenju za pridobitev kvalificiranega deleža se določi višina deleža glasovalnih pravic ali deleža v kapitalu CDD, za pridobitev katerega se izdaja dovoljenje, kot eden od naslednjih razponov:

1. delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD, ki je enak ali večji od kvalificiranega deleža in manjši od 20 odstotkov;

2. delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD, ki je enak ali večji od 20 odstotkov in manjši od 30 odstotkov;

3. delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD, ki je enak ali večji od 30 odstotkov in manjši od 50 odstotkov;

4. delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD, ki je enak ali večji od 50 odstotkov;

5. delež, na podlagi katerega CDD postane podrejena oseba bodočega kvalificiranega imetnika.

(2) Kvalificirani imetnik mora pred vsako nadaljnjo pridobitvijo deležev glasovalnih pravic ali deležev v kapitalu CDD, na podlagi katere bi presegel razpon, za katerega velja že izdano dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža, pridobiti novo dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža.

(3) Skupni kvalificirani imetniki, ki imajo veljavno dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža, morajo pred vsako nadaljnjo pridobitvijo deležev CDD, na podlagi katere njihov skupni delež preseže razpon, za katerega velja že izdano dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža, pridobiti novo dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža.

438.h člen

(odvzem dovoljenja za kvalificiran delež)

Dovoljenje za kvalificiran delež se odvzame, če nastopijo okoliščine v zvezi s kvalificiranim imetnikom, na podlagi katerih se lahko v skladu z Uredbo 909/2014/EU nasprotuje pridobitvi kvalificiranega deleža v CDD.

438.i člen

(odredba o odsvojitvi deležev)

(1) Neupravičeni imetnik je oseba, ki je delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu CDD pridobila ali jih ima v nasprotju s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU, ker ni pridobila dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža v skladu s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU, ali ker ji je dovoljenje prenehalo ali ji je bilo odvzeto.

(2) Če neupravičeni imetnik deleža glasovalnih pravic ali deleža v kapitalu CDD, ki je enak ali večji od kvalificiranega deleža, ne obvesti agencije v skladu z drugim odstavkom 27.a člena Uredbe 909/2014/EU ali ne poda zahteve za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža, mu agencija z odredbo naloži, da deleže, ki jih ima v nasprotju s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU, odsvoji (v nadaljnjem besedilu: odredba o odsvojitvi deležev).

(3) V odredbi o odsvojitvi deležev agencija določi rok za odsvojitve deležev, ki ne sme biti krajši od treh in ne daljši od šestih mesecev.

(4) Prvi in drugi odstavek tega člena se smiselno uporabljata tudi:

1. če neupravičeni imetnik deležev vloži zahtevo za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža in je ta zahteva zavržena, zavržena ali umaknjena,

2. če je imetniku odvzeto dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža.

(5) Za odredbo o odsvojitvi deležev se uporabljajo določbe tega zakona o odredbi. Odredba o odsvojitvi deležev se ne izključuje z drugimi ukrepi po tem ali drugem zakonu oziroma predpisu.

438.j člen

(poročilo o odsvojitvi deležev in ugotovitvena odločba o odpravljenih kršitvah)

(1) Neupravičeni imetnik do izteka roka, določenega v odredbi o odsvojitvi deležev, agenciji predloži poročilo o odsvojitvi deležev, ki obsega:

1. dokaze o odsvojitvi in

2. podatke o pridobitelju oziroma pridobiteljih deležev.

(2) Agencija lahko od pridobitelja deležev iz prejšnjega odstavka zahteva, da se izjasni, ali je deleže pridobil v svojem imenu in za svoj račun, ter pridobi druge dokaze o okoliščini, za čigar račun je pridobitelj pridobil deleže.

(3) Če agencija pri izvajanju nadzora ugotovi, da je imetnik pridobil deleže CDD v nasprotju s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU in ni vložil zahteve za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža, vendar je odsvojil deleže CDD pred izdajo odredbe o odsvojitvi deležev, agencija pod pogoji iz petega odstavka tega člena izda ugotovitveno odločbo, s katero ugotovi, da je imetnik pridobil deleže CDD v nasprotju

s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU in da je ugotovljeno kršitev odpravil.

(4) Agencija izda ugotovitveno odločbo iz prejšnjega odstavka, če glede na naravo in pomen kršitev za varno in skrbno upravljanje CDD izdaja takšne odločbe in objava informacij na podlagi 62. člena Uredbe 909/2014/EU lahko pomembno prispeva k izboljšanju praks upravljanja CDD in k preprečevanju ravnanj, ki pomenijo kršitev tega zakona ali Uredbe 909/2014/EU.

(5) Agencija pred izdajo ugotovitvene odločbe iz tretjega odstavka tega člena neupravičenega imetnika pisno obvesti o ugotovitvah v zvezi s kršitvami predpisov ter o nameri, da bo izdala ugotovitveno odločbo o odpravljenih kršitvah, in ga pozove, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev o izdaji ugotovitvene odločbe o odpravi kršitev.

438.k člen

(periodično plačilo denarnega zneska)

(1) Če neupravičeni imetnik deležev ne odsvoji v roku, določenem z odredbo o odsvojitvi deležev na podlagi 438.h člena tega zakona, lahko agencija neupravičenemu imetniku z odločbo naloži periodično plačilo denarnega zneska.

(2) Periodično plačilo denarnega zneska se določi za vsak dan, dokler neupravičeni imetnik ne odsvoji deležev. Višina dnevne zneska ne sme presegati 2.000 eurov in se določi upošteva vse okoliščine izvršitve kršitve, zlasti pa:

– resnost in trajanje kršitve;

– finančni položaj kršitelja;

– pridobljeni dobiček ali izgubo, ki je bila s kršitvijo preprečena, če ju je mogoče opredeliti;

– sodelovanje kršitelja v postopku;

– predhodne kršitve in morebitne sistemske posledice kršitve.

(3) Vsota periodičnih denarnih zneskov ne sme presegati 3.000.000 eurov, če je neupravičeni imetnik pravna oseba, in 500.000 eurov, če je neupravičeni imetnik fizična oseba.

438.l člen

(odločba o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev)

(1) Če imetnik kvalificiranega deleža ne ravna v skladu z odredbo agencije, ali če agencija ugotovi, da ima pridobitelj deleže, ki so bili predmet odredbe o odsvojitvi deležev, v svojem imenu in za račun neupravičenega imetnika (v nadaljnjem besedilu: neupravičeni pridobitelj), agencija z odločbo prepove neupravičenemu imetniku in morebitnim drugim neupravičenim pridobiteljem uresničevanje vseh pravic iz deležev CDD, ki jih imajo v nasprotju s tem zakonom ali Uredbo 909/2014/EU (v nadaljnjem besedilu: odločba o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev).

(2) Po izdaji odločbe o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev lahko neupravičeni imetnik in morebitni neupravičeni pridobitelji skupno uresničujejo samo še pravice iz deležev, ki se izračunajo s smiselno uporabo drugega odstavka 80. člena ZBan-3.

(3) Izrek odločbe o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev obsega:

1. podatke o neupravičenem imetniku, in če je imetnik deleže odsvojil neupravičenemu pridobitelju, tudi podatke o neupravičenem pridobitelju ali pridobiteljih;

2. višino deležev, iz katerih lahko neupravičeni imetnik in morebitni neupravičeni pridobitelji skupno uresničujejo pravice iz deležev.

(4) Odločba o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev se vroči tudi CDD. CDD od vročitve odločbe neupravičenemu imetniku in neupravičenim pridobiteljem iz deležev, na katere se odločba nanaša, ne sme omogočiti uresničevanja nobenih pravic iz teh deležev.

(5) Če je CDD v obdobju od vročitve odločbe o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev do dneva, ko je deleže, na ka-

tere se je nanašala ta odločba, pridobil nov imetnik v skladu s tem zakonom, izplačala dividendo, mora CDD dividendo, ki pripade navedenim deležem, izplačati novemu imetniku v osmih dneh, potem ko jo novi imetnik obvesti o pridobitvi deležev.

438.m člen

(odločba o prisilni prodaji deležev)

(1) Če neposredni neupravičeni imetnik v šestih mesecih po pravnomočnosti odločbe o prepovedi uresničevanja pravic iz deležev iz prejšnjega člena ne odsvoji deležev, izda agencija odločbo o začetku postopka za prisilno prodajo deležev.

(2) Agencija na podlagi dokončne odločbe o začetku postopka za prisilno prodajo deležev z odločbo imenuje skrbnika za prodajo deležev. Skrbnik za prodajo deležev je lahko investicijsko podjetje, odvetniška družba ali odvetnik, stečajni upravitelj, likvidacijski upravitelj ali druga strokovno usposobljena oseba za prodajo deležev.

(3) Agencija v odločbi o imenovanju skrbnika za prodajo deležev določi:

- deleže, ki so predmet prisilne prodaje,
- obseg pravic iz deležev, ki jih lahko izvaja skrbnik za prodajo,

– višino nadomestila, do katerega je upravičen skrbnik za prodajo za svoje delo,

– morebitne druge pogoje in omejitve, ki jih mora skrbnik za prodajo upoštevati pri prodaji.

(4) Prodaja deležev se zagotovi na podlagi preglednega postopka prodaje, da se:

1. zagotovita pravilnost in celovitost informacij v zvezi s prodajo;
2. prepreči neupravičeno favoriziranje ali diskriminacija posameznih morebitnih kupcev;
3. opravi prodaja pod tržnimi pogoji ob upoštevanju posameznih okoliščin primera in v skladu z veljavnimi predpisi;
4. prepreči morebitno nasprotje interesov;
5. doseže najvišja možna prodajna cena.

(5) Če se v skladu z načeli iz prejšnjega odstavka prodaja kvalificirani delež, je lahko pridobitelj kvalificiranega deleža samo oseba, ki je pridobila dovoljenje za kvalificirani delež v skladu s tem zakonom in Uredbo 909/2014/EU.

(6) Skrbnik za prodajo agencijo o postopku prodaje redno obvešča.«.

28. člen

Za 440. členom se doda nov 440.a člen, ki se glasi:

»440.a člen

(načrt za sanacijo in urejeno prenehanje)

(1) Načrt za sanacijo in urejeno prenehanje, kakor je opredeljen v 22. členu Uredbe 909/2014/EU, vsebuje tudi načrt, z ustreznimi postopki za zagotovitev urejenega prenehanja ali prestrukturiranja dejavnosti in storitev CDD in postopki, ki zagotavljajo pravočasno in urejeno poravnavo ter prenos sredstev strank in udeležencev na drugo CDD, v primeru, da CDD ne more trajno ponovno vzpostaviti svojih kritičnih dejavnosti in storitev, ne glede na to, ali je bilo CDD dovoljenje za opravljanje storitev iz Uredbe 909/2014/EU odvzeto ali ne.

(2) Agencija lahko za potrebe izvrševanja načrta iz prejšnjega odstavka odredi ukrepe, potrebne za zagotovitev urejenega prenehanja ali prestrukturiranja dejavnosti in storitev CDD ali za pravočasno in urejeno poravnavo ter prenos sredstev strank in udeležencev na drugo CDD ne glede na to, ali je bilo CDD dovoljenje za opravljanje storitev iz Uredbe 909/2014/EU odvzeto ali ne. Agencija ohrani pristojnost za nadzor nad osebo, ki je predmet načrta iz prejšnjega odstavka tudi po odvzemu dovoljenja iz prejšnjega stavka, dokler tak načrt ni končan.«.

29. člen

V 442. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) CDD oziroma drug centralni depozitar mora k tarifi v delu, v katerem ta ureja nadomestila iz 1., 2. in 3. točke prvega

odstavka tega člena, in spremembi tarife v tem delu, pred njeno objavo pridobiti soglasje agencije.«.

Peti odstavek se črta.

30. člen

443. člen se spremeni tako, da se glasi:

»443. člen

(pristojnost agencije za nadzor nad CDD)

(1) Agencija je pristojna za nadzor nad CDD.

(2) Agencija opravlja nadzor nad CDD zaradi preverjanja, ali CDD posluje v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ter drugimi akti, ki urejajo poslovanje s finančnimi instrumenti ali poslovanje CDD, in predpisi, izdanimi na njihovi podlagi.

(3) Agencija opravlja nadzor nad CDD:

1. s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem objavljenih informacij in poročil ter obvestil CDD in drugih oseb, ki ji po tem ali drugem zakonu oziroma predpisu poročajo,

2. z opravljanjem pregledov poslovanja CDD,

3. z izrekanjem nadzornih ukrepov.

(4) Za doseglo namena nadzora nad CDD je agencija pristojna tudi za nadzor:

1. nad člani uprave CDD v obsegu, določenem v 302. do 304. členu ZBan-3 v zvezi s 438.c členom tega zakona,

2. nad člani nadzornega sveta CDD v obsegu, določenem v 302. in 305. členu ZBan-3 v zvezi s 438.c členom tega zakona,

3. nad imetniki kvalificiranih deležev CDD, ki vključuje tudi neupravičene imetnike takšnih deležev v obsegu, določenem v 80. členu ZBan-3 v zvezi s 438.f členom tega zakona, in 438.h do 438.m člena tega zakona.

(5) Agencija lahko CDD, članom uprave ter nadzornega sveta in imetnikom kvalificiranih deležev v CDD, izreče naslednje nadzorne ukrepe:

1. odreditev odprave kršitve, ki lahko vključuje tudi zahtevo za ustrezno spremembo ali dopolnitev pravil CDD,

2. odvzem dovoljenja,

3. druge ukrepe, ki jih zakon oziroma drug predpis določa za vzpostavitev poslovanja CDD v skladu s predpisi.

(6) Za nadzor nad CDD se smiselno uporablja 271. do 277. člen, prvi odstavek 279. člena, 281., 282., 293. in 295. člen ZBan-3. Za nadzor nad osebami iz 1. in 2. točke četrtega odstavka tega člena se smiselno uporablja podpoglavje 9.4 ZBan-3, če za posamezni primer ni določeno drugače.

(7) Pri smiselni uporabi določb ZBan-3 iz četrtega in šestega odstavka tega člena se:

1. namesto izraza »banka« uporabljata izraz »CDD«,

2. namesto izraza »Banka Slovenije« uporabljata izraz »agencija«,

3. namesto napotila na predpise iz drugega odstavka 9. člena ZBan-3 uporabljata napotilo na drugi odstavek tega člena.

(8) Za izvajanje nadzora po tem ali drugem zakonu CDD agenciji omogoča elektronski dostop do podatkov, ki jih zbira na podlagi zakonov, ki urejajo prevzeme, nematerializirane vrednostne papirje in trgovanje s finančnimi instrumenti.

(9) Agencija lahko dostopa do podatkov iz tega člena v obsegu, ki je potreben za izvajanje posameznega nadzora. Pridobljene podatke je dolžna varovati v skladu z zakonom, ki varuje osebne podatke, in s pravili o varovanju poklicne skrivnosti.

(10) Agencija izda predpis v zvezi s podrobnejšo vsebino meril za ocenjevanje ustreznosti kandidata za opravljanje funkcije člana uprave CDD ter v zvezi s podrobnejšo vsebino meril za ocenjevanje ustreznosti kandidata za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta CDD.

(11) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi kadar pristojnost za nadzor nad CDD izvaja Banka Slovenije.«.

31. člen

V 488. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ne glede na druge določbe tega zakona lahko agencija osebam, ki jim je izdala dovoljenje za opravljanje posameznih storitev, zaradi varovanja finančnega sistema izda druge nadzorne ukrepe in instrumente, kot to določa 16. točka prvega odstavka 19. člena Zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (Uradni list RS, št. 100/13 in 42/23).«.

32. člen

V 489. členu se v prvem odstavku beseda »identifikator« nadomesti z besedo »identifikator«.

33. člen

V 530. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Z globo od 5.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje družba, z globo od 12.000 do 500.000 eurov pa družba, ki se po ZGD-1 šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, če:

1. ne objavi letnega, konsolidiranega ali revizorjevega poročila v skladu s 133. členom tega zakona;

2. ne zagotovi dostopnosti letnega poročila toliko časa, kot to določa prvi odstavek 134. člena tega zakona;

3. ne pripravi ali ne predloži agenciji ali ne predloži v sistem za centralno shranjevanje nadzorovanih informacij ali ne objavi letnega poročila v enotni elektronski obliki v skladu s četrtim odstavkom 134. člena tega zakona;

4. ne zagotovi revizorjevega pregleda in revizorjevega poročila v skladu s petim odstavkom 134. člena tega zakona;

5. ne izpolni obveznosti glede informacij za imetnike delnic ali dolžniških vrednostnih papirjev, uvrščenih v trgovanje na organiziranem trgu, kot to določa 152. oziroma 153. člen tega zakona;

6. agenciji ne omogoči opravljanja nadzora v skladu s 166. členom tega zakona;

7. ne predloži informacij v skladu s prvim odstavkom 167. člena tega zakona.«.

34. člen

V 545. členu se v tretjem odstavku za besedo »prvega« doda besedilo »ali šestega«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

35. člen

(sprememba in dopolnitev zakona)

V Zakonu o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečiščeno besedilo, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan-1J, 63/13 – ZS-K, 30/16, 9/17, 77/18 – ZTFI-1, 66/19 – ZTFI-1A in 123/21 – ZTFI-1B) se:

1. v 486. členu za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Višino dela plače za redno delovno uspešnost direktorja agencije na predlog sveta določi Vlada Republike Slovenije na podlagi zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, in meril iz pravilnika, ki ureja merila za ugotavljanje delovne uspešnosti direktorjev s področja dela ministrstva, pristojnega za finance.«;

2. v 494. členu četrti in peti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(4) Šteje se, da sta finančni načrt in letni obračun potrjena, ko minister, pristojen za finance, izda soglasje k finančnemu načrtu in letnemu obračunu.

(5) Do izdaje soglasja iz prejšnjega odstavka se financiranje agencije izvaja po sklepu o začasnem financiranju, ki ga sprejme svet.«.

36. člen

(dokončanje postopkov CDD)

Postopki v zvezi s CDD, začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po določbah, ki so se za CDD uporabljale do uveljavitve tega zakona.

37. člen

(rok za izdajo predpisov)

Agencija izda predpise iz desetega odstavka spremenjenega 443. člena zakona glede članov uprave in nadzornega sveta v CDD ter v zvezi s podrobnejšo vsebino meril za presojo primernosti imetnikov kvalificiranih deležev CDD v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

38. člen

(uskladitev delovanja CDD)

(1) CDD uskladi svoje poslovanje z 438.a do 438.č, 438. f in 438.g členom zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Člani uprave in nadzornega sveta CDD uskladijo svoje delovanje in pridobijo ustrezna dovoljenja v skladu z 438.c in 438.č členom zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(3) Imetniki kvalificiranih deležev CDD uskladijo svoje delovanje in pridobijo ustrezna dovoljenja v skladu z 438.f in 438.g členom zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

39. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 450-12/24-5/13

Ljubljana, dne 23. maja 2024

EPA 1426-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

1559. Zakon o spremembah Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2027 (ZFSŠI27-A)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi Zakona o spremembah Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2027 (ZFSŠI27-A)

Razglašam Zakon o spremembah Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2027 (ZFSŠI27-A), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. maja 2024.

Št. 003-02-1/2024-115

Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

ZAKON
O SPREMEMBAH ZAKONA O ZAGOTAVLJANJU
FINANČNIH SREDSTEV ZA INVESTICIJE
V ŠPORTNO INFRASTRUKTURO V REPUBLIKI
SLOVENIJI V LETIH 2023 DO 2027
(ZFŠŠI27-A)

1. člen

V Zakonu o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2027 (Uradni list RS, št. 54/22) se v naslovu zakona in prvem odstavku 1. člena število »2027« nadomesti s številom »2030«.

2. člen

2. člen se spremeni tako, da se glasi:

»2. člen

(zagotavljanje sredstev)

(1) Za izvajanje investicij iz prejšnjega člena se v proračunu Republike Slovenije zagotovi skupno 150 milijonov eurov, in sicer na posebni proračunski postavki pri ministrstvu, pristojnem za šport.

(2) Finančna sredstva iz prejšnjega odstavka se zagotovijo:

- v letu 2023 v višini 30 milijonov eurov,
- v letih od 2024 do 2028 v višini po 20 milijonov eurov,
- v letih 2029 in 2030 v višini po 10 milijonov eurov.

(3) Neporabljena sredstva iz leta 2023 v skupni višini 22,6 milijonov eurov se prerazporedijo na način, da se 2,6 milijonov eurov prerazporedi v leto 2024, po 10 milijonov eurov pa v leti 2029 in 2030.

(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena je znesek zagotovljenih finančnih sredstev v posameznem letu lahko tudi višji za znesek, ki ga ni bilo mogoče realizirati v preteklih letih, pri čemer letni obseg porabe sredstev ne sme preseči 40 milijonov eurov, skupni znesek porabe finančnih sredstev v letih 2023 do 2030 pa ne sme preseči zneska iz prvega odstavka tega člena.«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 411-10/24-7/11

Ljubljana, dne 23. maja 2024

EPA 1404-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

1560. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih (ZMS-B)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

UKAZ
o razglasitvi Zakona o spremembah
in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih
(ZMS-B)

Razlašam Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih (ZMS-B), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. maja 2024.

Št. 003-02-1/2024-111

Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA
O MLADINSKIH SVETIH (ZMS-B)

1. člen

V Zakonu o mladinskih svetih (Uradni list RS, št. 70/00 in 42/10) se v 2. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»V mladinski svet lokalne skupnosti se združujejo mladinske organizacije, opredeljene v zakonu, ki ureja javni interes v mladinskem sektorju, ki imajo najmanj 90 % članstva v starosti do 29 let in 70 % članov vodstva v starosti od 15. do dopolnjenega 29. leta in sedež v tej samoupravni lokalni skupnosti ali eni od več samoupravnih lokalnih skupnosti, v kolikor je mladinski svet lokalne skupnosti ustanovljen na območju več sosednjih samoupravnih lokalnih skupnosti. Članice mladinskega sveta lokalne skupnosti, ki so hkrati združene v zvezo mladinskih organizacij na lokalni ravni, imajo lahko v mladinskem svetu lokalne skupnosti le enega skupnega predstavnika. Članice medobčinskega mladinskega sveta lokalne skupnosti, ki so del iste krovne mladinske organizacije na državni ravni, imajo lahko v medobčinskem mladinskem svetu lokalne skupnosti le enega skupnega predstavnika.«.

Dodata se nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»Medobčinski mladinski svet lokalne skupnosti lahko združuje in zastopa mladinske organizacije iz vseh samoupravnih lokalnih skupnosti, na območju katerih deluje, dokler se v posamezni samoupravni lokalni skupnosti ne izpolni pogojev za ustanovitev samostojnega mladinskega sveta lokalne skupnosti na tem območju.

Medobčinski mladinski svet lokalne skupnosti mora imeti predstavnika s prebivališčem v vsaki občini, v kateri deluje mladinski svet lokalne skupnosti. V kolikor medobčinski mladinski svet lokalne skupnosti pokriva območje lokalne samoupravne skupnosti, v kateri prebivajo mladi iz vrst italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, mora medobčinski mladinski svet lokalne skupnosti imeti vsaj enega predstavnika italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

2. člen

V 6. členu se pred piko doda besedilo »ter jim omogočiti, da podajo svoje mnenje«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 022-01/24-1/16

Ljubljana, dne 23. maja 2024

EPA 1389-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

1561. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-E)

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z
o razglasitvi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-E)

Razglasšam Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-E), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 23. maja 2024.

Št. 003-02-1/2024-113
Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

Z A K O N
O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OBVEZNIH ZAVAROVANJIH V PROMETU (ZOZP-E)**1. člen**

V Zakonu o obveznih zavarovanjih v prometu (Uradni list RS, št. 93/07 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 33/16 – PZ-F in 41/17 – PZ-G) se v 1. členu tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti takšne odgovornosti (UL L št. 263 z dne 7. 10. 2009, str. 11), zadnjič spremenjena z Direktivo 2021/2118/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2021 o spremembi Direktive 2009/103/ES o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL L št. 430 z dne 2. 12. 2021, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/103/ES).«.

2. člen

V 1.a členu se v prvem odstavku 3. točka spremeni tako, da se glasi:

»3. vozilo je, z izjemo invalidskih vozičkov, namenjenih izključno osebam s telesno oviranostjo:

a) vsako motorno vozilo, ki je namenjeno za potovanje po kopnem in ga poganja zgolj mehanska moč, vendar ne vozi po tirih:

– katerega največja konstrukcijsko določena hitrost je nad 25 km/h ali

– katerega največja neto masa je nad 25 kg, največja konstrukcijsko določena hitrost pa nad 14 km/h;

b) vsako prikloпно vozilo, ki se uporablja skupaj z vozilom iz točke a), ne glede na to, ali je priklopljeno ali odklopljeno.«.

Za 3. točko se dodajo nove 4., 5. in 6. točka, ki se glasijo:

»4. uporaba vozila je vsaka uporaba vozila, ki je skladna s funkcijo vozila kot prevoznega sredstva v času nesreče, ne glede na značilnosti vozila in ne glede na zemljišče, na katerem se motorno vozilo uporablja, in ne glede na to, ali vozilo miruje ali se premika;

5. oškodovanec oziroma oškodovanka (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec) je oseba, ki ima pravico do odškodnine

zaradi izgube ali poškodbe, ki so jo povzročila vozila in kot sta opredeljeni v prvem odstavku 15. člena tega zakona;

6. matična država članica je matična država članica, kot je opredeljena v zakonu, ki ureja zavarovalništvo;«.

Dosedanje 4. do 8. točka postanejo 7. do 11. točka.

3. člen

V 2. členu se v prvem odstavku besedilo »zavarovanje obnavljati« nadomesti z besedilom »imeti veljavno zavarovanje«.

V tretjem odstavku se besedilo »varnost cestnega prometa« nadomesti z besedama »motorna vozila«.

4. člen

V 2.a členu se besedilo »sodelujejo pri uporabi prometnega sredstva« nadomesti z besedilom »uporabljajo prometno sredstvo«.

5. člen

V 7. členu se v drugem odstavku beseda »zavarovalnico« nadomesti z besedo »odškodnino«, besedilo »zavarovanca oziroma od« pa se črta.

V tretjem odstavku se v napovednem stavku besedilo »zavarovanca oziroma od« črta, v 1. točki pa se besedilo »določeno v zavarovalni pogodbi« nadomesti z besedilom »predvideno za takšno vozilo«.

Za 3. točko se doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. če voznik ni imel veljavnega dovoljenja, potrdila, licence oziroma druge listine, katere pridobitev je predpisana za upravljanje vozila takšne vrste, oziroma mu je bila listina odvzeta;«.

Dosedanje 4. do 7. točka postanejo 5. do 8. točka.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Zavarovalnica nima pravice od zavarovanca uveljaviti povračila iz drugega odstavka tega člena za del škode, za katero je odgovoren oškodovanec, ki je pristal, da se prevaža z vozilom pod okoliščinami iz 2., 3., 4., 5. in 7. točke tretjega odstavka tega člena, kljub temu da so mu bile okoliščine znane.«.

V šestem odstavku se drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »V primeru iz 6. točke tretjega odstavka tega člena zavarovalnica uveljavlja povračilo v celoti.«.

6. člen

V 15. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, dodajo novi drugi, tretji in četrti odstavek, ki se glasijo:

»Ne glede na prejšnji odstavek sklenitev zavarovanja avtomobilske odgovornosti ni potrebna za uporabo vozila na športnih prireditvah in dejavnostih, vključno z dirkami, tekmovanji, usposabljanjem, preskušanjem in demonstracijami na omejenem in označenem območju, kadar je organizator športne prireditve oziroma dejavnosti ali katera koli druga oseba sklenila alternativno zavarovanje ali jamstvo, ki krije škodo tretji osebi, vključno z gledalci in drugimi navzočimi osebami, vendar ne nujno škode sodelujočim voznikom in njihovim vozilom.

Organizator športne prireditve oziroma dejavnosti iz prejšnjega odstavka, vključno z dirkami, tekmovanji, usposabljanjem, preskušanjem in demonstracijami na omejenem in označenem območju, ali katera koli druga oseba mora skleniti zavarovanje odgovornosti ali jamstvo, ki krije škodo tretji osebi, vključno z gledalci in drugimi navzočimi osebami, vendar ne nujno škode sodelujočim voznikom in njihovim vozilom. Zavarovalna vsota oziroma jamstvo ne sme biti nižje, kot je določeno v 19. členu tega zakona.

Prvi odstavek tega člena se ne uporablja za vozila iz 3. točke prvega odstavka 1.a člena tega zakona, ki jim v skladu z zakonom, ki ureja motorna vozila, ni dovoljena udeležba v cestnem prometu.«.

7. člen

V 16. členu se prvi odstavek črta.

Dosedanji drugi odstavek postane prvi odstavek.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, se besedilo »Zavarovalnica ali Združenje mora« nadomesti z besedilom »Če se za vozilo zahteva registracija, zavarovalnica ali Združenje«, beseda »obvestiti« pa z besedo »obvesti«.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Obvestilo iz prejšnjega odstavka mora vsebovati naslednje podatke:

– firmo zavarovalnice, pri kateri je sklenjena zavarovalna pogodba;

– številko zavarovalne police, ki krije zavarovanje avtomobilske odgovornosti;

– obdobje trajanja zavarovanja – začetek in konec;

– ime in priimek oziroma firmo, datum in kraj rojstva, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedež zavarovanca in uporabnika;

– registrsko označbo, vrsto, znamko, tip, leto izdelave, identifikacijsko številko vozila, moč in prostornino motorja, število sedežev in stojišč vozila.«.

Za dosedanjim četrtim odstavkom, ki postane tretji odstavek, se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»V primeru vozila za javni prevoz potnikov se posreduje obvestilo iz prejšnjega odstavka in obvestilo o nezgodnem zavarovanju potnikov proti posledicam nesreče, ki vsebuje naslednje podatke:

– firmo zavarovalnice, pri kateri je sklenjena zavarovalna pogodba,

– številko zavarovalne police, ki krije nezgodno zavarovanje potnikov,

– obdobje trajanja zavarovanja – začetek in konec,

– ime in priimek oziroma firmo, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedež zavarovanca,

– vrsto vozila, identifikacijsko številko vozila, registrsko označbo.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Način obveščanja iz prejšnjega odstavka predpiše minister, pristojen za infrastrukturo.«.

8. člen

V 17. členu se v 3. točki prva alineja črta.

Dosedanji druga in tretja alineja postaneta prva in druga alineja.

9. člen

V 19. členu se v prvem odstavku znesek »5.000.000 eur« nadomesti z zneskom »6.450.000 eur«, znesek »1.000.000 eur« pa z zneskom »1.300.000 eur«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Kadar Evropska komisija sprejme spremembe najnižjih zavarovalnih vsot iz prejšnjega odstavka, ne glede na prejšnji odstavek veljajo spremenjene najnižje zavarovalne vsote od začetka veljavnosti neposredno veljavnega pravnega akta Evropske unije, ki ga izda Evropska Komisija na podlagi 9. člena Direktive 2009/103/ES.«.

10. člen

V 21. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Za škodo, ki jo povzroči priklopno vozilo, dokler je speto z vlečnim vozilom in potem, ko ločeno od vlečnega vozila učinkuje v funkcionalni povezanosti z njim, oškodovancu solidarno odgovarjata lastnik vlečnega vozila in priklopnega vozila. Oškodovanec lahko zahteva povrnitev škode od odgovornostne zavarovalnice vlečnega vozila ali priklopnega vozila.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Priklopniki, ki jih ni potrebno registrirati v skladu z zakonom, ki ureja motorna vozila, se lahko zavarujejo sočasno ob sklenitvi zavarovanja na zavarovalni polici vlečnega vozila. Če se priklopnik iz prejšnjega stavka uporablja z več vlečnimi vozili, se škoda iz naslova zavarovanja priklopnika uveljavlja iz zavarovalne police vlečnega vozila, v okviru katere je zavarovan priklopnik.«.

11. člen

V 23. členu se v šestem odstavku besedilo »drugi odstavek 6. člena ZZavar« nadomesti z besedilom »določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo,«.

12. člen

V 25. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti voznikov vozil s tujo registracijo po tem in prejšnjem členu izvaja policija. Kadar vozila, ki se običajno nahajajo na ozemlju druge države članice EU ali tretje države, vstopajo v Republiko Slovenijo z ozemlja druge države članice, policija izvaja nadzor s preverjanjem zavarovanja avtomobilske odgovornosti pod pogojem, da so ta preverjanja nediskriminatorna, potrebna in sorazmerna za dosego zastavljenega cilja ter da:

– se izvajajo kot del nadzora, ki ni usmerjen izključno v preverjanje zavarovanja avtomobilske odgovornosti, ali

– so del splošnega sistema pregledov v Republiki Sloveniji, ki se opravljajo tudi za vozila, ki se običajno nahajajo na ozemlju Republike Slovenije in ne zahtevajo ustavitve vozila.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»Nadzor iz prejšnjega odstavka se izvaja na podlagi določb tega zakona in v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov ter velja za upravljavca, osebni podatki pa se lahko obdelajo, če je to potrebno za namene boja proti vožnji brez avtomobilskega zavarovanja v Republiki Sloveniji z vozili, s katerimi se vozi v državah članicah, ki niso država članica, kjer se vozilo običajno nahaja. Osebni podatki, ki se zbirajo in obdelujejo po tem členu, so številka, vrsta in država izdajateljice osebnega dokumenta, identifikacijska številka vozila, registrska označba vozila, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, zavarovalna polica oziroma drugo ustrezno potrdilo o zavarovanju ter prometno dovoljenje.

Osebni podatki, ki so potrebni za opravljanje preverjanja zavarovanja, se hranijo le toliko časa, dokler so potrebni za ta namen, in takoj ko se ta doseže, se v celoti izbrišejo. Kadar preverjanje zavarovanj pokaže, da ima vozilo obvezno zavarovanje v skladu s tem zakonom, upravljavec nemudoma izbriše te podatke. Kadar s preverjanjem ni mogoče ugotoviti, ali ima vozilo obvezno zavarovanje v skladu s tem zakonom, se podatki hranijo le za omejeno obdobje, ki ne presega števila dni, potrebnih za ugotovitev, ali obstaja zavarovalno kritje.«.

Dosedanji tretji odstavek postane peti odstavek.

13. člen

V 34. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Odškodnina se iz sredstev škodnega sklada izplača tudi v primeru, ko je bil uveden stečajni postopek nad zavarovalnico, ki izvaja zavarovanje letalske odgovornosti, odgovornosti lastnikov čolnov in zavarovanj potnikov v javnem prometu ter je dolžna izplačati odškodnino. V tem primeru se iz sredstev škodnega sklada izplača le tisti del odškodnine, ki ni bil izplačan iz stečajne mase zavarovalnice.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Za nezavarovano vozilo po tem členu se štejejo tudi vozila iz drugega odstavka 15. člena tega zakona, za katero ni

sklenjeno alternativno zavarovanje ali jamstvo, kot se zahteva s tretjim odstavkom 15. člena tega zakona, vozilo iz četrtega odstavka 15. člena tega zakona in vozilo iz 3. točke prvega odstavka 1.a člena tega zakona, ki se uporablja skladno s 4. točko prvega odstavka 1.a člena tega zakona, pa se zanj ne zahteva sklenitev zavarovanja, ki je obvezno po tem zakonu. Škoda, nastala sodelujočim voznikom in njihovim vozilom iz drugega odstavka 15. člena tega zakona, ni krita iz škodnega sklada.«.

14. člen

Za 42. členom se dodajo novo AV.A poglavje in novi a42.a, b42.a, c42.a, č42.a in d42.a člen, ki se glasijo:

»AV.A URAD ZA IZPLAČILO ODŠKODNIN V PRIMERU INSOLVENTNOSTI ZAVAROVALNICE, KI OPRAVLJA ZAVAROVALNE POSLE ZAVAROVANJA AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

a42.a člen

Pri Združenju se oblikuje urad za izplačilo odškodnin v primeru insolventnosti zavarovalnice, ki opravlja zavarovalne posle zavarovanja avtomobilske odgovornosti.

b42.a člen

Zavarovalnice, ki so pridobile dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov zavarovanja avtomobilske odgovornosti v Republiki Sloveniji in so registrirane v Republiki Sloveniji, plačujejo prispevke uradu iz prejšnjega člena.

Sredstva urada iz prejšnjega člena ter način plačila prispevkov, ki jih plačujejo zavarovalnice iz prejšnjega odstavka, predpiše Agencija in redno preverja ustreznost višine sredstev, s katerimi se zagotovi, da ima urad iz prejšnjega člena na voljo dovolj sredstev za plačilo odškodnine oškodovancem v skladu z določbami tega zakona, ko je treba plačati odškodnino v primerih iz č42.a in d42.a člena tega zakona.

Zavarovalnice so dolžne prispevke nakazati v 15 dneh po prejemu sporočila Združenja.

c42.a člen

Urad za izplačilo odškodnin v primeru insolventnosti zavarovalnice, ki opravlja zavarovalne posle zavarovanja avtomobilske odgovornosti, nemudoma obvesti enakovredne organe v drugih državah članicah Evropske unije o objavi sklepa o začetku stečajnega postopka ali sklepa o začetku postopka prenehanja, kot je opredeljen v zakonu, ki ureja zavarovalništvo, zavarovalnice, ki opravlja zavarovalne posle zavarovanja avtomobilske odgovornosti in je pridobila dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov zavarovanja avtomobilske odgovornosti v Republiki Sloveniji.

č42.a člen

Oškodovanec s prebivališčem ali sedežem v Republiki Sloveniji lahko v primeru nesreče, ki se je zgodila v Republiki Sloveniji, vloži odškodninski zahtevek neposredno pri Združenju za plačilo odškodnine, in to do omejitve obveznosti zavarovanja, ki je predpisana v prvem odstavku 19. člena tega zakona, za škodo zaradi uničenja ali poškodovanja stvari ali škodo zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdrava, ki jo povzroči vozilo, zavarovano pri zavarovalnici s sedežem v Republiki Sloveniji, oziroma vozilo, ki izvira z ozemlja države članice in je zavarovano pri zavarovalnici s sedežem v drugi državi članici, od trenutka, ko:

a) je zavarovalnica v stečajnem postopku ali

b) je zavarovalnica v postopku prenehanja, kot je opredeljen v točki (d) prvega odstavka 268. člena Direktive 2009/138/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti

zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II), (UL L št. 335 z dne 17. 12. 2009, str. 1), zadnjič spremenjene z Direktivo (EU) 2023/2864 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o spremembi nekaterih direktiv glede vzpostavitve in delovanja enotne točke dostopa (UL L št. 2023/2864 z dne 20. 12. 2023), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/138/ES).

Poleg javne objave odločitve pristojnega organa o začetku postopka iz točke a) ali točke b) prejšnjega odstavka Združenje o tej odločitvi nemudoma obvesti vse enakovredne organe v vseh državah članicah, ki so pristojni za povračilo škode oškodovancem zaradi začetka postopka stečaja ali likvidacije zavarovalnice.

Ob prejemu odškodninskega zahtevka Združenje obvesti odgovorno zavarovalnico v stečajnem postopku ali postopku prenehanja ali njenega upravitelja ali likvidacijskega upravitelja in enakovredni organ v matični državi članici sedeža zavarovalnice, da je prejelo odškodninski zahtevek od oškodovanca.

Zavarovalnica, ki je v stečajnem postopku ali postopku prenehanja, ali njen upravitelj ali likvidacijski upravitelj obvesti Združenje, ko prejme zahtevek, plača odškodnino ali zavrne odgovornost v zvezi z odškodninskim zahtevkom, ki ga je prejelo tudi Združenje.

Združenje med drugim na podlagi informacij, ki jih je oškodovanec predložil na njegovo zahtevo, oškodovancu v treh mesecih po datumu, na katerega je oškodovanec vložil odškodninski zahtevek, predloži utemeljeno ponudbo za odškodnino ali utemeljen odgovor, tako da:

a) predloži utemeljeno ponudbo za odškodnino, kadar ugotovi, da je dolžno zagotoviti odškodnino v skladu s točko a) ali točko b) prvega odstavka tega člena, kadar se odškodninski zahtevek ne izpodbija in kadar je bila škoda delno ali v celoti ocenjena;

b) predloži utemeljen odgovor na točke iz odškodninskega zahtevka, kadar ugotovi, da ni dolžno zagotoviti odškodnine v skladu s točko a) ali točko b) prvega odstavka tega člena, kadar je odgovornost bodisi sporna bodisi ni bila natanko ugotovljena ali kadar škoda ni bila v celoti ocenjena.

Kadar je treba odškodnino izplačati v skladu s točko a) prejšnjega odstavka, Združenje oškodovancu izplača odškodnino brez nepotrebnega odlašanja, v vsakem primeru pa v treh mesecih po tem, ko je oškodovanec sprejel utemeljeno ponudbo za odškodnino iz točke a) prejšnjega odstavka. Kadar je škoda le delno ocenjena, se zahteve glede izplačila odškodnine iz prejšnjega stavka uporabljajo za to delno ocenjeno škodo in od trenutka sprejetja ustrezne utemeljene ponudbe za odškodnino.

Združenje v vseh fazah postopkov iz tega člena pravčasno sodeluje z drugimi organi v drugih državah članicah, ustanovljenimi ali pooblaščenimi za povračilo škode oškodovancem v primerih stečaja ali insolventnosti zavarovalnice v njihovi državi članici, vključno z zavarovalnico v stečajnem postopku ali postopku prenehanja, njenim upraviteljem ali likvidacijskim upraviteljem, in s pristojnimi nacionalnimi organi držav članic. Takšno sodelovanje zajema zahtevo za informacije ter prejetje in zagotavljanje informacij, po potrebi vključno s podrobnostmi posameznih odškodninskih zahtevkov.

Kadar matična država članica zavarovalnice iz prvega odstavka tega člena ni Republika Slovenija, ima Združenje, ki je oškodovancu izplačalo odškodnino, pravico, da od pristojnega organa v matični državi članici sedeža zavarovalnice zahteva povračilo celotnega zneska izplačane odškodnine.

Na zahtevo enakovrednega organa druge države članice, ki je oškodovancu izplačalo povračilo škode zaradi uničenja ali poškodovanja stvari ali škode zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravlja, ki jo je povzročilo vozilo, katerega uporabo je zavarovala zavarovalnica s sedežem v Republiki Sloveniji, je

Združenje dolžno izplačati povračilo celotnega zneska izplačane odškodnine, pri čemer:

– plačilo izvrši v razumnem roku, ki ni daljši od šestih mesecev, razen če se ti organi pisno dogovorijo drugače, potem ko je organ prejel zahtevek za tako povračilo, in

– se na Združenje prenesejo pravice oškodovanca do povzročitelja nesreče ali njegove zavarovalnice, razen pravic do zavarovalca ali druge zavarovane osebe, ki je povzročila nesrečo, če bi odgovornost zavarovalca ali zavarovane osebe krila insolventna zavarovalnica iz prvega odstavka tega člena v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja.

Če Združenje izplača odškodnino, ko je zavarovalnica iz prvega odstavka tega člena v stečajnem postopku oziroma postopku prenehanja, ima pravico do povračila izplačane odškodnine, skupaj z obrestmi in stroški, iz stečajne mase oziroma od zavarovalnice, nad katero je uveden postopek prenehanja.

Združenje ne sme plačila odškodnine pogojevati z zahtevami, razen s tistimi, ki so opredeljene v tem zakonu. Združenje zlasti ne sme plačila odškodnine pogojevati z zahtevo, da oškodovanec dokaže, da je pravna ali fizična oseba plačilno nesposobna ali da noče plačati.

Združenje je pooblaščen, da se pogaja in sklene sporazum ali spremembe sporazuma za izvajanje tega člena v zvezi z njegovimi funkcijami in obveznostmi ter postopki povračila v skladu s tem členom. O sklenitvi sporazuma iz prejšnjega stavka mora Združenje nemudoma uradno obvestiti Evropsko komisijo.

Če sporazum iz prejšnjega odstavka ni sklenjen, mora Združenje ravnati v skladu z delegiranim aktom Evropske komisije za določitev postopkovnih nalog in postopkovnih obveznosti organov za povračilo škode v primeru stečajnega ali likvidacijskega postopka nad zavarovalnico.

d42.a člen

Oškodovanec s prebivališčem ali sedežem v Republiki Sloveniji lahko v primeru nesreče, ki se je zgodila v drugi državi članici, vložiti zahtevek za plačilo odškodnine do omejitev obveznosti zavarovanja v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja, za škodo zaradi uničenja ali poškodovanja stvari ali škodo zaradi smrti, telesne poškodbe ali prizadetega zdravja neposredno pri Združenju za materialno škodo ali telesne poškodbe, ki jih povzroči vozilo, ki izvira iz ozemlja druge države članice in je zavarovano pri zavarovalnici s sedežem v drugi državi članici, od trenutka, ko:

a) je zavarovalnica iz druge države članice v stečajnem postopku ali

b) je zavarovalnica iz druge države članice v postopku prenehanja, kot je opredeljen v točki (d) prvega odstavka 268. člena Direktive 2009/138/ES.

Po prejemu zahtevka za odškodnino iz prvega odstavka Združenje obvesti enakovredni organ v matični državi članici zavarovalnice, ki je v postopku iz točke a) ali točke b) prejšnjega odstavka, in zavarovalnico v stečajnem postopku ali postopku prenehanja ali njenega upravitelja ali likvidacijskega upravitelja, kot je opredeljen v točki (e) oziroma (f) prvega odstavka 268. člena Direktive 2009/138/ES, da je prejelo zahtevek od oškodovanca.

Zavarovalnica, ki je v stečajnem postopku ali postopku prenehanja, ali njen upravitelj ali likvidacijski upravitelj obvesti Združenje, ko plača odškodnino ali zavrne odgovornost v zvezi z zahtevkom, ki ga je prejelo tudi Združenje.

Združenje med drugim na podlagi informacij, ki jih oškodovanec predloži na njegovo zahtevo, oškodovancu v treh mesecih po datumu, na katerega je oškodovanec vložil odškodninski zahtevek, predloži utemeljeno ponudbo za odškodnino ali odgovor z utemeljitvijo, tako da:

a) predloži utemeljeno ponudbo za odškodnino, kadar ugotovi, da je dolžno zagotoviti odškodnino v skladu s točko

a) ali točko b) prvega odstavka tega člena, da se zahtevek ne izpodbija ali da je bila škoda delno ali v celoti ocenjena;

b) predloži odgovor z utemeljitvijo na točke iz zahtevka, kadar ugotovi, da ni dolžno izplačati odškodnine v skladu s točko a) ali točko b) prvega odstavka tega člena, da je odgovornost bodisi sporna bodisi ni bila natanko ugotovljena ali da škoda ni bila v celoti ocenjena.

Kadar je treba odškodnino izplačati v skladu s točko a) prejšnjega odstavka, Združenje oškodovancu izplača odškodnino brez nepotrebnega odlašanja, vsekakor pa v treh mesecih po tem, ko je oškodovanec sprejel utemeljeno ponudbo za odškodnino iz točke a) prejšnjega odstavka. Kadar je bila škoda le delno ocenjena, se zahteve glede izplačila odškodnine iz prejšnjega stavka uporabljajo za to delno ocenjeno škodo in od trenutka sprejetja ustrezne utemeljene ponudbe za odškodnino.

Združenje v vseh fazah postopkov iz tega člena pravčasno sodeluje z drugimi takimi organi v drugih državah članicah, z organi vseh držav članic, ustanovljenimi ali pooblaščenimi za povračilo škode oškodovancem v primerih postopka stečaja ali prenehanja zavarovalnice, in z drugimi zainteresiranimi stranmi, vključno z zavarovalnico v stečajnem postopku ali postopku prenehanja, njenim upraviteljem ali likvidacijskim upraviteljem, njenim pooblaščenecem za obravnavanje odškodninskih zahtevkov v Republiki Sloveniji in pristojnimi nacionalnimi organi držav članic. Takšno sodelovanje zajema zahtevek za informacije ter prejemanje in zagotavljanje informacij, po potrebi vključno s podrobnostmi posameznih zahtevkov.

Združenje, ki je oškodovancu iz prvega odstavka tega člena plačalo odškodnino, ima pravico, da od enakovrednega organa v matični državi članici zavarovalnice zahteva povračilo celotnega zneska plačane odškodnine, pri čemer se na enakovredni organ prenesejo pravice oškodovanca do povzročitelja nesreče ali njegove zavarovalnice, razen pravic do zavarovalca ali druge zavarovane osebe, ki je povzročila nesrečo, če bi odgovornost zavarovalca ali zavarovane osebe krila insolventna zavarovalnica iz prvega odstavka tega člena v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja.

Združenje ne sme plačila odškodnine pogojevati z zahtevami, razen s tistimi, ki so opredeljene v tem zakonu. Združenje zlasti ne sme plačila odškodnine pogojevati z zahtevo, da bi moral oškodovanec dokazati, da je pravna ali fizična oseba plačilno nesposobna ali da noče plačati.

Združenje je pooblaščen, da se pogaja in sklene sporazum ali spremembe sporazuma za izvajanje tega člena v zvezi z njegovimi funkcijami in obveznostmi ter postopki povračila v skladu s tem členom. O sklenitvi sporazuma iz prejšnjega stavka mora Združenje nemudoma uradno obvestiti Evropsko komisijo.

Če sporazum iz prejšnjega odstavka ni sklenjen, mora Združenje ravnati v skladu z delegiranim aktom Evropske komisije za določitev postopkovnih nalog in postopkovnih obveznosti organov za povračilo škode v primeru stečajnega ali likvidacijskega postopka nad zavarovalnico. «.

15. člen

V 42.e členu se v drugem odstavku 1. točka spremeni tako, da se glasi:

»1. registrskih označbah, vrstah, znamkah, tipih, identifikacijskih številkah vozil, registriranih v Republiki Sloveniji, oziroma enoličnih identifikacijskih označbah, vrstah, znamkah, tipih vozil, za katera registracija ni predpisana.«.

V 3. točki se za besedo »odgovornosti« dodata vejica in besedilo »pri prenehanju veljavnosti police pa tudi datum prenehanja zavarovalnega kritja«.

V tretjem odstavku se beseda »in« nadomesti z vejico, za besedo »Sloveniji« pa se doda besedilo »in centralnega registra prebivalstva«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Z namenom učinkovitejšega izvajanja obveznih zavarovanj v prometu so podatki iz drugega odstavka tega člena, razen podatkov iz 5. točke drugega odstavka tega člena, javni podatki.«.

Za dosedanjim četrtem odstavkom, ki postane peti odstavek, se dodata nova šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»Informacijski center sodeluje z informacijskimi centri drugih držav članic EU in izmenjuje podatke z njimi, da zagotovi, da so informacije o odposlanem vozilu iz ene države članice EU v drugo, ki jih ima v skladu s tem členom, na voljo oškodovancu.

Združenje je dolžno oškodovancem, njihovim zavarovalnicam ali njihovim pravnim zastopnikom zagotoviti pravočasno pridobivanje osnovnih podatkov, potrebnih za rešitev odškodninskih zahtevkov, in na svoji spletni strani objaviti informacije o načinih uveljavljanja odškodnine.«.

16. člen

V 42.h členu se v prvem odstavku doda nova 1. točka, ki se glasi:

»1. registrsko označbo oziroma enolično identifikacijsko označbo, vrsto, znamko, tip vozila,«.

Dosedanje 1. do 3. točka postanejo 2. do 4. točka.

V drugem odstavku se za besedilom »pristojnega za notranje zadeve« dodata vejica in besedilo »in ministrstva, pristojnega za infrastrukturo«.

17. člen

V 42.p členu se v besedilu člena, ki postane prvi odstavek, beseda »pisnega« črta, na koncu stavka pa se doda besedilo »Potrdilo iz prejšnjega stavka je dolžno izdati tudi Združenje. Zavarovalnica, pri kateri je imel zavarovanec zadnje sklenjeno zavarovanje, ali Združenje to stori z obrazcem za potrdilo o škodnem dogajanju v skladu z izvedbenim aktom Evropske komisije iz šestega odstavka 16. člena Direktive 2009/103/ES.«.

Za prvim odstavkom se dodajo novi drugi, tretji, četrti, peti in šesti odstavek, ki se glasijo:

»Zavarovalnice pri upoštevanju potrdil o škodnem dogajanju, ki jih izdajajo druge zavarovalnice ali organ, ki je v drugi državi članici imenovan za zagotavljanje obveznega zavarovanja ali za izdajanje takšnih potrdil, imetnikov polic ne smejo obravnavati na diskriminatoren način ali jim zaračunavati dodatka pri premiji zaradi njihovega državljanstva ali zgolj na podlagi predhodne države članice EU njihovega prebivanja.

Kadar zavarovalnica pri določanju premij upošteva potrdila o škodnem dogajanju, obravnava potrdila, ki jih izdajajo v drugih državah članicah EU, enako kot tista, ki jih izda zavarovalnica, tudi pri uporabi vseh popustov.

Zavarovalnice objavijo splošni pregled svoje politike v zvezi z uporabo potrdil o škodnem dogajanju pri izračunu premij.

Potrdilo o škodnem dogajanju iz prvega odstavka vsebuje podatke o:

1. firmi in sedežu zavarovalnice ali organa, ki izda potrdilo o škodnem dogajanju;

2. imenu in priimku, firmi in naslovu stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedežu imetnika police, vključno z njegovimi kontaktnimi podatki;

3. zavarovanem vozilu in njegovi identifikacijski številki;
4. datumu začetka in izteka veljavnosti zavarovalnega kritja vozila;

5. številu zahtevkov tretjih oseb, poravnanih na podlagi zavarovalne pogodbe imetnika police v obdobju, ki ga zajema potrdilo o škodnem dogajanju, vključno z datumom vsakega zahtevka;

6. dodatnih informacijah, ki so pomembne v skladu s pravili ali praksami, ki se uporabljajo v državah članicah.

Podatki iz prejšnjega odstavka se pridobivajo iz zbirk podatkov zavarovalnic in Združenja.«.

18. člen

Za 44.č členom se doda nov 44.d člen, ki se glasi:

»44.d člen

Z globo od 2.086 do 4.172 eurov se za prekršek kaznuje zavarovalnica, če v nasprotju s tretjim odstavkom b42.a člena tega zakona uradu za izplačilo odškodnin v primeru insolventnosti zavarovalnice ne nakaže prispevka v 15 dneh po prejemu sporočila Združenja.

Z globo od 208 do 417 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba zavarovalnice, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.«.

19. člen

V 46. členu se besedi »ne obnavlja« nadomestita z besedama »nima veljavnega«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

20. člen

Spremenjeni 42.p člen zakona se začne uporabljati z dnem začetka uporabe izvedbenega akta Evropske komisije iz šestega odstavka 16. člena Direktive 2009/103/ES.

Minister, pristojen za finance, objavi dan začetka veljavnosti izvedbenega akta iz prejšnjega odstavka v Uradnem listu Republike Slovenije.

21. člen

Agencija izda splošni akt iz drugega odstavka novega b42.a člena zakona v enem mesecu od uveljavitve tega zakona.

22. člen

Novi a42.a do d42.a členi zakona se začnejo uporabljati trideseti dan po uveljavitvi tega zakona.

23. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 460-01/24-4/16

Ljubljana, dne 23. maja 2024
EPA 1429-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

1562. Resolucija o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2024–2029 (ReNPVP24–29)

Na podlagi 227. člena Zakona o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 130/22) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor na seji 23. maja 2024 sprejel

RESOLUCIJO**o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2024–2029 (ReNPVP24–29)****1. UVOD**

Politika varstva potrošnikov je zbir različnih ukrepov, s katerimi želijo država ter preostali nosilci gospodarske in drugih politik izboljšati potrošnikov položaj. Potrošnik še vedno velja za najšibkejšega udeleženca na trgu, saj mu velikokrat primanjkuje znanja in informacij. Z gospodarskim razvojem države narašča ponudba blaga in storitev, s čimer se zmanjšuje preglednost trga. Digitalizacija prinaša nove načine trgovanja in nove ponudnike. Hkrati se potrošniška zakonodaja po vstopu Republike Slovenije v Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) pogosto spreminja in dopolnjuje, potrošnik pa zaradi hitrega spreminjanja ni vedno zadosti seznanjen s svojimi pravicami in jih ni usposobljen vselej učinkovito uveljavljati. Treba je upoštevati, da je poleg gospodarskih subjektov tudi slovenski potrošnik postal del enotnega trga EU in je tako tudi del 447-milijonskega trga za 23-milijonsko število podjetij.¹

Za nadaljnji razvoj politike varstva potrošnikov v Republiki Sloveniji je treba najprej oceniti stanje na tem področju s pregledom njenega dosedanjega izvajanja, pregledom domačega trga in primerjavo z evropskim (učinkovitost trga, varnost proizvodov, zaupanje potrošnikov) ter s pregledom zakonodaje. Na podlagi celovite ocene stanja je treba opredeliti ključne probleme ter določiti cilje in prednostne naloge, da se odpravijo oziroma omilijo ugotovljene težave.

2. TEMELJI VARSTVA POTROŠNIKOV*2.1. Strateški dokumenti in cilji varstva potrošnikov*

Temelji politike varstva potrošnikov v Republiki Sloveniji so bili postavljeni z Nacionalnim programom varstva potrošnikov za obdobje 2001–2005,² prvim političnim dokumentom na tem področju, katerega sprejetje je predvidel Zakon o varstvu potrošnikov iz leta 1998 (ZVPot).³ Republika Slovenija se je med takratnim približevanjem EU zavezala, da bo politiko in sistem varstva potrošnikov prilagodila evropskemu pravnemu redu. Prilagajanje domačih struktur je pospešilo razvoj varstva potrošnikov v Republiki Sloveniji v tem obdobju. Nadaljnji razvoj tega področja je spodbudil vstop Republike Slovenije v EU leta 2004, saj mora polnopravna članica ne več samo prilagajati svojo zakonodajo evropski ter slediti razvojnim programom in ciljem EU, temveč vse te tudi sooblikovati. Nacionalni program varstva potrošnikov, ki je bil sprejet za obdobje 2006–2010,⁴ je nastajal v evropskem okviru in je upošteval usmeritve evropske strategije varstva potrošnikov 2002–2006, hkrati pa dopolnil nacionalni program 2001–2005, pri čemer je postavil na prvo mesto vključitev politike varstva potrošnikov v vse politike, ki vplivajo na položaj, pravice in interese potrošnikov. Pri tem je opredelil tudi dolgoročne in trajnejše cilje potrošniških politik, kakršni so učinkovitost izvajanja in nadzora nad zakonodajo, učinkovite in dostopne javne službe, učinkovito reševanje potrošniških sporov ter krepitev sodelovanja z nevladnimi organizacijami.

Politika varstva potrošnikov se uvršča med horizontalne politike EU. V skladu s tem si tudi Evropska komisija prizadeva za vključitev potrošniških interesov v vse politike EU, pri čemer naj bi varstvo potrošnikov imelo pomembnejše mesto pri razvoju politik, povezanih z notranjim trgom. Na ravni EU je namreč vidik varstva potrošnikov močno prepleten z vidikom delovanja notranjega trga kot enotnega trga. Strateški dokumenti na teh dveh področjih imajo zato številne skupne cilje, med katerimi je najpomembnejši zagotavljanje nemotenega delovanja notranjega trga ob hkratnem doseganju visoke in enotne ravni varstva potrošnikov, predvsem z ukrepi za povečanje njihovega zaupanja v maloprodajno stran tega trga. Potrošniki naj bi na podlagi enotne visoke ravni pravnega varstva in varnosti uživali visoko raven zaupanja v nakupovanje po vseh državah članicah EU, podjetjem pa bi se omogočalo enostavnejše poslovanje s potrošniki.

Nova agenda za potrošnike,⁵ sprejeta novembra 2020, je vizija potrošniške politike EU v obdobju 2020–2025 s poudarkom na petih ključnih prednostnih področjih: zeleni prehod, digitalna preobrazba, učinkovito uveljavljanje pravic potrošnikov, posebne potrebe nekaterih skupin potrošnikov in mednarodno sodelovanje. Agenda obravnava tudi načine za izboljšanje varstva potrošnikov in odpornosti med pandemijo covid-19 in po njej, saj je povzročila precejšnje izzive v vsakdanjem življenju potrošnikov. Cilji nove agende so:

- zagotavljanje, da so bolj trajnostni proizvodi na voljo potrošnikom na trgu EU in da imajo potrošniki boljše informacije za ozaveščeno izbiro,
 - spodbujanje popravil ter bolj trajnostnih in »krožnih« proizvodov,
 - odprava spletnih poslovnih praks, ki ne upoštevajo pravice potrošnikov do ozaveščene izbire, izkoriščajo njihovo nagnjenost k določenim načinom vedenja ali izkrivljajo njihove postopke odločanja, kot so temni vzorci in prikrito oglaševanje,
 - prilagoditev sedanjih pravil napredovanju digitalizacije in povečanju števila povezanih izdelkov,
 - pomoč državam članicam pri pravočasnem izvajanju in izvrševanju potrošniškega prava, tudi prek mreže za sodelovanje na področju varstva potrošnikov,
 - podpora državnim organom za boj proti nezakonitim spletnim poslovnim praksam in odkrivanje nevarnih izdelkov,
 - zaščita nekaterih skupin ranljivih potrošnikov, na primer otrok, starejših in invalidov, v ranljivem položaju,
 - priprava akcijskega načrta s Kitajsko leta 2021 za izboljšanje varnosti izdelkov, ki se prodajajo prek spleta,
 - oblikovanje zakonsko ureditvene podpore in tehnične pomoči ter izgradnja zmogljivosti za partnerske regije EU, tudi v Afriki.
- Evropska komisija je začela intenzivno uresničevati omenjene cilje s predlogi novih zakonodajnih aktov, in sicer:
- Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem;
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke in razveljavitvi Direktive 2009/125/ES;

- Predlog Direktive o utemeljitvi in sporočanju izrecnih okoljskih trditev (Direktiva o zelenih trditvah);
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828;
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o potrošniških kreditih;
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2011/83/EU glede pogodb o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo, in razveljavitvi Direktive 2002/65/ES;
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o odgovornosti za proizvode z napako;
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o prilagoditvi pravil o nepogodbeni civilni odgovornosti umetni inteligenci (direktiva o odgovornosti na področju umetne inteligence);
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/11/EU o alternativnem reševanju potrošniških sporov ter direktiv (EU) 2015/2302, (EU) 2019/2161 in (EU) 2020/1828 (direktiva o alternativnem reševanju sporov);
 - Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 524/2013 in spremembi uredb (EU) 2017/2394 in (EU) 2018/1724 v zvezi z ukinitvijo evropske platforme SRS (uredba o spletnem reševanju potrošniških sporov);
 - Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2015/2302 zaradi povečanja učinkovitosti zaščite potnikov ter poenostavitve in pojasnitve nekaterih vidikov direktive;
 - Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (ES) št. 261/2004, (ES) št. 1107/2006, (EU) št. 1177/2010, (EU) št. 181/2011 in (EU) 2021/782 glede uveljavljanja pravic potnikov v EU;
 - Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pravicah potnikov v okviru multimodalnih potovanj.
- S širšega vidika varstva potrošnikov so bile sprejete tudi:
- Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih);
 - Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah);
 - Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU;
 - Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev).

Evropska komisija pripravlja tudi predloge sprememb:

- Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta, Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive 98/70/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652;
- Direktive o energetski učinkovitosti stavb;
- Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (akt o umetni inteligenci) in spremembi nekaterih zakonodajnih aktov EU;
- Uredbe (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004;
- Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke in razveljavitvi Direktive 2009/125/ES;
- Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kritičnih surovinah.

S tem nacionalnim programom za varstvo potrošnikov si tudi Republika Slovenija prizadeva za cilje nove potrošniške agende. Pri oblikovanju ciljev, ki se jih želi doseči s politiko varstva potrošnikov, ni mogoče prezreti njene horizontalne naravnosti. Navedeno v konkretnem primeru pomeni, da se bo s krepitvijo varstva potrošnikov prispevalo k strateškim ciljem tudi na drugih pomembnih prednostnih področjih.

Strategija Digitalna Slovenija 2030 (DSI2030) je krovna strategija digitalne preobrazbe naše države do leta 2030. Namenjena je strateškemu načrtovanju spodbujanja digitalne preobrazbe Republike Slovenije v razvojnem obdobju do leta 2030. Z vidika pravic potrošnikov in zagotavljanja ustreznih digitalne infrastrukture je treba v okviru omenjene strategije poudariti idejno zasnovano univerzalno storitve. Njen temeljni namen je preprečevanje digitalne izključenosti, saj pomeni varnostno mrežo za uporabnike, ki storitev znotraj nabora univerzalne storitve ne morejo dobiti na trgu po dostopni ceni.

V dolgoročni strategiji do leta 2050 in Evropskem zelenem dogovoru Evropska komisija poziva k podnebno nevtralni Evropi do leta 2050 in prikazuje, kako lahko Evropa dosega podnebno nevtralnost z vlaganjem v tehnološke rešitve, opolnomočenjem državljanov in usklajevanjem ukrepov na področju ključnih politik. Učinkovito upravljanje zahteva tudi sodelovanje potrošnikov, da prilagodijo politike svojim potrebam in prispevajo k spremembi vedenjskih vzorcev. Da bi podprli prizadevanja Republike Slovenije pri doseganju podnebnih ciljev, je treba okrepiti celostno načrtovanje s pobudami, katerih cilj je zagotoviti, da bi izdelki, blago in tudi storitve, ki se prodajajo potrošnikom v EU, ustrezali in pripomogli k ciljem zelenega prehoda, kot so:

- strategija »od vil do vilic«⁶ in strategija EU za biotsko raznovrstnost,⁷ v katerih so napovedani ključni ukrepi⁸ in pobude, katerih cilj je zmanjšanje okoljskega in podnebne odtisa prehranskih sistemov EU ter opolnomočenje potrošnikov za informirano, zdravo ter trajnostno izbiro hrane;⁹
- akcijski načrt za ničelno onesnaževanje,¹⁰ v katerem so potrošniški izdelki opredeljeni kot pomembno področje ukrepanja in ki preučuje načine, kako spodbuditi¹¹ potrošnike k okolju prijaznejšim izbaram;
- strategija na področju kemikalij za trajnostnost,¹² v kateri so napovedani tudi ukrepi, usmerjeni v boljše informiranje potrošnikov o kemikalijah in v njihovo zaščito pred najbolj škodljivimi snovmi, spodbuja pa tudi kemikalije, ki bodo varne in trajnostne že v zasnovi;
- prenovljena strategija za trajnostno financiranje¹³ bo poskušala potrošnikom dati nove priložnosti za pozitivno vplivanje na trajnostnost z zagotavljanjem zanesljivih, celovitih in zaupanja vrednih informacij o finančnih produktih, v katere vlagajo, ter
- val preнове,¹⁴ ki je strategija, s katero bodo domovi potrošnikov postali ustrežnejši za zeleno in digitalno družbo in ki vključuje tudi okrepljena informacijska orodja za potrošnike.

Poleg tega novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo določa številne posebne pobude¹⁵ za boj proti zgodnji zastarelosti in za spodbujanje trajnosti, možnosti recikliranja, popravila in dostopnosti¹⁶ izdelkov ter ukrepanja podjetij. Cilj pobude za trajnostne izdelke¹⁷ je zlasti doseči, da bi trajnostni izdelki postali pravilo, in sicer z opredelitvijo načel trajnostnosti izdelkov in pregledom direktive o okoljsko primerni zasnovi,¹⁸ razširitvijo njenega področja uporabe, ki bo presegalo izdelke, povezane z energijo, in

uresničevanjem krožnosti. Potrebni bodo dodatni regulativni in neregulativni ukrepi za obravnavanje posebnih skupin blaga in storitev, kot so IKT, elektronika ali tekstilni izdelki in embalaža. Na primer:

– Pobuda za krožno elektroniko,¹⁹ katere cilj je zagotoviti, da bodo elektronske naprave zasnovane tako, da se bo izboljšala njihova trajnost in olajšalo vzdrževanje, popravilo, razstavljanje, ponovno uporabo in recikliranje, in da bodo imeli potrošniki »pravico do njihovega popravila«, vključno s posodobitvami programske opreme.

– Pobuda o enotnem polnilniku za mobilne telefone in druge prenosne naprave,²⁰ katere cilj je povečati praktičnost za potrošnike in zmanjšati uporabo materiala in nastanka e-odpadkov, povezanih s proizvodnjo in odstranjevanjem tega izdelka, ki ga vsakodnevno uporablja velika večina potrošnikov.

– Prihodnja strategija EU za tekstilne izdelke bo poskušala potrošnike opolnomočiti za izbiro trajnostnih tekstilnih izdelkov in jim omogočiti lažji dostop do storitev ponovne uporabe in popravila.

Cilja pregleda direktive o embalaži in odpadni embalaži sta doseči ponovno uporabnost vse embalaže z možnostjo recikliranja na ekonomsko izvedljiv način ter obravnavanje pretirane uporabe embalaže.

Narašča pomen potrošniških politik na ravni EU in zato številne evropske zakonodaje narekujejo vsebino ter postavljajo okvir tudi strategijam in programom varstva potrošnikov držav članic. Ob upoštevanju evropskih dokumentov predlagani slovenski program vsebuje bistvene evropske cilje. Stremi k nadaljnjemu razvoju in krepitvi politike varstva potrošnikov, pri tem pa določa splošne in prednostne naloge ob upoštevanju gospodarskih in socialnih razmer ter posebnosti našega trga. Temeljni poudarki programa so še naprej na zagotavljanju potrošnikovih pravic in varnosti ter krepitvi njegovega položaja na trgu z namenom, da se ta z različnimi ukrepi usposobi za samostojno, svobodno in razumno izbiro na trgu ter da se okrepi njegova zavest o pravicah, ki mu pripadajo, ter se vzpostavi preprosto in dostopno uveljavljanje njegovih pravic v primeru kršitev.

2.2. Načela varstva potrošnikov

Ta načela so zasnovana na uveljavljenih, temeljnih in splošnih potrošnikovih pravicah, izoblikovanih na podlagi izkušenj, da je potrošnik na trgu v podrejenem položaju glede na ponudnike blaga in storitev, to dejstvo pa ima lahko dolgoročne posledice za razvoj trga in raven konkurenčnosti.

Temeljne pravice potrošnikov je kot smernice sprejela že Generalna skupščina Združenih narodov leta 1985 in tako pripomogla, da so potrošniki v svetovnem merilu pridobili več pozornosti v politikah posameznih držav. Na ravni EU so temeljna načela zajeta v 12. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),²¹ ki določa, da se pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti unije upoštevajo zahteve varstva potrošnikov. PDEU v 169. členu kot temeljno načelo politike varstva potrošnikov določa visoko raven tega varstva, katerega cilj je prispevati k varovanju zdravja, varnosti in varstvu ekonomskih interesov potrošnikov ter krepiti pravico do obveščenosti, izobraževanja in samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov. Poleg tega določa pristop minimalnega usklajevanja, ki državam članicam pri prenosu evropske zakonodaje dopušča ohranitev oziroma uvedbo strožjih ukrepov za zaščito potrošnika.

Temeljna načela pri oblikovanju politike varstva potrošnikov so hkrati temeljne pravice potrošnikov. Za njihovo uresničevanje je ključna vloga države. Osrednje mesto zavzema pravica do varnosti, ki obsega pravico potrošnika do varnih proizvodov in storitev. Proizvod, ki se uporablja v skladu s predpisanimi nameni, ne sme povzročiti škode ali poškodovati uporabnika. V skladu s tem se oblikujejo standardi delovanja, zahtevajo testiranja proizvodov ter ustrezno označevanje in opozorila na proizvodih, tudi takojšnje obveščanje določenih organov o nevarnih proizvodih in po potrebi odpoklic teh proizvodov. Pravica do obveščenosti obsega pravico do popolnih in objektivnih informacij o blagu in storitvah, na podlagi katerih lahko potrošnik sprejema ustrezne nakupne odločitve. Pravica do izbire mu zagotavlja možnost izbire med raznovrstnim blagom in storitvami po konkurenčnih cenah ter zaščito pred monopoli in nepoštenimi pogodbenimi pogoji. V sektorjih, v katerih se načela konkurenčnosti ne morejo v celoti udejanjiti in jih zato ureja država, morajo biti zagotovljene ustrezna kakovost in storitve po sprejemljivih cenah. Pravica do zastopnosti je pravica do »glasu«, na podlagi katere mora država potrošnikom zagotoviti možnost za izražanje njihovih interesov, enakovredno obravnavo ter upoštevanje teh interesov pri oblikovanju vladnih politik in sprejemanju vseh odločitev, ki vplivajo na položaj potrošnikov na trgu. Ti včasih slabše poznajo trg, zato potrebujejo več informacij, poleg tega se posamezne potrošniške skupine močno razlikujejo po starosti, spolu, zanimanjih, izkušnjah in znanju, zaradi česar imajo razpršene in raznovrstne interese, kar vpliva na njihovo vplivno moč. Ta primanjkljaj zmanjšujejo nevladne potrošniške organizacije, ki se osredotočajo na splošne potrebe potrošnikov in jih zastopajo pri oblikovanju politik, tako pa učinkoviteje uveljavljajo njihovo temeljno pravico do »glasu«. Od leta 2017 je v slovenski pravni red prenesena tudi možnost kolektivnega uveljavljanja denarnih in drugih kompenzacijskih zahtevkov v primerih nekaterih množičnih oškodovanj s področja varstva potrošnikov, ki jo kot tožnik v imenu potrošnikov vložijo kvalificirani subjekt. S pravico do sodnega varstva imajo potrošniki možnost izraziti nezadovoljstvo ter zahtevati zadoščenje s hitrimi, enostavnimi in učinkovitimi pravnimi sredstvi. S pravico do zdravega in trajnostno naravnega okolja se jim zagotavljata življenje in delo v okolju, ki ne škoduje ter ne ogroža zdravja in življenja, na drugi strani pa jim tudi nalaga odgovornost, da sami, s svojim ravnanjem in odločitvami, prispevajo k bolj zdravemu okolju. Različne študije o okoljskih problemih namreč kažejo, da jih je najmanj tretjina posredno ali neposredno povezana s potrošnjo. Potrošnik bi zato moral imeti tudi pravico do izbire bolj trajnostnih proizvodov. Krožno gospodarstvo bo zagotovilo visokokakovostne, funkcionalne in varne izdelke, ki bodo učinkoviti in cenovno dostopni, trajnejši ter zasnovani za ponovno uporabo, popravilo in visokokakovostno recikliranje. S tem bo omogočeno, da bolj trajnostna izbira postane privzeta, hkrati pa bo šele z nakupom bolj trajnostnih proizvodov vsaj podprta, če ne celo omogočena pravica do zdravega okolja. S pravico do osnovnih dobrin in storitev, kot so hrana, oblačila, stanovanje in zdravstvena oskrba, se potrošnikom omogoča dostojno preživetje. S pravico do izobraževanja, ozaveščanja in informiranja so potrošniki upravičeni do pridobitve ustreznega znanja in spretnosti, na podlagi katerih lahko sprejemajo razumne odločitve o blagu in storitvah, ravnanju in obnašanju. Pri tem so jim v oporo vzgojno-izobraževalni zavodi, nevladne potrošniške organizacije, mediji in javne ustanove.

V Republiki Sloveniji ima večina potrošnikovih pravic podlago že v Ustavi Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava).²² Pravica potrošnika do pravnega varstva je zagotovljena s pravico do sodnega varstva (23. člen) in pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva (25. člen). Tudi pravica do zastopnosti oziroma združevanja potrošnikov v interesne skupine ima ustavno podlago (42. člen) ter je ena temeljnih političnih pravic in svoboščin. Prav tako je z Ustavo zagotovljena pravica potrošnikov do zdravega življenjskega okolja.

Poleg že omenjenih pravic je v 5. členu Ustave določeno, da država varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Naloga države pa je, da zagotavlja njihovo uresničevanje tudi na področju varstva pravic potrošnikov. Prav tako je v 11. členu Ustave določeno, da je na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.

2.3. Položaj potrošnika na trgu ter opredelitev in značilnosti potrošniških politik

Pri sprejemanju odločitev potrošnika je osnovna značilnost, da prihaja do neenakosti znanja in informacij, s katerimi razpolagajo podjetja, ki dobro poznajo »svoje« blago, storitve in digitalno vsebino, ter potrošnikom, kar je osnova za zakonodajo varstva potrošnikov, ki ščiti šibkejšo stranko. Prvotna naloga potrošniških politik je sprejemanje ukrepov, ki odpravljajo neenakost znanja, ter vzpostavljanje enakopravnjšega položaja na trgu in s tem vzpostavljanje tudi zaupanja potrošnika trgu. Osnovno predvidevanje za to je, da so na trgu varni proizvodi in učinkovita pravna sredstva v primeru neskladnosti ali škode za zdravje ali premoženje.

Odmevni dogodki v zvezi z energenti, zdravili ali medicinskimi pripomočki, ki so jim bili potrošniki v preteklosti že priča (npr. pandemija COVID-19, dvig cene energentov), navadno vplivajo na strožjo potrošniško zakonodajo in več političnega pritiska ter pospešijo spremembe v politikah, saj taki dogodki lahko povzročijo izgubo zaupanja potrošnikov.

Vendar posamične občasne izboljšave ne morejo nadomestiti sistematičnega urejanja, s katerim se lahko preprečijo ali odpravijo nepravilnosti na trgu. Potreba po varstvu potrošnikov narašča zaradi številnih dejavnikov: celovitost in zapletenost trgov in tržnih odnosov, deregulacijski trendi, naravne nesreče, krize ali druge okoliščine, ki zapirajo trge, nenadne spremembe cenovne dostopnosti blaga, odprtje trgov, globalizacija ponudbe in povpraševanja, naraščanje čezmejnega nakupovanja blaga, tehnološki napredek, digitalne vsebine in storitve (možnost kupovanja na daljavo, še zlasti spletno nakupovanje, brezgotovinsko poslovanje), krajša življenjska doba proizvodov, vse večji delež blaga in storitev, katerih kakovost je skoraj nemogoče oceniti ob nakupu (na primer elektrika, zdravstvene storitve, zavarovanje, naložbe, spletne storitve); narašča pa tudi pomen storitvenega sektorja (finančne, svetovalne in druge storitve). Ob vseh naštetih dejavnikih potrošnik včasih ni dovolj seznanjen s svojimi pravicami in jih zato tudi ne more učinkovito uveljavljati ali sprejemati drugačnih odločitev. Zato potrošnika zastopajo nevladne potrošniške organizacije, ki jim je v zakonodaji priznan status »zagovornika pravic potrošnikov«. Države EU imajo praviloma določene zahteve, ki jim morajo zadostiti potrošniške organizacije, da dobijo status takšne organizacije. Prav tako morajo potrošniške organizacije izpolnjevati posebne zahteve, da se lahko kot članice vključijo v mednarodne potrošniške organizacije. V interesu potrošnikov je, da jih zastopa strokovno močna nevladna organizacija, ki »povzdigne glas« v primeru ugotovljenih nepravilnosti. Zato imajo v potrošniški zakonodaji EU nevladne potrošniške organizacije vlogo »nosilca varstva potrošnikov«.

Vse to postavlja nove izzive potrošniški politiki, ki si prizadeva prispevati k enakopravnjšemu položaju potrošnika na trgu. Ta politika stoji pred izzivi, s katerimi se na splošno srečujejo državljanji, gospodarstvo in družba: izbira med različnimi vrstami blaga in storitev, pa tudi med vse bolj priljubljenimi načini nakupovanja (na primer po svetovnem spletu) prinašajo potrošniku velike koristi, hkrati pa so zanj novo tveganje. Podobno so tudi podjetja postavljena pred izzive, ki so posledica svetovne finančne krize: zmanjšalo se je povpraševanje, poleg tega so ponudniki, ki poslujejo po klasičnih poteh, zaradi novih potrošniških navad dobili tekmece, ki poslujejo po svetovnem spletu. Ti velikokrat delujejo v okolju, ki ne zagotavlja enako visoke stopnje varstva potrošnikov.

Značilen za potrošniško politiko je njen odnos z drugimi sektorji, predvsem s politiko varstva konkurence. Do 60. let prejšnjega stoletja je prevladovalo prepričanje, da je slednja edina in najučinkovitejša potrošniška politika, s čimer je bila prezrta potreba po neodvisni vladni potrošniški politiki. Politika varstva konkurence potrošnikom omogoča dostopnost do več ponudnikov, tehnološko naprednih proizvodov in ugodnejših cen. Vendar pa navedeno lahko negativno vpliva na potrošnika: naraščajoča raznovrstnost proizvodov povprečnemu potrošniku otežuje pridobivanje celovite informacije o tržni ponudbi, vse več tehnološko zahtevnega potrošniškega blaga, katerega kakovost lahko oceni le strokovnjak, ter veliko ponudnikov, med katerimi nekateri tudi nepopolno, enostransko ali celo zavajajoče informirajo potrošnike, ki so zaradi informaciji preobremenjeni. Čeprav se predvideva, da sta svoboda tekmovanja in svoboda potrošnje dve plati istega kovanca, morata biti med seboj uravnoteženi.

Politika varstva potrošnikov je namenjena povezovanju vseh politik, ki vplivajo na potrošnike in na katere hkrati povratno tudi vplivajo potrošniki s svojim ravnanjem. Tako je na primer, kadar cilji potrošniške politike niso osredotočeni na neposredne in takojšnje ekonomske koristi potrošnika, temveč upoštevajo cilje dolgoročnega ohranjanja družbene blaginje, ki presegajo trenutne, posamične potrošnikove interese (na primer pravična trgovina, spodbujanje etičnega ter ekološkega vlaganja) in pri katerih gre za zastopanje interesov in pravic prihodnjih rodov. Ukrepi za trajnostno potrošnjo imajo pozitivne učinke na okolje ali javno blaginjo (na primer avtonomijo glede strateških materialov, ki se pridobivajo iz recikliranja).

Potrošniško politiko se lahko opredeli v ožjem in širšem pomenu. Kot neposredno oziroma potrošniško politiko v ožjem pomenu je treba razumeti politiko, ki se ukvarja s pravnimi, ekonomskimi in varnostnimi vprašanji, vezanimi na potrošnjo blaga in storitev, vključno z zdravjem in prehrano. Vključuje tudi potrošniške raziskave, informiranje in izobraževanje potrošnikov ter krepitev potrošniških organizacij in podporo skupnim akcijam. S slednjim se nadomešča strukturna šibkost potrošnikov, ki se nanaša na njihovo možnost pridobivanja informacij, možnost organiziranja in zastopanja njihovih interesov – in hkrati ohranja ravnotežje v razmerju do ponudnikov na trgu. Posredne potrošniške politike ali potrošniške politike v širšem smislu pa obsegajo vprašanja interesov potrošnikov na drugih področjih: skrb in varovanje javnih in skupnih dobrin na svetovni ravni (podnebne spremembe, ekosistemi in ohranjanje biotske raznovrstnosti, javne storitve v splošnem interesu). Potrošniška politika, vezana na pravilno delovanje trga, vključuje oblikovanje pravne varnosti, preglednost ter jasno delitev odgovornosti pri zagotavljanju blaga, digitalne vsebine in storitev – ne glede na to, ali jih zagotavljajo javni ali zasebni dobavitelji – v zadostni količini, želeni kakovosti in po sprejemljivih cenah. V javnem sektorju se potrošniška politika ukvarja tudi z razvojem in nadzorom nad preskrbo z blagom, digitalnimi vsebinami in storitvami na področjih, na katerih obstajajo naravni (ali javni) monopoli ali drugi razlogi, v katerih je dostopnost omejena ali je celo ni.

Varstvo potrošnikov je izrazito horizontalno naravnano in je zajeto v številnih predpisih ter je v pristojnosti različnih resorjev, usklajevanje številnih vidikov potrošniških politik in vključevanje potrošniških interesov v te politike pa ostajata eden največjih izzivov za države, ki si prizadevajo razviti vseobsegajočo strategijo potrošniške politike.

3. INSTITUCIONALNA UREDITEV

3.1. Institucionalna ureditev varstva potrošnikov na ravni EU

Varstvo potrošnikov je nepogrešljivi del ekonomske politike na notranjem trgu, ki jo načrtuje Evropska komisija. Temelji na podmeni, da neenakost informacij – dejstvo, da ima ponudnik o blagu, digitalni vsebini in storitvi, ki jih prodaja, več znanja in informacij kakor potrošnik, ki jih kupuje – terja varstvo potrošnika. Evropska potrošniška zakonodaja je zato pri razvoju tega trga ključna za premoščanje ovir, pripravljajo pa jo različne službe Evropske komisije, med katerimi je najpomembnejši Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike (DG JUST). Ta daje pobude in predloge za večino zakonodajnih aktov, strategij in programov varstva potrošnikov na ravni EU.

Pomembnejši akt Evropske komisije, ki je vizija za potrošniško politiko EU od leta 2020 do 2025, je Nova agenda za potrošnike. Agenda se zavzema za celosten način vključevanja najrazličnejših politik EU, ki so za potrošnike še posebej pomembne, ter odraža potrebo po upoštevanju zahtev varstva potrošnikov pri oblikovanju ter izvajanju drugih politik in dejavnosti.²³

Med pomembnejše dolgoročne programske ukrepe Evropske komisije na področju uveljavljanja pravic potrošnikov spada sofinanciranje delovanja mreže evropskih potrošniških centrov (EPC). Ta povezuje centre vseh držav članic, Islandije in Norveške ter omogoča njihovo medsebojno sodelovanje pri reševanju čezmejnih pritožb potrošnikov, s tem pa učinkovitejše uveljavljanje njihovih pravic pri tujih ponudnikih blaga in storitev iz EU, Islandije ali Norveške. Glavne naloge EPC so seznanjanje potrošnikov o njihovih pravicah na notranjem trgu ter svetovanje in pomoč pri uveljavljanju teh pravic v primerih čezmejnih sporov s ponudniki.

V skladu s členom 9(5) Programa za enotni trg²⁴ države članice imenujejo gostitelja dejavnosti EPC, ki je lahko vladni organ ali nevladna neprofitna organizacija, ki deluje na področju varstva potrošnikov in je povezana z mrežo EPC. V Republiki Sloveniji je bil EPC vzpostavljen leta 2006 in je deloval v okviru nevladnega sektorja do konca leta 2013, nato pa je gostovanje EPC prevzelo pristojno ministrstvo.

Drug pomembnejši ukrep, ki je bil prav tako sprejet za pospeševanje čezmejnne trgovine, je bila vzpostavitev mreže državnih upravnih organov, pristojnih za izvajanje potrošniške zakonodaje. Ta mreža je bila ustanovljena v skladu z Uredbo 2006/2004/ES o sodelovanju na področju varstva potrošnikov²⁵ in je bila pravna podlaga za upravno sodelovanje izvršilnih organov za varstvo potrošnikov držav članic pri ukrepanju, kadar gre za čezmejnne kršitve potrošniške zakonodaje. Uredba 2006/2004/ES o sodelovanju na področju varstva potrošnikov je bila pozneje razveljavljena z Uredbo 2017/2394/EU o sodelovanju med državnimi organi, odgovornimi za izvajanje zakonodaje o varstvu potrošnikov.²⁶ Revidirana uredba je prinesla dodatna pooblastila pristojnim organom, ki so na notranjem trgu poenotena, in s tem je omogočeno usklajeno ukrepanje državnih pristojnih organov. Uredba pa ne določa izvajanja pooblastil Evropske komisije, temveč ji v primeru močno razširjenih kršitev z razsežnostjo EU daje le pooblastilo za vodenje postopkov, medtem ko je izvedba v pristojnosti državnih organov.

Na ravni EU deluje tudi krovna evropska potrošniška organizacija Bureau Européen des Unions de Consommateurs (v nadaljnjem besedilu: BEUC), ki združuje 42 potrošniških organizacij iz 32 držav članic iz EU, EEA in iz držav kandidatk za sprejem v EU. Njena glavna naloga je, da s svojimi analizami in predlogi, ki so rezultat sodelovanja članic in strokovne ekipe v Bruslju, lahko argumentirano predlaga in pomembno vpliva, da EU sprejema politične odločitve, ki izboljšujejo življenja potrošnikov. To zajema vrsto tem, vključno s konkurenco, pravicami potrošnikov, digitalnimi pravicami, energijo, pravnimi sredstvi in uveljavljanjem, finančnimi storitvami, hrano, zdravjem, varnostjo, trajnostjo in trgovinsko politiko. Tudi Zveza potrošnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZPS) je aktivna v vodenju Evropske potrošniške organizacije, saj njena predstavnica sodeluje v izvršilnem odboru vse od leta 2004. Njeni strokovnjaki so aktivno vpeti v številne delovne skupine: prehrana, trajnost, finance, energetika, varnost, digitalizacija, potrošniške pravice, skupinske tožbe in mobilnost. Z BEUC pa kot partnerji sodelujejo tudi pri določenih mednarodnih projektih.

Posebno podporo uživa tudi Evropsko združenje za koordinacijo zastopanja potrošnikov pri standardizaciji (v nadaljnjem besedilu: ANEC), saj je pospeševanje njihove zastopanosti v standardizacijskem procesu na vseh ravneh ena od prednostnih nalog Evropske komisije v zvezi s politiko varstva potrošnikov. ZPS v ANEC zastopa interese slovenskih potrošnikov, pri čemer dejavno sodeluje pri oblikovanju skupnih dokumentov. Predstavniki ZPS je aktivno vpet v delovne skupine za trajnost (ki jo v zadnjih štirih letih tudi vodi), za promet in mobilnost ter gospodinjske aparate, sodeluje pa tudi pri nastajanju standardov za materialno učinkovitost iz družine EN 4555x v okviru skupnega tehničnega odbora CEN CENELEC JTC10. Predstavniki organizacije ANEC so sicer aktivni v več kot 60 delovnih telesih, v tehničnih odborih organov za standardizacijo (CEN, CENELEC, ETSI) in v več kot 150 telesih na državni ravni.

MEDNARODNO SODELOVANJE – POTROŠNIŠKE ORGANIZACIJE

BEUC	Evropska potrošniška organizacija
ANEC	Evropska organizacija, ki zastopa potrošnike na področju standardizacije, certificiranja in akreditacije
ECCG	European Consumer Consultancy Group (en predstavnik iz vsake države in dve evropski organizaciji – ANEC in BEUC) do leta 2020
ICRT	International Consumer Research and Testing – globalni konzorcij potrošniških organizacij, ki sodelujejo pri raziskavah in testiranju potrošniških izdelkov in storitev
CI	Mednarodna organizacija Consumers International (CI) združuje potrošniške organizacije z vseh celin.
TACD	TransAtlantic Consumer Dialogue – je forum potrošniških organizacij iz ZDA in EU, ki pripravlja priporočila vladi ZDA in EK in zastopa interese potrošnikov pri oblikovanju politik ZDA in EU.

VIR: Letno poročilo ZPS 2022²⁷

3.2. Varstvo potrošnikov v okviru Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj

Tudi Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljnjem besedilu: OECD), katere 32. polnopravna članica je Republika Slovenija postala 21. julija 2010, pripisuje varstvu potrošnikov velik pomen. Osnovna podmena politike varstva potrošnikov, ki jo upošteva ta organizacija, je, da morajo ponudniki v odnosih s potrošniki poslovati v skladu s prakso poštenega poslovanja, trženja in oglaševanja ter izvajati razumne ukrepe za varnost in kakovost blaga in storitev, ki jih tržijo. V okviru OECD delujejo številni odbori, ki se dotikajo svojevrstnih sektorskih interesov potrošnikov, medtem ko Odbor za potrošniško politiko horizontalno vključuje različna področja varstva potrošnikov. Obravnava široko paleto potrošniških vprašanj in pomaga javnim organom izboljšati razvoj učinkovitih potrošniških politik. To počne z izvajanjem raziskav in analiz ter razvojem političnih smernic o temah skupnega interesa, izmenjavo informacij o zdajšnjih in nastajajočih vprašanjih in smernicah ter preučevanjem načinov za krepitev rezultatov politike tako med vladami kot z drugimi zainteresiranimi stranmi. Zato je vključevanje v delo tega odbora za razvoj varstva potrošnikov tudi v prihodnjem obdobju v Republiki Sloveniji prednostno.

3.3. Institucionalna ureditev varstva potrošnikov v Republiki Sloveniji

3.3.1. Ministrstva

Varstvo potrošnikov se je v Republiki Sloveniji institucionaliziralo znotraj in zunaj državne uprave že pred vstopom Republike Slovenije v EU. V državni upravi je bila institucionalna osnova vzpostavljena z ustanovitvijo Urada Republike Slovenije za varstvo potrošnikov, ki je začel delovati leta 1996 kot organ v sestavi tedanjega ministrstva za ekonomske odnose in razvoj. Vzrok za ustanovitev so bile potrebe po institucionalnem prilagajanju Republike Slovenije EU v zvezi z varstvom potrošnikov. Republika Slovenija za to področje v državni upravi namreč ni imela organa, ki bi bil primerljiv s strukturami, kakršne so tedanje države članice EU za varstvo potrošnikov vzpostavile že v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Po reorganizaciji državne uprave leta 2001 je urad postal organ v sestavi ministrstva za gospodarstvo. Leta 2003 je potekala obsežna reorganizacija organov v sestavi ministrstev. Sprejeta je bila Uredba o organih v sestavi ministrstev,²⁸ na podlagi katere so bili številni organi zaradi potrebe po večji učinkovitosti državne uprave ukinjeni. Glede urada so za povečanje učinkovitosti upravne strukture za varstvo potrošnikov takrat preučevale različne možnosti – od preoblikovanja v samostojno agencijo, njegovega združevanja z drugimi sorodnimi organi, umestitve urada kot organa v sestavi v drugo ministrstvo do ukinitve statusa organa v sestavi in prenosa njegovih nalog na ministrstvo za gospodarstvo. Kljub številnim predlogom za statusno preoblikovanje je prevladala odločitev, da se urad ohrani v nespremenjeni obliki. V nadaljnjih letih se je pri opravljanju nalog povečevala njegova odvisnost od resornega ministrstva, ki je opravljalo vse več nalog varstva potrošnikov, zato se je združevanje človeških in finančnih virov urada in ožjega ministrstva, še posebej z gospodarsko krizo, pokazalo kot priložnost za vzpostavitev nove, enotne in učinkovite strukture za varstvo potrošnikov. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot-E)²⁹ je bil urad ukinjen, njegove naloge pa so se v skladu z navedenim zakonom in z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK-1A)³⁰ v celoti prenesle na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije, ki se je leta 2023 preoblikovalo v Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije.

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport kot nosilni organ za varstvo potrošnikov opravlja v državni upravi in na mednarodni ravni vse ključne naloge na tem področju, in sicer:

- načrtuje, organizira, izvaja, spremlja in vrednoti politike varstva potrošnikov ter skupaj z drugimi državami članicami v Svetu EU oblikuje zakonodajo in politiko, ki se po predpisanih postopkih uveljavlja v državah članicah in tako tudi v Republiki Sloveniji,
- opravlja strokovne in upravne naloge, ki se nanašajo na pripravo in izvajanje politike in programov varstva potrošnikov,
- zagotavlja javno službo svetovanja potrošnikom,
- skrbi za zagotavljanje pravic in interesov potrošnikov na področju pošttnih storitev, ki veljajo za storitve splošnega pomena, in za zagotavljanje univerzalne storitve, ki vključuje najmanjši nabor storitev določene kakovosti, dostopen vsem potrošnikom in drugim končnim uporabnikom po primerni ceni na celotnem ozemlju Republike Slovenije ne glede na njihovo geografsko lego,
- opravlja naloge na normativnem področju, ki se nanašajo večinoma na prenos evropskih potrošniških direktiv v pravni red Republike Slovenije in izvajanje evropskih uredb,
- zagotavlja spremljanje in usklajevanje predpisov, ki jih pripravljajo druga ministrstva na področjih, povezanih z varstvom potrošnikov,
- spodbuja razvoj in delovanje nevladnih potrošniških organizacij,
- s koncesijami ali javnimi razpisi zagotavlja sofinanciranje javnih služb, ki jih izvajajo nevladne potrošniške organizacije za obveščanje in izobraževanje potrošnikov ter primerjalno ocenjevanje blaga in storitev,
- dodeljuje dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja podjetjem nebančnega sektorja,
- sodeluje v medresorskih delovnih skupinah za namen izboljševanja stanja finančnega izobraževanja in s tem finančne pismenosti v Republiki Sloveniji in drugih nalogah uresničevanja Nacionalnega programa finančnega izobraževanja (NPF1),
- zagotavlja strokovno in upravno sodelovanje v delovnih telesih Sveta EU pri sprejemanju evropske potrošniške zakonodaje,
- sodeluje v odborih Evropske komisije za izvajanje potrošniške evropske zakonodaje,
- sodeluje v Odboru Evropske komisije za oblikovanje politik varstva potrošnikov,
- ima vlogo povezovalnega organa na ravni države za izvajanje Uredbe 2017/2394/EU o sodelovanju med državnimi organi, odgovornimi za izvajanje zakonodaje o varstvu potrošnikov,
- sodeluje v Odboru za politiko varstva potrošnikov pri Organizaciji za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD).

V sestavi ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, deluje tudi Tržni inšpektorat Republike Slovenije, pooblaščen za splošni nadzor nad izvajanjem predpisov o varstvu potrošnikov in izvajanje nalog nacionalne kontaktne točke za sistem hitre izmenjave informacij v zvezi z nevarnimi proizvodi (RAPEX Safety Gate).

Glede na izrazito prepletenost in interdisciplinarnost varstva potrošnikov so razen redkih izjem vključena v pripravo in izvajanje politik, ki krepijo pravice in interese potrošnikov, tudi druga ministrstva. Sodelovanje z ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, obsega posvetovanje in usklajevanje pri pripravi področnih zakonov in podzakonskih predpisov, pa tudi pri načrtovanju področnih in državnih razvojnih strategij in programov.

Ministrstvo za finance je na normativnem področju pristojno za oblikovanje številnih zakonov in podzakonskih predpisov, ki urejajo finančne storitve in vplivajo na položaj in interese potrošnikov pri nakupu različnih finančnih produktov (potrošniški krediti, zavarovanja, vrednostni papirji, naložbe in drugo) na trgu, je pa tudi predlagatelj NPF1, katerega ciljna skupina niso izključno potrošniki. Ministrstvo za finance je do leta 2019 v sodelovanju z drugimi ministri Vlade Republike Slovenije poročalo o izvedenih ukrepih za uresničevanje ciljev iz NPF1 enkrat letno, po letu 2019 pa na vsaki dve leti, prvič za obdobje od 1. januarja 2019 do 31. decembra 2020.

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje je pristojno za vključevanje potrošniških vsebin v osnovnošolskem izobraževanju v zadnji triadi (vzgoja za medije, državljska in okoljska vzgoja, podjetništvo in podobno), v srednješolskem izobraževanju pri obveznih izbirnih vsebinah (vpliv sodobnega porabništva in oglaševanja na družbo in okolje, ekonomske vsebine), pa tudi za izobraževanje odraslih (programi vseživljenjskega učenja in izobraževanja učiteljev).

Ministrstvo za digitalno preobrazbo ima ključno vlogo pri zagotavljanju pravic in varstvu interesov potrošnikov na področju elektronskih komunikacij in informacijske družbe. V ospredju je skrb za zagotavljanje univerzalne storitve, ki zajema najmanjši nabor storitev določene kakovosti, dostopen vsem končnim uporabnikom v Republiki Sloveniji po sprejemljivi ceni ne glede na geografsko lego, in skrb za varstvo potrošnikov v okviru sklepanja pogodb z izvajalci javnih komunikacijskih storitev. Varstvo potrošnikov se zagotavlja tudi na področju informacijske družbe v okviru elektronskega poslovanja na trgu in varstva uporabnikov spletnih posredniških platform.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (ZDU-1O)³¹ prevzelo naloge glede varnosti in kakovosti hrane (razen prehranskih dopolnil, živil za posebne prehranske in zdravstvene namene, proizvodnje materialov, ki prihajajo v stik z živilii, in njihove uporabe pri živiliih, ki jih nadzorujejo). Tako opravlja naloge na področjih kmetijstva, razvoja podeželja, prehrane, varstva rastlin, veterinarstva in zootehnike, gozdarstva, lovstva, ribištva, varnosti ter kakovosti krme in hrane oziroma živil, uporabe materialov, ki prihajajo v stik z živilii v postopkih pridelave, predelave in distribucije živil, ter varnosti in kakovosti živil oziroma hrane v gostinski dejavnosti, institucionalnih obratih prehrane in obratih za prehrano na delu.

S tem v zvezi opravlja ključne naloge na normativnem področju, ima pa tudi nadzorno funkcijo, saj v njegovem okviru delujejo inšpekcijske službe, pristojne za nadzor nad živilii (Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo ter Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin). Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v sodelovanju z organi v sestavi tudi glavni nosilec razvojnih strategij in programov, katerih cilj je zagotavljanje pravic potrošnikov do varne hrane, do obveščenosti o tveganju in izbire na trgu (krepitev ocenjevanja tveganja za zdravje potrošnikov, obvladovanje dejavnikov tveganja v živilski verigi, pravočasno in pravilno obveščanje o tveganju ter upravljanje tveganj, oblikovanje shem kakovosti živil in podobno). Na področju informiranja in izobraževanja ministrstvo izvaja številne promocijske aktivnosti o pomenu izbire lokalno pridelane hrane in njenih koristi za potrošnika in širšo družbo. Na področju okolja ima Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ključno vlogo pri oblikovanju predpisov, strategij in programov, katerih cilj je razvijanje trajnostno naravnane družbe, zato spodbuja trajnostni razvoj verig oskrbe s hrano, ohranjanje naravnih virov in skrb za vitalno podeželje.

Ministrstvo za kulturo na podlagi Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS) ozavešča potrošnike o njihovih pravicah in morebitnih kršitvah v zvezi s slovenskim jezikom oziroma pojasnjuje določbe ZJRS, kadar se z vprašanji ali pritožbami obrnejo na ministrstvo, ter primere kršitev prijavi inšpektoratom, pristojnim za zadevna področja po ZJRS.

Ministrstvo za zdravje ima krovno vlogo pri zagotavljanju varovanja zdravja. Z vidika potrošnikove varnosti je njegova skrb za zagotavljanje zdravstvene ustreznosti ter skladnosti pitne vode, kopalnih voda, kemikalij, kozmetičnih in biocidnih proizvodov, varnosti igrač, varnosti določenih skupin živil (prehranska dopolnila, živila, namenjena dojenčkom in majhnim otrokom, živila za posebne zdravstvene namene ter popolni prehranski nadomestki za nadzor nad telesno težo) in materialov, izdelkov, ki prihajajo v stik z živilii. Z vidika varstva pravic in ekonomskih interesov potrošnikov je ključna vloga Ministrstva za zdravje pri zagotavljanju pacientovih pravic, ki jih udejanja na podlagi zakona, ki ureja področje pacientovih pravic in podzakonskih aktov. Pomembno vlogo pri uresničevanju pravic po navedenem zakonu imajo zastopniki pacientovih pravic, ki svetujejo, pomagajo ali zastopajo paciente. V Republiki Sloveniji trenutno deluje 13 zastopnikov pacientovih pravic. Za odločanje o zahtevi za drugo obravnavo kršitve pacientovih pravic pa je ustanovljena Komisija Republike Slovenije za varstvo pacientovih pravic, ki ima predsednika in 75 članov. Ministrstvo za zdravje opravlja tudi naloge zdravstvenega varstva, zdravstvenega zavarovanja, zdravstvene dejavnosti, varnosti zdravil in medicinskih pripomočkov ter varstva pred sevanjem. Pristojno je za konvergenten razvoj digitalizacije v zdravstvu. Na naštetih področjih opravlja vse normativne naloge, ima pa tudi nadzorno funkcijo (izvajata jo Inšpekcija za kemikalije v sestavi Urada RS za kemikalije in Zdravstveni inšpektorat RS), razen nadzora nad varnostjo zdravil in medicinskih pripomočkov, ki ga zagotavljajo inšpektorji Javne agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke.

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo je odgovorno za zagotavljanje standardov in pravic potrošnikov (potnikov), pri čemer potniški prevoz velja za storitev splošnega interesa. Pristojno je tudi za pripravo predpisov, ki urejajo pravice potnikov v medkrajevnem avtobusnem linijskem potniškem prometu, v notranjem cestnem in čezmejnem regijskem železniškem prometu in po vodnih poteh, ki skladno s predpisi (uredbami), sprejetimi na ravni EU, in z mednarodnimi pogodbami veljajo enotno po vseh državah članicah.

Na področju okolja ima Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo ključno vlogo pri oblikovanju predpisov, strategij in programov, katerih cilj je razvijanje trajnostno naravnane družbe (spodbujanje trajnostne potrošnje, učinkovita raba energije in virov, podeljevanje certifikatov za znak za okolje EU in sistem ravnanja z okoljem EMAS, zmanjševanje porabe, bolj učinkovita raba naravnih virov in podobno).

Ministrstvo za infrastrukturo je pristojno za pripravo predpisov, ki urejajo pravice potnikov v zračnem, pomorskem in mednarodnem avtobusnem prometu, pri čemer gre za pravice, ki skladno s predpisi (uredbami), sprejetimi na ravni EU, in ratificiranimi mednarodnimi pogodbami veljajo enotno po vseh državah članicah EU oziroma državah podpisnicah konvencij. Pri pripravi predpisov na področju pomorskega prometa in plovbe po celinskih vodah v okviru svojih pristojnosti sodeluje tudi ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

V pristojnost Ministrstva za solidarno prihodnost spada varstvo potrošnikov na stanovanjskem področju (stanovanjsko upravljanje, pravna razmerja med prodajalcem – investitorjem in potrošnikom – kupcem stanovanja, urejanje razmerij na najemnem trgu ter nepremičninsko posredovanje).

3.3.2. Inšpekcijske službe in druge nadzorne ustanove

Temeljni pogoj učinkovitega varstva potrošnikov je pravilno, hitro in usklajeno izvajanje nadzora inšpekcijskih služb in drugih nadzornih organov, ki vključuje tudi preglednost in obveščanje. Pomembno je tudi sodelovanje državnih organov za varstvo potrošnikov pri čezmejnih kršitvah potrošniške zakonodaje ne glede na to, ali predpisi urejajo pravice in ekonomske interese potrošnikov ali varnost izdelkov.

V Republiki Sloveniji izvajajo inšpekcijski nadzor naslednji inšpektorati, neodvisne agencije in druge ustanove:

– Tržni inšpektorat Republike Slovenije – TIRS (opravlja generalni nadzor nad uresničevanjem določb, ki vključujejo pravice in ekonomske interese potrošnikov, zaobsežene v vrsti zakonov in drugih predpisov, pa tudi nad skladnostjo neživilskih proizvodov z varnostnimi zahtevami, nacionalna kontaktna točka za sistem hitre izmenjave informacij v EU iz 12. člena Direktive 2001/95/ES³² in 20. člena Uredbe 2019/1020/EU³³ o izvedenih in nameranih omejevalnih ukrepih pristojnih organov ter o prostovoljnih dejavnih gospodarskih subjektov, ki omejujejo trgovanje s proizvodi, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko pomenili resno tveganje za potrošnike ali druge uporabnike, okolje in varnost v skladu s predpisi, ki urejajo pogoje dajanja oziroma dostopnosti proizvodov na trgu ter druge vidike zaščitne javnega interesa – RAPEX);

– Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije – ZIRS (opravlja nadzor zdravstvene ustreznosti in skladnosti pitne vode ter skladnosti kopalnih voda, zdravstvene ustreznosti oziroma varnosti prehranskih dopolnil in živil za posebne prehranske oziroma zdravstvene namene, materialov in izdelkov, namenjenih za stik z živilii, kozmetičnih proizvodov in igrač, izdelkov, za katere se uporablja Zakon o splošni varnosti proizvodov, minimalnih sanitarno tehničnih pogojev v določenih objektih; sodeluje, vezano na svoje področje dela, s kontaktno točko in pri izmenjavi informacij o nevarnih in neskladnih živiliih iz pristojnosti ZIRS ter materialiih

in izdelkih, namenjenih za stik z živili, prek mreže EU za opozarjanje in sodelovanje, ki jo sestavljajo mreža RASFF, mreža AAC in mreža proti goljufijam – FF);

– Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – UVHVVR (pripravlja predpise, upravlja tveganja ter izvaja uradni nadzor nad živili in krmo, zdravjem in dobrim počutjem živali, je koordinator za pripravo in poročanje v okviru večletnega nacionalnega načrta uradnega nadzora – MANCP, kontaktna točka za sodelovanje z Evropsko komisijo na področju spremljanja zoonoz in kontaktna točka za sistem hitre izmenjave podatkov o nevarnih živilih in krmi – RASFF, izmenjave informacij o neskladnih živilih, fitofarmacevtskih sredstvih – AAC in goljufivih praksah – FF);

– Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo – IRSKGLR (opravlja nadzor varnosti in kakovosti vina in proizvodov iz grozdja in vina na podlagi izmenjave podatkov o potvorbah in nevarnih dodatkih v vinu in proizvodih iz vina in grozdja v sistemu hitrega obveščanja o nevarnih živilih in krmi RASFF ter obveščanja o goljufivih in zavajajočih praksah – Food Fraud, izvajanje nadzora nad omejitvijo rabe pesticidov in gnojenja na najožjih vodovarstvenih območjih kmetijskih zemljišč, ki lahko posredno vplivajo na kakovost in neoporečnost pitne vode in s tem na zdravje ljudi, izvajanje nadzora nad nenamensko rabo kmetijskih zemljišč, izvajanje nadzora nad širjenjem škodljivih organizmov v gozdarstvu),

– Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo – IRSI (opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov na področjih železniškega prometa, cestnega prometa in prometne infrastrukture za vse vrste kopenskega prometa ter na področju žičniških naprav in varnosti na smučiščih, razen nad izvajanjem predpisov s področja javnega potniškega prometa v notranjem cestnem prometu in čezmejnem cestnem prometu do prestopne točke v sosednji državi, ki jo določi organ javnega potniškega prometa, in obvezne gospodarske javne službe prevoza potnikov v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu),

– Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in energijo (opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področja javnega potniškega prometa potnikov v notranjem cestnem prometu in čezmejnem cestnem prometu do prestopne točke v sosednji državi, ki jo določi organ javnega potniškega prometa, in obvezne gospodarske javne službe prevoza potnikov v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu (ne več IRSI) – v železniškem prometu je v reševanje pritožb potnikov vključen tudi regulatorni organ, ki je AKOS),

– Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije (nadzoruje izvrševanje pravic letalskih potnikov, ki jih določa Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91³⁴),

– Pomorska inšpekcija (opravlja nadzor z vidika varnosti potrošnikov – potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh, zlasti glede izpolnjevanja tehničnih pogojev in opremljenosti plovil, ki prevažajo potnike),

– Inšpektorat Republike Slovenije za stanovanja (izvaja naloge nadzora iz izvorne pristojnosti Stanovanjskega zakona in zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb),

– Urad Republike Slovenije za kemikalije – URSK (opravlja nadzor nad varnostjo kemikalij kot takih in v proizvodih, detergentov in čistil ter biocidnih proizvodov),

– Urad Republike Slovenije za meroslovje (opravlja inšpekcijski nadzor nad količinsko kontrolo (živilskih) predpakiranih izdelkov enotnih nazivnih količin v skladu s Pravilnikom o količinah predpakiranih izdelkov – Uradni list RS, št. 110/02 in 89/08),

– Agencija za zavarovalni nadzor (opravlja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalnozastopniškimi in zavarovalnopolosredniškimi družbami, zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki ter nadzor nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnicami),

– Agencija za trg vrednostnih papirjev (izvaja nadzor nad trgom vrednostnih papirjev),

– Banka Slovenije (uporabnikom finančnih storitev, tudi potrošnikom, omogoča vložitev pritožbe zaradi izvajanja bančnih in finančnih storitev v razmerju do uporabnikov, ki jih urejajo zlasti Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED), Zakon o potrošniških kreditih (ZPotK-2), Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1), Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2), Zakon o centralnem kreditnem registru (ZCKR) in Zakon o sistemu jamstva za vloge (ZSJV),

– Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke – JAZMP (izvaja nadzor proizvodnje, prometa in posredništva zdravil in učinkovin, kliničnega preskušanja zdravil, farmakovigilance in trga zdravil, nadzor preskrbe s krvjo, tkivi in celicami, nadzor lekarniške dejavnosti, nadzor proizvodnje, distribucije in trga medicinskih pripomočkov, nadzor proizvodnje, spreminjanja in uporabe medicinskih pripomočkov v zdravstvenih ustanovah),

– Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije – AKOS (izvaja nadzor dostopnosti in zagotavljanja univerzalne storitve ter stroškovne naravnosti cen, nadzor operaterjev glede pogodbenih pogojev, obveščanja, prenosljivosti števil, preglednosti informacij ter zagotavljanja tajnosti in zaupnosti, izdaja priporočila operaterjem in spremlja uresničevanje priporočil, izvaja raziskave o zadovoljstvu potrošnikov in uporabi storitev elektronskih komunikacij),

– Agencija za energijo (izvaja upravne in druge naloge, določene z Energetskim zakonom, uredbami EU, ki določajo pristojnost nacionalnih regulatorjev na področju energije, ali s splošnim aktom agencije, sprejetim na podlagi zakona).

3.3.3. Slovenski inštitut za standardizacijo

Svetovno trgovanje s proizvodi in storitvami je povečalo potrebo po zastopnosti potrošnikov pri standardizaciji na vseh ravneh, državni, evropski in svetovni. Na državni ravni so slovenski potrošniki zastopani v Slovenskem inštitutu za standardizacijo (v nadaljnjem besedilu: SIST), na katerega je Republika Slovenija kot njegova ustanoviteljica prenesla pravico do zastopanja svojih interesov v evropskih in drugih mednarodnih organizacijah za standardizacijo. V SIST je bil ustanovljen Odbor za vključevanje potrošnikov pri pripravi standardov. Ključne naloge odbora so priprava državnih stališč za posamezne standarde z vidika varstva potrošnikov in vpliv na glasovanje, prenos teh stališč na mednarodno (ISO/COPOLCO) oziroma raven EU (ANEC) in obratno ter usposabljanje potrošnikov za sodelovanje pri pripravi državnih, evropskih in mednarodnih standardov (seminarje organizira SIST). Sodelovanje potrošniških organizacij in združenj v SIST je ključno z vidika zastopanj interesov potrošnikov pri pripravi standardov.

3.3.4. Nevladne potrošniške organizacije

Posebna oblika kolektivnega varovanja pravic varstva potrošnikov so potrošniške organizacije.

Ker je učinkovito uveljavljanje potrošniških pravic za posameznega potrošnika težko dostopno, potrošnika velikokrat zastopajo nevladne potrošniške organizacije, ki jim je v zakonodaji priznan status »zagovornika pravic potrošnikov«, države EU pa imajo praviloma določene tudi zahteve, ki jim morajo zadostiti potrošniške organizacije, da dobijo status takšne organizacije.

Posebna pravila morajo izpolnjevati tudi potrošniške organizacije, da se lahko kot članice vključijo v mednarodne potrošniške organizacije. V interesu potrošnikov je, da jih zastopa strokovno močna nevladna organizacija, ki »povzdigne glas« v primeru ugotovljenih nepravilnosti. Zato imajo v potrošniški zakonodaji v EU nevladne potrošniške organizacije vlogo »nosilca varstva potrošnikov«.

Nevladni sektor varstva potrošnikov se je v Republiki Sloveniji razvil že v zgodnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja, še preden se je to varstvo institucionaliziralo v državni upravi. Že leta 1990 je bilo ustanovljeno društvo ZPS, leta 1993 pa Mednarodni inštitut za potrošniške raziskave. Država je nevladnim potrošniškim organizacijam priznala poseben pomen s prvim nacionalnim programom varstva potrošnikov in ZVPot³⁵ iz leta 1998, v katerem je opredelila pomen nevladnih potrošniških organizacij ter jih jasno razmejila od drugih nevladnih in neprofitnih organizacij, od katerih se razlikujejo predvsem po zavezujoči neodvisnosti od ponudnikov blaga in storitev. Prepoved pridobivanja sredstev od ponudnikov blaga in storitev, pa tudi političnih strank, utemeljuje njihovo upravičenost do državne materialne podpore, kar velja zlasti za organizacije, ki so dejavne v evropskih in drugih mednarodnih ustanovah ter se dejavno vključujejo v oblikovanje potrošniške politike in zakonodaje. Zdaj je registriranih³⁶ pet potrošniških organizacij (ZPS, Mednarodni inštitut za potrošniške raziskave – MIPOR, Združenje potrošnikov Gorenjske Kranj, Društvo za razvoj slovenskega konjeništvu in Zavod Kolektiv 99), med katerimi je v javnosti najvidnejša ZPS, ki je povezana z MIPOR, izdajateljem potrošniške revije ZPS test. ZPS je edina nevladna potrošniška organizacija, ki deluje na državni ravni, zastopa pa tudi interese slovenskih potrošnikov na ravni EU in na svetovni ravni. Potrošniški organizaciji ZPS in MIPOR aktivno sodelujeta v mednarodnih projektih EU iz programov Horizont in LIFE, in sicer tako v komunikacijskih kot tudi raziskovalnih projektih. S sodelovanjem v mednarodnih projektih ter izvajanjem različnih kampanj in raziskav potrošniški organizaciji ZPS in MIPOR aktivno udeležena svoje poslanstvo zaščite ter informiranja potrošnikov. Hkrati pa pridobivata pomembna znanja, veščine in finančne vire, ki jima omogočajo učinkovito delovanje na področju varstva potrošnikov. S tem krepiata moč potrošnikov na trgu kot informirano skupino vpliva, ki zahteva upoštevanje potrošniških pravic ter spodbuja trajnostne in odgovorne prakse gospodarskih subjektov.

V letu 2020 je bil ustanovljen Zavod KOLEKTIV 99, nevladna nepridobitna organizacija, ki svoje aktivnosti usmerja v kolektivno varstvo in uveljavljanje pravic posameznic in posameznikov. Delovanje zavoda je usmerjeno v ozaveščanje javnosti o njihovih pravicah ter zmanjševanju in preprečevanju okoliščin, v katerih bi prihajalo do množičnih kršenj pravic posameznikov.

Tudi v skladu z novim Zakonom o varstvu potrošnikov (ZVPot-1) nevladne potrošniške organizacije še vedno lahko opravljajo javne službe svetovanja potrošnikom, njihovega obveščanja in izobraževanja ter izvajanje primerjalnih ocenjevanj blaga, storitev ali digitalne vsebine na podlagi koncesije ali javnih razpisov. Potrošniške organizacije lahko za vzgojno-izobraževalne zavode pripravljajo informativna gradiva s področja varstva potrošnikov in vzgojno-izobraževalna gradiva s področja varstva potrošnikov, pri katerih pripravi se povezujejo s pristojnim javnim zavodom, ustanovljenim za opravljanje nalog, potrebnih za izvajanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja.

Za učinkovito delovanje potrošniških organizacij je potrebna institucionalna podpora. Brez ustreznega državnega delovanja je težko zagotavljati kakovostno in neprekinjeno varstvo potrošnikov. Institucionalna podpora je zato nujna za uspešno izvajanje dejavnosti in projektov, ki so namenjeni interesom vseh potrošnikov v Republiki Sloveniji.

4. PREGLED STANJA VARSTVA POTROŠNIKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

4.1. Pregled zakonodaje

V Republiki Sloveniji je varstvo potrošnikov zajeto v številnih predpisih. Temeljni predpisi s tega področja so novi Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1; Uradni list RS, št. 130/22), se je začel uporabljati 26. januarja 2023 in podzakonski akti, izdani na podlagi ZVPot-1. Od drugih predpisov pa so najpomembnejši naštetih v nadaljevanju.

Glavni predpisi o varstvu potrošnikov, poleg ZVPot-1, ki vsebujejo posebna pravila za razmerja s potrošniki in se neposredno nanašajo na varstvo potrošnikov, so:

– Zakon o elektronskem poslovanju na trgu (ZEPT; Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo, 19/15, 189/21 – ZDU-1M, 18/23 – ZDU-1O in 30/24 – ZIUETDS);

– Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2; Uradni list RS, št. 130/22 in 18/23 – ZDU-1O);

– Zakon o izvensodnem reševanju potrošniških sporov (ZIsRPS; Uradni list RS, št. 81/15);

– Zakon o kolektivnih tožbah (ZKolT; Uradni list RS, št. 55/17 in 133/23);

– Zakon o potrošniških kreditih (ZPotK-2; Uradni list RS, št. 77/16, 92/21 – ZBan-3 in 12/24 – ZKSNKB);

– Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES; Uradni list RS, št. 18/04);

– Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED; Uradni list RS, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20).

Drugi predpisi o varstvu potrošnikov, ki se neposredno nanašajo na varstvo potrošnikov:

– Obligacijski zakonik (OZ; Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631);

– Stvarnopravni zakonik (SPZ; Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20);

– Stanovanjski zakon (SZ-1; Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 9/07 – odl. US, 18/07 – skl. US, 45/08

– ZVEtL, 57/08, 90/09 – odl. US, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US, 27/17, 59/19, 189/20 – ZFRO, 90/21, 18/23 – ZDU-1O in 77/23 – odl. US);

– Zakon o javni rabi slovensčine (ZJRS; Uradni list RS, št. 86/04, 8/10 in 32/24);

– Zakon o kmetijstvu (ZKme-1; Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23);

– Zakon o nepremičninskem posredovanju (ZNPotr; Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo in 49/11, 47/19, 18/23 – ZDU-1O in 116/23 – odl. US);

– Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP; Uradni list RS, št. 15/08, 55/17, 177/20 in 100/22 – ZNUZSZS);

– Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov (ZPKŽP; Uradni list RS, št. 26/11 in 57/12);

– Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1; Uradni list RS, št. 101/03);

– Zakon o vinu (ZVin; Uradni list RS, št. 105/06, 72/11, 90/12 – ZdZPVHVVR, 111/13 in 27/17 – ZKme-1D);

– Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL L št. 31 z dne 1. 2. 2002, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2019/1381 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o preglednosti in trajnosti ocenjevanja tveganja v prehranski verigi v EU ter o spremembah uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 1829/2003,

(ES) št. 1831/2003, (ES) št. 2065/2003, (ES) št. 1935/2004, (ES) št. 1331/2008, (ES) št. 1107/2009, (EU) 2015/2283 in Direktive 2001/18/ES (UL L št. 231 z dne 6. 9. 2019, str. 1);

– Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primeru zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL L št. 46 z dne 17. 2. 2004, str. 1), zadnjič popravljena s Popravkom (UL L št. 119 z dne 7. 5. 2019, str. 202);

– Uredba (ES) št. 1935/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili in o razveljavitvi direktiv 80/590/EGS in 89/109/EGS (UL L št. 338 z dne 13. 11. 2004, str. 4), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2019/1381 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o preglednosti in trajnosti ocenjevanja tveganja v prehranski verigi v EU ter o spremembah uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 1829/2003, (ES) št. 1831/2003, (ES) št. 2065/2003, (ES) št. 1935/2004, (ES) št. 1331/2008, (ES) št. 1107/2009, (EU) 2015/2283 in Direktive 2001/18/ES (UL L št. 231 z dne 6. 9. 2019, str. 1);

– Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu (Uradni list RS, št. 67/11);

– Uredba (EU) št. 1177/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L št. 334 z dne 17. 12. 2010, str. 1);

– Uredba (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L št. 55 z dne 28. 2. 2011, str. 1);

– Uredba (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL L št. 304 z dne 22. 11. 2011, str. 18), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2015/2283 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o novih živilih, spremembi Uredbe (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 258/97 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Komisije (ES) št. 1852/2001 (UL L št. 327 z dne 11. 12. 2015, str. 1);

– Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU (UL L št. 198 z dne 28. 7. 2017, str. 1), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2023/2534 z dne 13. julija 2023 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z označevanjem gospodinjstev sušilnih strojev z energijskimi nalepkami ter razveljavitvi Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 392/2012 (UL L št. 2023/2534 z dne 22. 11. 2023);

– Uredba (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L št. 345 z dne 27. 12. 2017, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2023/2854 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o harmoniziranih pravilih za pravičen dostop do podatkov in njihovo uporabo ter spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 in Direktive (EU) 2020/1828 (akt o podatkih) (UL L št. 2023/2854 z dne 22. 12. 2023);

– Uredba o varnosti igrač (Uradni list RS, št. 34/11, 84/11 – popr., 102/12, 62/15, 12/17, 31/18, 68/19, 78/21 in 146/22);

– Uredba (EU) 2023/988 z dne 10. maja 2023 o splošni varnosti proizvodov, spremembi Uredbe (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Sveta 87/357/EGS (UL L št. 135 z dne 23. 5. 2023, str. 1).

Predpisi, ki se posredno nanašajo na varstvo potrošnikov:

– Energetski zakon (EZ-1; Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP, 44/22 – ZOTDS in 38/24 – EZ-2);

– Pomorski zakonik (PZ; Uradni list RS, št. 62/16 – uradno prečiščeno besedilo, 41/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZPVZRZECEP, 18/21, 21/21 – popr. in 76/23);

– Zakon o bančništvu (ZBan-3; Uradni list RS, št. 92/21 in 123/21 – ZBNIP);

– Zakon o cestah (ZCes-2; Uradni list RS, št. 132/22, 140/22 – ZSDH-1A, 29/23 in 78/23 – ZUNPEOVE);

– Zakon o gospodarskih javnih službah (ZGJS; Uradni list RS, št. 32/93, 30/98 – ZZLPPO, 127/06 – ZJZP, 38/10 – ZUKN, in 57/11 – ORZGJS40);

– Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU-3; Uradni list RS, št. 31/15, 81/15, 77/16, 77/18, 161/21 in 101/22 – ZOAIS);

– Zakon o kakovosti in varnosti človeških tkiv in celic, namenjenih za zdravljenje (ZKVČTC; Uradni list RS, št. 61/07 in 56/15 – ZPPDČT);

– Zakon o letalstvu (ZLet; Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16, 47/19 in 18/23 – ZDU-10);

– Zakon o medicinskih pripomočkih (ZMedPri; Uradni list RS, št. 98/09);

– Zakon o meroslovju (Uradni list RS, št. 26/05 – uradno prečiščeno besedilo);

– Zakon o oskrbi z električno energijo (ZOEE; Uradni list RS, št. 172/21);

– Zakon o oskrbi s plini (ZOP; Uradni list RS, št. 204/21 in 121/22);

– Zakon o poštnih storitvah (ZPSto-2; Uradni list RS, št. 51/09, 77/10, 40/14 – ZIN-B in 81/15);

– Zakon o preskrbi s krvjo (ZPKrv-1; Uradni list RS, št. 104/06);

– Zakon o prevozu v cestnem prometu (ZPCP-2; Uradni list RS, št. 6/16 – uradno prečiščeno besedilo, 67/19, 94/21, 54/22 – ZUJPP, 105/22 – ZZNŠPP, 18/23 – ZDU-10 in 23/24);

– Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE; Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE);

– Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT-1; Uradni list RS, št. 13/18);

– Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1; Uradni list RS, št. 77/18, 17/9 – popr. 66/19 in 123/21);

– Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE; Uradni list RS, št. 158/20);

– Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP; Uradni list RS, št. 54/22 in 18/23 – ZDU-10);

– Zakon o varstvu okolja (ZVO-2; Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24);

– Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1; Uradni list RS, št. 93/15, 9/19, 102/20, 48/23 in 78/23 – ZZVZZ-T);

– Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili (ZZUZIS; Uradni list RS, št. 52/00, 42/02 in 47/04 – ZdZPZ);

– Uredba o izvajanju uredbe (EU) glede neupravičenega geografskega blokiranja in drugih oblik diskriminacije na notranjem trgu (Uradni list RS, št. 10/19 in 64/21);

– Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in v zvezi z maloprodajnimi cenami za regulirane komunikacije znotraj Evropske unije (Uradni list RS, št. 35/19);

- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (Uradni list RS, št. 55/13 in 28/16);
- Zakon o plovbi po celinskih vodah (ZPCV; Uradni list RS, št. 30/02, 29/17 – ZŠpo-1 in 41/17 – PZ-G);
- Zakon o zdravilih (ZZdr-2, Uradni list RS, št. 17/14 in 66/19);
- Uredba o izdaji deklaracij za proizvodne naprave in potrdil o izvoru električne energije (Uradni list RS, št. 182/20 in 121/21 – ZSROVE);
- Uredba o tehničnih zahtevah za okoljsko primerno zasnovo proizvodov, povezanih z energijo (Uradni list RS, št. 76/14 in 158/20 – ZURE);
- Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17, 64/19, 121/21 in 132/23);
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o kozmetičnih izdelkih (Uradni list RS, št. 61/13 in 79/23);
- Pravilnik o metodologiji izdelave in izdaji energetskih izkaznic stavb (Uradni list RS, št. 4/23).

4.2. Analiza Resolucije o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2012–2017

Od leta 2012 do 2017 je bil temeljni strateški dokument o varstvu potrošnikov v Republiki Sloveniji Resolucija o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2012–2017. Opredelila je načela in cilje politike varstva potrošnikov ter prednostne naloge in okvirni obseg sredstev zanje. O uresničevanju nalog je Vlada Republike Slovenije sproti seznanjala državni zbor.

V nadaljevanju so predstavljeni ukrepi, izvedeni na posameznih področjih:

– Razvoj in vključitev politike varstva potrošnikov v vse politike, ki vplivajo na potrošnike

Na podlagi resolucije se je politika varstva potrošnikov pri sprejemanju predpisov in izvajanju ukrepov vključevala v različna področja (varnost proizvodov, javne infrastrukturne storitve, zdravstveno in finančno področje, pravosodje, stanovanjsko področje). Pristojni organi (SURS, TIRS, UVP, AKOS in drugi) so redno spremljali stanje potrošniških trgov (nadzor nad izvajanjem zakonodaje, varnostjo proizvodov, rastjo cen, poštnimi in elektronskimi komunikacijskimi storitvami).

– Izvajanje javne službe varstva potrošnikov, spodbujanje delovanja potrošniških organizacij in Evropskega potrošniškega centra

Ministrstvo za javno upravo je v letu 2018 s ciljem, da se omogoči razvoj ter okrepi strokovnost nevladnih organizacij in prostovoljstva, izvedlo Javni razpis za sofinanciranje projektov razvoja in profesionalizacije nevladnih organizacij in prostovoljstva, v okviru katerega je sofinanciralo projekt z naslovom: »Ekonomska stabilnost kot temelj neodvisnosti potrošniške organizacije – Skupaj z ZPS«, ki ga je izvajala ZPS skupaj s projektnim partnerjem MIPOR. V okviru projekta je projektno partnerstvo izvedlo kampanjo skupinskega nakupa z naslovom »Zamenjaj in prihrani 3«, v okviru katere je več kot 28.000 gospodinjstev izrazilo interes po prejemu boljše ponudbe za dobavo električne energije ter s tem dokazalo, da si potrošniki želijo preglednih, poštenih in ugodnih ponudb, ki jih lahko dosežejo kot združeni potrošniki v odnosu do dobaviteljev. Drugi cilj projekta pa je bil, po vzoru potrošniških organizacij v EU, okrepitev članstva v ZPS z namenom ohranitve uspešnosti in finančne stabilnosti same organizacije.

V Republiki Sloveniji je bil Evropski potrošniški center vzpostavljen leta 2006 in je deloval v okviru nevladnega sektorja do konca leta 2013, nato pa je njegovo gostovanje prevzelo pristojno ministrstvo, kjer deluje še danes.

– Varstvo potrošnikov na stanovanjskem področju, trajnostna potrošnja in varstvo okolja

Naloga je bila le delno izvedena zaradi pomanjkanja kadra in drugih prednostnih nalog ter zahtevnosti sistemske ureditve področja. Zato bi bilo dobro, da bi v razširjenem pomenu ostala prednostna vsebina.

– Varstvo potrošnikov pri javnih infrastrukturnih storitvah

Pri teh storitvah je bilo sprejetih veliko ukrepov za zaščito ekonomskih interesov potrošnika. Z zakonsko ureditvijo trga si je treba prizadevati za pospeševanje konkurence in zagotovitev enakopravnejšega delovanja telekomunikacijskih operaterjev ter okrepljenega položaja potrošnika. Za slednje so bili uvedeni svetovanje in različna izobraževanja.

Pri poštnih storitvah je bilo izvedenih več raziskav in analiz, na podlagi katerih je bilo sprejetih tudi več priporočil v korist potrošnikov.

Za zagotovitev kakovostne in zanesljive oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom po dostopnih in preglednih cenah je Agencija za energijo (AGEN-RS) postavila spletno stran s primerjavo stroškov oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom. Na spletni strani Agencije za energijo je dostopen tudi »Primerjalnik stroškov omrežnine«, ki je spletna aplikacija Agencije za energijo in omogoča primerjavo stroškov po veljavni in po novi metodi obračunavanja omrežnine za uporabo elektroenergetskih omrežij.

Na prometnem področju so bili prav tako sprejeti številni ukrepi, ki so okrepili položaj potrošnika (uvredba javne službe za linijski prevoz potnikov, izvedba različnih dejavnosti za dvig kakovosti storitev, opredelitev delovnih procesov, uvedba črne liste letalskih prevoznikov, izobraževanje potrošnikov).

Na področju elektronskih komunikacij so bile naloge izvedene. AKOS je spremljal dogajanje na trgu in ob morebitnih spremembah oziroma pojavu težav ukrepal tako, da je nudi dodatna pojasnila potrošnikom. Organiziral je delavnice, na katerih je odkrile nepravilnosti in težave skušal rešiti neposredno z operaterji.

Na vzgojno-izobraževalnem področju so bili sprejeti nekateri ukrepi, katerih cilj je bil vzgajati mlade v informirane, ozaveščene in odgovorne potrošnike (na primer postopno vključevanje vsebin varstva potrošnikov v učne načrte).

Na okoljskem področju so bili izvedeni ukrepi, katerih cilj je bil trajnostna potrošnja, na primer podpora delovanju okoljskega centra, spodbujalo se je delovanje sistema EMAS. Pripravljen je bil celovit projekt o načinu delitve in obračuna stroškov za toploto v večstanovanjskih hišah. Redno se je spremljala kakovost izvajanja javnih služb v zvezi z varstvom okolja in dimnikarskimi storitvami.

Na stanovanjskem področju so bile sprejete nove zakonodajne rešitve, ki so okrepile varstvo potrošnikov (upravljanje večstanovanjskih stavb, delitev stroškov, položaj najemnikov in podnajemnikov, nepremičninsko posredovanje). V zvezi s sprejetimi ukrepi je bilo izvedenih več seminarjev.

Na prometnem področju je bil vzpostavljen projekt integriranega javnega potniškega prometa (IJPP), v okviru katerega so bile zagotovljene osnove za poenostavitev uporabe javnega prevoza in cenovne dostopnosti storitev javnega potniškega prometa. IJPP je izjemno razplaten projekt. Zaradi vzpostavitve sistema enotne elektronske vozovnice je bilo treba povezati in nadgraditi že vzpostavljene elektronske sisteme. Pripraviti in izvesti je bilo treba enoten sistem slovenskega javnega potniškega prometa v Republiki Sloveniji. Za ta namen so se usklajevali vozni redi, narejena je bila optimizacija voženj ter usklajena tudi vsa oprema za enoten sistem od uskladitve validatorjev vozovnic v avtobusih in na vlakih do opreme za vodenje prometnega, vozovničnega in finančnega sistema.

V sklopu projekta se je leta 2012 uvedel nov model subvencioniranja vozovnic za dijake, študente in udeležence izobraževanja odraslih, v letu 2016 enotna vozovnica za dijake in študente in v letu 2019 mesečne, tedenske, dnevne in enkratne nemenske enotne vozovnice ter nove hitre linije med večjimi mestnimi središči v državi. V letu 2020 so bile uvedene tudi brezplačne vozovnice za upokoјence, starejše od 65 let, imetnike evropske kartice invalida in vojne veterane. V letu 2021 je bila uvedena subvencionirana vozovnica »Slovenija« za dijake in študente. Z njo lahko upravičenci za 25 EUR/mesec oziroma 200 EUR/leto uporabljajo ves JPP (tako avtobusni kot železniški), kjerkoli in kadarkoli, saj vozovnica ni več vezana na relacijo, z doplačilom (na primer 10 EUR/mesec v Ljubljani) pa lahko uporabljajo tudi mestni promet. V letu 2023 je bila vozovnica »Slovenija« uvedena tudi za vse preostale uporabnike, in sicer za 70 EUR/mesec oziroma 570 EUR/leto. Tudi ta vozovnica bo v letu 2024 združena z mestnim prometom. Z uvedbo teh produktov se Republika Slovenija postavlja ob bok tistim državam, ki uvajajo tako imenovane podnebne vozovnice (na primer Avstrija in Nemčija).

Cilj države je bil prebivalstvu zagotoviti čim boljšo mobilnost, gospodarstvu pa čim boljšo oskrbo. Eden najpomembnejših vidikov trajnostne mobilnosti je delujoč, učinkovit in cenovno dostopen javni potniški promet. Projekt IJPP pomembno prispeva k socialnim in ekonomskim ciljem države. Prispeva k zmanjšanju negativnih vplivov prometa na okolje in integraciji mesta s podeželjem.

Hitri tehnološki razvoj je spodbudil idejno zasnovano mobilnosti kot storitve (Mobility as a Service – MaaS), ki bo prispeval k prehodu na bolj prilagodljive in trajnostne potovalne navade ter s tem hitrejši prehod v brezogljilčno družbo.

MaaS naj bi spodbudil posameznike, da postopoma opustijo uporabo in navsezadnje tudi lastništvo osebnih avtomobilov ter preidejo na souporabo ter čim bolj tudi na tako imenovano aktivno mobilnost. Takšen prehod pomeni uporabo in kombiniranje različnih prometnih storitev, ki so bolj trajnostne, in tako zmanjšuje negativne vplive uporabe osebnega avtomobila.

– Varstvo potrošnikov pri finančnih storitvah

Na finančnem področju so bili sprejeti ZPotK-2, ZPlaSSIED, ZIsRPS in Zakon o centralnem kreditnem registru (ZCKR; Uradni list RS, št. 77/16).

Osrednja spletna stran na podlagi NPFI še ni bila vzpostavljena. Je pa na podlagi v marcu 2023 sprejete Strategije razvoja trga kapitala v Sloveniji za obdobje 2023–2030 v pripravi nov NPFI, za kar je bila imenovana tudi medresorska delovna skupina.

– Varnost in kakovost neživilskih in živilskih proizvodov ter storitev na trgu

Na tem področju je bilo sprejetih več ukrepov, katerih cilj je bil zagotoviti večjo varnost potrošnikov. Izboljšala se je informacijska podpora za medsebojno obveščanje o neskladnih proizvodih (ICSMS, RASFF, AAC, FF), izboljšalo se je sodelovanje med inšpekcijskimi službami s pristojnostmi na tem področju. Na spletnih straneh pristojnih inšpekcijskih služb, katerih informacije povzema tudi nevladna potrošniška organizacija z namenom obveščanja potrošnikov, se je vzpostavilo obveščanje potrošnikov o nevarnih proizvodih. Med pripravo, oceno in spremembami živilske zakonodaje je potekalo javno in pregledno posvetovanje z javnostjo, razen če to zaradi nujnosti zadeve ni bilo mogoče.

Pristojni organi (TIRS, ZIRS, URSK, UVHVVR, IRSKGLR) so opravljali nadzor nad varnostjo živilskih in neživilskih proizvodov. Izvajali so se redni in izredni inšpekcijski pregledi, opravljale analize vzorcev proizvodov glede varnosti in kakovosti, potekalo je sodelovanje v sistemih hitrega obveščanja o neposrednem in posrednem tveganju za zdravje ljudi (RAPEX in RASFF), na spletnih straneh pa je bila javnost sproti obveščena o umikih in odpoklicih proizvodov. IRSKGLR je izvajal nadzor nad varnostjo živil (vina) z rednimi inšpekcijskimi pregledi, odvzemom vzorcev za določitev kakovostnih in varnostnih parametrov. IRSKGLR je bil vključen v sistem hitrega obveščanja o nevarnih živilih na trgu EU (RASFF) in zaznanih goljufovih praksah (Food Fraud). Na podlagi Uredbe 2006/2004/ES o sodelovanju med državnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, je bil vzpostavljen sistem sodelovanja med pristojnimi nadzornimi organi držav članic EU.

– Varstvo ekonomskih pravic in interesov potrošnikov

Navedena naloga je dinamična. To pomeni, da običajno ni treba zagotavljati posebnih ukrepov za vse potrošnike in ves čas. Vsak potrošnik se lahko znajde v položaju, ko je povečana njegova ekonomska ranljivost. Redkeje se pojavijo okoliščine, ko je treba sprejeti splošne ukrepe, ki varujejo ekonomske pravice in interese vseh potrošnikov hkrati in ne selektivno, neodvisno od njihovega premoženjskega stanja.

– Vzpostavitev sistema izvensodnega reševanja potrošniških sporov in zagotavljanje učinkovitosti uveljavljanja pacientovih pravic na podlagi ZPacP

Nalogi nista bili v celoti izvedeni. Izvensodno reševanje potrošniških sporov je bilo vzpostavljeno, vendar je sodelovanje v postopku reševanja spora prostovoljno, zato se skoraj noben ponudnik blaga ali storitev ne odzove na pobudo potrošnika. Treba bi bilo razmisliti, da bi v več predpisih, ki zadevajo potrošnike, določili obvezno udeležbo ponudnikov blaga, digitalnih vsebin ali storitev v postopku izvensodnega reševanja potrošniškega spora (podlaga za to možnost je sicer dana v tretjem odstavku 8. člena ZIsRPS). To je eden izmed razlogov, zakaj izvensodno reševanje potrošniških sporov ni učinkovito sredstvo za uveljavljanje pravic potrošnika. Drugi razlog je neozaveščenost potrošnikov, ki zato ne zahtevajo svojih pravic. Potrošnike bi bilo treba izobraziti tudi na tem področju.

4.2.1. Glavni zaključki analize resolucije 2012–2017

Smiselno bi bilo, da bi novi program temeljil oziroma izhajal iz prednostnih nalog pretekle resolucije. Številne od njih, na primer izobraževanje in ozaveščanje ter zagotavljanje učinkovitega dostopa do pravnega varstva, so po svoji naravi take, da jih je treba opravljati stalno oziroma dokler se ne doseže ustrezne ravni. Zato je treba nadgrajevati posamezne naloge in izvesti še neizvedene naloge iz resolucije.

Iz analize resolucije izhaja, da je bila večina predvidenih ukrepov sprejetih, iz česar je mogoče sklepati, da je bila raven varstva potrošnikov v Republiki Sloveniji izboljšana. Da pa bi lahko vrednostno ocenili učinek izvedenih ukrepov in napredek na tem področju, bi potrebovali vnaprej določene kazalnike, po katerih bi lahko objektivno spremljali stanje varstva potrošnikov. V predlaganem Nacionalnem programu varstva potrošnikov za obdobje 2024–2029 so kazalniki vnaprej pripravljene v načrtu predvidenih ukrepov, treba pa jih bo tudi natančno opredeliti v dvoletnih programih.

Politika varstva potrošnikov se postopno vključuje v druge državne politike, ni pa bila vzpostavljena formalna mreža koordinatorjev, ki bi omogočila stalno medresorsko obliko sodelovanja. Prav tako niso bili izvedeni vsi predvideni ukrepi za spremljanje izvajanja potrošniških politik (na primer raziskave o vzorcih in spreminjanju potrošnje, raziskave potrošniških trgov). Za učinkovito načrtovanje razvoja potrošniške politike so take raziskave ter druge oblike spremljanja stanja (z javno službo svetovanja, Evropskim potrošniškim centrom, poročili TIRS in drugim) in izvajanja te politike nujne. Obenem je treba bolj intenzivno okrepiti tudi sodelovanje med različnimi področji, ki s svojimi določbami posegajo v varstvo potrošnikov, hkrati pa na vseh teh področjih poskušati izboljšati določbe z namenom doseganja višje stopnje varstva potrošnikov.

Sprejetih je bilo veliko ukrepov na stanovanjskem področju s pozitivnim učinkom. V praksi so se pokazale težave predvsem v zvezi z upravniki, čemur bo treba nameniti dodatno pozornost. Poleg tega bo treba nameniti pozornost izvajanju javne dimnikarske službe. Na okoljskem področju so bili izvedeni pomembni izobraževalni ukrepi, za njihovo večjo učinkovitost pa bi bilo treba preučiti vključitev potrošniških organizacij v izobraževalne projekte. V Poročilu o okolju v Republiki Sloveniji 2022³⁷ se ugotavlja, da Slovenci niso trajnostni potrošniki ter naš način življenja in dela prispeva k nadpovprečnemu okoljskemu odtisu države. Z ukrepi ozaveščanja in informiranja pa tudi ozelenitvijo proračuna ter ukinjanjem okolju škodljivih subvencij bi bilo treba spodbuditi in usmeriti potrošnike k bolj trajnostnemu in zelenemu ravnanju, katerega cilj je omogočiti bolj kakovostno in zdravo življenje. Na finančnem področju se je treba bolj osredotočiti na izobraževanje potrošnikov ter zagotoviti ustrezno ureditev področja.

Na področju infrastrukturnih storitev so bili sprejeti različni ukrepi, ki so ugodno vplivali na varstvo potrošnikov. Te ukrepe (spremljanje stanja pri izvajalcih, ankete in raziskave o zadovoljstvu potrošnikov, izobraževanje in ozaveščanje potrošnikov, izboljšanje kakovosti storitev) je treba ohranjati. Treba je okrepiti sodelovanje z regulatornimi organi glede izmenjave izkušenj o problemih potrošnikov.

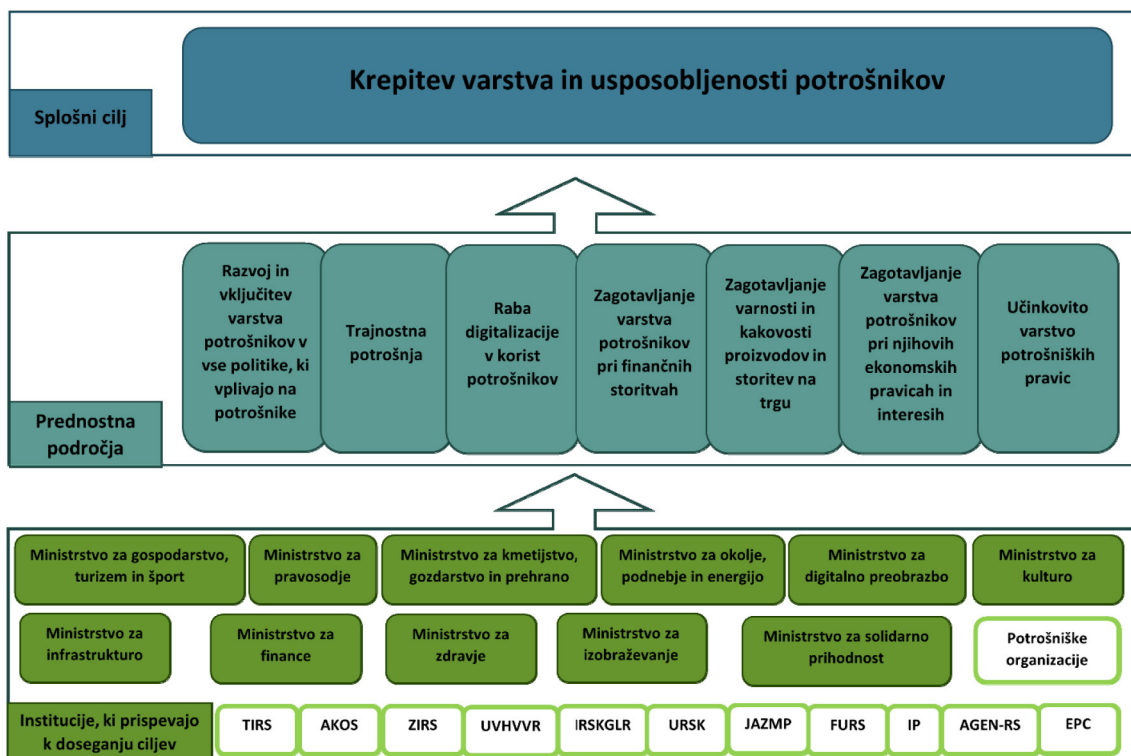
Na področju varnosti proizvodov in storitev na trgu država skrbi za sprejemanje ustreznih standardov, kar bo med drugim storila z upoštevanjem nove uredbe o varnosti proizvodov, ter rednim obveščanjem in ozaveščanjem potrošnikov. Pomembno je tudi, da se gospodarstvo spodbudi k samouravnavanju (načelo previdnosti, sledljivosti in celovitega označevanja proizvodov). Dolžnost države je, da zagotavlja učinkovit tržni nadzor varnosti in kakovosti proizvodov in storitev. Za učinkovito varstvo pravic je treba okrepiti sodelovanje z nadzornimi organi.

Javne službe varstva potrošnikov so bile uspešne, zato je treba zagotoviti njihovo nadaljnje delovanje. Izkazalo se je, da delitev javne službe na državno in regionalno raven ni potrebna. Prav tako je treba zagotoviti nadaljnje delovanje Evropskega potrošniškega centra, ki se je v času izvajanja resolucije postal vse bolj prepoznavna ustanova za reševanje potrošniških sporov s tujim deležnikom.

Izvensodno pravno varstvo potrošnikov je bilo vzpostavljeno z uveljavitvijo ZIsRPS, vendar je bilo ugotovljeno, da je treba izboljšati njegovo učinkovitost. Ugotovljeno je bilo, da dosedanja ureditev ni bila dovolj učinkovita predvsem zato, ker ni predvidevala obveznega sodelovanja ponudnikov blaga ali storitev, razen v primerih, pri katerih to izrecno določa drug področni zakon. Zaradi navedenega so imeli potrošniki dostop do izvensodnega reševanja sporov le na določenih zakonsko urejenih področjih, ne pa tudi na preostalih, saj ponudniki blaga ali storitev v večini primerov ne želijo sodelovati v postopkih izvensodnega reševanja potrošniških sporov. Dostopnost potrošnikov do učinkovitega pravnega varstva se kljub sprejemu ZIsRPS ni spremenila.

Splošni ukrepi, ki varujejo ekonomske pravice in interes vseh potrošnikov v obdobju trajanja resolucije 2012–2017, niso bili sprejeti, saj zato niso bili izpolnjeni pogoji na trgu. Posamično so potrošniki vedno lahko deležni ukrepov socialne politike.

5. OPREDELITEV PROBLEMOV IN CILJEV TER OKVIRNIH SREDSTEV ZA OPRAVLJANJE NALOG NA PREDNOSTNIH PODROČJIH

Pregled stanja, ki upošteva oceno dosedanjega izvajanja zastavljenih ciljev varstva potrošnikov in upošteva analize Evropske komisije,³⁸ kaže, da so ključni problemi slovenskih potrošnikov v premajhni dostopnosti do pravnega varstva, šibkem zaupanju v delovanje državnih ustanov, šibkem izvajanju, spremljanju in vrednotenju sprejetih potrošniških podatkov in politik, na nekaterih področjih (na primer finančne storitve in zelenem prehodu) pa tudi manjši usposobljenosti in ozaveščenosti. Na vseh področjih je značilna preobremenjenost potrošnika z informacijami. Na podlagi navedenih problemov so v nadaljevanju opredeljeni ključni cilji, prednostne naloge in ukrepi za obdobje 2024–2029. Opredeljeni cilji upoštevajo tudi evropske cilje glede varstva potrošnikov

in notranjega trga, ki jih bo treba uresničevati z ukrepi na evropski in državni ravni. Prednostne naloge, predvidene v Nacionalnem programu varstva potrošnikov 2024–2029, povečini upoštevajo Resolucijo o Nacionalnem programu varstva potrošnikov 2012–2017, saj so številne med njimi, na primer izobraževanje in ozaveščanje ali zagotavljanje učinkovitega dostopa do pravnega varstva, sistemske in jih je treba stalno nadgrajevati. Premisliti pa je treba, ali se lotiti preteklih nepopolno izvedenih in neizvedenih prednostnih nalog ter na kakšen način.

Osnovni cilj politik varstva potrošnikov do leta 2029 je krepitev varstva in usposobljenosti potrošnikov. Ta splošni cilj bo usmerjen na naslednja prednostna področja:

- finančne storitve,
- javne infrastrukturne storitve,
- varnost in kakovost živilskih in neživilskih proizvodov ter storitev na trgu,
- varovanje okolja, trajnostnega razvoja ter zelenega in krožnega gospodarstva.

Ker so ključni ugotovljeni problemi slovenskih potrošnikov sistemski, jih je treba obravnavati s sistemskimi oziroma horizontalnimi ukrepi. Prednostni sistemski ukrepi politik varstva potrošnikov v obdobju 2024–2029 obsegajo:

- razvoj in vključitev varstva potrošnikov v vse politike, ki vplivajo na potrošnike,
- trajnostna potrošnja,
- rabo digitalizacije v korist potrošnikov,
- zagotavljanje varstva potrošnikov pri finančnih storitvah,
- zagotavljanje varnosti in kakovosti proizvodov in storitev na trgu,
- zagotavljanje varstva potrošnikov pri njihovih ekonomskih pravicah in interesih,
- učinkovito varstvo potrošniških pravic.

S predlaganimi ukrepi se pričakujejo pozitivni učinki na enakopravnejši položaj potrošnika na trgu in s tem dvig ravni varstva na opredeljenih prednostnih področjih.

Splošni pričakovani učinki na posameznih področjih bodo razvidni po petih merilih:

1. blaginja potrošnikov (varnost, izbira, dostopnost, kakovost proizvodov in storitev),
2. obveščenost in ozaveščenost potrošnikov (izobraževanje, seznanjanje, funkcionalno opismenjevanje),
3. učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniških politik (vključevanje interesov potrošnikov, strokovne javnosti, usklajevalna telesa, spremljanje potrošniških trgov, nadzor izvajanja zakonodaje in priprava poročil, ankete, statistične in druge raziskave),
4. dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev (zagotavljanje dostopa do učinkovitih pravnih sredstev, izvensodno reševanje potrošniških sporov in podobno) ter
5. zaupanje v delovanje državnih ustanov in nevladnih organizacij varstva potrošnikov (krepitev vloge nadzornih in regulatornih organov, učinkovit nadzor ter usposobljenost nevladnih potrošniških organizacij).

Vsako prednostno področje ima lahko svoje posebne pričakovane učinke.

Program vključuje okvirni obseg sredstev, potrebnih za te naloge na opredeljenih prednostnih področjih, in izvedbeni načrt, v katerem so za naloge na posameznih prednostnih področjih natančneje določeni ukrepi in njihovi nosilci.

Z nacionalnim programom varstva potrošnikov se določijo zlasti načela in cilji politike varstva potrošnikov, prednostna področja ter vrsta nalog, ki se bodo izvajale na področju varstva potrošnikov na podlagi koncesij. Prav tako se določita tudi okvirni obseg sredstev za izvedbo nalog iz nacionalnega programa ter okvirni obseg sredstev za spodbujanje razvoja in delovanja potrošniških organizacij.

Na podlagi nacionalnega programa in potreb na posameznih področjih varstva se vsako drugo leto pripravi dvoletni izvedbeni program, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije in v katerem se določijo prednostne naloge na področju varstva potrošnikov, ki se financirajo ali sofinancirajo iz državnega proračuna, vključno z ukrepi in nosilci ukrepov, pričakovani učinki ter merljivi kazalniki za spremljanje učinkov izvedenih ukrepov.

6. PREDNOSTNI SISTEMSKI UKREPI

6.1. Razvoj in vključitev varstva potrošnikov v vse politike, ki vplivajo na potrošnike

6.1.1. Vključevanje varstva potrošnikov

Na varstvo potrošnikov se neposredno in posredno nanaša vrsta predpisov. Gre za področja obligacijskih razmerij, splošne varnosti proizvodov, finančnih storitev, elektronske komunikacije, varstva konkurence, zdravja, varne in kakovostne hrane in druge. Zaradi prepletenosti potrošniške politike je treba zagotavljati sistemsko vključevanje varstva potrošnikov v vsa pomembna življenjska področja. V ta namen so bila ustanovljena različna posvetovalna telesa, v katera so vključena strokovna javnost, nevladne (potrošniške) organizacije in resorna ministrstva. Na primer na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije deluje strokovno posvetovalno telo ministra Svet za varno hrano, katerega naloge so med drugim priprava predloga programa ukrepov za izboljšanje varnosti in kakovosti kmetijskih pridelkov in živil, vključujoč varstvo interesov potrošnikov, ter medresorska skupina, ki obravnava vprašanja v zvezi obravnavo goljufivih praks v agroživilski verigi. Minister za finance je s sklepom z dne 17. aprila 2023 imenoval medresorsko delovno skupino, kot jo predvideva Strategija razvoja trga kapitala v Sloveniji do leta 2030, z namenom prenove NPFI. Na Statističnem uradu Republike Slovenije deluje Svet za statistiko cen.

Na področju elektronskih komunikacij deluje Svet za elektronske komunikacije Republike Slovenije, ki ga imenuje državni zbor. Svet za elektronske komunikacije je organ za svetovanje pri usmerjanju razvoja elektronskih komunikacij in pri varstvu potrošnikov na področju elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji. Ima enajst članov, od tega državni zbor štiri člane imenuje izmed predstavnikov potrošniških, reprezentativnih invalidskih organizacij in izobraževalnih organizacij, tako da je imenovan najmanj po en predstavnik iz omenjenih organizacij. Ta posvetovalna telesa je treba krepiti in omogočiti, da potrošniki učinkovito branijo in uveljavijo svoje interese. V letu 2022 je Vlada Republike Slovenije ustanovila tudi medresorsko delovno skupino za preprečevanje goljufivih in zavajajočih praks v agroživilski verigi, v katero so vključeni predstavniki glavnih inšpekcijskih služb s pristojnostmi na tem področju.

Zaradi ukinitve Strokovnega sveta za varstvo potrošnikov z ZVPot-E³⁹ se še vedno kaže potreba po novem horizontalnem posvetovalnem telesu, ki bi obravnaval temeljna vprašanja varstva potrošnikov in ne samo po posameznih področjih, kakor jih obravnavajo prej navedena telesa. Zato se preuči potreba po novem horizontalnem strokovnem posvetovalnem telesu. Potrebo po

posvetovalnem telesu so okrepile krize, ki od leta 2020 posegajo v pravice potrošnikov. Za odpravo posledic krize so bili sprejeti mnogi ukrepi, ki so neposredno posegali v življenje potrošnikov.

Za zagotovitev sistemskega vključevanja politike varstva potrošnikov v druga področja bi bilo dobro pri medresorskem usklajevanju zakonodajnih predlogov v okviru predstavitve vpliva predloga na gospodarstvo v delo vključiti tudi presojo vplivov predloga na potrošnike.

Za zagotovitev vključevanja varstva potrošnikov bo treba okrepiti sodelovanje med državnimi organi zaradi izmenjave izkušenj, dobrih praks in ugotovitev o problemih s tega področja, saj za varstvo potrošnikov poleg Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije skrbijo različna ministrstva in službe, regulatorni in nadzorni organi (TIRS, AKOS, AGEN-RS, ZIRS, UVHVVR, JAZMP). Hkrati bo treba poglobiti sodelovanje z nevladnim sektorjem in podjetji, predstavniškimi gospodarskimi zbornicami in potrošniki ter mednarodnimi organizacijami, pri čemer prednjačita EU in OECD, pa tudi drugimi državami članicami EU.

6.1.2. Raziskave in analize s področja varstva potrošnikov

V Republiki Sloveniji je treba nameniti več pozornosti pridobivanju zanesljivih podatkov in analiz o stanju na potrošniških trgih (podatki o dejanskih kršitvah pravic potrošnikov na trgu, analize tržnih razmer, analize zaupanja potrošnikov, raziskave o vedenju potrošnikov in podobno). Na podlagi zanesljivih podatkov bi lahko učinkovito nadzirali spoštovanje zakonskih določb ter ugotavljali potrebe potrošnikov in učinkovito načrtovali potrošniško politiko. Podatke se pridobi iz objav Statističnega urada Republike Slovenije, EUROSTAT in podatkov, ki jih v okviru svojih raziskav objavi Evropska komisija, kot je na primer Consumer Condition Score board. Ciljnega zbiranja podatkov o potrošnikih v Republiki Sloveniji ni.

Zadnje raziskavo s področja varstva potrošnikov je izvedel Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, ki je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancev v Sloveniji« (ang. »Collective judicial redress in cases of mass harm sustained by the consumers and other groups of victims in Slovenia«) septembra 2022 pripravil celovito analizo, ki obsega dva vsebinska sklopa, in sicer prvi sklop z naslovom Analiza ureditve kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji in njegove uporabe v praksi in drugi sklop z naslovom Prenos Direktive 2020/1828⁴⁰ ter primerjava določb Direktive 2020/1828 z obstoječim sistemom kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji z analizo kritičnih točk sistemske neskladnosti obeh ureditev.⁴¹

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je predlagalo izvedbo raziskovalne naloge: Učinkovito izvensodno, sodno, prekrškovno in upravno varstvo individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov v Republiki Sloveniji.

Prednostne naloge:

- krepitev sodelovanja s strokovno javnostjo, nevladnimi organizacijami in resornimi ministrstvi ter mednarodnega sodelovanja,
- potrošniške raziskave in razvijanje zbirk podatkov.

Pričakovana (merljiva) učinka:

- učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniške politike in
- krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih potrošniških organizacij.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.2. Trajnostna potrošnja

6.2.1 Trajnostna potrošnja

Trajnostna potrošnja je opredeljena kot poraba storitev in izdelkov, ki zadovoljuje osnovne človekove potrebe in ohranja kakovost življenja, hkrati pa zmanjšuje porabo naravnih virov in nevarnih snovi ter nastajanje odpadkov in izpustov v celotnem življenjskem ciklu izdelka. Zato je trajnostna potrošnja pomemben mehanizem spodbujanja trajnostnega razvoja.

Za reševanje podnebnih vprašanj sta potrebna sprememba razvojne usmeritve in takojšnje izvajanje ukrepov, zlasti na najbolj obremenjenih območjih in v najbolj perečih sektorjih.

Evropska komisija je v eni od študij (Consumer Conditions Scoreboard, 2023⁴²) ugotovila, da kljub visoki ravni ozaveščenosti o potrebi po ukrepanju, da bi prispevali k zelenemu prehodu in se spopadli s podnebnimi spremembami, 43 % potrošnikov meni, da okoljski vidiki niso vplivali na njihove odločitve o nakupu. Po drugi strani pa približno 20 % potrošnikov poroča, da so v letu 2022 upoštevali okoljski vidik za vse ali večino svojih nakupov. Ti deleži se od leta 2018 niso bistveno spremenili. To je lahko povezano z dvigom življenjskih stroškov, pa tudi z dejavniki, kot je večji sum o poštenosti zelenih trditev. Način, kako in kaj se kupuje ter kako potrošniki trošijo, prispeva k mnogim okoljskim problemom, kot so ogrevanje ozračja, onesnaževanje okolja, zmanjševanje naravnih virov (na primer pitna voda) in izguba biotske raznovrstnosti. Vendar se lahko vpliv na okolje zniža z okolju prijaznejšo potrošnjo in proizvodnjo.

Iz Poročila o okolju v Republiki Sloveniji 2022 prav tako sledi, da kazalci trajnostne potrošnje kažejo precej neugodne trende. Sedanji življenjski slog ne omogoča doseganja podnebnih ciljev. Za doseganje cilja največ 1,5 °C zvišanja svetovne temperature, bi do leta 2050 prebivalci razvitih držav okoljski vpliv morali zmanjšati za 75 % pri prehrani, za 93 % pri stanovanjih in za 96 % pri mobilnosti.

Potrošniki lahko z drugačnimi nakupnimi odločitvami bistveno prispevajo k doseganju podnebnih ciljev in hkrati k manjšemu obremenjevanju okolja. Pri tem so pomembne predvsem potrošnikove odločitve glede bivalnih navad (te vključujejo tudi mobilnostne in energetske navade) ter izbire živil in pijač. Trajnostni življenjski slog je možno doseči le s trajnostno potrošnjo.

Za višjo stopnjo trajnostne potrošnje in proizvodnje imajo pomembno vlogo podjetja, saj je od njih odvisno, koliko vključujejo trajnostni razvoj v svoje poslovanje ter skrbijo za to, da ponujajo in prodajajo trajnostno blago potrošnikom. Bolj ko bodo podjetja skrbela za to, da bodo imela v svoji ponudbi več trajnostnega blaga, bolj bo to blago vidno in na voljo potrošnikom, da bodo lahko sprejemali bolj trajnostne odločitve.

Vloga potrošnikov je izjemno pomembna pri prehodu v zeleno gospodarstvo. Da bodo potrošniki znali in mogli sprejemati odločitve, ki bodo prehod na trajnostno proizvodnjo podpirale, bi bilo treba zagotoviti, da proizvajalci in ponudniki podajajo zanesljive, poštene in znanstveno dokazane informacije o blagu in storitvah. Le tako bodo potrošniki lahko ustrezno presodili, kako izdelki, ki

jih kupijo, vplivajo na zdravje in okolje in kako ravnati, da se bo ta vpliv zmanjšal. Vzporedno je treba poskrbeti za obveščanje in ozaveščanje potrošnikov, da bodo imeli potrebno znanje in veščine o tem, kako izbrati bolj trajnostni izdelek.

Kot že omenjeno, uveljavljanje trajnostne potrošnje zahteva celovit in horizontalen pristop, ki zajema različne sektorske politike. Zato je Evropska komisija objavila predloge več direktiv, ki se zdaj obravnavajo.

V obravnavi je predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem. Ta bo izjemnega pomena za potrošnika in njegovo vlogo pri spremembi ponudbe na trgu v dobro trajnostne potrošnje in proizvodnje. Zaradi tega se na evropski ravni že pripravlja zakonodaja, ki bo urejala tudi področja vplivov na okolje, trajnost, pravice do popravila in drugo.

V obravnavi je tudi predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828, katerega glavni namen je, da bi se s popravilom in vnovično uporabo potrošniškega blaga, ki ga je mogoče popraviti ali prenoviti, spodbujala trajnostna potrošnja. Na strani ponudbe predlog uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke spodbuja popravljivost izdelkov. Na strani povpraševanja predlog direktive o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod potrošnikom omogoča sprejemanje informiranih odločitev o nakupu. Ker navedena predloga sama po sebi ne vodita do večjega obsega popravil v poprodajnem obdobju, ta predlog dodaja tretjo razsežnost, in sicer uvaja pravico do popravila za potrošnike v okviru zakonskega jamstva za skladnost kot tudi po njegovem izteku. Ukrepi so zasnovani tako, da imajo kumulativni učinek in skupaj zajemajo celoten življenjski cikel izdelka. S predlogom se ohranja možnost izbire med popravilom ali zamenjavo izdelka v okviru zakonskega jamstva za skladnost, pri čemer se uvaja nova obveznost obveščanja potrošnika o tej pravici, po izteku zakonske garancije pa bodo potrošniki imeli na voljo nov sklop pravic in orodij, zaradi česar bo popravilo blaga zanje enostavnejša in cenejša možnost. Tako bo popravilo v primerjavi z zamenjavo za potrošnike dostopnejše in stroškovno učinkovitejše. Poleg tega se bo zaradi večjega potrošniškega povpraševanja po popravilu razcvetel sektor popravil, proizvajalci in prodajalci pa bodo spodbujeni k razvoju bolj trajnostnih poslovnih modelov.

Tudi okoljska politika že vključuje mehanizme, s katerimi se zmanjšujejo okoljski vplivi izdelkov. EU spodbuja proizvodnjo okolju prijaznih izdelkov, primernejše ravnanje podjetij z okoljem, zeleno javno naročanje, obveščanje javnosti o vplivu njihovih dejavnosti na okolje ter dvigovanje okoljske zavesti potrošnikov in gospodarskih subjektov.

Za spodbujanje trajnostne potrošnje se uporabljajo okoljski znaki, ki pa jih je mnogo in so zelo različni: od najbolj verodostojnih (z jasno strokovno določenimi merili in neodvisnimi shemami podeljevanja), kot je na primer Znak za okolje EU (Ecolabel flower oziroma okoljska marjetica, ki je najpogosteje uporabljen in neodvisno preverjen okoljski znak v evropskem prostoru) ali nekateri od nacionalnih znakov (na primer nemški modri angel in švedski beli labod) do deklaracij, ki ne temeljijo na merilih in shemah ter so lahko tudi tvegane za zeleno zavajanje). Področje okoljskega označevanja je izjemno zapleteno in za potrošnika težko dojemljivo, saj so okoljski znaki večinoma prostovoljni, torej proizvajalci niso zavezani predstaviti teh informacij o izdelkih, obstaja jih pa ogromno. Med seboj so tudi neprimerljivi, saj so različnih vrst – od okoljskih samorazglasitev, ki ne temeljijo na znanstvenih trditvah in neodvisnih preverbah, do takšnih okoljskih znakov (ISO-standardizacije okoljskih znakov), ki temeljijo na uskladitvi z vnaprej določenimi cilji ali procesi, določijo pa jih neodvisni strokovni organi, čemur sledi preverjanje, ki ga opravijo neodvisni organi za ugotavljanje skladnosti (certifikacijski organi, preveritelji) in ima prepoznaven logotip za označevanje certificiranih izdelkov, kar vse poteka po uveljavljeni obravnavi vplivov v življenjskem ciklu izdelka. Merodajne, zanesljive in razumljive informacije, ki omogočajo lažjo izbiro bolj kakovostnih, trajnih in zdravju ter okolju prijaznih izdelkov, so koristne za potrošnika; prispevajo k večji kakovosti njegovega življenja in tudi k ekonomskemu prihrankom zaradi, na primer, manjše porabe energije. Trajnostna potrošnja je skupna družbena odgovornost proizvajalcev in potrošnikov.

EU spodbuja proizvodnjo okolju prijaznih izdelkov, primernejše ravnanje podjetij z okoljem, zeleno javno naročanje, obveščanje javnosti o vplivu njihovih dejavnosti na okolje ter dvigovanje okoljske zavesti potrošnikov in gospodarskih subjektov.

V pripravi je predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke po celotni EU. Omenjena uredba je načrt, po katerem bi potrošnikom na celotnem trgu EU krožno gospodarstvo zagotovilo visokokakovostne, funkcionalne in varne izdelke, ki bodo učinkoviti in cenovno dostopni, trajnejši ter zasnovani za vnovično uporabo, popravilo in visokokakovostno recikliranje.

Predlagana uredba predvideva obvezni potni list izdelka. Potni list izdelka bo pomembno orodje za zagotavljanje enakovrednih informacij akterjem vzdolž celotne vrednostne verige, pri čemer bo razpoložljivost potnega lista izdelka močno izboljšala neprekinjeno sledljivost izdelka vzdolž celotne vrednostne verige. Med drugim bo potni list izdelka potrošnikom pomagal pri sprejemanju premišljenih odločitev, saj bo izboljšal njihov dostop do izdelka.

Področje bo vsaj deloma uredila tudi nova direktiva o zelenih trditvah (Green Claims Directive), s katero želi Evropska komisija urediti pravila za utemeljevanje in komuniciranje okoljskih oznak. Neobvladljivo število različnih oznak (po nekaterih navedbah naj bi jih bilo več kot 450), je treba zmanjšati. Predvsem pa si je treba prizadevati za odpravo vseh tistih, ki so zavajajoče. Zelo verjetno bo ostal izziv, povezan z oznakami, ki se nanašajo le na del izdelka ali pokrivajo le omejeno področje varovanja okolja, zato je nujno treba poskrbeti, da so takšne oznake ustrezno in pregledno predstavljene.

Velik del potrošnje obsegajo javna naročila. V Republiki Sloveniji velja Uredba o zelenem javnem naročanju, ki vse javne naročnike obvezuje, da 22 skupin predmetov in storitev naročajo zeleno, torej naročajo izdelke in storitve, ki imajo v primerjavi z običajnimi manjši negativni vpliv na okolje. MOPE aktivno podpira naročnike pri izvajanju uredbe od leta 2019, ko se je začel izvajati projekt Life IP Care4Climate, v okviru katerega so zaposleni strokovnjaki na tem področju. Njihove aktivnosti obsegajo izvedbo delavnice za krepitev zmogljivosti javnih naročnikov in ponudnikov, redno pomoč naročnikom, pripravo modelnih zapisnih dokumentacij in drugih uporabnih orodij, analizo učinkov in spodbujanje ter promocijo vseh deležnikov. Podpora bo v takem obsegu še vsaj do konca projekta v letu 2026, nujno pa bi bilo zagotoviti aktivnosti na področju zelenega javnega naročanja in trajnostne potrošnje ter proizvodnje tudi še v prihodnje, tako sistemsko kot z občasnimi projekti in aktivnostmi. Poleg zgoraj omenjenih novih direktiv na področju potrošnikov in zelenih trditvev se namreč načrtuje tudi obvezno zeleno javno naročanje na ravni EU za nekatere izdelke.

Leta 2017 je bila sprejeta Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU, ki določa enotna pravila za energijsko označevanje proizvodov z enotno energijsko nalepko ter izboljšuje ozaveščenost potrošnikov o nakupu ter informacijah o učinkovitih in trajnostnih proizvodih, povezanih z energijo po vsej EU. Obvezna standardizirana nalepka za proizvode, povezane z energijo, je učinkovito sredstvo, s katerim se potrošnikom zagotovijo primerljive informacije o energijski učinkovitosti proizvodov, povezanih z energijo.

Učinkovit in zanesljiv ukrep za zaščito potrošnikov in njihovo odločitev o trajnostni potrošnji je tudi energetska izkaznica stavbe, ki je javna listina in se določi na podlagi izračunane ali dejansko porabljene letne energije, potrebne za ogrevanje in hlajenje prostorov ter ogrevanje sanitarne vode.

V Republiki Sloveniji je vzpostavljen sistem potrdil o izvoru električne energije, ki jih izdaja Agencija za energijo in vodi tudi register izdanih potrdil o izvoru. Potrdilo o izvoru je elektronsko potrdilo, ki dokazuje, da je bila določena količina elektrike v določenem časovnem obdobju, v določeni proizvodni napravi proizvedena iz določenega obnovljivega vira energije oziroma proizvedena na določen način (na primer v soproizvodnji z visokim izkoristkom). Potrdila o izvoru so zanesljivo dokazilo za potrošnika, predvsem javnega naročnika, da je njegov nakup trajnosten.

K trajnostni potrošnji prispeva tudi pravilna uporaba kurilnih in prezračevalnih naprav. Izvajanje dimnikarske službe pomembno prispeva k dejavnemu varstvu okolja in higieni prostora oziroma zdravim bivalnim razmeram. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo beleži pogoste pritožbe nad izvajalci dimnikarskih storitev, zato namenja več pozornosti izvajanju strokovnih nadzorov dimnikarskih storitev.

Krepitev trajnostne potrošnje je moč doseči s postopnim spreminjanjem netrajnostnih navad. V Republiki Sloveniji ni celovitega systemskega načina izvajanja trajnostne potrošnje, obstaja pa veliko dobrih praks na lokalni ravni in v gospodarstvih. V številnih občinskih komunalnih podjetjih obratujejo centri ponovne uporabe, delujejo pa tudi izmenjevalnice in knjižnice stvari ter trgovine brez odpadkov, popraviljalnice in trgovine z izdelki iz druge roke. Okoljske nevladne organizacije (Umanotera, Focus, Ekologi brez meja, Inštitut za politike prostora in drugi) pa ponujajo informacije o trajnostnih praksah.

6.2.2. Trajnostne finance

Pomemben vidik je tudi ozaveščanje potrošnikov o tako imenovanih trajnostnih financah oziroma upoštevanju vidika, ali podjetja, ki posredujejo finančne storitve, vključujejo v svoje poslovanje in proizvodne procese ter v same proizvode in storitve tudi okoljski in družbeni vidik ter vidik v zvezi z upravljanjem pri odločanju o naložbah in druge trajnostne prvine.

V prizadevanju za prehod na bolj zeleno, pravično ter vključujoče gospodarstvo in družbo ima finančni sistem pomembno mesto. Komisija je marca 2018 objavila akcijski načrt o financiranju trajnostne rasti, katerega cilj je preusmeriti kapital v naložbe v trajnostno rast, obvladati finančna tveganja, ki izhajajo iz podnebnih sprememb ter drugih okoljskih in socialnih problemov, ter spodbuditi preglednost in dolgoročno naravnost finančnih in gospodarskih dejavnosti. Trajnostno financiranje se nanaša na upoštevanje okoljskih in socialnih vidikov ter vidikov v zvezi z upravljanjem pri odločanju o naložbah v finančnem sektorju, kar vodi k večjim dolgoročnim naložbam v trajnostne gospodarske dejavnosti in projekte. Osrednje prvine zdajšnjega zakonodajnega okvira vključujejo Uredbo o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb (2020/852), Uredbo o razkritjih, povezanih s trajnostjo (2019/2088) in Uredbo o referenčnih vrednostih za podnebni prehod (2019/2089). Prihajajo še druge pobude za orodja politike za zagotovitev, da finančni sistem resnično podpira prehod na trajnost (zlasti zakonodajni predlog o standardu EU za zelene obveznice iz julija 2021).

Pri tem je treba tudi ustrezno opozarjati in ozaveščati potrošnike o možnem lažnem zelenem oglaševanju (greenwashing), ko se podjetja samo navzven oglašujejo kot okoljsko in družbeno odgovorna (na primer uporaba zelene barve na izdelku, logotipu).

Prednostne naloge:

- spremljanje in analiza življenjskih navad za informirano načrtovanje in izvajanje politik, ki lahko prispevajo k trajnostni potrošnji (prehranska, kmetijska, stanovanjska, turistična, mobilnostna, energetska, trgovinska in gospodarska, okoljska in druge),
- ukrepi za spodbujanje trajnostne potrošnje in obnašanja z ozaveščanjem in informiranjem o dobrih praksah, ponudnikih storitev trajnostne potrošnje (izmenjevalnice, popraviljalnice, prodaja izdelkov iz sekundarnih surovin, in podobno),
- vključevanje vsebin trajnostnega obnašanja v vzgojni in izobraževalni sistem na vseh ravneh,
- prizadevanje za povečanje deleža bolj trajnostnih in okolju prijaznih izdelkov,
- sprejem sprememb in dopolnitev ZVPot-1 ter drugih predpisov, s katerimi se bo v Republiki Sloveniji implementiralo direktive in izvajalo uredbe EU, ki bodo podprle trajnostno potrošnjo – zaradi prenosa predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem, predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828, ter predloga Direktive o utemeljitvi in vzpostavitvi izrecnih okoljskih trditve (Direktiva o zelenih trditvah) in izvajanja predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke in razveljavitvi Direktive 2009/125/ES.

Pričakovani učinki:

- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
- večja blaginja potrošnikov,
- povečan delež nakupov bolj trajnostnih in okolju prijaznih izdelkov,
- učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniških politik.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.3. Raba digitalizacije v korist potrošnikov

6.3.1. Javne infrastrukturne storitve

Javne infrastrukturne storitve vključujejo zagotavljanje energije (električna energija in zemeljski plin), pitne vode, elektronskih komunikacij in poštnih storitev. Dokumenti EU jih opredeljujejo kot dobrine, ki se jim pripisuje splošni interes, torej morajo države članice s svojimi predpisi poskrbeti, da se izvajajo za zagotavljanje javnih koristi, hkrati pa mora biti njihov pravni okvir tak, da ne zavira, ampak pospešuje učinkovito gospodarjenje. Zato za te storitve veljajo posebne obveznosti javnih služb ne glede na to, ali jih izvajajo javna ali zasebna podjetja. S tega vidika so pomembne določbe ZGJS, po katerih je pridobivanje dobička pri zagotavljanju javnih dobrin podrejeno zadovoljevanju javnih potreb, javne dobrine pa morajo biti dostopne vsakomur pod enakimi pogoji. Osnovni cilji glede javnih storitev so zagotavljanje vsesplošnega dostopa, kakovosti, zanesljive oskrbe, dostopnih in preglednih cen ter učinkovitih mehanizmov za reševanje pritožb.

V ta okvir spada tudi zagotavljanje kakovostnega in učinkovitega javnega prevoza, ki ne pomeni le alternative osebnim prevoznim sredstvom, temveč je tudi okvir trajnostne mobilnosti potrošnikov. Za področje prevozov potnikov je treba poudariti, da je kakovostni prevoz pravica potrošnikov in eden od temeljev bolj trajnostne mobilnosti. Da bi se izognili prevoznim revščini, javni prevoz potnikov zagotavlja mobilnost do javnih storitev, če te niso dostopne v okolju potrošnikov.

6.3.2. Elektronske komunikacije in poštne storitve

Najpomembnejši cilji na tem področju so zagotavljanje pogojev za kakovostne storitve po primerni ceni, zagotavljanje dostopnosti univerzalnih storitev vsem prebivalcem Republike Slovenije po dostopnih cenah in neodvisno od geografske lege, varovanje interesov potrošnikov, vključno z zaščito tajnosti in zasebnosti, zagotavljanje učinkovite konkurence na trgu, spodbujanje razvoja in uvajanje novih storitev in tehnologij za višjo kakovost življenja, zagotavljanje informacijske varnosti ter razvoj gospodarstva.

Elektronske komunikacije zajemajo zahtevne napredne in zapletene tehnologije, potrošnik pa nima potrebnih informacij in znanja, da bi lahko samostojno presojal varnost in kakovost teh storitev, zato je odvisen od nadzora in pravočasnega ukrepanja pristojnih državnih ustanov. Področje elektronskih komunikacij ureja ZEKom-2, ki je začel veljati novembra 2022 in je še dodatno okrepil varstvo potrošnikov na področju elektronskih komunikacij. Najosnovnejša pravica potrošnika na tem področju je dostop do univerzalne storitve. Ta idejna zasnova je opredeljena v ZEKom-2 in vključuje uporabo minimalnega nabora storitev določene kakovosti, ki so po dostopni ceni na voljo vsem končnim uporabnikom v Republiki Sloveniji, vključno s potrošniki. V univerzalno storitev spada priključitev na javno komunikacijsko omrežje na fiksni lokaciji, prek katere se zagotavlja dostop do govorne komunikacijske storitve in ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta ter univerzalnega imenika in univerzalne imeniške službe za dajanje informacij o naročnikih. V okviru univerzalne storitve je posebna pozornost namenjena potrošnikom s posebnimi potrebami ali nizkimi dohodki, ki jim morajo izvajalci nuditi posebne cenovne možnosti ali pakete, ter določiti dodatnih ukrepov za končne uporabnike invalide, ki se jim tako zagotavlja enakovreden dostop in uporaba storitev.

ZEKom-2 se zgleduje po novi ureditvi regulativnega okvira EU za področje elektronskih komunikacij,⁴³ ki glede varstva pravic končnih uporabnikov (s poudarkom na potrošnikih) prinaša idejno zasnovano popolno harmonizacije, kar pomeni, da so te določbe poenotene v vseh državah članicah EU. Z uskladitvijo pravil se povečuje pravna varnost za potrošnike, ti pa so deležni enakega varstva pravic med bivanjem, pri zaposlitvi ali med potovanjem v drugih državah članicah. Spremembe zakonodajnega okvirja na področju varstva potrošnikov prinašajo predvsem izboljšanje informiranosti končnih uporabnikov prek povečanega nabora informacij, ki jih izvajalec javnih komunikacijskih storitev zagotavlja potrošniku pred sklenitvijo pogodbe, in obvezne predložitve brezplačnega, jasnega in berljivega povzetka pogodbe s ključnimi informacijami. Izboljšujeta se preglednost in dostop do informacij, omogočena pa je tudi zamenjava izvajalca storitev brez stroškov za končnega uporabnika. Nadalje je okrepljeno varstvo v primeru predčasne odpovedi pogodbe zaradi razlogov izvajalca in nadgrajen institut spremljanja in nadzora porabe. Kot doslej je posebna pozornost namenjena tudi varstvu osebnih podatkov in zasebnosti.

AKOS v skladu z zakonsko opredeljenimi cilji skrbi, da je končnim uporabnikom na voljo čim več koristnih informacij, ki so jim v pomoč pri sklepanju naročniških pogodb, zaščito potrošnikov pa zagotavlja tudi z ozaveščanjem, nudenjem pojasnil, obvestil in opozoril o morebitnih nevarnostih na svojih spletnih straneh ter pripravo tematskih brošur s koristnimi nasveti. Poleg tega AKOS v pomoč pri izbiri najbolj optimalne komunikacijske storitve zagotavlja in posodablja tudi spletni portal za primerjavo ponudb operaterjev.⁴⁴

Poštne storitve so ključna infrastrukturna podlaga za komercialne, državne, intelektualne in socialne dejavnosti. To področje se razvija zelo hitro, na eni strani zaradi pritiska v samem sektorju poštne storitve, na drugi strani pa zaradi novih tehnologij in komunikacijskih oblik, kakršne so elektronske komunikacije, trženje in logistika, ki so že lahko vzrok za konkurenčno obnašanje na trgu. Poštne storitve ureja ZPSto-2, ki določa pogoje in postopek za njihovo izvajanje, ureja zagotavljanje, izvajanje in financiranje univerzalne poštne storitve, uvaja pogoje za dostopnost do poštnega omrežja in izdajanje poštne vrednotnice, določa pravice in obveznosti izvajalcev in uporabnikov poštne storitve ter ureja druga vprašanja, povezana s pošto dejavnostjo.

Pri izvajanju univerzalne poštne storitve gre za izvajanje storitve v javnem interesu, ki jo v skladu z ZPSto-2 zagotavlja Republika Slovenija, in na podlagi odločbe o imenovanju izvajalca univerzalne storitve, izdane s strani AKOS, trenutno izvaja Pošta Slovenije. Pojem univerzalne storitve je določen z ZPSto-2 in predstavlja trajno, redno in nemoteno izvajanje ene ali več z zakonom določenih poštne storitve s predpisano kakovostjo na celotnem ozemlju Republike Slovenije ali na njenem delu po cenah, dostopnih za vse uporabnike poštne storitve.

Kot univerzalna storitev se izvajajo naslednje poštne storitve:

- sprejem, usmerjanje, prevoz in dostava poštne pošiljke do mase 2 kg,
- sprejem, usmerjanje, prevoz in dostava poštne pošiljke do mase 10 kg,
- storitev priporočene in vrednostne poštne pošiljke,
- prenos poštne pošiljke za slepe in slabovidne.

Z univerzalno storitvijo se vsem uporabnikom poštne storitve zagotavljajo:

- najmanj pet delovnih dni tedensko najmanj en sprejem in ena dostava poštne pošiljke dnevno na dom ali v prostore vsake fizične ali pravne osebe,
- ustrezno število in delovni čas kontaktnih točk za neposredno delo z uporabniki poštne storitve,
- ustrezno število poštne nabiralnikov,
- ustrezni roki prenosa poštne pošiljke,
- ustrezni postopki reševanja reklamacij in ugovorov.

Nadzor nad področjem elektronskih komunikacij in pošte v večjem delu izvaja AKOS, na področju elektronskih komunikacij pa tudi Informacijski pooblaščenec.

Za reševanje sporov na področju elektronskih komunikacij in poštne storitve je Republika Slovenija pri AKOS-u vzpostavila mehanizem izvensodnega reševanja sporov, ki v skladu z zahtevami EU nudi brezplačno in hitro rešitev sporov. Vsak potrošnik ima tako pravico do ugovora zoper odločitev ali ravnanje operaterjev elektronskih komunikacij, ki se nanašajo na dostop do storitev, izvajanje in zaračunavanje. Prav tako ima potrošnik pravico do ugovora zoper odločitev ali ravnanje izvajalca poštne storitve v zvezi z dostopom in izvajanjem storitev, vendar le če najprej reklamira storitev pri operaterju ali izvajalcu poštne storitve.

AKOS ima vzpostavljen tudi klicni center, prek katerega nudi informacije končnim uporabnikom elektronskih komunikacijskih storitev glede postopkov reševanja sporov. V obdobju 2024–2029 bo treba še naprej skrbeti za varstvo pravic potrošnikov na področju elektronskih komunikacij in poštne storitve prek že vzpostavljenih mehanizmov z upoštevanjem najboljših praks, priporočil in podobnega.

6.3.3. Digitalne storitve

Digitalne storitve, ki obsegajo veliko spletnih storitev, od preprostih spletnih strani do internetnih infrastrukturnih storitev in spletnih platform, so postale pomemben del vsakdanjega življenja potrošnikov. Uredba o enotnem trgu digitalnih storitev,⁴⁵ ki je začela veljati 16. novembra 2022, v celoti pa se je začela uporabljati 17. februarja 2024, določa pravila za spletne posrednike in platforme (na primer spletne tržnice, družabna omrežja, platforme za izmenjavo vsebin, trgovine z aplikacijami ter spletne potovalne in nastanitvene platforme). Namen Uredbe o enotnem trgu digitalnih storitev je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga posredniških storitev, s tem ko določa usklajena pravila za varno, predvidljivo in zaupanja vredno spletno okolje, ki spodbuja inovacije in v katerem so učinkovito zaščitene temeljne pravice iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, vključno z načelom varstva potrošnikov. S citiranim aktom bodo tako zaščitene temeljne pravice vseh uporabnikov digitalnih storitev.

Uredba o enotnem trgu digitalnih storitev tako v bistvenem izboljšuje mehanizem odstranjevanja nezakonitih spletnih vsebin in prispeva k zaščiti temeljnih človekovih pravic na spletu, vključno s svobodo govora, saj med drugim ureja obveznosti ponudnikov posredniških storitev v vlogi posrednikov pri zaščiti potrošnikov in podjetij, krepitevi pravic uporabnikov, ščitenju pravice izražanja, omogočanju učinkovite prijave nezakonitih vsebin in njihovega odstranjevanja. Uporabniki spletnih posredniških storitev bodo upravičeni do jasnih informacij, zakaj se jim priporočajo določene vsebine in oglasi, izključili bodo lahko priporočanje na osnovi njihovega uporabniškega profila. Dolžnosti platform sta označevati vse oglase in objavljati informacije o naročnikih. Oglasov prav tako ne bo dovoljeno prikazovati na podlagi občutljivih podatkov uporabnika, kot so etnično poreklo, politični nazor ali spolna usmerjenost. Uredba vsebuje tudi posebne določbe glede zaščite mladoletnikov.

Nova pravila o digitalnih storitvah bodo prispevala k pravicam potrošnikov na spletu in pri uporabi spletnih storitev (two-sided platforms) ter k pravičnejšemu in varnejšemu spletnemu okolju:

- obvezne, uporabniku prijazne sisteme označevanja, ki omogočajo lažjo prijavo nezakonitih vsebin (ponarejenih izdelkov, sovražnega govora); platforme so dolžne vzpostaviti opozorila ter redno obveščati potrošnike, ki bodo imeli na voljo točne informacije o tem, od koga kupujejo izdelke ali storitve na spletu,
- večjo zaščito za ljudi, ki so žrtve spletnega nadlegovanja in ustrahovanja (uporabnik bo lahko hitro označil zasebne slike brez privolitve ali druge neprimerne, nezakonite vsebine, namenjene izmenjavi),
- večjo preglednost na področju oglaševanja, saj zagotavlja jasno označevanje, predložitev podatkov o avtorju oglasa in pojasnila o tem, zakaj je uporabniku določen oglas na voljo,
- prepoved nekaterih vrst oglaševanja na spletnih platformah (na primer oglaševanje na podlagi občutljivih kategorij podatkov, vključno s spolnostjo, vero, raso) ter popolno prepoved ciljnega oglaševanja otrok na podlagi njihovih osebnih podatkov,
- izpodbijanje odločitve platforme glede usmerjanja vsebin ali odstranitve objave s pomočjo enostavnega pritožbenega mehanizma,
- obveznost za zelo velike spletne platforme (z več kot 45 milijoni uporabnikov v EU), da zagotavljajo jedrnate in nedvoumne povzetke pogojev poslovanja v lokalnem jeziku EU, z namenom, da vsak uporabnik ve, kaj sprejema.

6.3.4. Energetika

Reforma energetskega trga v EU poteka že od 90. let prejšnjega stoletja in vključuje več zakonodajnih svežnjev, namenjenih vzpostavitvi integriranega energetskega trga, varnosti oskrbe z energijo in trajnostnega energetskega sektorja. Leta 2007 je EU sprejela prvo od treh direktiv o enotnem trgu z električno energijo, ki od držav članic zahteva, da v svoji notranji zakonodaji izpolnijo določene zahteve, in določa vseevropsko politiko. Cilj reforme je bil oblikovati enotna pravila notranjega energetskega trga, povečati ponudbo potrošnikom v EU, ločiti proizvodnjo in dobavo od prenosnih omrežij, doseči večjo učinkovitost regulatornih organov v državah članicah, pa tudi konkurenčne cene in boljše standardne storitve ter zagotoviti varno oskrbo z električno energijo in zemeljskim plinom. Od takrat EU še naprej posodablja svoja pravila o energetskem trgu, najnovejši predlogi reform pa so bili objavljeni marca 2023. Cilj nadaljevanja reforme trga je zmanjšati nestanovitnost cen za potrošnike, ustvariti ugodne pogoje za vlagatelje v nizkoogljično energijo, izboljšati varstvo potrošnikov in doseči okrepitev obveznosti dobaviteljev. Reforma energetskega trga prav tako spodbuja rešitve, kot so energetske skupnosti, samooskrba in souporaba energije iz obnovljivih virov, kar potrošnike spodbuja k sprejemanju bolj aktivne vloge na trgu.

Vsi procesi v energetiki so zaradi potrebe po odzivanju v realnem času že dolgo avtomatizirani, razvoj in razpoložljivost informacijsko-komunikacijskih tehnologij pa prinašata nove možnosti tudi za potrošnike. Energetske družbe digitalizacijo upoštevajo kot bistveni vidik svojih procesov tehnološkega posodabljanja. S tem bodo omogočale bolj učinkovito izrabo omrežij in hkrati možnosti za aktivno vlogo končnih odjemalcev ter nove storitve dobaviteljev energije in drugih akterjev, ki jim bo razvoj omogočal izvajanje novih energetskih storitev in nove oblike sodelovanja s potrošniki.

Na podlagi sprejetih aktov so bile na energetskem področju tudi v Republiki Sloveniji uvedene bistvene spremembe. Tako se je sprostil maloprodajni trg z električno energijo in zemeljskim plinom: potrošniki lahko izbirajo med različnimi dobavitelji energije in izberejo najugodnejšega. Del, ki se nanaša na prenos oziroma distribucijo energije, pa zaradi same vsebine storitev ne more biti liberaliziran. Sprostitev trga električne energije in zemeljskega plina v Republiki Sloveniji se je začela leta 2007 z uvedbo konkurence na trgu z električno energijo. Od leta 2012 pa je konkurenca tudi na trgu z zemeljskim plinom. Potrošniki lahko izbirajo med različnimi dobavitelji električne energije in zemeljskega plina. To potrošnikom omogoča, da primerjajo cene in storitve različnih dobaviteljev in izberejo tistega, ki jim najbolj ustreza. Predvsem je za potrošnike pomembno, da se jim zagotovi pregled nad podatki pri menjavi dobavitelja in nad cenami električne energije. Zbrane podatke na svojih spletnih straneh objavlja Agencija za energijo.

Sprostitev trga je imela tudi pozitivne učinke na konkurenco na trgu z električno energijo in zemeljskim plinom. To je privedlo do nižjih cen za potrošnike, povečane izbire in izboljšane kakovosti storitev. Pri storitvah, ki so odvisne od naravno monopolnih dejavnosti, kamor spada prenos ali distribucija električne energije in zemeljskega plina (regulirane dejavnosti), mora regulatorni organ preprečiti neupravičeno finančno obremenjevanje potrošnikov. Prenos oziroma distribucija se izvaja z gospodarsko javno službo, nadzor pa izvaja državni regulatorni organ – Agencija za energijo. Ta ima na podlagi ZOEE, ZOP in Zakona o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (ZOTDS; Uradni list RS, št. 44/22) javno pooblastilo za izdajanje splošnih aktov o metodologiji za določitev regulativnega okvira operaterjev prenosnega in distribucijskega sistema ter o obračunavanju omrežnine, ki pomeni prihodek izvajalcev reguliranih dejavnosti. V skladu s svojimi pristojnostmi pripravlja in sprejema vse bistvene odločitve reguliranih dejavnosti. Na podlagi ZOTDS je obvezno regulirana tudi cena toplote za daljinsko ogrevanje iz distribucijskih sistemov, kjer distributerji izvajajo gospodarsko javno službo distribucije toplote za sisteme, na katere je priključenih več kot 500 gospodinskih odjemalcev, in za regulirane proizvajalce toplote, ki dobavljajo v take sisteme. Regulacija cene toplote se izvaja na podlagi meto-

dologije, ki jo s splošnim aktom predpiše Agencija za energijo in s katero se določi način oblikovanja izhodiščne cene kot najvišje povprečne cene, na podlagi katere distributer in regulirani proizvajalec toplote v skladu z merili in mehanizmom iz metodologije oblikujeta cene toplote za daljinsko ogrevanje.

Zaradi slabše kakovosti oskrbe z električno energijo uporabniki lahko utrpijo škodo (na primer okvara električnih aparatov, druga posredna škoda). Zato je treba zagotoviti čim boljše oskrbo. Med posameznimi regijami je glede tega opazna razlika, ki je med drugim odvisna od kakovosti izvajanja regulirane dejavnosti elektrooperaterjev. Zagotoviti je treba ciljno izboljšanje kakovosti oskrbe, da se te sistemske razlike kar najbolj zmanjšajo, prav tako je treba zaščititi najslabše oskrbovane odjemalce. V ta namen Agencija za energijo spodbuja elektrooperaterje z uveljavljanjem meril v obliki minimalnih standardov kakovosti oskrbe (ki se izražajo z zajamčenimi standardi ali sistemskimi standardi kakovosti) in stalnega spremljanja dosežene kakovostne ravni na tem področju. Razlike med zahtevano in doseženo ravni, ki jih pri zakonskem reguliranju ugotavlja Agencija za energijo, vplivajo na omrežninske tarife in izplačila kompenzacij (finančno nadomestilo) elektrooperaterjev nekaterim uporabnikom storitev.

Za posamezne razsežnosti kakovosti Agencija za energijo tudi za vsakega operaterja sistema plina ali za območje sistema plina določi referenčne vrednosti kakovosti storitev, ki glede na stanje sistema, dosedanje izvajanje dejavnosti in poslovanje v sistemu pomenijo realni cilj zagotavljanja kakovosti storitev. Minimalni standardi kakovosti storitev operaterja sistema plina v obliki zajamčenih standardov, ki jih mora zagotavljati operater sistema, so določeni z minimalnimi vrednostmi parametrov kakovosti storitev, ki jih mora operater sistema zagotavljati za vsako odjemno mesto. Če operater sistema posameznemu uporabniku sistema krši zajamčeni standard kakovosti in je kršitev nastala iz razlogov na njegovi strani, mora uporabniku sistema na njegovo pisno zahtevo plačati nadomestilo. Višino nadomestila ter način in roke plačila nadomestila za posamezno vrsto kršitve določi Agencija za energijo s splošnim aktom tako, da operaterje sistema odvrča od ponavljanja kršitev.

Potrošnikom morajo biti na voljo jasne in razumljive informacije o njihovih pravicah, povezanih z energetskim sektorjem. Skladno z določbami Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU⁴⁶ so vzpostavljeni kontaktna točka in mehanizmi reševanja potrošniških sporov, urejeni v 26. in 27. členu ZOEE, 14. in 17. členu ZOP ter 9. in 10. členu ZOTDS. S temi informacijami imajo potrošniki tudi boljši pregled nad trgom z energenti, kar jim omogoča izbiro najugodnejšega ponudnika.

ZOEE, ZOP in ZOTDS vsebujejo posebne določbe o varstvu potrošnikov energije. Med drugim določajo, da mora dobavitelj potrošniku zagotavljati kakovostno in brezhibno oskrbo, da mora biti cena energije določena pregledno in da mora biti potrošnik obveščen o vseh spremembah cen. Dobavitelj mora potrošniku zagotoviti kakovostno in brezhibno oskrbo. V primeru motenj v oskrbi ima potrošnik pravico do odškodnine. Dobavitelj mora potrošniku zagotoviti vse potrebne informacije o ceni, vključno z osnovo za določitev cene, načinom obračunavanja in morebitnimi dodatnimi stroški. Dobavitelj mora potrošnika pisno obveščati o vseh spremembah cen. V primeru kršitev pogodbe o dobavi energije lahko potrošnik od dobavitelja zahteva odškodnino, lahko pa odstopi od pogodbe.

Agencija za energijo v okviru svojih pristojnosti odloča kot organ prve in tudi kot organ druge stopnje. Kot organ prve stopnje agencija po tem, ko je stranka izvedla predhodni postopek pri operaterju sistema električne energije oziroma zemeljskega plina, odloči o zahtevi, ki jo je podal uporabnik sistema električne energije oziroma zemeljskega plina ali dobavitelj zoper ravnanje oziroma odločitev operaterja (odločanje o sporih). Kot organ druge stopnje agencija odloča o pritožbah, ki jih odjemalci vlagajo zoper odločbo operaterja sistema električne energije oziroma zemeljskega plina, s katero ta izda ali zavrne soglasje za priključitev.

Dobavitelji električne energije in plina pa so dolžni zagotoviti pregleden, preprost in brezplačen notranji postopek obravnave pritožb gospodinjstev odjemalcev. Če dobavitelj v tem postopku pritožbi ne ugotovi v zakonsko določenem roku ali zahtevku ne ugotovi v celoti, je zagotovljeno izvensodno reševanje sporov v zvezi z dobavo električne energije oziroma plina pri neodvisnem izvajalcu izvensodnega reševanja sporov, ki ga določijo dobavitelji. Stroške tega postopka plačajo dobavitelji oziroma združenje dobaviteljev.

6.3.5. Promet

Na prometnem področju so za varstvo potrošnikov pomembne predvsem storitve javnega potniškega prometa. Gre za prevoz, pod enakimi pogoji dostopen vsem potrošnikom in izvajan kot javna storitev, ki jo zagotavljajo država in občine ne glede na pravni status ali lastništvo izvajalca prevoznih storitev oziroma njihovo lastništvo. Javni prevoz v Republiki Sloveniji je lahko avtobusni, železniški in v manjšem obsegu tudi z žičniškimi napravami (zračni in pomorski promet se pri nas izvajata izključno kot komercialna dejavnost). Glavni cilji politike varstva potrošnikov na tem področju so izboljšanje kakovosti storitev javnega potniškega prevoza, večja dostopnost in zagotavljanje čim večje varnosti za potrošnike.

Glede enotnega javnega prometnega sistema je pomemben poudarek na izboljšani povezanosti med posameznimi vrstami prevoza, predvsem pri prestopnih točkah, na oblikovanju usklajenih vozniških redov in informacijskega sistema ter na uveljavitvi enotne vozovnice za celotno prevozno storitev. Koristno bi bilo uporabniku oziroma potrošniku zagotoviti natančne in sproti posodobljene informacije o IJPP ter možnostih večmodalnih poti, vključno s digitalizacijo infrastrukture za aktivne oblike mobilnosti. Zbirka podatkov bi lahko vključevala tudi informacijo o varnosti, kakovosti in primernosti teh površin za uporabo s strani različnih ciljnih skupin. Trajnostne večmodalne poti lahko vključujejo hojo, kolesarjenje, vožnjo s posebnimi prevoznimi sredstvi, JPP ali sisteme souporabe vozil.

Zagotavljanje dobre mobilnosti se je država že lotila z vzpostavitvijo projekta IJPP, v okviru katerega so zagotovljene osnove za poenostavitev uporabe javnega prevoza in cenovne dostopnosti storitev javnega potniškega prometa.

Cilj države je prebivalstvu zagotoviti čim boljše mobilnost, gospodarstvu pa čim boljše oskrbo. Eden najpomembnejših vidikov trajnostne mobilnosti je delujoč, učinkovit in cenovno dostopen javni potniški promet. Projekt IJPP pomembno prispeva k socialnim in ekonomskim ciljem države. Prispeva tudi k zmanjšanju negativnih vplivov prometa na okolje in integraciji mesta s podeželjem.

Pravice potrošnikov v zračnem prometu ureja Uredba (ES) št. 261/2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov. Funkcijo pritožbenega oziroma nadzornega organa ima Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije. Pravice potrošnikov oziroma potnikov v železniškem prometu ureja Uredba (EU) 2021/782 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu, ki je razveljavila Uredbo (ES) št. 1371/2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu in na podlagi katere je bila leta 2011 sprejeta Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu. V pripravi je sprememba Zakona o železniškem prometu, ki bo uredila pravice potnikov v skladu z Uredbo (EU) 2021/782 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu. Tako bo določena Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS kot nacionalni izvršilni organ, pristojen za reševanje pritožb potnikov, in določene bodo nove kazni za prekrške, ki jih določa Uredba (EU) 2021/782.

V letu 2010 je bila sprejeta Uredba (EU) št. 1177/2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh. Potniki imajo na podlagi sprejete uredbe, ki se je začela uporabljati 18. decembra 2012, pravico do ustrezne pomoči pri morebitni zamudi (oskrba s hrano in pijačo, nastanitev prek noči). Določena so tudi minimalna pravila o informacijah za potnike pred in med potovanjem. Varstvo pravic potnikov v avtobusnem prometu je bilo dolgo zapostavljeno v primerjavi z letalskim in železniškim prometom. Zato je bila sprejeta nova Uredba (EU) št. 181/2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu. Določa pravice pri morebitnih zamudah, nesrečah, poškodbah ali izgubi prtljage ter pravice oseb z invalidnostjo, ki veljajo za prevoz na dolge razdalje (nad 250 kilometrov). Republika Slovenija je skladno z določbami teh uredb imenovala organe, pristojne za njihovo izvajanje, in uvedla neodvisne mehanizme za obravnavo pritožb potnikov. Z učinkovitim nadzorom nad izvajanjem uredb in reševanjem prejetih pritožb bo dosežena višja raven zaščite pravic potrošnikov in izboljšana kakovost potniškega prometa.

6.3.6. Digitalno opolnomočenje potrošnikov

Digitalno opolnomočenje potrošnikov glede na hiter razvoj tehnologije postaja nujna na skoraj vseh področjih. Digitalna kompetenca v skladu z opredelitvijo Evropskega sveta iz maja 2018 vključuje samozavestno, kritično in odgovorno uporabo digitalnih tehnologij pri učenju, delu in družbenem udejstvovanju. Vključuje informacijsko in podatkovno pismenost, sporazumevanje in sodelovanje, medijsko pismenost, ustvarjanje digitalnih vsebin (tudi programiranje), varnost (tudi digitalno dobro počutje in kompetence v zvezi s kibernetsko varnostjo), vprašanja intelektualne lastnine, reševanje problemov in kritično mišljenje.

Marca 2023 je Vlada Republike Slovenije sprejela strategijo Digitalna Slovenija 2030,⁴⁷ ki je odgovor Vlade Republike Slovenije na razvojne izzive digitalizacije in je namenjena strateškemu načrtovanju spodbujanja digitalne preobrazbe Slovenije v razvojnem obdobju do leta 2030. Struktura strategije Digitalna Slovenija 2030 je usklajena z Digitalnim kompasom, ki ga je Evropska komisija predstavila marca 2021, pripadajočim političnim programom Pot v digitalno desetletje do leta 2030 ter z Evropsko deklaracijo o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje. Digitalna Slovenija 2030 med šest prednostnih vsebinskih področij digitalne preobrazbe uvršča tudi digitalno kompetenco, digitalno vključenost in kibernetsko varnost.

Digitalna vključenost pomeni možnost posameznikov, da dostopajo do razpoložljive IKT in digitalnih tehnologij, rešitev in storitev, jih usposobljeno in varno uporabljajo, jim zaupajo in tako aktivno sodelujejo v informacijski družbi.

Treba je nadaljevati s spodbujanjem ukrepov za digitalno opolnomočenje potrošnikov s izobraževanjem in usposabljanjem v okviru vseživljenjskega učenja. Ministrstvo za digitalno preobrazbo je med drugim pristojno za delovno področje digitalne vključenosti in digitalnih kompetenc. V sodelovanju s pristojnimi ministristvi in vladnimi službami pripravlja, usklajuje in izvaja državne ukrepe in projekte na področju informacijske družbe in digitalne preobrazbe. Nekatera izobraževanja že potekajo in so načrtovana tudi v prihodnje. Gre za več vrst aktivnosti, ki so za uporabnike brezplačne:

– DIGITALNO OPISMENJEVANJE OTROK IN MLADIH: gre za sofinanciranje izvedbe programov neformalnega usposabljanja za otroke in mlade (do 30 let) za spodbujanje zanimanja za digitalne tehnologije, njihovo razumevanje, odgovorno in varno uporabo ter pridobivanje digitalnih kompetenc do šeste ravni v okviru digitalnih kompetenc za državljane (DigComp 2.2).

– DIGITALNO OPISMENJEVANJE ODRASLIH: namen ukrepa je krepitev zavesti o prednostih uporabe digitalnih orodij za življenje posameznika in družbo kot celoto ter krepitev zaupanja v digitalne tehnologije, razumevanje digitalnih tehnologij, njihove odgovorne in varne uporabe. Gre za sofinanciranje izvajanja izobraževalnih programov za prebivalce, stare 30 let in več, za pridobitev osnovnih in naprednih digitalnih kompetenc.

– MOBILNI HEROJI: namen ukrepa je digitalno opismenjevanje tistih, ki nimajo digitalnih kompetenc in sami težje dostopajo do mestnih središč, kjer so na voljo tovrstna usposabljanja. Mobilna enota (kombi) se tako pripelje v domači kraj (ruralno okolje) in starejše od 55 let poučuje o praktičnih možnostih uporabe digitalnih orodij za vsakdanje življenje.

– DIGI-INFOTOČKE: cilj ukrepa je spodbujanje digitalne vključenosti prebivalcev, dvig digitalnih kompetenc vseh prebivalcev ter pospeševanje uporabe digitalnih javnih storitev, ki uporabnikom poenostavljajo sodelovanje z javnim sektorjem oziroma javnimi ustanovami. To se dosega s financiranjem storitev svetovanja in uporabniške podpore prebivalkam in prebivalcem pri uporabi digitalnih javnih storitev z vzpostavitvijo 222 tako imenovanih digi-infotočk. Te so vzpostavljene v prav vseh slovenskih občinah, s čimer je zagotovljena zadostna razdrobljenost za lažji dostop do znanj in spretnosti, ki jih potrebujejo prebivalci.

– PREKVALIFIKACIJA ŽENSK V IKT-POKLICE: ukrep je namenjen izvedbi krajših in daljših usposabljanj s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij za ženske, starejše od 18 let. Vsebinski programi so: strokovnjakinja za kibernetsko varnost, podatkovna analitičarka, strokovnjakinja za IT-podporo, strokovnjakinja za IT-projektno vodenje, strokovnjakinja za načrtovanje in oblikovanje UX (uporabniške izkušnje), strokovnjakinja na področju umetne inteligence.

– CENTER ZA VARNEJŠI INTERNET: ministrstvo za digitalno preobrazbo je prevzelo sofinanciranje projekta Center za varnejši internet, pod okriljem katerega delujejo številni projekti, namenjeni preprečevanju negativnih vplivov digitalnega sveta.

6.3.7. Digitalizacija zdravstvenih storitev

Digitalizacija zdravstvenih storitev bo potrošnikom oziroma pacientom na področju zagotavljanja zdravstvenih storitev zagotovila bolj enostaven, pregleden, informiran in hiter dostop do zdravstvenih storitev. S sprejemom zakonodaje s področja digitalizacije v zdravstvu se zagotavlja poenoten razvoj digitalizacije v zdravstvu, kar poleg usmerjanja investicij z namenom razvoja na potrošnika oziroma pacienta usmerjenih informacijskih rešitev na standarden, nadzorovan in med javnimi zdravstvenimi zavodi povezljiv način zajema tudi aktivnosti, kot so na primer dajanje brošur in javne predstavitve kot pomoč potrošnikom (oziroma pacientom) pri uporabi raznih e-storitev na področju zdravstva.

Prednostne naloge:

- zagotavljanje kakovostnih in dostopnih storitev, konkurenčnega okolja ter možnosti za razvoj elektronskih komunikacij in poštne storitev,
- zagotavljanje konkurenčnega okolja, varne oskrbe in izboljševanje standardov glede električne energije in zemeljskega plina,
- izboljševanje varnosti in zagotavljanje varstva interesov potrošnikov na prometnem področju,
- zagotavljanje kakovostnih informacij o večmodalnih poteh ter izboljšanje dostopnosti, frekventnosti in zanesljivosti javnega potniškega prometa,
- izboljševanje varnosti in varstva interesov potrošnikov – potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovih poteh,
- zagotavljanje digitalnega opolnomočenja potrošnikov,

- sprejem zakonodaje s področja digitalizacije v zdravstvu,
- sprejem Zakona o izvajanju uredbe (EU) o enotnem trgu digitalnih storitev.

Pričakovani učinki:

- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
- učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniških politik,
- blaginja potrošnikov,
- dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev,
- povečan delež uporabe trajnostnih oblik mobilnosti.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.4. Zagotavljanje varstva potrošnikov pri finančnih storitvah

Finančne storitve so v potrošniški zakonodaji opredeljene kot storitve, ki so predmet zakonov, ki urejajo področje bančništva, zavarovalništva, trga finančnih instrumentov, investicijskih skladov, pokojninskih skladov, plačilnih storitev in potrošniških kreditov. Glede na navedeno finančne storitve obsegajo širok nabor storitev, ki jih urejajo različni zakoni.

Potrošnik bi moral biti sposoben razumeti finančne storitve in se tudi samostojno odločati o posamezni finančni storitvi glede na vsa možna tveganja pri njihovem nakupu. Potrošnik bi tako moral znati upravljati svoj osebni ali družinski proračun, vnaprej načrtovati, sprejemati odločitve, povezane s finančnimi produkti ter storitvami, razumeti oziroma poznati finančne vsebine, produkte ter storitve, tveganje in posledice svojih odločitev. Pomembno je tudi, da je na trgu potrošniških finančnih storitev vsak potrošnik obravnavan enakopravno, pravično, pošteno in nediskriminatorno.

6.4.1. Ponudba finančnih storitev in finančno svetovanje

Ponudnik finančnih storitev bi moral potrošniku na jasn in razumljiv način podati ključne informacije o sami finančni storitvi glede koristi, tveganj in pogojev. Ravno tako bi morala biti oglaševanje in ves promocijski material v zvezi s tem natančna, jasna, razumljiva, nezavajajoča in pregledna.

Finančno svetovanje bi moralo biti nepristransko, objektivno, kompetentno, vredno zaupanja in v korist potrošniku na podlagi vseh tehničnih informacij, ki jih finančni svetovalec pridobi od potrošnika.

6.4.2. Neodvisne svetovalne storitve v primeru prezadolženosti potrošnika

V okviru spremembe ZPotK-2, v katerega bodo predvidoma v letu 2025 prenesene določbe nove Direktive (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES⁴⁸ (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah), bodo potrošnikom zagotovljene dodatne pravice glede prezadolženosti z namenom višjega varstva potrošnikov. Nova potrošniška Direktiva (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah namreč od držav članic zahteva, da vzpostavijo sistem neodvisnega svetovanja v primeru prezadolženosti in pomoči pri upravljanju svojih dolgov. Omenjena direktiva se nanaša le na prezadolženost iz naslova potrošniških kreditov, vendar bi bilo treba neodvisno svetovanje oblikovati celovito in zajeti tudi druga področja (socialni vidik, stanovanjski vidik, psihološki vidik), za kar pa sta potrebna ustrezen sistemski pristop in sodelovanje vseh resorjev.

V okviru prenosa določb Direktive (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah bodo dajalci kreditov morali imeti vzpostavljene ustrezne politike in postopke, da si pred začetkom postopka izvršbe, kadar je to primerno, prizadevajo za razumno restrukturiranje kot na primer: celotno ali delno refinanciranje kreditne pogodbe ali uvedba spremembe obstoječih pogojev kreditne pogodbe (podaljšanje ročnosti kreditne pogodbe, sprememba vrste kreditne pogodbe, odlog plačila celotnega ali delnega obroka za posamezno obdobje, sprememba obrestne mere in drugo). V primeru spremembe pogojev kreditne pogodbe bodo dajalci kreditov zavezani potrošniku pred spremembo pogojev kreditne pogodbe sporočiti tudi določene informacije o sami spremembi kreditne pogodbe (jasen opis predlaganih sprememb ter, kadar je ustrezno, potrebe po soglasju potrošnika ali sprememb, ki se uvedejo po zakonu, časovni okvir uvedbe sprememb, načini za pritožbo potrošnika v zvezi s spremembami, obdobje, ki je na voljo za vložitev take pritožbe, ime in naslov pristojnega organa, pri katerem lahko potrošnik vloži pritožbo).

V okviru novega Zakona o kupcih in serviserjih nedonosnih kreditov bank, ki je v pristojnosti Ministrstva za finance Republike Slovenije in bo prenesel določbe Direktive 2021/2167/EU o serviserjih kreditov in kupcih kreditov ter spremembi direktiv 2008/48/ES in 2014/17/EU, bo potrošnikom zagotovljeno višje varstvo glede samega prenosa terjatev iz tako imenovane nedonosne kreditne pogodbe. Dodatno se bodo urejali pravice in obveznosti kupca kreditov v zvezi z odkupljenim nedonosnim kreditom, pogoji za opravljanje dejavnosti servisiranja kreditov in obveznosti, ki jih mora izpolnjevati serviser kreditov ali drug subjekt, ki deluje v imenu kupca nedonosnega kredita, obveznosti kreditne institucije s sedežem v Republiki Sloveniji v zvezi s prodanim nedonosnim kreditom in nadzor nad poslovanjem kupcev in serviserjev kreditov. Omenjeni zakon sicer ne bo veljal za vse nedonosne potrošniške kredite, temveč le za tiste, ki jih je odobrila kreditna institucija s sedežem v EU.

6.4.3. Digitalizacija finančnih storitev

Na področju finančnih storitev se vse bolj uveljavljajo digitalni načini ponujanja teh storitev kot na primer e-bančništvo, uporaba spletnih platform, takojšnji plačilni instrumenti, kriptovalute, digitalne valute in drugo. Pri tem imajo veliko vlogo tudi umetna inteligenca, tehnologija strojnega učenja in algoritmi, ki preučujejo potrošnikovo vedenje in s tem vplivajo na nakupovalno obnašanje. Na porast uporabe digitalnih orodij je močno vplivala svetovna pandemija covida-19. Potrošniki, ki plačujejo digitalno, prednosti vidijo predvsem v hitrosti, udobju in priročnosti tega načina plačevanja.

Z digitalizacijo se pojavljajo nove oblike potrošniških kreditov, kot je na primer shema »kupi sedaj plačaj pozneje« (»buy now pay later«), ki si utirajo že konkretne tržne deleže v ponudbi potrošniških kreditov. Digitalizacija je vplivala tudi na hitrost plačil (shema SEPA), saj je s tako imenovanimi takojšnjimi plačili 24 ur na dan, 365 dni na leto denar na računu prejemnika v nekaj sekundah. V Republiki Sloveniji že od leta 2020 delujejo ponudniki takojšnjih plačil, kot je na primer shema Flik.

Treba je upoštevati, da imajo potrošniki različne potrebe in ravni digitalnih veščin, ki vplivajo na uporabo in dostop do finančnih storitev v digitalnem okolju. Pri tem se ne sme prezreti ranljivih skupin potrošnikov, kot so starejši, brezposelni, invalidne osebe, slabovidni, osebe z nizkimi dohodki ali nizko izobrazbo, ki novih digitalnih načinov ne uporabljajo vedno ali jih uporabljajo le redko. Starejši imajo z uporabo tehnologij največ težav, ker ne želijo uporabljati pametnih telefonov, si jih ne morejo privoščiti ali je njihova uporaba zanje prezapletena, zaradi česar jim je dostop do digitalnih bančnih poti in praviloma cenejših e-transakcij (na primer e-plačilo položnic) pogosto onemogočen.

Zato je nujna vzpostavitev takšnega digitalnega okolja, da posamezne skupine potrošnikov v procesu prilagajanja sodobnim financam ne bodo izpuščene. Sodobne načine poslovanja z banko je treba oblikovati tako, da zmanjšajo ovire za uporabo zaradi tehnične pismenosti (potrošniki bi morali imeti možnost plačila intuitivno, z minimalno zahtevano stopnjo tehnične pismenosti) ter ovire glede dostopa do strojne opreme. Ob tem pa je treba s sistemskimi rešitvami zaščititi finančno vključenost ljudi, ki iz različnih razlogov ne morejo sodelovati v digitalnem okolju, in s potrebnimi ukrepi olajšati dostop do gotovine tistim, ki jo potrebujejo, predvsem v ruralnih področjih, kjer je dostop do gotovine potrošnikom otežen, ker banke zapirajo svoje poslovalnice in umikajo bankomate. Zato si je treba prizadevati, da gotovina kljub vsem inovativnim plačilnim sredstvom ostane vsem široko dostopna, ter da imajo potrošniki še naprej možnost izbire, kako bodo plačevali.

6.4.4. Finančna pismenost in ozaveščenost

Zaradi večplastnosti posameznih finančnih storitev in uporabe novih digitalnih tehnologij ter s tem dodatnih tveganj, bi bilo potrebno, da vsi deležniki (državni organi, ponudniki finančnih storitev, nadzorni organi) spodbujajo finančno izobraževanje in ozaveščenost potrošnikov. Treba bi bilo spodbujati ukrepe, ki bi pomagali potrošniku pridobiti ustrezno znanje in veščine, da bi razumel tveganja in priložnosti, bil sposoben sprejeti odločitve na podlagi pridobitve vseh potrebnih informacij, da bi vedel, kam se lahko obrne za dodatno pomoč in nasvet. Ti ukrepi bi lahko vključevali spodbujanje finančne pismenosti prek različnih izobraževanj, ozaveščanja o spletnih prevarah, spodbujanja varne uporabe spleta in elektronskega plačevanja, možnost svetovalne službe v primeru prezadolženosti in drugo.⁴⁹ Prav bi bilo, da bi ponudniki finančnih storitev potrošniki, ki uporabljajo digitalna orodja opozarjali in usposabljali za delo s temi orodji ter redno opozarjali na možne spletne prevare, kraje, zlorabe in podobno.

S Sporazumom o pogojih pristopa Republike Slovenije h konvenciji o Organizaciji za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) se je Republika Slovenija zavezala, da ob upoštevanju priporočil OECD za finančno izobraževanje na državni ravni sprejme splošen program finančnega izobraževanja, namenjen posameznikom različnih starostnih skupin. Osrednja spletna stran še ni bila vzpostavljena. Na podlagi v marcu 2023 sprejete Strategije razvoja trga kapitala v Sloveniji za obdobje 2023–2030 je v pripravi nov NPFI, za katerega pripravo je bila spomladi 2023 imenovana medresorska delovna skupina.

Gospodarska interesna združenja, nadzorni organi in institucije s področja finančnega sistema redno organizirajo dogodke ter posodablja spletne strani z vsebinami, namenjenimi finančnemu izobraževanju. Največ dogodkov je na letni ravni organiziranih v drugi polovici marca, v času svetovnega tedna izobraževanja o financah (ang. Global Money Week). V akcijo ozaveščanja pomena finančnega izobraževanja in finančne pismenosti je Republika Slovenija vključena že od samega začetka v letu 2012. Vlada Republike Slovenije se redno seznanja z vsemi aktivnostmi, povezanimi z izvajanjem NPFI, od leta 2012 na letni ravni in od leta 2019 na vsaki dve leti.

Tudi Združenje bank Slovenije – GIZ že leta izvaja finančno izobraževanje različnih ciljnih skupin (učenci, dijaki, starejši, ranljive skupine), prav tako sodeluje na evropski ravni pri izvedbi denarnega kviza za učence in dijake. Ob tem izvaja tudi ozaveščanje javnosti v zvezi s tveganji spletnih (kibernetskih) plačilnih prevar.

Finančne storitve so eno od prednostnih področij, na katero se bodo osredotočali ukrepi Republike Slovenije v skladu z nacionalnim programom 2024–2029.

Prednostne naloge:

- finančno izobraževanje potrošnikov v skladu z izvajanjem NPFI,
- spodbujanje in ozaveščanje o pomenu finančne pismenosti,
- vzpostavitev javne službe svetovanja v primeru prezadolženosti,
- sprejem sprememb in dopolnitev ZPotK-2 zaradi prenosa določb Direktive (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah,
- sprejem sprememb in dopolnitev ZVPot-1 zaradi prenosa določb Direktive glede pogodb o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo.

Pričakovani učinki:

- večja obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
- večja blaginja in odpornost potrošnikov,
- krepitev vloge državnih ustanov in nevladnih organizacij,
- dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.5. Zagotavljanje varnosti in kakovosti proizvodov in storitev na trgu

6.5.1. Neživilski proizvodi

Glede varnosti neživilskih proizvodov je prednostna naloga zagotavljanje varnih proizvodov na trgu, namenjenih potrošniku. Področje ureja horizontalni predpis ZSVP-1, ki daje pravni okvir za splošno varnost vseh proizvodov na trgu, tudi tistih, ki niso predmet posebnih predpisov.

Uredba 2023/988 o splošni varnosti proizvodov se bo začela uporabljati 13. decembra 2024 in bo nasledila ZSVP-1 oziroma Direktivo 2001/95/ES o splošni varnosti proizvodov, saj veljavna direktiva ni več primerna za reševanje zdajšnjih digitalnih in tehnoloških izzivov. Vse več potrošnikov kupuje blago in proizvode prek spleta, to pa se je še okrepilo s pandemijo covid-19. Da bi se soočili z izzivi, povezanimi s tem, predlog uredbe o splošni varnosti proizvodov posodablja pravila za spletne tržnice, pa tudi

za spletna podjetja. Cilj ustrežno spremenjenih pravil o splošni varnosti proizvodov je zagotoviti, da bodo proizvodi digitalne dobe izpolnjevali evropske varnostne standarde.

ZSVP-1, ki zdaj še velja, med drugim ureja zahtevo za pošiljanje informacij EU po postopku hitre izmenjave podatkov o nevarnih proizvodih in sprejetih omejevalnih ukrepih pristojnih organov za nadzor trga ter o prostovoljnih dejanjih gospodarskih subjektov, ki omejujejo trgovanje s proizvodi, med državami članicami EU (sistem RAPEX), pa tudi obveznosti proizvajalcev in distributerjev v zvezi s spremljanjem in zagotavljanjem varnosti dobavljenih proizvodov ter obveščanjem potrošnikov.

Drugo pomembno orodje, poleg sistema RAPEX za preprečevanje nevarnih proizvodov na trgu ter za zmanjšanje tveganja za zdravje in varnost potrošnika, je možnost ukrepanja Evropske komisije, kadar v zvezi z določenimi proizvodi zazna resno ogrožanje zdravja in varnosti potrošnikov v različnih državah članicah, izdaja odločbe, s katero se od držav članic zahteva, da sočasno sprejmejo enotne ukrepe.

Za varnost proizvodov na evropski in državni ravni se nenehno postavljajo, dopolnjujejo in izboljšujejo varnostne zahteve, kar med drugim vodi v pripravljane, izdajane in uporabe standardov (standardizacija). Pri tem Evropska komisija v sodelovanju z državami članicami določa varnostne zahteve, ki so podlaga za nastanek standardov, in pooblasti evropsko organizacijo za standardizacijo (CEN), da standard pripravi. Tako naj bi se izboljševala primernost proizvodov, procesov in storitev za njihov predvideni namen, preprečevale ovire v trgovanju in podprlo tehnično sodelovanje.

Poseben izziv za varnost potrošnikov so kemikalije – same po sebi ali v predmetih široke porabe. Dosledno izvajanje strokovnih, upravnih in nadzornih nalog na podlagi zakonskih predpisov, ki urejajo njihov promet in uporabo (med katerimi sta še posebej pomembni Uredba o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi – CLP⁵⁰ in Uredba o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij – REACH),⁵¹ je zato ključno za varovanje zdravja in varnost potrošnikov. Te naloge se ne omejujejo samo na njihove neposredne učinke in tveganja pri uporabi, ampak tudi na posredno izpostavljenost prek okolja.

Zakon o kemikalijah (ZKem; Uradni list RS, št. 110/03 – uradno prečiščeno besedilo, 47/04 – ZdZPZ, 61/06 – ZBioP, 16/08, 9/11 in 83/12 – ZFFS-1) poleg prej navedene zakonodaje EU uvaja nekatere dodatne mehanizme za zaščito potrošnikov, predvsem s posebnimi zahtevami za dajanje nevarnih kemikalij v promet in s spremljanjem kemikalij v ljudeh (humani biomonitoring).

Posebna skupina nevarnih kemikalij so tako imenovani biocidni proizvodi (sredstva za uničevanje, preprečevanje ali odvratanje škodljivih organizmov na kemični ali biološki način). Ti so že zaradi svojega posebnega namena ter številnih načinov in namenov uporabe ter števila (več kot 5.700 registriranih proizvodov junija 2023) posebno zahtevno področje, ki se izvaja na ravni EU, ureja pa ga Uredba o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov. Nadzor nad varnostjo neživilskih proizvodov na trgu izvajajo TIRS, ZIRS, JAZMP, IRSNZ, IRSI in URSK. Nadzor nad proizvajalci oziroma drugimi odgovornimi v verigi obsega administrativni nadzor (nadzor nad oznako CE in drugimi oznakami skladnosti CE, listinami o skladnosti in drugimi spremnimi listinami, dokumentacijo, navodili za uporabo, celostnim označevanjem proizvoda in ustreznostjo varnostnih opozoril na proizvodih) in vzorčenje posameznih proizvodov.

TIRS na podlagi ZSVP-1 izvaja nadzor predvsem nad otroško opremo, opremo otroških igrišč, vžigalniki, pohištvo in športno opremo. Na podlagi posebnih zakonskih ali podzakonskih predpisov nadzira tudi tekstilne izdelke in obutev, varnost električne opreme, radijsko opremo, osebno varovalno opremo, stroje, plinske naprave, gradbene proizvode, rekreacijska plovila in drugo. Pri tem sodeluje z drugimi inšpekcijami in pristojnimi nadzornimi organi drugih držav članic bodisi upravno bodisi v skupnih nadzornih projektih.

ZIRS opravlja uradni nadzor nad zdravstveno ustreznostjo oziroma varnostjo igrač in kozmetičnih izdelkov. Za preprečevanje zavajanja potrošnikov z neresničnimi in neutemeljenimi navedbami poteka tudi nadzor v skladu z določbami Uredbe (EU) št. 655/2013 o določitvi skupnih meril za utemeljitev navedb, uporabljenih v zvezi s kozmetičnimi izdelki. Na podlagi ZSVP-1 opravlja ZIRS tudi uradni nadzor nad izdelki za otroke in za nego otrok. Pri tem sodeluje z drugimi nadzornimi organi (URSK, TIRS, JAZMP, FURS) in pristojnimi nadzornimi organi drugih držav članic, tako upravno kot tudi v skupnih projektih nadzora.

JAZMP izvaja nadzor nad izvajanjem uredb EU, zakonov in drugih predpisov v zvezi s kakovostjo in varnostjo izdelkov, ki se opredeljujejo kot medicinski pripomočki. Inšpekcijski nadzori se izvajajo tako pri gospodarskih subjektih z dejavnostjo proizvodnje in distribucije medicinskih pripomočkov (veleprodaja, maloprodaja) kot tudi pri zdravstvenih ustanovah, kjer nadzira proizvodnjo, spreminjanje in uporabo.

IK/URSK kot organ v sestavi ministrstva za zdravje na podlagi ZSVP-1 opravlja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo področja nevarnih kemikalij, biocidnih proizvodov, kemikalij v predmetih splošne rabe, detergentov ter številnih uredb EU.

IRSNZ na področju pirotehničnih izdelkov opravlja nadzor nad določbami Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI; Uradni list RS, št. 35/08 in 19/15), in sicer opravlja nadzor nad subjekti, ki opravljajo dejavnost proizvodnje in prometa s pirotehničnimi izdelki ter dejavnost izvoza, uvoza, tranzita, vnosa, iznosa ali prenosa pirotehničnih izdelkov, preverja skladnost pirotehničnih izdelkov z ZEPI in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, odvzema vzorce pirotehničnih izdelkov, preverja ustrežno označitev pirotehničnih izdelkov.

IRSI s področja motornih vozil zaradi varnosti in kakovosti proizvodov in storitev na trgu izvaja nadzor izvajanja zakonsko predpisanih ukrepov s strani proizvajalcev motornih vozil oziroma njihovih zastopnikov v povezavi z odpoklici motornih vozil, delov vozil in obvezne opreme prek sistema RAPEX, nadzor nad skladnostjo vozil, njihovih delov in opreme, zakonitosti izdajanja potrdil o skladnosti vozil, ki jih izdajajo proizvajalci in njihovi pooblaščenimi zastopniki, izvaja odrejanje preskusov vozil in sklopov vozil po Uredbi (EU) 2018/858 ter nadzor označevanja pnevmatik po Uredbi o izvajanju Uredbe (EU) o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre.

6.5.2. Živilski proizvodi

Zagotavljanje varne in kakovostne hrane Republika Slovenija uvršča visoko med svoje prednostne naloge. Vzoredno s tem je treba poskrbeti za zadostno količino hrane, zato si prizadeva tudi za krepitev lastne pridelave in proizvodnje hrane ter za ekonomsko učinkovito preskrbo z njo, s čimer prispeva k lastni prehranski varnosti.

Preskrba za varno hrano, ki ne ogroža zdravja potrošnikov in ne onesnažuje okolja s kemičnimi, biološkimi ali drugimi dejavniki tveganj, je temelj zdrave prehrane in pomemben dejavnik varovanja zdravja kot javnega interesa. Preprečevanje bolezni, povezanih z živili oziroma hrano, in varstvo interesov potrošnikov sta zato dva bistvena poudarka živilske zakonodaje. Ta opredeljuje splošne zahteve, biološko in kemijsko varnost živil ter nosilec živilske dejavnosti postavlja zahteve glede označevanja, predstavljanja in oglaševanja živil, vključno z zdravstvenimi in prehranskimi trditvami na živilih.

Večji del odgovornosti in pristojnosti glede varne in kakovostne hrane nosi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z organi v sestavi (UVHVVR in IRSKGLR). Za zagotavljanje visoke ravni varovanja interesov potrošnikov je njegova prednostna naloga posodobiti zakonodajo za označevanje živil in nadzirati nosilce živilske dejavnosti glede navedbe ključnih informacij v zvezi z izdelki, tako pa okrepiti pravico potrošnikov do obveščenosti, varnosti in izbire. Prizadeva si tudi za izboljšanje dogovarjanja med pridelovalci, predelovalci, distributerji, trgovci in potrošniki o kakovosti kmetijskih izdelkov, za povečanje usklajenosti instrumentov EU glede politike kakovosti kmetijskih proizvodov ter pripravo opredelitev in certificiranje različnih shem kakovosti in označevanja. V slednjem primeru gre za podporo skupinam proizvajalcev pri promociji proizvodov, ki so vključeni v sheme kakovosti hrane (pogoji za vključitev v to shemo so oblikovani na evropski ravni), s čimer naj bi bila potrošniku, poleg varnosti, zagotovljena nadstandardna kakovost izdelka. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izvaja tudi številne oblike promocij kmetijskih in živilskih proizvodov z namenom informiranja in ozaveščanja potrošnikov o pomenu lokalno pridelane hrane.

Z vidika zagotavljanja pravic potrošnikov do varnosti, obveščenosti in izbire so cilji ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano spodbujanje nosilcev živilskih dejavnosti k zagotavljanju varnosti, kakovosti in ustreznega označevanja živil, ki jih proizvajajo oziroma dajejo v promet. Pomembne pa so tudi aktivnosti, povezane z ozaveščanjem in izobraževanjem potrošnikov o prepoznavi različnih vrst živil glede na označbe na živilih.

Za preprečevanje zavajanja potrošnikov z neresničnimi in neutemeljenimi navedbami, ki namigujejo, da ima živilo posebno ugodne prehranske lastnosti, ali trditvami ki navajajo v domnevo ali namigujejo, da obstaja povezava med kategorijo živil, živilom ali eno od njegovih sestavin na eni strani in zdravjem na drugi strani, je za označevanje na evropski ravni v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1924/2006 o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih sprejet skupni seznam dovoljenih prehranskih in zdravstvenih trditv na živilih. Ministrstvo tudi sodeluje pri oblikovanju mnenj Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) glede zdravstvenih trditv o zmanjševanju dejavnikov tveganja za bolezen ter o razvoju in rasti otrok. Pri oblikovanju skupnega stališča upošteva mnenja in interese potrošnikov, nosilcev živilske dejavnosti, inšpekcijskih organov in stroke.

Politike ministrstva za zdravje v zvezi s hrano oziroma prehrano so usmerjene v vzpostavljanje, ohranjanje in krepitev zdravih prehranjevalnih navad prebivalcev, kar se na sistemski ravni kaže na primer v oblikovanju akcijskih načrtov, prehranskih preglednic in smernic, skratka v ustvarjanju možnosti za razvoj teh navad. Naloge Ministrstva za zdravje na živilskem področju so usmerjene v zagotavljanje varne hrane v celotni živilski verigi, nanašajo pa se na živila, namenjena dojenčkom in majhnim otrokom, živila za posebne zdravstvene namene ter popolne prehranske nadomestke za nadzor nad telesno težo, prehranska dopolnila in materiale, namenjene za stik z živilom.

Nadzor nad varnostjo hrane, namenjene končnemu potrošniku, se opravlja v celotni živilski verigi od primarne pridelave, proizvodnje in predelave do prodaje končnemu potrošniku. Nosilci živilske dejavnosti morajo izpolnjevati zahteve živilske zakonodaje v vseh fazah verige in so odgovorni za zagotavljanje varnosti živil. Pri tem sodelujejo s pristojnimi organi in zagotavljajo, da so obrati, ki jih imajo pod svojim nadzorom, registrirani ali odobreni. Uradni nadzor nad varnostjo živil izvajajo IRSKGLR, ZIRS in UVHVVR. Pomemben pa je tudi nadzor, povezan z goljufivimi praksami in zavajanjem zaradi ekonomskih koristi, pri čemer morajo biti živila skladna z zahtevami za varnost živil.

IRSKGLR, UVHVVR in ZIRS izvajajo uradni nadzor na podlagi letnega programa dela MANCP za varnost živil in krme, zdravstveno varstvo živali in zaščito živali ter zdravstveno varstvo rastlin, pri čemer sta vrsta in intenzivnost tega nadzora odvisni od ocene tveganja za javno zdravje. Dodatno se opravlja izredni uradni nadzor zaradi suma na neskladnost, na primer na podlagi prijave oziroma pritožbe potrošnikov, suma okužbe oziroma zastrupitve s hrano, obvestila iz sistemov obveščanja EU (RASFF in Food Fraud, AAC, FF), informacije iz medijev, obvestila nosilcev živilskih dejavnosti in drugih virov.

V septembru 2022 so na MKGP na podlagi izvedenega javnega razpisa začeli projekt, naslovljen: Spremljanje in primerjava maloprodajnih cen, porekla in kakovosti primerljivih živil znotraj košarice 15 izbranih osnovnih skupin živil med trgovskimi podjetji za namen informiranja potrošnikov in ohranjanja kupne moči slovenskega prebivalstva. Za podaljšanje tega projekta je MKGP predhodno vnovič izvedlo javni razpis in junija 2023 nadaljevalo popis najcenejših izdelkov osnovne košarice 15 osnovnih živil, obenem pa začelo tudi spremljati cene razširjene košarice 28 osnovnih živil. Spremljanje cen je potekalo pri šestih trgovcih na slovenskem trgu (Eurospin, Lidl, Hofer, Mercator, Spar in Tuš) na vsakih 14 dni. Ukrep spremljanja in primerjave cen je imel pozitivne učinke na preprečevanje dvigov cen najcenejšega živila v košarici znotraj določene kategorije, hkrati pa je slovenskemu potrošniku ponudil informacije o poreklu in kakovosti posameznega proizvoda. Analize fizičnih popisov košaric so objavljene na spletni strani www.primerjaj-cene.si.

Na podlagi Zakona o kontroli cen (ZKC; Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo) je začela Vlada Republike Slovenije julija 2023 spremljati cene v verigi preskrbe s hrano. Podatke o cenah in količini zbira Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. Podatki o cenah, količinah in poreklu se zbirajo mesečno. Zavezanci so lahko v različnih vlogah (pridelovalci, posredniki, predelovalci in trgovci), en zavezanec pa lahko opravlja več vlog in mora ob tem tudi oddati več poročil. Ukrep kontrole cen oziroma spremljanje cen v verigi preskrbe s hrano ne bo imel neposrednega učinka na zniževanje cen hrane niti na njihovo strukturo. Zbrani podatki bodo podlaga za analize stanja v posameznih sektorjih verige preskrbe s hrano ter ugotavljanje morebitnih cenovnih nepravilnosti. S spremljanjem cen hrane bo Vlada Republike Slovenije pridobila podatke o stanju v verigah preskrbe s hrano in na podlagi teh podatkov po potrebi sprejela primerne ukrepe. Pridobljeni agregatni podatki, ki jih bo ustrezno analiziral in razlagal neodvisni zunanji izvajalec, pa bodo pristojnim vladnim strokovnim službam in strokovnjakom podlaga za pripravo morebitnih ukrepov vlade. Zbiranje podatkov, urejeno na podlagi ZKme-1, se bo nadaljevalo tudi v letu 2024.

Za poenotenje dela organov, pristojnih za nadzor nad varnostjo živil, potekajo številna notranja in zunanja usposabljanja nadzornega osebja. Usposabljanje v zvezi z varno hrano organizira tudi Evropska komisija v okviru BTSF (Better Training for Safer Food). Glavni cilj tega izobraževanja je poenoteno, nepristransko in ustrezno opravljanje uradnega nadzora nad spoštovanjem in izvajanjem evropskih predpisov s tega področja v EU.

Z namenom, da se zagotovi učinkovito izvajanje pravil o zdravstvenem varstvu živali, zaščiti živali in izvajanje živilske zakonodaje ter zakonodaje o krmi ter na fitosanitarnem področju, da se spremlja in preveri, da nosilci živilske dejavnosti in dejavnosti proizvodnje krme ter preostali zavezanci v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije izpolnjujejo ustrezne zahteve živilske zakonodaje, ima Republika Slovenija v skladu z Uredbo (EU) št. 2017/625⁵² pripravljen enoten večletni nacionalni načrt nadzora (MANCP). Za usklajevanje organov na področju varne hrane v zvezi s pripravo in spremljanjem izvajanja enotnega skupnega večletnega nacionalnega načrta nadzora je pristojna UVHVVR.

Za uspešno izvajanje načrtovanega nadzora in doseganje večje učinkovitosti različnih inšpekcijskih služb pri zagotavljanju varnosti hrane oziroma živil se njihovi delovni programi med seboj povezujejo in usklajujejo – pri tem je pomembna vloga inšpekcijskega sveta, ki je stalno medresorsko delovno telo pri Ministrstvu za javno upravo za medsebojno usklajevanje dela. Za uspešno

izvajanje in učinkovitost je nujno aktivno in pregledno sodelovanje s potrošniškimi organizacijami in drugimi deležniki, ki naj poteka v okviru sveta, v katerem so deležniki predstavniki potrošniških organizacij.

Usklajeno delovanje ministrstev in njihovih organov v sestavi s pristojnostmi na področjih varnosti živil in krme, zdravstvenega varstva živali in zaščite živali ter zdravstvenega varstva rastlin določa tudi uredba.⁵³ Informacije o živilih in krmi, ki pomenijo tveganje, se s sistemom EU izmenjujejo po slovenskem sistemu hitrega obveščanja za živila in krmo (SI RASFF), ki povezuje posamezne pristojne organe s točkami za stike.

Z namenom zagotavljanja varne in kakovostne hrane so potrošniki obveščeni le na eni uradni spletni strani (in ne na dveh), informacije pa so pregledne in vsebujejo vse potrebno za potrošnikovo zaščito. Hkrati je nujno spodbujanje podajanja informacij o odpoklicih tudi po drugih komunikacijskih poteh (na primer družbenih omrežjih).

Poleg nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane je pomemben tudi inšpekcijski nadzor nad količinsko kontrolo (živilskih) predpakiranih izdelkov enotnih nazivnih količin v skladu s Pravilnikom o količinah predpakiranih izdelkov (Uradni list RS, št. 110/02 in 89/08), ki ga izvaja Urad Republike Slovenije za meroslovje, s čimer se ugotavlja morebitno zavajanje potrošnikov v zvezi s količino predpakiranih izdelkov. Področje predpakiranih izdelkov je zelo pomembno, saj so vsi izdelki, pakirani z enotno nazivno maso ali volumnom, v razponu od 5 ml oziroma gramov do 10 l oziroma 10 kg, predpakirani izdelki (ne samo živilski izdelki).

Na tem področju Urad Republike Slovenije za meroslovje prejme veliko pritožb potrošnikov, da dejanska količina v izdelku ni takšna, kot je deklarirana nazivna količina oziroma tista, ki je napisana na embalaži izdelka. Prav tako inšpektorji obravnavajo vsak sum v nepravilnost merjenja ali izstavljenega računa potrošnikom (na primer za porabo vode, energije) z uporabo teh meril.

Tako je Urad za meroslovje (meroslovni inšpektorji) zelo vpet v zaščito potrošnikov na področju merilnih instrumentov pa tudi izdelkov iz plemenitih kovin. Vsi merilni instrumenti, ki se uporabljajo na področjih varovanja zdravja ljudi in živali, varstva okolja in splošne tehnične varnosti ter prometa blaga in storitev, so v skladu s 3. členom Zakona o meroslovju v vlogi zaščite potrošnikov. To so vse tehtnice, ki se uporabljajo pri prometu (trgovine, mesnice, tržnice), merilni instrumenti na bencinskih servisih, druga merila in merilni sistemi za goriva ali mleko, merilni instrumenti za porabo vode, elektrike, plina, toplote, ki jih imajo vsi potrošniki doma, merilniki hitrosti, etilometri, taksimetri in drugi.

Prednostne naloge:

- ohranjanje oziroma izboljšanje varnosti neživilskih proizvodov (splošna varnost proizvodov, nadzor nad kemikalijami, biocidnimi proizvodi in kozmetiko), namenjenih potrošnikom,
- spremembe prehranskega okolja na podlagi potreb po spremembi zakonodaje o trajnostnem prehranskem sistemu,
- zmanjševanje sprememb kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene,
- boj proti goljufijam s hrano v dobavni verigi ter izobraževanje potrošnikov v povezavi z označbami na živilih, vključno s shemami kakovosti,
- varnost preskrbe s hrano in varnost hrane,
- zagotavljanje varnosti živilskih proizvodov, namenjenih potrošnikom, in zdravo prehranjevanje,
- zmanjšanje izgube in količine zavržene hrane.

Pričakovani učinki:

- blaginja potrošnikov,
- preprečitev zavajajočih in goljufivih praks,
- učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniških politik,
- krepitev vloge državnih ustanov in nevladnih organizacij,
- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.6. Zagotavljanje varstva potrošnikov pri njihovih ekonomskih pravicah in interesih

Preteklo obdobje bi lahko poimenovali obdobje kriz. V letu 2019 je izbruhnila pandemija covid-19, ki je ustavila svetovno proizvodnjo in onemogočila dostop potrošnikov do blaga in storitev. Temu sta sledila ogromen skok povpraševanja in kriza dobavnih verig. V 2022 se je začela vojna v Ukrajini in zaradi tega energetska kriza, ki je povzročila visoko stopnjo inflacije v državah članicah EU. Avgusta 2023 so bile v Republiki Sloveniji hude poplave. Sproženi zemeljski plazovi so še dodano uničili prebivališča potrošnikov, gospodarske objekte ter javno infrastrukturo. V takšnih izrednih in nepredvidenih okoliščinah, ki onemogočajo normalno življenje, delo in delovanje trga ter poštene konkurence, se vsak potrošnik lahko znajde v posebej ranljivem položaju. Potrošnik običajno v takšnih okoliščinah, ko določenih dobrin primanjkuje, so težko dostopne ali pa se izkaže potreba po dobrinah, ki jih v normalnih okoliščinah ne bi potreboval, nima možnosti izbire, da bi svoje nakupe prilagodil lastnim ekonomskim zmožnostim. V takšnih okoliščinah je naloga države, da sprejme ustrezne ukrepe, ki bi potrošniku pomagali prebroditi prehodno obdobje do stabilizacije razmer, ne da bi se v vmesnem času znašel v finančno nevzdržnem položaju.

6.6.1. Stanovanjsko področje

Republika Slovenija se je v 78. členu Ustave zavezala k ustvarjanju možnosti, da si državljani Republike Slovenije pridobijo primerno stanovanje, kar uresničuje z ustreznim izvajanjem stanovanjske politike. Stanovanjska politika zadeva široko in prepleteno stanovanjsko problematiko, od najemnih razmerij, stanovanjske gradnje, davčnih in socialnih ukrepov do nepremičninskega trga. Z njo se želi izboljšati dostopnost do vseh vrst stanovanj. Država si z njo prizadeva tudi izboljšati pogoje za upravljanje stanovanjskih stavb ter spodbujati boljšo kakovost stanovanj in bivalnega okolja. Temeljne cilje stanovanjske politike opredeljuje Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025. Med njimi so zagotavljanje uravnotežene ponudbe primernih stanovanj, lažja dostopnost stanovanj, zagotavljanje kakovostnih in funkcionalnih stanovanj ter povečanje stanovanjske mobilnosti. V jedru vseh teh ciljev je tudi zagotavljanje varstva potrošnikov na stanovanjskem področju.⁵⁴

Z vidika varstva potrošnikov je treba zagotoviti, da država v stanovanjski politiki ustrezno udejanja načela varstva potrošnikov in njihove temeljne pravice, še zlasti kot pravico do osnovnih dobrin. Ključnega pomena je zaščita potrošnikov (kupcev ali naje-

mnikov) kot šibkejše stranke, ki je zaradi večplastnosti stanovanjskega področja kakor tudi pomena stanovanj kot nujne dobrine v izrazito podrejenem položaju. Ta osnovna neenakost položajev se zaostre zaradi okrepljenih posegov nestanovanjske rabe na stanovanjsko področje.

Na stanovanjskem področju je bilo sprejetih več zakonskih in podzakonskih aktov, ki se nanašajo na varstvo potrošnikov, pri čemer so najpomembnejši SZ-1, ZVKSES, ZNPosr, Pravilnik o upravljanju večstanovanjskih stavb,⁵⁵ Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN-1; Uradni list RS, št. 77/17, 33/19, 66/19 in 54/23 – odl. US) in oziroma Ti akti natančno urejajo pravice in obveznosti potrošnikov glede na druge pogodbene stranke, pri čemer se prvenstveno varuje potrošnik. To je razvidno iz ZNPosr, ki določa najvišje dovoljeno plačilo za posredovanje, na ta način pa onemogoča, da bi nepremičninska družba silila potrošnika k plačilu višjih zneskov provizije za opravljeni posredniški posel. ZVKSES določa, v katerih primerih kupec lahko zadrži del plačila kupnine (če se ob prevzemu nepremičnine ugotovijo napake, če prodajalec ob izročitvi nepremičnine kupcu ne izroči oziroma ne deponira bančne garancije za odpravo skritih napak, če niso zagotovljeni vsi pogoji za vknjižbo lastninske pravice na nepremičnini v korist kupca).

Kljub napredku in doseženi ravni varstva potrošnikov na stanovanjskem področju si bo država pri načrtovanju stanovanjske politike prizadevala še okrepiti njihovo varstvo.

Tako bi bilo treba pri pripravi novega nacionalnega stanovanjskega programa, ki ga pripravlja Ministrstvo za solidarno prihodnost, upoštevati varstvo potrošnikov. Temeljna usmeritev prihodnje stanovanjske politike je zagotoviti dovolj najemnih stanovanj z na novo določeno najemninsko politiko. Pri njeni pripravi se je treba osredotočiti na to, da pogodbeni najemna razmerja v praksi pogosto niso urejena, zaradi česar je najemnik kot potrošnik v bistveno slabšem položaju, ko želi uveljaviti zakonske pravice. Urejanje najemnega trga bo poleg zakonodajnega okvira izvedeno tudi z informiranjem o pravicah in obveznostih najemnikov ter najemodajalcev. Ob pripravi nove stanovanjske zakonodaje pa bodo predlagane tudi rešitve v dobro krepitve pravic najemnikov, hkrati pa bo treba z drugimi akterji zagotoviti ustrezno in sprotno evidentiranje najemnih poslov in drugih nepremičninskih evidenc.

Posebno skrb je treba nameniti razmerjem med upravniki in lastniki stanovanj v večstanovanjskih stavbah, saj na stanovanjskem področju povzročajo največ težav. Razmerja so urejena tako v SZ-1 kakor v različnih podzakonskih aktih. Spremljanje izvajanja določb Pravilnika o upravljanju večstanovanjskih stavb je stalna naloga ministrstva, ki ga dopolnjuje ob zaznavanju morebitnih pomanjklivosti ali nepravilnosti. Pri noveli SZ-1 bo treba preučiti možnosti o dodatnih pooblastilih inšpekcijskega organa pri nadzoru dela upravnikov. Ministrstvo za solidarno prihodnost bo z objavami na spletnih straneh potrošnike, torej lastnike ali najemnike stanovanj v večstanovanjskih stavbah, seznanjalo z njihovimi pravicami in obveznostmi v zvezi z upravljanjem teh stavb.

Prav tako se v praksi kaže veliko kršitev ZVKSES. Zakon ustrezno varuje potrošnika, vendar pa je treba povečati obseg pristojnosti inšpekcijskih organov glede sankcioniranja kršitev ter tudi pri odločanju o zahtevkih potrošnikov ob uveljavljanju napak. Potrošniki so pri nakupu nepremičnine pogosto prikrajšani, ker ne poznajo pravic, ki jim jih daje zakon, zato jih bo ministrstvo za solidarno prihodnost obveščalo o teh pravicah s pojasnili v medijih in objavami na spletnih straneh.

Na področju posredovanja v prometu z nepremičninami in z njim povezanega varstva potrošnikov je ključnega pomena ZNPosr. Ta opredeli dejavnost posredovanja, določa razmerja med naročniki posredovanja in posredniki ter ustrezno opredeljuje tudi pravice tretjih oseb (končni kupci ali najemniki nepremičnin). V prihodnosti je treba zagotoviti ustrezen nadzor nad področjem nepremičninskega posredovanja. Zagotoviti je treba, da posredniki delujejo nepristransko in v procesu posredovanja ščitijo interese tako prodajalcev kot kupcev nepremičnin.

Prednostne naloge:

- okrepiti položaj najemnikov na najemnem trgu prek večanja informiranosti, manjšanja neenakosti moči ter sprejema ustreznega zakonodajnega okvira,
- povečati preglednost stanovanjskega trga in izboljšati evidence (predvsem evidence najemnih poslov),
- zagotoviti kakovostno delovanje nepremičninskih posrednikov ter krepiti nepristranskost pri posredovanju,
- spremljati izvajanje predpisov in urediti izobraževanje glede upravljanja večstanovanjskih stavb,
- spremljati izvajanje predpisov ter urediti izobraževanje in informiranje s področja ZVKSES.

Pričakovani učinki:

- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
- večja varnost potrošnikov,
- učinkovito načrtovanje in izvajanje potrošniških politik.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.6.2. Varstvo konkurence

Pravila varstva konkurence so ena od temeljnih značilnosti notranjega trga. Če pride do izkrivljanja konkurence, ni mogoče uresničiti celotnega potenciala notranjega trga in ustvariti pravih pogojev za trajnostno gospodarsko rast.

V svobodnem tržnem gospodarstvu medsebojna povezanost ponudbe in povpraševanja določa, kateri izdelki in storitve se izmenjujejo ter po kakšni ceni in kakovosti. V konkurenčnem okolju lahko kupci izbirajo med blagom ali storitvami različnih dobaviteljev. Zato si podjetja prizadevajo ponuditi svoje blago ali storitve po najnižji možni ceni in izboljšati njihovo kakovost. Konkurenca torej spodbuja podjetja k inovativnosti. Učinkovita konkurenca tudi preprečuje ustvarjanje ali krepitev položajev moči, ki so preveč vplivni v družbi in politiki. Potrošniki imajo koristi od konkurenčno organiziranega trga, saj lahko izbirajo med široko ponudbo blaga in storitev, ki najbolje ustrezajo njihovim pričakovanjem.

Politika varstva konkurence prispeva k oblikovanju družbe, ki ljudem omogoča izbiro, spodbuja inovacije, preprečuje zlorabe prevladujočih akterjev in spodbuja podjetja, da čim bolj izkoristijo omenjena sredstva, ter tako prispeva k obravnavanju svetovnih izzivov. Cilj politike varstva konkurence je tudi zagotoviti, da se potrošniki obravnavajo pošteno ter da se vplivnim podjetjem prepreči sklepanje poslov, ki zvišujejo cene ali ovirajo inovacije in ljudem onemogočajo svobodno izbiro zelenih proizvodov.

Izvajanje pravil varstva konkurence EU je torej ključni gradnik za vzpostavitev odprtega, konkurenčnega in inovativnega notranjega trga ter bistveni dejavnik za spodbujanje zaposlovanja in rasti v gospodarstvu.

Na področju varstva konkurence je bil leta 2022 ključen sprejem novega Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPOmK-2; Uradni list RS, št. 130/22 in 12/24), ki se je začel uporabljati 26. januarja 2023. Poglavitne spremembe novega zakona

se nanašajo na uvedbo administrativnega sankcioniranja podjetij, s katerim se bodo sankcije podjetju izrekle v enotnem postopku. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence lahko po novem s kršitelji sklene poravnavo.

Zaradi prenehanja veljavnosti ZPOmK-1 so prenehali veljati tudi na zakon vezani podzakonski predpisi. V letu 2022 sta bila izdana Uredba o postopku odpustitve in znižanja administrativne sankcije podjetjem, ki so udeležena v kartelih in Pravilnik o službeni izkaznici pooblaščenice uradne osebe Republike Slovenije za varstvo konkurence.

V letu 2024 bodo izdani še preostali podzakonski predpisi:

- Uredba o vsebini obrazca za priglasitev koncentracije podjetij in
- Uredba o postopku znižanja administrativne sankcije na podlagi vloge za poravnavo.

Najbolj pomembna aktivnost na področju konkurence v letu 2023 je bila priprava predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence z namenom izvajanja Uredbe (EU) 2019/1150 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o spodbujanju pravičnosti in preglednosti za poslovne uporabnike spletnih posredniških storitev in izvajanja Uredbe 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnih trgih).

Zakon, ki je bil sprejet januarja 2024, učinkuje predvsem na posredniške storitve in digitalni trg. S spremembo pa se zagotavlja pregleden in pošten digitalni trg, do katerega lahko vsi dostopajo pod enakimi konkurenčnimi pogoji ter poslujejo pod enakimi in predvidljivimi pogoji z drugimi poslovnimi subjekti in potrošniki.

Prednostne naloge:

- izdaja podzakonskih predpisov na podlagi ZPOmK-2,
- spremljanje izvajanja določb ZPOmK-2.

Pričakovani učinek:

- večja blaginja potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.6.3. Kontrola cen

Vlada Republike Slovenije pri vodenju ekonomskih politik spremlja tudi zagotavljanje stabilnosti cen. S svojimi politikami tako neposredno in posredno oblikuje makroekonomsko okolje, ki srednjeročno zagotavlja, da rast cen v državi ne odstopa od povprečne rasti cen na evrskem območju za več, kakor izhaja iz morebitnih razlik v višji gospodarski rasti in produktivnosti. Ukrep kontrole cen ob tem upošteva tudi morebitna večja odstopanja cen od ravnotežnih nivojev, ki izhajajo iz preteklih gibanj.

Kontrola cen skladno z ZKC obsega spremljanje in analiziranje gibanja cen, pripravo, predlaganje in predpisovanje ukrepov kontrole cen ter izvajanje teh ukrepov s strani državnih organov. Zakon sicer med drugim določa, da udeleženci na trgu svobodno oblikujejo cene na podlagi ponudbe in povpraševanja ter drugih konkurenčnih dejavnikov, kar morajo državni organi upoštevati pri določanju ukrepov kontrole cen. Za cene smejo državni organi uporabljati le z zakonom določene ukrepe kontrole cen in le zaradi razlogov, ki so določeni z zakonom. Državni organi smejo v posameznem primeru uporabiti le take ukrepe kontrole cen, ki:

- so nujni glede na razlog ukrepa,
- v najmanjši meri omejujejo konkurenco in so najbližji normalnim tržnim razmeram ter
- najhitreje pripeljejo do odprave razlogov za ukrepe kontrole cen.

Zakon jasno opredeljuje dovoljene ukrepe kontrole cen (devet ukrepov) in razloge (osem razlogov) ter pogoje za uvedbo ukrepa. Ukrepi se smejo uporabljati le v okviru zakonsko določenih razlogov. Ukrep kontrole cen traja, dokler obstaja zanj razlog, načeloma šest mesecev, vendar ne dalj kot eno leto (odvisno od razloga za ukrep). Vlada Republike Slovenije lahko v utemeljenih primerih po tem času na podlagi predhodne analize stanja ukrep obnovi.

Vlada Republike Slovenije je sprejela začasne ukrepe kontrole cen za električno energijo, določene naftne derivate in plin.

Prednostni nalogi:

- spremljanje stanja in
- sprejem ukrepov kontrole cen.

Pričakovani učinek:

- večja blaginja potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7. Učinkovito varstvo potrošniških pravic

Ureditev materialnopравnih pravic in obveznosti v razmerjih s potrošniki ostane brez učinka, če niso obenem zagotovljena tudi procesna sredstva za učinkovito uveljavitev teh pravic v sporu. Zgornja ugotovitev o povezavi materialnega in procesnega prava sicer velja za vsa pravna področja, na področju potrošniškega prava pa je še posebej izražena, predvsem zaradi neenakosti pri finančnih zmožnostih, izkušnjah pri uveljavljanju pravic ter poznavanju prava potrošnika na eni in podjetja na drugi strani. Govori se o razliki med potrošnikom (brez izkušenj glede ravnanja v sodnih postopkih) kot »one shot litigant« in podjetjem (pri katerem zagotovo ne gre za prvi postopek pred sodiščem) kot »repeat player«.

Potrošniki večine zadev nikoli ne predložijo v reševanje pristojnim organom. Razlogi za to so različni. Vrednosti zahtevkov so zelo nizke oziroma prenizke, stroški, ki nastanejo stranki med postopkom ali zaradi postopka, so previsoki, postopki trajajo dolgo, večina potrošnikov je neukih na področju prava in podobno. Zato je treba s pravom varstva potrošnikov zagotoviti posebne ukrepe za učinkovito varstvo potrošnikov in njihov dostop do učinkovitih pravnih sredstev.

Potrošniki v Republiki Sloveniji tradicionalno računajo na različne inšpekcijske organe in nadzore za zagotavljanje njihovih pravic. Eden od ukrepov, ki bi pripomogel k ozaveščanju in lažjemu razumevanju vsebine pravic potrošnikov in dolžnosti podjetij, njihovih posledic, sistema nadzora in zagotovitev enakega obravnavanja v primerljivih situacijah, je javna objava pomembnejših

inšpekcijskih odločb s področja varstva potrošnikov. Javna objava anonimiziranih inšpekcijskih odločb bi pripomogla k učinkovitejšemu varstvu potrošniških pravic.

6.7.1. Problem učinkovitega varstva potrošnikov v RS

6.7.1.1. Ureditev pristojnosti organov pri varstvu potrošniških pravic

Zakonodajni okvir, ki opredeljuje izvajanje nadzora nad spoštovanjem določb ZVPot-1, razmejuje jasno pristojnost nadzornih organov, zato ga je treba konkretizirati. Treba je urediti dokončno razmejitev pristojnosti za posamezna področja, ki jih pokriva ZVPot-1. Določbo ZVPot-1, ki opredeljuje nadzorne organe, je treba sistematično razčleniti, saj zdaj ni popolnoma jasno, kateri vsi so inšpekcijski organi in za nadzor katerih določb ZVPot-1 so kateri od njih pristojni. Pravne podlage za izrekanje ukrepov morajo biti povezane s točno določenim nadzornim organom, saj se na podlagi ZVPot-1 za kršitve lahko izrekajo tudi globe, zato sta z vidika kaznovalnega prava potrebna določno normiranje in jasna razmejitev pristojnosti nadzornih organov (*lex certa*).

Nejasnost ureditve za potrošnike pomeni manj rešenih pritožb, dostop do nezakonitih proizvodov, slabše obravnavanje sumov kršitev zakonodaje in dalj trajajoče postopke, kar zmanjšuje zaupanje v trg.

Prednostna naloga:

– sprejem Zakona o spremembah in dopolnitvah ZVPot-1.

Pričakovana učinka:

– krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov in
– dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.1.2. Analiza stanja

Potrošniki potrebujejo učinkovito varstvo svojih pravic. V Republiki Sloveniji varstvo pravic potrošnikov ni optimalno. Da bi dosegli več obravnav kršitev pravic potrošnikov in odločitev, ki bodo pravilne, hitre ter izvršljive, je treba z analizo stanja na področju uveljavljanja izvensodnega, sodnega, prekrškovnega in upravnega varstva individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov ugotoviti, kakšno je natančno stanje v Republiki Sloveniji. Prav tako bi bilo treba ugotoviti, kakšne rešitve obstajajo v državah članicah EU in ugotoviti najboljše rešitve učinkovitega izvensodnega pravnega okvira za individualno uveljavljanje premoženjskih zahtevkov v primerih individualnega oškodovanja, upravno in prekrškovno pravno varstvo individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov ter najboljšo ureditev sorazmernih in učinkovitih pravnih sredstev, namenjenih oškodovanim zaradi nepoštenih poslovnih praks.

Cilji je oblikovanje konkretnih rešitev za izboljšanje dostopnosti in učinkovitosti varstva individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov v Republiki Sloveniji.

Prednostni nalogi:

– izvedba analize obstoječega stanja varstva potrošniških pravic in
– oblikovanje konkretnih rešitev za izboljšanje dostopnosti in učinkovitosti varstva individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov v Republiki Sloveniji.

Pričakovani učinki:

– obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
– krepitev vloge državnih ustanov in nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov,
– dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.1.3. Zakon o tržni inšpekciji

Zakon o tržni inšpekciji (v nadaljnjem besedilu: ZTI) je bil sprejet 10. aprila 1997 in je začel veljati 25. aprila 1997 (Uradni list RS, št. 20/97). Z njim se je zaradi izvajanja temeljne upravne funkcije, to je zaradi spremljanja stanja z upravnim nadzorom, izboljšala organiziranost inšpekcijskih služb in povečala učinkovitost dela inšpekcije.

Prisilna naravnost inšpekcijskih ukrepov omogoča sistemski nadzor nad spoštovanjem predpisov, hkrati pa tudi varstvo pravic in pravnih koristi posameznikov, ki so jim bile priznane z zakoni in drugimi predpisi. Glavni cilj Zakona o tržni inšpekciji je povečanje učinkovitosti in delovanja inšpekcije, preglednost in usklajenost delovanja s splošnimi načeli delovanja javne uprave.

Izvajanje zakona in tudi izvajanje inšpekcijskega nadzorstva je v praksi pokazalo, da bi bilo treba nekatere določbe ukiniti oziroma jih dopolniti, nekatere pa zapisati na novo. Zato je bil 30. januarja sprejet novi Zakon o tržni inšpekciji (ZTI-1; Uradni list RS, št. 12/24), ki je začel veljati 24. februarja 2024.

Pričakovana učinka:

– krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov in
– dostop ter učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.2. Javne službe varstva potrošnikov

Prvi odstavek 228. člena ZVPot-1 določa, da se dejavnosti varstva potrošnikov opravljajo kot javna služba, torej svetovanje potrošnikom, obveščanje in izobraževanje potrošnikov ter izvajanje primerjalnih ocenjevanj blaga, storitev ali digitalne vsebine. Javne službe lahko na podlagi 229. člena ZVPot-1 izvajajo državni organi, lahko pa jih država prenese na nevladni sektor. Izvajajo jih lahko organizacije, vpisane v register potrošniških organizacij pri ministrstvu, ali druge nevladne organizacije, ki so ustanovljene za varstvo pravic potrošnikov ter izvajajo posamezne strokovne in raziskovalne naloge na področju varstva potrošnikov ter izkažejo nepridobitnost, nevtralnost in neodvisnost organizacije od interesov ponudnikov blaga, storitev ali digitalne vsebine.

Del javnih služb, opredeljenih s tem nacionalnim programom, je država že prenesla v izvajanje nevladnemu sektorju. Za razvoj varstva potrošnikov je pomemben dejavnik nevladno potrošniško gibanje. Sodelovanje javnosti pri oblikovanju potrošniške politike prispeva k njenemu boljšemu izvajanju in k boljši pravni ureditvi, hkrati pa krepi občutek zaupanja v državne ustanove in sprejete ukrepe. Nevladne potrošniške organizacije so se v Republiki Sloveniji razvile in uveljavile. Nevladne potrošniške organizacije Republika Slovenija podpira z dodeljevanjem javnih sredstev za delovanje in sofinanciranjem projektov varstva potrošnikov. Zavedajoč se pomena sodelovanja bo tudi v prihodnje treba krepiti partnerske odnose in strokovno povezovanje z nevladnimi potrošniškimi organizacijami.

Ključnega pomena je, da se pri tem določijo strokovna, kadrovska in druga merila za pridobitev javnih sredstev in zagotavljata spremljanje kakovosti izvajanja javne službe ter pregledna in smotrna poraba javnih sredstev.

Republika Slovenija bo zagotavljala delovanje javne službe svetovanja. Z brezplačnim svetovanjem želi država krepiti položaj potrošnika in ga ozaveščati o njegovih pravicah ter mu tako omogočiti lažje in uspešnejše uveljavljanje pravic.

Svetovanje potrošnikom bo obsegalo predvsem svetovanje pri reševanju konkretnih primerov ter pojasnjevanje predpisov in postopkov za uveljavljanje njihovih pravic. Ne bo pa obsegalo zastopanja in zagovarjanja potrošnikov pred sodišči in drugimi državnimi organi in tudi ne sestavljanja listin.

Javne službe obveščanja, izobraževanja in primerjalnega testiranja bo Republika Slovenija med drugim zagotavljala s sofinanciranjem revije za potrošnike. Take revije spadajo med klasične oblike obveščanja in izobraževanja potrošnikov ter imajo po svetu splošno vzgojno-izobraževalno vlogo, vsebujejo pa teme, ki so za potrošnike pomembne predvsem glede varovanja njihovih pravic in ekonomskih interesov na različnih področjih. Njihova posebnost je v objavljanju izsledkov domačih in tujih primerjalnih testiranj proizvodov in storitev. Za zagotavljanje neodvisnosti izsledkov primerjalnih testiranj mora biti izdajatelj takšne revije neodvisen od ponudnikov blaga in storitev. V njej se ne smejo objavljati tržni oglasi, zato številne države po svetu finančno podpirajo take revije, najpogosteje v deležu, ki je posledica dohodkovnega izpada zaradi neoglaševanja. V državah EU se praviloma odločajo za podporo eni reviji za potrošnike, in sicer tisti, ki ima poleg drugega dostop do sodelovanja v sistemu mednarodnega primerjalnega testiranja, saj se vse več izdelkov, ki se ponujajo na domačih trgih, prodaja tudi na trgu EU in svetovnem trgu. Poleg klasičnih poti svetovanja in informiranja potrošnikov se bo spodbujalo tudi uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij, vključno s svetovnim spletom in mobilno telefonijo.

Poleg izdajanja revije za potrošnike so pomembne še druge oblike obveščanja in izobraževanja potrošnikov, med katere spadajo izdajanje informativno-izobraževalnega gradiva, kampanje, seminarji, delavnice, okrogle mize in druge dejavnosti, katerih cilj je vzgoja in ozaveščanje, obveščanje in izobraževanje potrošnikov ter seveda sodelovanje z javnostjo kot najmočnejšim medijem. Te projektne dejavnosti bo ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport razpisalo na področjih, ki bodo glede na čas in potrebe za potrošnike najbolj aktualna.

Javne službe za obveščanje in izobraževanje potrošnikov ter primerjalno ocenjevanje blaga in storitev se bo izvajalo s podelitvijo koncesij.

Izzivi z reševanjem sporov med podjetji in potrošniki niso vedno samo posledica neznanja potrošnikov, temveč tudi podjetij. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je po sprejemu ZVPot-1 izvedlo nekaj izobraževanj za podjetja. Ker je bil ugotovljeno veliko zanimanje podjetij za izobraževanja in pozitiven učinek na spoštovanje pravic potrošnikov, bo ministrstvo preučilo možnost tudi bolj trajnega in načrtovanega izvajanja izobraževanja, ozaveščanja in obveščanja podjetij, še posebej mikro, malih in srednjih podjetij o varstvu potrošnikov, verjetno v obliki javne službe.

Prednostna naloga:

– izvajanje javnih služb varstva potrošnikov.

Pričakovana učinka:

– obveščenost in ozaveščenost potrošnikov in

– krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 115.000,00 EUR na leto

6.7.3. Evropski potrošniški center

Za zagotavljanje brezplačnih storitev informiranja, svetovanja in nudenja pomoči potrošnikom pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi s čezmejnimi nakupi blaga in storitev je Evropska komisija v letu 2005 ustanovila mrežo Evropskih potrošniških centrov (mreža EPC), v kateri delujejo centri 27 držav članic, pridružila pa sta se jim tudi islandski in norveški center.

Glavne naloge mreže EPC in EPC Slovenija so seznanjanje potrošnikov o njihovih pravicah pri čezmejnih nakupih blaga in storitev, svetovanje in nudenje pomoči potrošnikom pri uveljavljanju njihovih pravic in reševanju čezmejnih sporov s ponudniki iz EU, Islandije ali Norveške. Na ta način mreža EPC prispeva k bolj učinkovitemu čezmejnemu uveljavljanju pravic potrošnikov na notranjem trgu. Podpora in pomoč potrošnikom obsega zagotavljanje informacij o predpisih in praksah v posamezni državi članici, pomoč pri sestavi pritožbe, posredovanje pri ponudniku blaga ali storitev z namenom mirne rešitve spora, seznanjanje z možnostmi sodnega ali izvensodnega reševanja potrošniških sporov, pomoč pri oblikovanju zahtevkov v izvensodnem postopku. Poleg navedenih nalog EPC Slovenija pripravlja in izdaja informativno-izobraževalne vsebine s področja pravic potrošnikov, sodeluje z nadzornimi organi in drugimi deležniki na področju varstva potrošnikov in mediji ter izvaja druge projektne dejavnosti za podporo in ozaveščanje potrošnikov in približevanje notranjega trga potrošnikom. Vse storitve EPC so za potrošnike brezplačne.

Republika Slovenija je vzpostavila EPC novembra 2006. Od takrat pa do danes se namen delovanja in njegove prednostne naloge niso spremenili – še vedno se glavnina nalog nanaša na reševanje potrošniških zahtevkov, katerih število narašča iz leta

v leto. Tako je v zadnjih treh letih (2020, 2021, 2022) EPC dal informacije oziroma svetoval 1030 + 981 + 1360 (= 3371) potrošnikom ter 307 + 308 + 462 (= 1077) potrošnikom pomagal reševati čezmejno pritožbo v sodelovanju s centrom v drugi državi članici. Ob tem pa se je razširil in povečal tudi obseg drugih nalog kot posledica vse večje prepoznavnosti mreže EPC na državni in evropski ravni ter s tem večjih pričakovanj Evropske komisije in domačih potrošnikov. Leta 2009 je tako EPC postal kontaktna točka za zagotavljanje informacij prejemnikom storitev po 21. členu Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu, na podlagi Uredbe CPC je pristojen za dajanje opozoril v mrežo CPC o kršitvah potrošniške zakonodaje, po predvideni ukinitvi platforme za spletno reševanje potrošniških sporov v letu 2023 pa naj bi EPC prevzel tudi naloge zagotavljanja informacij o organih za izvensodno reševanje potrošniških sporov in nudenje pomoči potrošnikom pri dostopanju do teh organov.

Republika Slovenija bo še nadalje sofinancirala delovanje EPC v skladu s programskimi dokumenti in ukrepi Evropske komisije na področju varstva potrošnikov. Republika Slovenija bo spodbujala razvoj in delovanje potrošniških organizacij z dodelitvijo sredstev prek javnega razpisa, zlasti s pokrivanjem stroškov njihovega delovanja.

Prednostni nalogi:

- zagotavljanje svetovanja, izobraževanja in obveščanja potrošnikov o čezmejnih nakupih in
- pomoč pri reševanju sporov v primeru čezmejnih nakupov.

Pričakovani učinki:

- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,
- krepitev vloge državnih ustanov in nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov,
- dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 226.000,00 EUR na leto

6.7.4. Krepitev delovanja nevladnih potrošniških organizacij

Republika Slovenija bo spodbujala razvoj in delovanje potrošniških organizacij z dodelitvijo sredstev prek javnega razpisa, zlasti s pokrivanjem stroškov v zvezi z njihovim delovanjem.

Nevladno potrošniško gibanje je del civilne družbe in pomembno vpliva na razvoj varstva potrošnikov. V številnih državah zastopajo njihove interese močne nevladne potrošniške organizacije. V posvetovalni skupini za varstvo potrošnikov pri Evropski komisiji je pet evropskih potrošniških organizacij, ki zastopajo interese potrošnikov na evropski ravni, pri čemer sta krovni organizaciji BEUC in ANEC. V obeh organizacijah je članica tudi ZPS. Pomembno vlogo na trgu imajo še neodvisni primerjalni testi potrošniških organizacij, ki se izvajajo v skladu s strogimi pravili in koordinacijo krovne organizacije ICRT (International Consumer Research and Testing). Rezultati testov obenem pomenijo močno strokovno podporo delu BEUC in ANEC. ZPS je članica ICRT od leta 1993, kar omogoča, da imajo tudi slovenski potrošniki dostop do rezultatov neodvisnega primerjalnega testiranja kakovosti izdelkov in storitev z lokalnega in svetovnih trgov.

V državah članicah EU so razmerja med vlogo državnih ustanov in nevladnimi potrošniškimi organizacijami različna. Vsekakor sta za razvoj varstva potrošnikov pomembna oba sektorja, vladni in nevladni. Vladni sektor oblikuje politiko varstva potrošnikov kot politiko z lastnimi cilji in lastnimi vladnimi instrumenti. Neodvisne nevladne potrošniške organizacije imajo enkratno vlogo pri prepoznavanju in koherentnem izražanju problemov, s katerimi se srečujejo potrošniki, ter pri zastopanju njihovih interesov. So manj hierarhično organizirane in se hitreje odzivajo na potrebe potrošnikov kakor državne ustanove. S svetovanjem ali reševanjem posebnih pritožb so sposobne pridobiti zaupanje potrošnikov ter predstavljajo pomemben vir informacij o pritožbah potrošnikov. Da je vloga civilne družbe nepogrešljiva, je poudarjeno tudi v različnih mednarodnih dokumentih, na primer Uredbi 178/2992/ES, Strategiji Evropske komisije varstva potrošnikov 2007–2013 ter v predlogu uredbe Sveta EU in Parlamenta o strategiji varstva potrošnikov 2014–2020. Tudi Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike (DG JUST) poudarja vlogo nevladnih potrošniških organizacij.

V Republiki Sloveniji potrošniške organizacije opredeljuje ZVPot-1, po katerem so potrošniške organizacije tiste, ki so jih z namenom izvajanja dejavnosti s področja varstva in promocije pravic potrošnikov ustanovili potrošniki ter niso ustanovljene z namenom pridobivanja dobička in so vpisane v register potrošniških organizacij pri ministrstvu. Register vodi Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije in vanj je vpisanih pet organizacij. Temeljna značilnost potrošniške organizacije je v zavezujoči neodvisnosti od ponudnikov blaga in storitev (prepoved pridobivanja sredstev iz komercialnih virov – gospodarskih družb, podjetij), pa tudi od političnih strank. Zato je treba materialno podpirati zlasti tiste nevladne potrošniške organizacije, ki so dejavne v mednarodnih ustanovah za varstvo potrošnikov in pri oblikovanju potrošniške politike, kar je skladno z usmeritvami EU.

Republika Slovenija bo podpirala delovanje in razvoj potrošniških organizacij, zlasti s pokrivanjem stroškov, ki nastanejo z njihovim osnovnim delovanjem:

- stroški članarin v nevladnih potrošniških organizacijah, ki delujejo na ravni EU in svetovni ravni (BEUC, ANEC, ICRT, Consumers International),
- stroški sodelovanja v posvetovalni skupini za potrošnike pri Evropski komisiji (European Consumer Policy Advisory Group) oziroma drugih odborih in delovnih skupinah, ki jih ustanovijo organi EU, če teh sredstev ne zagotovi Evropska komisija oziroma drugi organi EU,
- stroški sodelovanja pri pripravi za potrošnike pomembne zakonodaje na državni ravni in stališč Republike Slovenije k osnutkom pravnih aktov EU (študije in raziskave),
- stroški za dejavno sodelovanje v stalnih posvetovalnih telesih na državni ravni.

Prednostni nalogi:

- zagotavljanje svetovanja, izobraževanja in obveščanja potrošnikov in
- zagotavljanje pogojev za delovanje nevladnih potrošniških organizacij ter neposrednega sodelovanja potrošnikov.

Pričakovani učinki:

- večja blaginja potrošnikov,
- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov,

- krepitev vloge državnih ustanov in nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov,
- dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.5. Sodelovanje potrošnikov v procesu standardizacije

Standardizacija je vzpostavljanje usklajenih pravil za ponavljajočo se uporabo, da se doseže kar najvišja stopnja urejenosti na danem področju. Standard je dokument, ki nastane s konsenzom in ga sprejme priznani organ in ki določa pravila, smernice ali značilnosti za dejavnosti in njihove rezultate ter je namenjen za občo in večkratno uporabo in usmerjen v doseganje optimalne stopnje urejenosti na danem področju. Z uporabo standardov je mogoče odpraviti marsikatero nepotrebno oviro v trgovini, razumno uskladiti proizvodnjo in storitve ter omogočiti večjo združljivost blaga in storitev. Pomembne koristi standardizacije so izboljševanje primernosti proizvodov, procesov in storitev (da ustrezajo svojemu namenu, da so varni in podobno), preprečevanje ovir v trgovanju in podpora tehničnemu sodelovanju. Potrošnik pa na podlagi enotnih standardov lahko na primer lažje in učinkoviteje primerja dva kosa blaga enake vrste.

Pomembno je, da pri standardizaciji sodelujejo vsi, na katere bo standard pozneje vplival, torej tudi predstavniki potrošnikov. V zadnjih letih so predstavniki ZPS na evropski ravni sodelovali v okviru ANEC, krovne organizacije za zastopanje potrošnikov v procesu standardizacije pri pripravi standardov za proizvode, namenjene potrošnikom (na primer gospodinjske naprave, izdelki za otroke, mobilnost), predstavnik ZPS pa zastopa ANEC pri nastajanju standardov materialne učinkovitosti (EN4555x), ki so izjemnega pomena za zagotavljanje ustrezne osnove pri proizvodnji bolj trajnostnih, bolj popravljivih in nadgradljivih ter v krožno gospodarstvo usmerjenih izdelkov. Slovenski potrošniki prek potrošniških organizacij sodelujejo v Slovenskem inštitutu za standardizacijo (SIST). Republika Slovenija bo spodbujala vključevanje interesov potrošnikov v standardizacijo z vključitvijo potrošniških organizacij v odbore SIST. Ta bo obveščal potrošniške organizacije o novih predlogih standardov.

Prednostni nalogi:

- zagotavljanje svetovanja, izobraževanja in obveščanja potrošnikov in
- zagotavljanje pogojev za delovanje nevladnih potrošniških organizacij ter neposrednega sodelovanja potrošnikov pri standardizaciji.

Pričakovana učinka:

- obveščenost in ozaveščenost potrošnikov in
- krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.6. Mehanizem kolektivnih tožb za namene varstva kolektivnih interesov potrošnikov

Na ravni EU je varstvo kolektivnih interesov potrošnikov najprej urejala Direktiva 98/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov. Ker je bila direktiva večkrat bistveno spremenjena, jo je bilo treba zaradi jasnosti in racionalnosti kodificirati, zaradi česar sta Evropski parlament in Svet EU sprejela novo Direktivo 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (Kodificirana različica; v). Leta 2013 je Evropska komisija izdala Priporočilo o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb ter s tem začela tretjo fazo razvoja kolektivnega varstva v EU. Aprila 2018 je Evropska komisija objavila predlog nove direktive o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov. Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2020/1828) je bila sprejeta 25. novembra 2020, veljati pa je začela 24. decembra 2020. V slovenski pravni red je bila prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnih tožbah (ZKolT-A; Uradni list RS, št. 133/23).

Področje uporabe Direktive 2020/1828 se nanaša na ureditev pravnega varstva potrošnikov zaradi kršitev določb prava EU iz priloge I. Njen namen je zagotoviti, da je potrošnikom v vseh državah članicah na voljo, tako na državni ravni kot na ravni EU, vsaj en mehanizem za zastopniške tožbe za namene varstva kolektivnih interesov potrošnikov (opustitvene ukrepe in ukrepe za povrnitev škode).

Direktiva 2020/1828 zastopniško tožbo opredeljuje kot tožbo za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov, ki jo kot tožnik v imenu potrošnikov vložijo kvalificirani subjekt in katere namen je opustitveni ukrep, ukrep za povrnitev škode ali oba ukrepa.

Direktiva 2020/1828 državam članicam nalaga, da je potrošnikom treba zagotoviti vsaj en učinkovit postopkovni mehanizem za kolektivno varstvo njihovih pravic, ki krepí njihovo zaupanje, jih opolnomoči, da uveljavljajo svoje pravice, prispeva k bolj poštenim konkurenci in ustvari enake konkurenčne pogoje za trgovce na trgu. Navedeni cilj se dosega z mehanizmom kolektivnih tožb (v direktivi se uporablja izraz zastopniške tožbe). V kolektivnih postopkih se uporabljajo mehanizmi zakonodaje, namenjeni zaščiti šibkejših stranke, kar potrošnik je. Hkrati pa se zagotovi, da je postopanje tožeče stranke v korist potrošnikov in se s kolektivnimi tožbami ne dosegajo drugi nameni.

V pravnem redu Republike Slovenije je zagotovljena možnost kolektivnega uveljavljanja denarnih in drugih kompenzacijskih zahtevkov v primerih nekaterih množičnih oškodovanj, med drugim tudi na področju prava varstva potrošnikov, od leta 2017, ko je bil sprejet ZKolT. Zaradi prenosa Direktive 2020/1828 je bil zaključen sistem kolektivnih tožb dopolnjen in spremenjen oziroma nadgrajen decembra 2023, in sicer z ZKolT-A.

6.7.7. Izvensodno reševanje potrošniških sporov

Pravica do sodnega varstva je temeljna pravica, ki izhaja iz 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ter 23. člena Ustave. Tak dostop se zagotavlja s sodnimi postopki in postopki alternativnega oziroma izvensodnega reševanja sporov.

Pri varstvu potrošnikov ima izvensodno reševanje potrošniških sporov poseben pomen. Klasični sodni pravdni postopek namreč ni primerna oblika glede na ekonomsko sorazmerno majhno vrednost spora ter glede na razliko v ekonomski moči strank, pravnem znanju in izkušnjah med potrošnikom in podjetjem.

Alternativni načini bodo omogočili pravične in hitre rešitve potrošniških sporov, s tem bodo zagotovljeni časovni in finančni prihranki obema strankama (potrošniku in podjetju), takšni postopki pa razbremenjujejo tudi sodišča.

ZIsRPS ureja izvensodno reševanje domačih in čezmejnih sporov, ki izvirajo iz pogodbenih razmerij med ponudniki in potrošniki ter se rešujejo s posredovanjem izvajalca izvensodnega reševanja potrošniških sporov (v nadaljnjem besedilu: izvajalec IRPS).

Izkušnje z izvajanjem ZIsRPS kažejo, da je glede na dosedanjo ureditev treba izboljšati učinkovitost izvensodnega reševanja potrošniških sporov. Težave pri učinkovitosti postopkov so nastale, ker:

– izvensodno reševanje potrošniških sporov ne predvideva obveznega sodelovanja ponudnikov blaga ali storitev v postopku, razen v določenih primerih. Iz tega razloga so imeli potrošniki dostop do izvensodnega reševanja sporov le na obveznih področjih, na pa tudi na preostalih področjih, saj ponudniki blaga ali storitev v večini primerov ne želijo sodelovati v postopkih izvensodnega reševanja potrošniških sporov. Zato je treba pripraviti analizo uspešnosti sistemov, kjer je vzpostavitev sistema izvensodnega reševanja sporov obvezna, in analizo učinka financiranja na njegovo učinkovitost;

– potrošniki in ponudniki blaga in storitev niso dovolj ozaveščeni glede postopka izvensodnega reševanja potrošniških sporov (tako za domače kot čezmejne spore) in ga zato ne uporabljajo.

Za Direktivo 2013/11/EU o alternativnem reševanju potrošniških sporov in Uredbo 524/2013/EU o spletnem reševanju potrošniških sporov je Evropska komisija 17. oktobra 2023 izdala dva akta s predlogom sprememb, pri čemer se bo v nadaljevanju tudi na državni ravni stremelo k iskanju novih in ustreznih mehanizmov ter oblikovanju določb, ki bodo izboljšale učinkovitost izvensodnega reševanja potrošniških sporov. S tem se bodo zagotovili višje varstvo potrošnikov, nižji stroški reševanja sporov in razbremenitev sodišč v primerih, ko potrošniki zaradi nesodelovanja ponudnikov blaga ali storitev niso mogli uporabiti izvensodnega reševanja potrošniških sporov.

Prednostni nalogi:

- sprejem, sprememba in dopolnitev ZIsRPS zaradi sprememb in dopolnitev Direktive 2013/11/EU o alternativnem reševanju potrošniških sporov in Uredbe 524/2013/EU o spletnem reševanju potrošniških sporov in
- ozaveščanje potrošnikov o izvensodnem reševanju potrošniških sporov ter njihovih pravicah v okviru takšnega postopka.

Pričakovana učinka:

- dostopnost in učinkovitost pravnih sredstev in
- krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

6.7.8. Sodelovanje pristojnih organov, odgovornih za izvajanje zakonodaje o varstvu potrošnikov na ravni EU

Pravni okvir za sodelovanje pristojnih organov, odgovornih za izvajanje zakonodaje o varstvu potrošnikov je Uredba (EU) 2017/2394 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/2394). Ta določa usklajeni okvir sodelovanja, ki pristojnim organom iz vseh držav EU omogoča skupno obravnavanje kršitev pravil o varstvu potrošnikov v zvezi z močno razširjenimi kršitvami ter močno razširjenimi kršitvami z razsežnostjo Unije, kadar imata trgovec in potrošnik sedež v različnih državah EU.

Pristojni organi skupaj tvorijo evropsko mrežo za izvrševanje, imenovano mreža za sodelovanje na področju varstva potrošnikov. V primeru utemeljenega suma močno razširjene kršitve pristojni organi, ki jih ta kršitev zadeva, na podlagi medsebojnega dogovora sprožijo usklajeno ukrepanje. O sprožitvi usklajenega ukrepanja brez odlašanja uradno obvestijo enotne povezovalne organe, ki jih ta kršitev zadeva, in Evropsko komisijo. Imenuje se koordinator, ki usklajuje ravnanje pristojnih državnih organov. V primeru močno razširjene kršitve z razsežnostjo Unije vlogo koordinatorja prevzame Evropska komisija.

Za izvajanje Uredbe 2017/2394 je bil sprejet Zakon o izvajanju Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (ZIUZVP; Uradni list RS, št. 200/20 in 16/23). Ta zakon določa enotni povezovalni organ ter pristojne organe v Republiki Sloveniji. Določena so tudi njihova manjkajoča pooblastila za delovanje, skladno z Uredbo 2017/2394 (večino pooblastil imajo namreč že določenih v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru; Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) ter sankcije za kršitve Uredbe 2017/2394.

Od sprejetja ZIUZVP so slovenski pristojni organi prejeli 21 notifikacij, 52 opozoril ter 20 zahtevkov s prošnjo za medsebojno pomoč.

Evropska komisija pripravlja revizijo učinkovitosti sprejete uredbe. Po podatkih Evropske komisije so predhodni rezultati študije na splošno dobri. Uredba 2017/2394 ustreza svojemu namenu in dobro deluje. Obstajajo pa znaki, da nekatere prvine pomenijo izziv ali do določene mere oviro za učinkovito sodelovanje pri izvrševanju (trgovci iz tretjih držav, ki ciljajo na potrošnike iz držav zunaj EU, dolgotrajna pogajanja z deležniki, pomanjkanje kadrov pri posameznih organih). Revizija bo predvidoma objavljena po nastopu mandata nove Evropske komisije v letu 2025. Njeni rezultati bodo podlaga za sprejetje spremembe omenjene uredbe.

Prednostni nalogi:

- zagotavljanje učinkovitejšega reševanja potrošniških sporov z mednarodnim elementom in
- sprejem sprememb in dopolnitev ZIUZVP zaradi sprememb Uredbe (EU) 2017/2394 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004.

Pričakovana učinka:

- povečanje dostopa do sredstev in
- krepitev vloge državnih ustanov ter nevladnih organizacij pri varstvu potrošnikov.

Okvirni obseg sredstev iz državnega proračuna: 0 EUR

7. NAČRT ZA DOSEGO CILJEV

6.1 Razvoj in vključitev varstva potrošnikov v vse politike, ki vplivajo na potrošnike			
	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	krepitev sodelovanja s strokovno javnostjo, nevladnimi organizacijami in resornimi ministrstvi ter krepitev tudi mednarodnega sodelovanja	MGTŠ	konferenca varstva potrošnikov
2	potrošniške raziskave in razvijanje zbirk podatkov	MGTŠ	izvedba različnih raziskav
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.2 Trajnostna potrošnja			
	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	spremljanje in analiza življenjskih navad za informirano načrtovanje in izvajanje politik, ki lahko prispevajo k trajnostni potrošnji (prehranska, kmetijska, stanovanjska, turistična, mobilnostna, energetska, trgovinska in gospodarska, okoljska in druge)	MGTŠ, MOPE, MKGP, MZI MDP, MSP, MNVP, MZ	izvajanje analiz s posameznih področij
2	ukrepi za spodbujanje trajnostne potrošnje in obnašanja z ozaveščanjem in informiranjem o dobrih praksah, ponudnikih storitev trajnostne potrošnje (izmenjevalnice, popravilnice, prodaja izdelkov iz sekundarnih surovin in podobno),	MGTŠ	– izobraževanja potrošnikov – priprava informativnih gradiv, ozaveščevalnih akcij in dogodkov
3	vključevanje vsebin trajnostnega obnašanja v vzgojni in izobraževalni sistem na vseh ravneh,		
4	prizadevanje za povečanje deleža bolj trajnostnih in okolju prijaznih izdelkov,		
5	sprejem sprememb in dopolnitev ZVPot-1 ter drugih predpisov, s katerimi se bo v Republiki Sloveniji implementiralo direktive in izvajalo uredbe EU, ki bodo podprle trajnostno potrošnjo – zaradi prenosa predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem, predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828 ter predloga Direktive o utemeljitvi in sporočanju izrecnih okoljskih trditvev (Direktiva o zelenih trditvah) in izvajanja predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke in razveljavitvi Direktive 2009/125/ES	MGTŠ, MOPE	sprejem novele ZVPot-1 do leta 2026 ter drugih predpisov do leta 2028
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.3 Raba digitalizacije v korist potrošnikov			
	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	zagotavljanje kakovostnih in dostopnih storitev, konkurenčnega okolja ter možnosti za razvoj elektronskih komunikacij in poštnih storitev	MGTŠ MZI AKOS IP	– nadzor dostopnosti in zagotavljanje univerzalne storitve ter stroškovne naravnosti cen – nadzor operaterjev glede pogodbenih pogojev, obveščanja, prenosljivosti števil, preglednosti informacij ter zagotavljanja tajnosti in zaupnosti – izdajanje priporočil operaterjem in spremljanje uresničevanja priporočil – izvajanje raziskav o zadovoljstvu potrošnikov in uporabi storitev elektronskih komunikacij – zagotavljanje delovanja klicnega centra

2	zagotavljanje konkurenčnega okolja, varne oskrbe in izboljševanje standardov glede električne energije in zemeljskega plina	AGEN-RS	– usmerjanje in nadziranje izvajalcev energetskih dejavnosti na področju električne energije in zemeljskega plina – opravljanje z zakonom določene naloge reguliranja izvajalcev energetskih dejavnosti na področju toplote in drugih energetskih plinov – prizadevanje za vplivanje na ceno za uporabo omrežja – zagotavljanje pregleda nad podatki pri menjavi dobavitelja in nad cenami električne energije in zemeljskega plina ter priprava analize cen toplote
3	izboljševanje varnosti in zagotavljanje varstva interesov potrošnikov na prometnem področju	MOPE	– ohranjanje in nadgradnja IJPP – izobraževanje potnikov
4	zagotavljanje kakovostnih informacij o večmodalnih poteh ter izboljšanje dostopnosti, frekventnosti in zanesljivosti javnega potniškega prometa		
5	izboljševanje varnosti in varstva interesov potrošnikov – potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovnih poteh	MOPE	ohranjanje delovanja neodvisnih mehanizmov za obravnavo pritožb potnikov
6	zagotavljanje digitalnega opolnomočenja potrošnikov,	MDP	spodbujanjem ukrepov za digitalno opolnomočenje
7	sprejem zakonodaje s področja digitalizacije v zdravstvu	MZ	sprejem zakonodaje do konca leta 2024
8	sprejem Zakona o izvajanju uredbe (EU) o enotnem trgu digitalnih storitev	MDP	sprejem zakona v letu 2024
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.4 Zagotavljanje varstva potrošnikov pri finančnih storitvah

	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	finančno izobraževanje potrošnikov v skladu z izvajanjem NPFI	MF, MGTŠ	delavnice, brošure, prispevki v medijih ter prek spleta
2	spodbujanje in ozaveščanje o pomenu finančne pismenosti		delavnice, brošure, prispevki v medijih ter prek spleta
3	vzpostavitev javne službe svetovanja v primeru prezadolženosti	MGTŠ	sprejem Uredbe o podelitvi koncesije za izvajanje javne službe in razpisa za izbor izvajalca do leta 2027
4	sprejem sprememb in dopolnitev ZPotK-2 zaradi prenosa določb Direktive (EU) 2023/2225 o potrošniških kreditnih pogodbah	MGTŠ	sprejem novele ZPotK-2 do leta 2026
5	sprejem sprememb in dopolnitev ZVPot-1 zaradi prenosa določb Direktive glede pogodb o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo	MGTŠ	sprejem novele ZVPot-1 do leta 2026
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.5 Zagotavljanje varnosti in kakovosti proizvodov in storitev na trgu

	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	ohranjanje oziroma izboljšanje varnosti neživilskih proizvodov (splošna varnost proizvodov, nadzor nad kemikalijami, biocidnimi proizvodi in kozmetiko), namenjenih potrošnikom	MGTŠ TIRS URSK JAZMP FURS	– sooblikovanje varnostnih zahtev za proizvode na ravni EU in skrb za uveljavitev v notranji zakonodaji – sodelovanje pri skupnih nadzornih projektih na ravni EU – izvajanje nadzora glede označevanja proizvodov in njihovega oglaševanja – izvajanje nadzora nad zdravstveno ustreznostjo oziroma varnostjo igrač, izdelkov za otroke in za nego otrok, kozmetičnih izdelkov, medicinskih pripomočkov in drugih proizvodov – izpopolnitev nadzora nad varnostjo igrač zaradi tehnološkega in znanstvenega razvoja ter globalizacije svetovnega trga – ocenjevanje tveganj in predlaganje ukrepov za obvladovanje tveganj v zvezi z nevarnimi kemikalijami in biocidnimi proizvodi – izobraževanje in ozaveščanje potrošnikov o varni in razumni uporabi kozmetičnih proizvodov, nevarnih kemikalij in biocidnih proizvodov

2	spremembe prehranskega okolja na podlagi potreb po spremembi zakonodaje o trajnostnem prehranskem sistemu	MGTŠ MZ MKGP UVHVVR IRSKGLR	– ozaveščanje in obveščanje potrošnikov glede varnosti in kakovosti hrane – posodobitev zakonodaje za označevanje živil – nudenje podpore skupinam proizvajalcev pri obveščanju o proizvodih, vključenih v sheme kakovosti hrane – nadzor nad varnostjo živil in krme – delovanje inšpekcijskega sveta – usposabljanje nadzornega osebja – spodbujanje nosilcev živilskih dejavnosti k odgovornemu zagotavljanju varnosti in kakovosti živil, ki jih proizvajajo oziroma dajejo v promet – izvajanje aktivnosti iz akcijskih načrtov za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje (2025–2025) – zaščita mladoletnih potrošnikov pri prodaji alkoholnih pijač in preučitev dobrih praks pri uvedbi označevanja alkoholnih pijač
3	zmanjševanje sprememb kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene		
4	boj proti goljufijam s hrano v dobavni verigi ter izobraževanje potrošnikov v povezavi z označbami na živilih, vključno s shemami kakovosti		
5	varnost preskrbe s hrano in varnost hrane		
6	zagotavljanje varnosti živilskih proizvodov, namenjenih potrošnikom, in zdravo prehranjevanje		
7	zmanjšanje izgube in količine zavržene hrane		
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.6 Zagotavljanje varstva potrošnikov pri njihovih ekonomskih pravicah in interesih

	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	stanovanjska politika: – okrepiti položaj najemnikov na najemnem trgu prek večanja informiranosti, manjšanja neenakosti moči ter sprejema ustreznega zakonodajnega okvira – povečati preglednost stanovanjskega trga in izboljšati evidence (predvsem evidence najemnih poslov) – zagotoviti kakovostno delovanje nepremičninskih posrednikov ter krepiti nepristranskost pri posredovanju – spremljati izvajanje predpisov in urediti izobraževanje glede upravljanja večstanovanjskih stavb – spremljati izvajanje predpisov ter izobraževanje in urediti informiranje s področja ZVKSES	MSP	varstvo potrošnikov bo upoštevano pri pripravi novega nacionalnega stanovanjskega programa
2	sprejem podzakonskih aktov Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence ter spremljanje izvajanja določb zakona	MGTŠ	sprejem podzakonskih aktov Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence v letu 2024
3	sprejem ukrepov kontrole cen in spremljanje stanja na trgu	MGTŠ	izvajanje zakonodaje
Okvirna sredstva: 0 EUR			

6.7 Učinkovito varstvo potrošniških pravic

	PREDNOSTNA NALOGA	NOSILEC	UKREP
1	izvedba analize obstoječega stanja varstva potrošniških pravic	MGTŠ	naročilo analize obstoječega stanja varstva potrošniških pravic
2	oblikovanje konkretnih rešitev za izboljšanje dostopnosti in učinkovitosti varstva individualnih premoženjskopравnih pravic potrošnikov v Republiki Sloveniji	MGTŠ	sprejem zakonodaje
3	izvajanje javnih služb varstva potrošnikov	MGTŠ	– svetovanje potrošnikom dve uri dnevno od ponedeljka do petka – sprejem Uredbe o podelitvi koncesije za izvajanje javne službe in razpisa za izbor izvajalca do leta 2027
4	zagotavljanje svetovanja, izobraževanja in obveščanja potrošnikov o čezmejnih nakupih ter pomoč pri reševanju sporov v primeru čezmejnih nakupov	MGTŠ EPC	sofinanciranje delovanja Evropskega potrošniškega centra na MGTŠ
5	zagotavljanje svetovanja, izobraževanja in obveščanja potrošnikov	MGTŠ	– svetovanje potrošnikom dve uri dnevno od ponedeljka do petka – izvajanje izobraževanj za podjetja in potrošnika – obveščanje potrošnikov o aktualnih zadevah prek spleta, televizije in radija

6	zagotavljanje pogojev za delovanje nevladnih potrošniških organizacij ter neposrednega sodelovanja potrošnikov	MGTŠ	sprejem Uredbe o podelitvi koncesije za izvajanje javne službe in razpisa za izbor izvajalca do leta 2027
7	sprejem sprememb in dopolnitev ZIsRPS zaradi sprememb in dopolnitev Direktive 2013/11/EU o alternativnem reševanju potrošniških sporov in Uredbe 524/2013/EU o spletnem reševanju potrošniških sporov	MGTŠ	sprejem novele ZIsRPS v letu 2028
8	ozaveščanje potrošnikov o izvensodnem reševanju potrošniških sporov ter njihovih pravicah v okviru takšnega postopka	MGTŠ	komunikacija in informiranje potrošnikov in podjetij v zvezi s postopki IRPS
9	zagotavljanje učinkovitejšega reševanja potrošniških sporov z mednarodnim elementom	MGTŠ	priprava in sprejetje sprememb zakonodaje s področja izvensodnega reševanja potrošniških sporov
10	sprejem sprememb in dopolnitev ZIUZVP zaradi sprememb Uredbe (EU) 2017/2394 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004.	MGTŠ	sprejem sprememb in dopolnitev ZIUZVP zaradi sprememb Uredbe (EU) 2017/2394 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004.
Okvirna sredstva: 341.000,00 EUR na leto			

Št. 311-06/24-1/12
Ljubljana, dne 23. maja 2024
EPA 1413-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Urška Klakočar Zupančič
predsednica

¹ <https://www.consilium.europa.eu/sl/infographics/30-years-of-the-eu-single-market/>

² Nacionalni program varstva potrošnikov (NPVP) (za obdobje od leta 2001 do konca leta 2005) (Uradni list RS, št. 61/00).

³ Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14, 19/15, 55/17 – ZKotI, 31/18 in 130/22 – ZVPot-1).

⁴ Resolucija o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2006-2010 (ReNPVP; Uradni list RS, št. 114/05).

⁵ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU Nova agenda za potrošnike Krepitev odpornosti potrošnikov za trajnostno okrevanje, COM/2020/696 konč. z dne 13. 11. 2020.

⁶ COM(2020) 381 final

⁷ COM(2020) 380 final

⁸ Na primer predlog zakonodajnega okvira za trajnostne prehranske sisteme, predlog okvira za trajnostno označevanje živil za opolnomočenje potrošnikov za trajnostno izbiro hrane.

⁹ Spreminjanje odločitev potrošnikov za zdrav način prehranjevanja lahko prispeva k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, kot je ugotovljeno v Sporočilu o krepitvi evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 (COM/2020/ 562). Da bi se izboljšal dostop potrošnikov do informacij ter da bi zdrava in trajnostna izbira postala enostavna, strategija „od vil do vilic“ določa okvir za ukrepanje. Ti ukrepi zajemajo obvezno označevanje hranilne vrednosti na sprednji strani embalaže, označevanje dobrobiti živali, določanje profilov hranil za omejevanje promocije živil z visoko vsebnostjo soli, sladkorjev ali maščob ali za preučitev razširitve obveznega navajanja izvora za nekatera živila.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0400>

¹¹ Med drugim bi se lahko preučila uvedba kampanj ozaveščanja za spodbujanje potrošnikov k pogostejšemu poseganju po čisti in varni vodovodni vodi namesto vodi iz plastenk, k varnemu odstranjevanju neuporabljenih farmacevtskih izdelkov, sodelovanju pri preprečevanju uhajanja mikroplastike v sladke in morske vode, uporabi okolju prijaznejših načinov prevoza, pa tudi okolju prijaznejših sistemov ogrevanja in hlajenja, da bi prispevali k čistemu zraku v zaprtih prostorih in tudi na prostem ter da bi lahko prepoznali izdelke, ki prispevajo k varovanju narave na podlagi trajnostne rabe območij Natura 2000.

¹² COM(2020) 667 final

¹³ https://finance.ec.europa.eu/publications/strategy-financing-transition-sustainable-economy_en

¹⁴ COM(2020) 662 final

¹⁵ Zlasti pobude za politiko trajnostnih izdelkov in utemeljevanje zelenih trditve.

¹⁶ Dostopnost je treba razumeti kot odpravo in preprečevanje ovir, ki invalide ovirajo pri sodelovanju na enaki podlagi kot drugi. Prispeva tudi k trajnosti in možnosti večkratne uporabe, navedenih v akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo v skladu z Direktivo (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 70).

¹⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Sustainable-Products-Initiative>

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0125-20121204>

¹⁹ Ključni ukrep, objavljen v digitalni strategiji, Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope, COM(2020) 67 final, in v akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo, COM(2020) 98 final.

²⁰ https://ec.europa.eu/growth/sectors/electrical-engineering/red-directive/common-charger_sl

²¹ Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije, UL C št. 326 z dne 26. 10. 2012, str. 47.

²² Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a).

²³ Povzeto po: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU Nova agenda za potrošnike Krepitev odpornosti potrošnikov za trajnostno okrevanje, COM/2020/696 konč. z dne 13. 11. 2020.

²⁴ Uredba (EU) 2021/690 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa za notranji trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, področje rastlin, živali, hrane in krme in evropsko statistiko (program Enotni trg) ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014 (UL L št. 153 z dne 3. 5. 2021).

²⁵ Uredba (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (»Uredba o sodelovanju na področju varstva potrošnikov«) (UL L št. 364 z dne 9. 12. 2004, str. 1).

Za izvajanje navedene evropske uredbe je bila izdana Uredba o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje na področju varstva potrošnikov (Uradni list RS, št. 118/05, 28/12, 6/14 in 200/20 – ZIUZVP).

²⁶ Uredba (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L št. 345 z dne 27. 12. 2017, str. 1).

²⁷ Letno poročilo ZPS za leto 2022, str. 48, dostopno na:

https://www.zps.si/uploads/letna_porocila/LP_ZPS_2022_compressed.pdf

²⁸ Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, 45/04, 86/04 – ZVOP-1, 138/04, 52/05, 82/05, 17/06, 76/06, 132/06, 41/07, 64/08 – ZVIS-F, 63/09, 69/10, 40/11, 98/11, 17/12, 23/12, 82/12, 109/12, 24/13, 36/13, 51/13, 43/14, 91/14 in 35/15).

²⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot-E) (Uradni list RS, št. 78/11).

³⁰ Zakon o potrošniških kreditih (ZPotK-1A; Uradni list RS, št. 77/11).

³¹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (ZDU-10; Uradni list RS, št. 18/23).

³² Direktiva 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2001 o splošni varnosti proizvodov (UL L št. 11 z dne 15. 1. 2002, str. 4), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2023/988 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o splošni varnosti proizvodov, spremembi Uredbe (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Sveta 87/357/EGS (UL L št. 135 z dne 23. 5. 2023, str. 1).

³³ Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L št. 169 z dne 25. 6. 2019, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2023/1542 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2023 o baterijah in odpadnih baterijah, spremembi Direktive 2008/98/ES in Uredbe (EU) 2019/1020 ter razveljavitvi Direktive 2006/66/ES (UL L št. 191 z dne 28. 7. 2023, str. 1).

³⁴ UL L št. 46 z dne 17. 2. 2004, str. 1.

³⁵ Uradni list RS, št. 98/04.

³⁶ Register je dostopen na: <https://www.gov.si/teme/varstvo-potrosnikov/> in <https://podatki.gov.si/dataset/register-potrosnikih-organizacij>.

³⁷ https://www.iusinfo.si/Priloge/PRIPDZ/PRIPDZ101E0214IXN3_7_1.PDF

³⁸ The 2023 Consumer Conditions Scoreboard; https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/key-consumer-data_en

³⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 78/11).

⁴⁰ Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L št. 409 z dne 4. 12. 2020, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2023/988 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o splošni varnosti proizvodov, spremembi Uredbe (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Sveta 87/357/EGS (UL L št. 135 z dne 23. 5. 2023, str. 1).

⁴¹ <https://www.ipp-pf.si/kolektivno-sodno-varstvo>

⁴² The 2023 Consumer Conditions Scoreboard; https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/key-consumer-data_en

⁴³ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L št. 321 z dne 17. 12. 2018, str. 36), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2023/444 z dne 16. decembra 2022 o dopolnitvi Direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z ukrepi za zagotovitev učinkovitega dostopa do služb za pomoč v sili prek komunikacij v sili na enotno evropsko številko za klic v sili „112“ (UL L št. 65 z dne 2. 3. 2023, str. 1).

⁴⁴ Primerjajoperaterje.si

⁴⁵ Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L št. 277 z dne 27. 10. 2022, str. 1), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2024/436 z dne 20. oktobra 2023 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo pravil o izvajanju revizij za zelo velike spletne platforme in zelo velike spletne iskalnike (UL L št. 2024/436 z dne 2. 2. 2024).

⁴⁶ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 125), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) (UL L št. 231 z dne 20. 9. 2023, str. 1).

⁴⁷ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDP/Dokumenti/DSI2030-potrjena-na-Vladi-RS_marec-2023.pdf

⁴⁸ Direktiva (EU) 2023/2225 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES (UL L št. 2023/2225 z dne 30. 10. 2023).

⁴⁹ Priporočila OECD glede finančne zaščite potrošnikov: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0394>

⁵⁰ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L št. 353 z dne 31. 12. 2008, str. 1), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2024/197 z dne 19. oktobra 2023 o spremembi Uredbe (ES) št. 1272/2008 glede usklajene razvrstitve in označitve nekaterih snovi (UL L št. 2024/197 z dne 5. 1. 2024).

⁵¹ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L št. 396 z dne 30. 12. 2006, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2023/2482 z dne 13. novembra 2023 o spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta glede snovi bis(2-etilheksil)ftalat (DEHP) v medicinskih pripomočkih (UL L št. 2023/2482 z dne 14. 11. 2023).

⁵² Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL L 95 z dne 7. 4. 2017, str. 1).

⁵³ Uredba o koordinaciji delovanja ministrstev in njihovih organov v sestavi s pristojnostmi na področju varnosti živil in krme, zdravstvenega varstva živali in zaščite živali ter zdravstvenega varstva rastlin (Uradni list RS, št. 82/10).

⁵⁴ Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025 (Uradni list RS, št. 92/15).

⁵⁵ Pravilnik o upravljanju večstanovanjskih stavb (Uradni list RS, št. 60/09, 87/11, 85/13 in 52/22).

PRESEDNICA REPUBLIKE

1563. Ukaz o odpoklicu izredne in pooblaščne veleposlanice Republike Slovenije v Češki republiki

Na podlagi prvega odstavka 107. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a) in četrtega odstavka 17.a člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) izdajam

U K A Z

o odpoklicu izredne in pooblaščne veleposlanice Republike Slovenije v Češki republiki

Mag. Tanjo Strniša, izredno in pooblaščno veleposlanico Republike Slovenije v Češki republiki, odpoklicujem z 31. julijem 2024.

Št. 501-04-6/2024-2
Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

1564. Ukaz o postavitvi izrednega in pooblaščenega veleposlanika Republike Slovenije v Češki republiki

Na podlagi prvega odstavka 107. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a) in četrtega odstavka 17.a člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) izdajam

U K A Z

o postavitvi izrednega in pooblaščenega veleposlanika Republike Slovenije v Češki republiki

Za izrednega in pooblaščenega veleposlanika Republike Slovenije v Češki republiki postavim Aleša Baluta.

Št. 501-03-9/2024-3
Ljubljana, dne 31. maja 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

1565. Poziv za zbiranje predlogov možnih kandidatov za dva člana Sodnega sveta

Na podlagi 131. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03

– UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), drugega odstavka 16. člena Zakona o sodnem svetu (Uradni list RS, št. 23/17 in 178/21 – odl. US) ter v povezavi z razpisom ponovnih volitev dveh članov Sodnega sveta, ki ju izvoli Državni zbor (Uradni list RS, št. 44/24) objavljam

P O Z I V

za zbiranje predlogov možnih kandidatov za dva člana Sodnega sveta

Predsednica Državnega zbora me je dne 23. maja 2024 obvestila, da na seji Državnega zbora z liste kandidatov, ki sem jo posredovala v Državni zbor dne 29. aprila 2024, niso bili izvoljeni trije člani Sodnega sveta, temveč le en. V Uradnem listu RS št. 44/2024 je bil objavljen razpis ponovnih volitev dveh članov Sodnega sveta, ki ju izvoli Državni zbor. Na tej podlagi objavljam poziv za zbiranje predlogov možnih kandidatov za dva člana Sodnega sveta.

Ustava Republike Slovenije v 131. členu določa, da Državni zbor izvoli člane Sodnega sveta na predlog predsednika republike izmed univerzitetnih profesorjev prava, odvetnikov in drugih pravnikov.

Zaželeno je, da so predlogi možnih kandidatov za člana Sodnega sveta obrazloženi ter da je priloženo pisno soglasje možnega kandidata, da je kandidaturo pripravljen sprejeti, če ta ne kandidira sam.

Predlogom možnih kandidatov za člana Sodnega sveta morajo biti priložena tudi dokazila, ki dokazujejo izpolnjevanje pogojev, ki jih določa 131. člen Ustave Republike Slovenije.

Predloge možnih kandidatov za dva člana Sodnega sveta je treba poslati do srede, 26. junija 2024, do 15. ure, in sicer na naslov: Urad predsednika Republike Slovenije, Erjavčeva 17, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov: gp.uprs@up-rs.si.

Uporabljeni izrazi v tem pozivu, zapisani v moški slovnični obliki, se uporabljajo kot nevtralni za ženski in moški spol.

Št. 003-03-3/2024-43
Ljubljana, dne 4. junija 2024

Nataša Pirc Musar
predsednica
Republike Slovenije

MINISTRSTVA

1566. Pravilnik o obračunu delitve prihodkov od prodaje enotnih vozovnic

Na podlagi tretjega odstavka 30. člena Zakona o upravljanju javnega potniškega prometa (Uradni list RS, št. 54/22 in 18/23 – ZDU-10) minister za okolje, podnebje in energijo izdaja

P R A V I L N I K

o obračunu delitve prihodkov od prodaje enotnih vozovnic

1. člen
(vsebina)

Ta pravilnik določa način in metodologijo delitve obračuna prihodkov od prodaje enotnih vozovnic, namenjenih za poravnavo storitev izvajalcev, ki jih ti opravijo v okviru gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov (v nadaljnjem besedilu: storitve koncesionarjev), storitev izvajalca gospodarske javne službe prevoza potnikov v notranjem in čezmejnem re-

gijskem železniškem prometu (v nadaljnjem besedilu: storitve izvajalca GJS ŽP) ter avtobusnih postaj in drugih izvajalcev prevozov, s katerimi organ JPP sklene pogodbo o vključitvi v sistem enotne vozovnice in drugih zainteresiranih oseb (v nadaljnjem besedilu: storitve drugih).

2. člen

(prihodki od prodaje enotnih vozovnic)

Predmet obračuna delitve prihodkov so vsi prihodki iz prevoznin za enotne vozovnice v javnem potniškem prometu (v nadaljnjem besedilu: vozovnice) in vsi drugi prihodki iz izvajanja koncesije v javnem prevozu potnikov v notranjem cestnem prometu.

3. člen

(obračun stroškov provizije)

Za obračun stroškov provizije se za storitve koncesionarjev, storitve izvajalca GJS ŽP in storitve drugih, upoštevajo vsi prihodki iz prodaje vozovnic za spletno prodajo in prodajo na prodajnih mestih. Višina provizije se za prodajo vozovnic za posameznega izvajalca storitev koncesionarjev, GJS ŽP in storitev drugih, določi kot delež cene vozovnice, brez davka na dodano vrednost, ki jo plača potnik, s pogodbo o prodaji enotnih vozovnic med organom JPP in izvajalcem storitve.

4. člen

(obračun stroškov za reševanje zahtev)

(1) Za obračun stroškov za reševanje zahtev za vračilo kupnine in reklamacij potnikov za posameznega izvajalca storitev koncesionarjev, izvajalca GJS ŽP in storitev drugih, znašajo priznani stroški pet odstotkov polne cene vozovnice, ki je predmet vračila kupnine in reklamacije brez davka na dodano vrednost.

(2) Višina polne cene vozovnic iz prejšnjega odstavka se za posameznega izvajalca storitev koncesionarjev, GJS ŽP in storitev drugih, določi na podlagi skupne polne cene vseh vozovnic, ki so bile v mesecu obračuna vrnjene in preklicane ter za katere je izvajalec storitev potniku povrnil kupnino.

5. člen

(poravnava pripadajočega deleža cene enotne vozovnice)

(1) Delež prihodkov enotne vozovnice iz 2. člena tega pravilnika, ki pripada izvajalcem gospodarske javne službe prevoza potnikov, se razdeli med izvajalce prevoza v javnem linijskem avtobusnem prevozu potnikov ter v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu, na podlagi deleža potniških kilometrov, ki jih v evidenci enotne vozovnice opravijo potniki z vozovnico v posameznem prevozu v javnem linijskem prevozu potnikov.

(2) Delež prihodkov v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu se izračuna po naslednji enačbi:

$$DP\dot{z} = Pkm\dot{z}/Pkms;$$

Pri čemer je:

– DPž: delež prihodkov vozovnice v mesecu obračuna, ki pripada izvajalcu v notranjem in čezmejnem regijskem železniškem prometu;

– Pkmž: število opravljenih potniških kilometrov z vozovnico v železniškem prometu v mesecu obračuna;

– Pkms: skupno število opravljenih potniških kilometrov z vozovnico v javnem linijskem prevozu potnikov v mesecu obračuna.

(3) Izvajalec storitev GJS ŽP pozitivno razliko med prejetimi prihodki od vozovnic in pripadajočem deležu prihodkov vozovnic iz drugega odstavka tega člena, zmanjšano za obračunano provizijo in stroški za reševanje zahtev, po potrditvi obračuna nakaže na TRR organa JPP do desetega dne v mesecu za pretekli mesec. V primeru negativne razlike med prejetimi prihodki od vozovnic in pripadajočemu deležu prihodkov vozovnic iz drugega odstavka tega člena, organ JPP izvajalcu nakaže razliko, povečano za obračunano provizijo in stroški za reševanje zahtev, na njegov TRR v roku 30 dni od potrjenega obračuna.

(4) Posamezen izvajalec storitev koncesionarjev po potrditvi obračuna stroškov provizije in stroškov reševanja zahtev, razliko v prihodkih od vozovnic nakaže na TRR organa JPP do desetega dne v mesecu za pretekli mesec.

(5) Izvajalec storitve drugih po potrditvi obračuna stroškov provizije in stroškov reševanja zahtev, razliko v prihodkih od vozovnic nakaže na TRR organa JPP do 10. dne v mesecu za pretekli mesec.

(6) Obračun stroškov provizije iz 3. člena tega pravilnika, stroškov za reševanje zahtev iz 4. člena tega pravilnika in pripadajočega deleža cene enotne vozovnice za izvajalca storitev GJS ŽP iz drugega odstavka tega člena, se v evidenci enotne vozovnice izvede do petega dne v mesecu za pretekli mesec.

6. člen

(kritje stroškov izvajanja prevozov na podlagi pogodbe o izvajanju gospodarske javne službe)

Po obračunu prihodkov vozovnic iz 3., 4. in 5. člena tega pravilnika, ter razdelitvi prihodkov med različnimi vrstami prevozov, organ JPP ostanek prihodkov, ki jih je prejel na svoj TRR, nameni za kritje stroškov izvajanja prevozov v mesecu obračuna, na podlagi pogodb o izvajanju gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu.

KONČNA DOLOČBA

7. člen

(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. julija 2024.

Št. 0070-2/2024-14

Ljubljana, dne 24. maja 2024

EVA 2024-2570-0030

Mag. Bojan Kumer
minister

1567. Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

Na podlagi sedmega odstavka 92. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23) minister za vzgojo in izobraževanje izdaja

P R A V I L N I K
o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina pravilnika)

Ta pravilnik določa izobrazbo, ki jo morajo ob izpolnjevanju drugih z zakonom, ki ureja organizacijo in financiranje vzgo-

je in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: zakon), določenih pogojev imeti vzgojitelji in drugi strokovni delavci v vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, ki ga je sprejel Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje s Sklepom o vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (Uradni list RS, št. 60/22).

2. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

– višješolski študijski program je študijski program, sprejet pred 11. junijem 2004, po katerem se je v skladu s 15. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 94/06; v nadaljnjem besedilu: ZViS-E) pridobila raven izobrazbe, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene s študijskim programom prve stopnje,

– univerzitetni študijski program je študijski program, sprejet pred 11. junijem 2004, po katerem se je v skladu s 15. členom ZViS-E pridobila raven izobrazbe, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljeni s študijskim programom druge stopnje,

– magistrski študijski program druge stopnje je študijski program druge stopnje v skladu s 33. členom Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/11 – ZUPJS-A, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1, 100/22 – ZSZUN in 102/23; v nadaljnjem besedilu: ZViS),

– enoviti magistrski študijski program druge stopnje je študijski program druge stopnje v skladu s 33. členom ZViS.

3. člen

(izobrazba)

V tem pravilniku izobrazba pomeni študijski program za pridobitev izobrazbe, po katerem se pridobi strokovni naslov v skladu z zakonom, ki ureja strokovne, znanstvene in umetniške naslove, pri posameznih strokovnih delavcih pa tudi študijski program za izpopolnjevanje v skladu s 33. a členom ZViS.

4. člen

(posebnosti študijskih programov)

Če v tem pravilniku ni navedeno, ali je ustrezen enopredmetni ali dvopredmetni študijski program, se šteje, da je ustrezen tako enopredmetni kot dvopredmetni študijski program.

5. člen

(področje študijskega programa)

Če je v tem pravilniku navedeno področje študijskega programa, je področje določeno v skladu s KLASIUS-P-16 iz Priloge 2 Uredbe o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (Uradni list RS, št. 46/06 in 8/17).

II. VZGOJITELJ

6. člen

(vzgojitelj)

(1) Vzgojitelj v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (v nadaljnjem besedilu: vzgojitelj) je lahko, kdor je končal:

– univerzitetni študijski program socialne pedagogike ali defektologije (smer defektologija za motnje vedenja in osebnosti) ali

– magistrski študijski program druge stopnje socialna pedagogika.

(2) Vzgojitelj je lahko tudi, kdor je končal:

1. univerzitetni študijski program psihologije, pedagogike, socialnega dela, defektologije ali specialne in rehabilitacijske pedagogike,

2. univerzitetni študijski program in si pridobil strokovni naslov profesor,

3. univerzitetni študijski program s področja izobraževanja, umetnosti, humanistike, družboslovja ali športa,

4. magistrski študijski program druge stopnje psihologija, uporabna psihologija, biopsihologija, pedagogika, socialno delo, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, specialna in rehabilitacijska pedagogika, inkluzivna pedagogika ali inkluzija v vzgoji in izobraževanju,

5. magistrski študijski program druge stopnje in si pridobil strokovni naslov magister profesor,

6. magistrski študijski program druge stopnje s področja izobraževanja, umetnosti, humanistike, družboslovja ali športa,

7. enoviti magistrski študijski program druge stopnje in si pridobil strokovni naslov magister profesor ali

8. enoviti magistrski študijski program druge stopnje s področja humanistike.

III. DRUGI STROKOVNI DELAVCI

7. člen

(svetovalni delavec)

Svetovalni delavec v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (v nadaljnjem besedilu: svetovalni delavec) je lahko, kdor je končal:

– univerzitetni študijski program defektologije, pedagogike (smer pedagogika), psihologije, socialnega dela, socialne pedagogike ali specialne in rehabilitacijske pedagogike ali

– magistrski študijski program druge stopnje psihologija, uporabna psihologija, pedagogika, socialno delo, socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, socialna pedagogika, specialna in rehabilitacijska pedagogika, logopedija in surdopedagogika, supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje, inkluzivna pedagogika ali inkluzija v vzgoji in izobraževanju.

8. člen

(knjižničar)

(1) Knjižničar v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami (v nadaljnjem besedilu: knjižničar) je lahko, kdor je končal:

– univerzitetni študijski program bibliotekarstva ali

– magistrski študijski program druge stopnje šolsko knjižničarstvo, bibliotekarstvo ali bibliotekarstvo, informacijski in založniški študiji.

(2) Knjižničar je lahko tudi, kdor izpolnjuje pogoje za vzgojitelja v skladu s tem pravilnikom in je opravil študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva (smer izpopolnjevanje iz bibliotekarstva za šolske knjižničarje).

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka študijskega programa za izpopolnjevanje iz prejšnjega odstavka ni potrebno opravljati tistemu, ki je končal višješolski študijski program knjižničarstva ali univerzitetni študijski program prve stopnje bibliotekarstvo in informatika.

IV. DRUGI POGOJI

9. člen

(specialnopedagoška oziroma pedagoško-andragoška izobrazba)

(1) Vzgojitelj v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami mora imeti ustrezna specialnopedagoška znanja, predpisana z zakonom, in sicer v obsegu najmanj

60 kreditnih točk v skladu z merili, ki urejajo kreditno vrednotenje študijskih programov po evropskem prenosnem kreditnem sistemu (v nadaljnjem besedilu: ECTS), od tega najmanj 15 kreditnih točk v skladu z ECTS neposredne pedagoške prakse.

(2) Svetovalni delavec in knjižničar mora imeti ustrezna pedagoško-andragoška ali specialnopedagoška znanja v skladu z zakonom, in sicer v obsegu najmanj 60 kreditnih točk v skladu z ECTS, od tega najmanj 15 kreditnih točk v skladu z ECTS neposredne pedagoške prakse.

(3) Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena ima ustrezno specialnopedagoško izobrazbo, kdor je končal:

- univerzitetni študijski program socialne pedagogike, defektologije (smer defektologija za motnje vedenja in osebnosti) ali
- magistrski študijski program druge stopnje socialna pedagogika.

10. člen

(magisterij znanosti in doktorat znanosti)

Ne glede na določbe tega pravilnika je za vzgojitelja, svetovalnega delavca in knjižničarja ustrezna tudi izobrazba, pridobljena po študijskih programih za pridobitev magisterija znanosti oziroma doktorata znanosti ustrezne smeri v skladu s 15. členom ZViS-E ali po študijskem programu tretje stopnje ustrezne smeri v skladu s 33. členom ZViS.

V. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

11. člen

(vzgojitelji in drugi strokovni delavci)

Vzgojitelji, svetovalni delavci oziroma knjižničarji, ki so ob uveljavitvi tega pravilnika izpolnjevali z zakonom in Pravilnikom o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 65/15) določene pogoje za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, lahko še naprej opravljajo vzgojno-izobraževalno delo vzgojitelja, svetovalnega delavca ali knjižničarja v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami.

12. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0070-40/2024

Ljubljana, dne 30. maja 2024

EVA 2024-3350-0033

Dr. Darjo Felda

minister

za vzgojo in izobraževanje

DRŽAVNA VOLILNA KOMISIJA

1568. Sklep o razrešitvi in imenovanju v okrajni volilni komisiji 5003 – Celje 2

Državna volilna komisija je na podlagi 34. in 35. člena Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – UPB, 54/07 – odl. US, 23/17, 29/21 in 12/24) v postopku razrešitve in imenovanja članov volilnih komisij na 80. seji, 30. 5. 2024, sprejela

S K L E P

o razrešitvi in imenovanju v okrajni volilni komisiji 5003 – Celje 2

1. V okrajni volilni komisiji 5003 – Celje 2 se razreši dolžnosti namestnika predsednika: mag. Miran Pritekelj.

2. Za preostanek mandatne dobe okrajne volilne komisije 5003 – Celje 2 se za namestnico predsednice imenuje: Barbara Zavolovšek.

Št. 0400-52/2023-7

Ljubljana, dne 31. maja 2024

Peter Golob

predsednik

DRUGI DRŽAVNI ORGANI IN ORGANIZACIJE

1569. Obvestilo o veljavnosti sedmega in osmega dodatka k enajsti izdaji Evropske farmakopeje in dvanajste izdaje Evropske farmakopeje ter o ukinitvi splošnega poglavja Zdravila za gensko zdravljenje za uporabo v humani medicini (5.14) iz Evropske farmakopeje

Na podlagi drugega odstavka 28. člena Zakona o zdravilih (Uradni list RS, št. 17/14 in 66/19) Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke objavlja

O B V E S T I L O

o veljavnosti sedmega in osmega dodatka k enajsti izdaji Evropske farmakopeje in dvanajste izdaje Evropske farmakopeje ter o ukinitvi splošnega poglavja Zdravila za gensko zdravljenje za uporabo v humani medicini (5.14) iz Evropske farmakopeje

I
V skladu z »Resolucijo AP-CPH (24) 1«, ki jo je sprejel Svet Evrope, Evropski odbor za farmacevtske izdelke in farmacevtsko skrb (Delni sporazum) (CD-P-PH), 19. marca 2024, začne 1. aprila 2025 v Republiki Sloveniji veljati sedmi dodatek (Supplement 11.7) k enajsti izdaji Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Eleventh Edition), ki ga je založila Evropska direkcija za kakovost zdravil (European Directorate for the Quality of Medicines) pri Svetu Evrope v Strasbourgu.

II
V skladu z »Resolucijo AP-CPH (24) 2«, ki jo je sprejel Svet Evrope, Evropski odbor za farmacevtske izdelke in farmacevtsko skrb (Delni sporazum) (CD-P-PH), 19. marca 2024, začne 1. julija 2025 v Republiki Sloveniji veljati osmi dodatek (Supplement 11.8) k enajsti izdaji Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia Eleventh Edition), ki ga je založila Evropska direkcija za kakovost zdravil (European Directorate for the Quality of Medicines) pri Svetu Evrope v Strasbourgu.

III
V skladu z »Resolucijo AP-CPH (24) 3«, ki jo je sprejel Svet Evrope, Evropski odbor za farmacevtske izdelke in farmacevtsko skrb (Delni sporazum) (CD-P-PH), 19. marca 2024, začne 1. januarja 2026 v Republiki Sloveniji veljati dvanajsta izdaja (12th Edition, Issue 12.1) Evropske farmakopeje, ki jo je založila Evropska direkcija za kakovost zdravil (European

Directorate for the Quality of Medicines) pri Svetu Evrope v Strasbourgu.

IV

Splošno poglavje Zdravila za gensko zdravljenje za uporabo v humani medicini (5.14) iz Evropske farmakopeje (European Pharmacopoeia) se v skladu z »Resolucijo AP-CPH (24) 4«, ki jo je 9. aprila 2024 na predlog Komisije za Evropsko farmakopejo z dne 19. marca 2024 v Strasbourgu sprejel Svet Evrope, Evropski odbor za farmacevtske izdelke in farmacevtsko skrb (CD-P-PH) (Delni sporazum), 1. aprila 2025 ukine.

V

To obvestilo se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0070-56/2024
Ljubljana, dne 14. maja 2024
EVA 2024-2711-0036

Javna agencija Republike Slovenije
za zdravila in medicinske pripomočke
Momir Radulović
direktor

OBČINE

KAMNIK

1570. Odlok o rebalansu proračuna Občine Kamnik za leto 2024

Na podlagi 40. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-10 in 76/23) in 17. člena Statuta Občine Kamnik (Uradni list RS, št. 50/15, 20/17, 61/19 in 92/22) je Občinski svet Občine Kamnik na 4. izredni seji dne 30. 5. 2024 sprejel

ODLOK

o rebalansu proračuna Občine Kamnik za leto 2024

1. člen

V Odloku o proračunu Občine Kamnik za leto 2024 (Uradni list RS, št. 130/23 in 22/24) se 2. člen spremeni tako, da se glasi:

»V splošnem delu proračuna so prikazani prejemki in izdatki po ekonomski klasifikaciji do ravni kontov.

Splošni del proračuna se na ravni podskupin kontov določa v naslednjih zneskih:

v eurih

A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV		
Skupina/Podskupina kontov		Proračun leta 2024
I.	SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74+78)	41.184.137
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	28.686.212
70	DAVČNI PRIHODKI	24.646.793
	700 Davki na dohodek in dobiček	20.899.793
	703 Davki na premoženje	3.240.000
	704 Domači davki na blago in storitve	507.000
71	NEDAVČNI PRIHODKI	4.039.419
	710 Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	2.436.834
	711 Takse in pristojbine	30.000
	712 Globe in druge denarne kazni	70.000
	713 Prihodki od prodaje blaga in storitev	76.000
	714 Drugi nedavčni prihodki	1.426.585
72	KAPITALSKI PRIHODKI	51.000
	720 Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	11.000
	722 Prihodki od prodaje zemljišč in neopredmetenih sredstev	40.000
73	PREJETE DONACIJE	1.600
	730 Prejete donacije iz domačih virov	1.600
74	TRANSFERNI PRIHODKI	12.295.573
	740 Transforni prihodki iz drugih javnofinančnih institucij	11.644.365
	741 Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije in iz drugih držav	651.208
78	PREJETA SREDSTVA IZ EVROPSKE UNIJE IN IZ DRUGIH DRŽAV	149.752

	787 Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij in iz drugih držav	149.752
II.	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	50.797.777
40	TEKOČI ODHODKI	10.831.167
	400 Plače in drugi izdatki zaposlenim	2.158.312
	401 Prispevki delodajalcev za socialno varnost	332.036
	402 Izdatki za blago in storitve	5.239.499
	403 Plačila domačih obresti	470.000
	409 Rezerve	2.631.320
41	TEKOČI TRANSFERI	14.481.864
	410 Subvencije	213.750
	411 Transferi posameznikom in gospodinjstvom	8.334.031
	412 Transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam	1.220.590
	413 Drugi tekoči domači transferi	4.713.493
42	INVESTICIJSKI ODHODKI	24.748.636
	420 Nakup in gradnja osnovnih sredstev	24.748.636
43	INVESTICIJSKI TRANSFERI	736.110
	431 Inv. transferi pravnim in fiz. osebam, ki niso pror. uporabniki	443.110
	432 Investicijski transferi proračunskim uporabnikom	293.000
III.	PRORAČUNSKI PRESEŽEK oziroma PRIMANJKLJAJ (I.-II.)	-9.613.640
B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB		
IV.	PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV (750+751)	0
75	PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV	0
	750 Prejeta vračila danih posojil	0
	751 Prodaja kapitalskih deležev	0
V.	DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV (440+441)	250.000
44	DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAP. DELEŽEV	250.000
	440 Dana posojila	0
	441 Povečanje kapitalskih deležev in finančnih naložb	250.000
VI.	PREJETA MINUS DANA POSOJILA IN SPREMEMBE KAPITALSKIH DELEŽEV (IV.-V.)	-250.000
C. RAČUN FINANCIRANJA		
VII.	ZADOLŽEVANJE (500)	2.180.000
50	ZADOLŽEVANJE	2.180.000
	500 Domače zadolževanje	2.180.000
VIII.	ODPLAČILA DOLGA (550)	1.280.373
55	ODPLAČILA DOLGA	1.280.373
	550 Odplačila domačega dolga	1.280.373
IX.	POVEČANJE (ZMANJŠANJE) SREDSTEV NA RAČUNIH (I.+IV.+VII.-II.-V.-VIII.)	-8.964.013

X.	NETO ZADOLŽEVANJE (VII.-VIII.)	899.627
XI.	NETO FINANCIRANJE (VI.+VII.-VIII.-IX.)	9.613.640
	STANJE SREDSTEV NA RAČUNIH DNE 31. 12. PRETEKLEGA LETA	8.964.013

Posebni del proračuna sestavljajo finančni načrti neposrednih uporabnikov, ki so razdeljeni na naslednje programske dele: področja proračunske porabe, glavne programe in podprograme, predpisane s programsko klasifikacijo izdatkov občinskih proračunov. Podprogram je razdeljen na proračunske postavke, te pa na konte, določene s predpisanim kontnim načrtom.

Posebni del proračuna do ravni proračunskih postavk – kontov in načrt razvojnih programov sta prilogi k temu odloku in se objavita na spletni strani Občine Kamnik.

Načrt razvojnih programov sestavljajo projekti.«

2. člen

V 8. členu se doda peti odstavek, ki se glasi:

»Župan lahko brez omejitev prerazporeja sredstva med posameznimi projekti (vrednostno in terminsko), ki so vključeni v podprogram 23029002 Posebni programi pomoči v primerih nesreč in so financirani iz dodeljenih državnih sredstev za obnovo gozdnih cest po poplavah 4. 8. 2023.«

3. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 410-52/2023

Kamnik, dne 30. maja 2024

Župan
Občine Kamnik
Matej Slapar

NOVA GORICA

1571. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o gospodarskih javnih službah v Mestni občini Nova Gorica

Na podlagi 3. člena Zakona o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98 – ZLPP0, 127/06 – ZJZP, 38/10 – ZUKN, 57/11 – ORZGJS40) ter 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 13/12, 18/17 in 18/19) je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne 23. maja 2024 sprejel

O D L O K

o spremembah in dopolnitvah Odloka o gospodarskih javnih službah v Mestni občini Nova Gorica

1. člen

V Odloku o gospodarskih javnih službah v Mestni občini Nova Gorica (Uradni list RS, št. 68/07, 48/12, 28/13, 52/13, 202/20, 134/23 in 19/24) se v 3. členu v prvem odstavku v točki b) Izbirne lokalne gospodarske javne službe, za 10. točko doda nova 11. točka, ki se glasi:

»11. upravljanje in vzdrževanje sistema za izposajo koles.«

2. člen

V 5. členu se v točki B) S podelitvijo koncesije za 9. točko doda nova 10. točka, ki se glasi:

»10. upravljanje in vzdrževanje sistema za izposajo koles«

KONČNA DOLOČBA

3. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-5/2007-16

Nova Gorica, dne 23. maja 2024

Župan
Mestne občine Nova Gorica
Samo Turel

1572. Sklep o razveljavitvi Sklepa o začetku priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta Kamnolom SIA v Solkanu

Na podlagi 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 13/12, 18/17 in 19/18) je Mestni svet občine Nova Gorica dne 23. maja 2024 sprejel naslednji

S K L E P

1.

Sklep o začetku priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta Kamnolom SIA v Solkanu (Uradni list RS, št. 68/07, 51/09 – spremembe in dopolnitve) se razveljavi.

2.

Ta sklep velja takoj. Objavi se v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletni strani Mestne občine Nova Gorica.

Št. 3505-0001/2007-22

Nova Gorica, dne 23. maja 2024

Župan
Mestne občine Nova Gorica
Samo Turel

1573. Sklep o potrditvi predlaganih cen storitev obveznih gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki

Na podlagi 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 13/12, 18/17, 18/19), prvega odstavka 5. člena Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Uradni list RS, št. 87/12, 109/12, 76/17, 78/19 in 44/22 – ZVO-2) in na podlagi četrtega odstavka 43. člena Odloka o izvajanju gospodarskih javnih služb s področja ravnanja s komunalnimi odpadki v Mestni občini Nova Gorica (Uradni list RS, št. 157/20, 90/22) je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne 23. maja 2024 sprejel

S K L E P

1.

Mestni svet Mestne občine Nova Gorica potrjuje predlagane cene storitev obveznih gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki, kot izhaja iz predloženih Elaboratov izvajalcev, in sicer:

– Elaborata o oblikovanju cen storitev gospodarskih javnih služb s področja ravnanja s komunalnimi odpadki za leto 2024

na področju občin: Brda, Kanal ob Soči, Miren - Kostanjevica, Mestna občina Nova Gorica, Renče - Vogrsko z dne 4. 4. 2024, ki jih je za zbiranje komunalnih odpadkov predlagal izvajalec javne službe Komunala Nova Gorica, d.d.

– Elaborata o oblikovanju cen storitev gospodarske javne službe – dejavnost obdelave določenih vrst komunalnih odpadkov in odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov za leto 2024 na področju občin: Mestna občina Nova Gorica, Brda, Kanal ob Soči, Miren - Kostanjevica, Renče - Vogrsko, april 2024, ki jih je za obdelavo in odlaganje komunalnih odpadkov predlagal izvajalec javne službe Kostak komunalno in gradbeno podjetje, d.d.

Cene storitev gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki (brez DDV) so:

1.1. Cena javne infrastrukture zbiranja komunalnih odpadkov znaša 0,0080 €/kg.

1.2. Cena storitve zbiranja komunalnih odpadkov znaša 0,2100 €/kg.

2.1. Cena javne infrastrukture zbiranja bioloških odpadkov znaša 0,0080 €/kg.

2.2. Cena storitve zbiranja bioloških odpadkov znaša 0,2396 €/kg.

3.1. Cena javne infrastrukture obdelave komunalnih odpadkov znaša 0,0000 €/kg.

3.2. Cena storitve obdelave komunalnih odpadkov znaša 0,1880 €/kg.

4.1. Cena javne infrastrukture odlaganja komunalnih odpadkov znaša 0,0000 €/kg.

4.2. Cena storitve odlaganja komunalnih odpadkov znaša 0,1200 €/kg.

2.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne s 1. julijem 2024.

Z dnem uveljavitve tega sklepa preneha veljati sklep št. 354-60/2023-4 z dne 25. 5. 2023, ki pa se uporablja do pričetka uporabe tega sklepa.

Št. 354-71/2024-3

Nova Gorica, dne 23. maja 2024

Župan
Mestne občine Nova Gorica
Samo Turel

1574. Sklep o podelitvi priznanj Mestne občine Nova Gorica v letu 2024

Na podlagi 19. člena Odloka o priznanjih Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 21/08, 24/12, 31/20 in 19/24) in 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradni list RS, št. 13/12, 18/17 in 18/19) in je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne 23. maja 2024 sprejel

SKLEP

1.

Mestni svet Mestne občine Nova Gorica podeljuje naslednja priznanja Mestne občine Nova Gorica v letu 2024:

NAGRADO FRANCETA BEVKA prejme:

– SILVIO BROSCHE, za dolgoletno delo na področju glasbene pedagogike, vpeljevanje mnogih učencev v profesionalno delo ter popularizacijo raznih stilov glasbe, kar se odraža v dvigu kvalitete novogoriških ansamblov in orkestrov.

NAGRADO MESTNE OBČINE NOVA GORICA prejmejo:

– PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO ČEPOVAN, kot humanitarna organizacija v javnem interesu že okroglih 120 let prostovoljno, vestno, zagnano in z veliko mero odgovornosti opravlja naloge zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah. So nepogrešljivi del sistema varstva pred naravnimi

in drugimi nesrečami v mestni občini in širše. Operativni člani društva s svojim neutrudnim in vestnim delom ter predanostjo, vsakodnevno skrbijo za varnost občank in občanov. S svojim poslanstvom ohranjajo človekove vrednote kot so solidarnost, humanost, tovarištvo in prijateljstvo. Združujejo in vzgajajo mladino s plemenitim namenom nudenja nesebične pomoči sočloveku, ki se znajde v stiski.

– MIRKO BRULC, za prostovoljno delo v različnih društvih ter za dolgoletno politično angažiranost na lokalnem ter nacionalnem nivoju, ki je krepko preseгла zgolj opravljanje službe kot take. Prizadeval si je za krepitev obsejnega sodelovanja med Mestno občino Nova Gorica in Občino Gorica v Italiji in preseganja razlik geografsko enotnega prostora s pričetkom kompleksnih postopkov ustanovitve EZTS GO.

– FLORIJAN HVALA, za dolgoletno vodenje Planinskega društva Nova Gorica, za ustvarjalnost in nesebično pripadnost ter predanost društvu, kar se je izkazalo v številnih pridobitvah za časa njegovega delovanja.

BEVKOVO LISTINO prejme:

– SABINA VOSTNER, za izredni doprinos na kulturnem področju v Mestni občini Nova Gorica.

PLAKETO MESTNE OBČINE NOVA GORICA prejmejo:

– MARINKO PINTAR, za izkazano globoko spoštovanje tradicije v prizadevanju ohranitve starih, skritih in opuščenih vinogradov z njihovo ponovno revitalizacijo in sonaravno pridelavo vin.

– JOŽEF ŽABAR, Restavracija Primula, Žabar Jožef s.p., za dolgoletno uspešno delo na področju gostinske dejavnosti in njegov prispevek k širitvi gostinske dejavnosti in vzgoji mladih ter za promocijo gostinstva in turizma doma in v tujini.

– HUMANITARNO DRUŠTVO LIONS KLUB NOVA GORICA, za dolgoletno humanitarno delo in prispevek k dobiti skupnosti ter za organizacijo številnih dobrotelnih dogodkov za pomoč ljudem v stiski in za razvoj lokalnega okolja.

2.

Ta sklep velja takoj in se ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 094-0001/2024-16

Nova Gorica, dne 23. maja 2024

Župan
Mestne občine Nova Gorica
Samo Turel

SEMIČ

1575. Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Semič

Na podlagi 24. člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZP VH/VVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23) in 14. člena Statuta Občine Semič (Uradni list RS, št. 57/10 in 27/16) je Občinski svet Občine Semič na 12. redni seji dne 29. 5. 2024 sprejel

PRAVILNIK

o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Semič

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina pravilnika)

(1) Ta pravilnik določa področje uporabe, pogoje, vrste pomoči s posameznimi ukrepi za ohranjanje in spodbujanje razvoja kmetijstva in podeželja.

(2) Sredstva po tem pravilniku se dodelijo za:

- državne pomoči v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2022/2472 z dne 14. decembra 2022 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 327 z dne 21. 12. 2022, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) 2023/2607 z dne 22. novembra 2023 o popravku Uredbe (EU) 2022/2472 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 2023/2607 z dne 23. 11. 2023), (v nadaljnjem besedilu: Uredba Komisije (EU) št. 2022/2472);
- pomoči *de minimis* v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L št. 2023/2831 z dne 15. 12. 2023; v nadaljnjem besedilu: Uredba Komisije (EU) št. 2023/2831); ter
- druge ukrepe občine.

2. člen

(način in višina zagotavljanja sredstev)

Sredstva za izvedbo ukrepov ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Semič (v nadaljevanju: občina) se zagotavljajo v proračunu občine. Višina sredstev se določi z odlokom o proračunu za tekoče leto.

3. člen

(oblika pomoči)

Sredstva za ukrepe po tem pravilniku se dodeljujejo v določeni višini za posamezne namene kot nepovratna sredstva v obliki dotacij in/ali v obliki subvencioniranih storitev.

4. člen

(opredelitev pojmov)

Pojmi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

- (1) »pomoč« je ukrep iz 10. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (2) »mikro, malo in srednje podjetje« je fizična in pravna oseba, ki opravlja gospodarsko dejavnost in izpolnjuje merila iz Priloge I Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (3) »kmetijski sektor« je sektor iz 8. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (4) »kmetijski proizvodi« so proizvodi iz 7. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (5) »primarna kmetijska proizvodnja« je dejavnost iz 44. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (6) »predelava kmetijskih proizvodov« je dejavnost iz 45. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (7) »trženje kmetijskih proizvodov« je dejavnost iz 35. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;
- (8) »kmetijsko gospodarstvo« je subjekt iz 2. točke 3. člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOMK-2, 18/23 in 78/23; v nadaljnjem besedilu: Zakon o kmetijstvu);
- (9) »nosilec kmetijskega gospodarstva« je nosilec iz 3. točke 3. člena Zakona o kmetijstvu;
- (10) »podjetje v težavah« je fizična in pravna oseba, ki opravlja gospodarsko dejavnost in izpolnjuje merila iz 18. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 187 z dne 26. 6. 2014, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2023/1315 z dne 23. junija 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe ter Uredbe (EU) 2022/2473 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 167 z dne 30. 6. 2023, str. 1);

(11) »začetek izvajanja projekta ali dejavnosti« je začetek izvajanja projekta ali dejavnosti iz 53. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;

(12) »intenzivnost pomoči« pomeni odstotek iz 12. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;

(13) »nezahtevne agromelioracije« pomenijo agromelioracije iz četrtega odstavka 78. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE);

(14) »mladi kmet« pomeni kmeta iz poglavja 4.1.5 Stražškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo, ki je dostopen na osrednjem spletnem mestu državne uprave in na spletnem mestu skupne kmetijske politike;

(15) »skupina ali organizacija proizvajalcev« je skupina in organizacija iz 46. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;

(16) »član kmetijskega gospodinjstva« pomeni fizično osebo iz četrtega odstavka 5. člena Zakona o kmetijstvu;

(17) »nekmetijske dejavnosti« so dejavnosti na kmetiji, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije, UL C št. 202 z dne 7. 6. 2016, str. 47), zadnjič spremenjene s Sklepom Sveta (EU) 2019/1255 z dne 18. julija 2019 o spremembi Protokola št. 5 o Statutu Evropske investicijske banke (UL L št. 196 z dne 24. 7. 2019, str. 1);

(18) »bruto ekvivalent nepovratnih sredstev« je znesek pomoči iz 30. točke 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472;

(19) »enotno podjetje« so fizične in pravne osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost in so med seboj povezane v skladu z drugim odstavkom 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831;

(20) »1 ha primerljive kmetijske površine« po tem pravilniku pomeni: – 1 ha njiv ali vrtov; ali – 2 ha travnikov ali ekstenzivnih sadovnjakov; ali – 4 ha pašnikov; ali – 0,25 ha plantažnih sadovnjakov ali vinogradov ali hmeljišč; ali – 8 ha gozdov; ali – 5 ha gozdnih plantaž; ali – 6 ha barjanskih travnikov ali drugih površin.

5. člen

(vrste pomoči in ukrepi)

Za uresničevanje ciljev ohranjanja in razvoja kmetijstva in podeželja v občini se finančna sredstva usmerjajo preko pravil za državne pomoči, ki imajo podlago v uredbah, navedenih v drugem odstavku 1. člena tega pravilnika in omogočajo izvedbo naslednjih vrst pomoči oziroma ukrepov:

Vrste pomoči	Ukrepi:
Državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472	UKREP 1: Pomoč za naložbe v kmetijska gospodarstva, povezane s primarno kmetijsko proizvodnjo (14. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472); UKREP 2: Pomoč za zaokrožitev (komasacijo) kmetijskih zemljišč (15. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472); UKREP 3: Pomoč za ukrepe izmenjave znanja in informiranja (21. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472); UKREP 4: Pomoč za promocijske ukrepe za kmetijske proizvode (24. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472);
<i>De minimis</i> pomoči v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831	UKREP 5: Pomoč za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih in živilskih proizvodov ter naložbe v nekmetijsko dejavnost na kmetiji – <i>de minimis</i> ; UKREP 6: Pomoč za izobraževanje in usposabljanje na področju nekmetijskih dejavnosti na kmetiji ter predelave in trženja; UKREP 7: Pomoč za zagotavljanje tehnične podpore

6. člen

(izvzeta področja uporabe Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Do pomoči po tem pravilniku iz ukrepov v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 niso upravičeni subjekti, ki so:

- naslovniki neporavnane naloga za izterjavo na podlagi predhodnega sklepa Evropske komisije, s katerim je pomoč, ki jo je dodelil organ iz Republike Slovenije, razglasila za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgovom;
- podjetja v težavah.

(2) Pomoč po tem pravilniku iz ukrepov v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se ne dodeli:

- za dejavnosti, povezane z izvozom v tretje države ali države članice, in sicer če je pomoč neposredno povezana z izvoženimi količinami, vzpostavitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi stroški, povezanimi z izvozno dejavnostjo;
- če je odvisna od prednostne uporabe domačega blaga pred uporabo uvoženega blaga.

(3) Pomoč po tem pravilniku iz ukrepov v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se ne dodeli za davek na dodano vrednost, razen kadar po predpisih, ki urejajo davek na dodatno vrednost, le-ta ni izterljiv.

7. člen

(način, pogoji in merila za dodeljevanje pomoči)

(1) Državne pomoči in pomoči *de minimis* se dodeljujejo upravičencem na podlagi izvedenega javnega razpisa oziroma javnega naročila, objavljenega na občinski spletni strani, skladno z veljavnimi predpisi s področja javnih financ oziroma javnega naročanja ter tem pravilnikom.

(2) V javnem razpisu oziroma naročilu se opredelijo posamezni ukrepi in pri javnem razpisu višina razpoložljivih sredstev za posamezen ukrep, kot to določa odlok o proračunu občine za tekoče leto.

(3) Če bodo v javnem razpisu pri posameznih ukrepih predvidena sredstva ostala neporabljena, bodo prosta sredstva prenesena na ukrepe, kjer je na prispelih vlogah potreba po večjem obsegu sredstev, kar se lahko podrobneje opredeli v javnem razpisu. Skladno s tem se prenos sredstev glede na posamezni ukrep skladno z veljavnimi predpisi s področja javnih financ uskladi tudi v proračunu občine.

(4) Podrobnejša merila in kriteriji (vključno s kriteriji prednostne obravnave, kjer je to primerno) za dodeljevanje državnih pomoči in pomoči *de minimis* ter zahtevana dokumentacija za posamezne ukrepe po tem pravilniku se podrobneje določijo v javnem razpisu oziroma javnem naročilu.

(5) V primeru večjega števila vlog z upravičenimi naložbami, oziroma v primeru ko višina zaprosenih sredstev presega planirana razpisana sredstva, se vsem upravičencem višina upravičenih sredstev sorazmerno zniža. Pri tem se lahko upošteva kriterije prednostne obravnave, če so le ti opredeljeni z javnim razpisom.

8. člen

(spodbujevalni učinek in podatki o vlogi)

(1) Za ukrepe iz tega pravilnika v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se pomoč lahko dodeli, če ima spodbujevalni učinek. Pomoč ima spodbujevalni učinek, če je vloga za pomoč predložena pred začetkom izvajanja projekta ali dejavnosti.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek spodbujevalni učinek ni zahtevan za pomoč iz ukrepa 2 in pomoč za upravičene stroške iz točke (b) drugega odstavka 17. člena tega pravilnika.

(3) Vloga za pomoč mora vsebovati najmanj naslednje podatke:

- podatki o vlagatelju oziroma naziv, sedež in velikost podjetja;
- opis projekta ali dejavnosti, vključno z datumom začetka in konca;

- lokacijo projekta ali dejavnosti;
- seznam upravičenih stroškov;
- vrsto (nepovratna sredstva, subvencije ali drugo) in znesek javnega financiranja, potrebnega za projekt ali dejavnost ter

– izjave vlagatelja:

- a) o prejetih ali zaprosenih pomočeh za iste upravičene stroške iz drugih javnih virov;
- b) glede izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 6. člena tega pravilnika.

9. člen

(dodelitev sredstev)

(1) O dodelitvi sredstev upravičencem po tem pravilniku, na predlog Komisije za kmetijstvo, ki jo imenuje župan, odloča pooblaščen uradna oseba s sklepom.

(2) Zoper odločitev iz prejšnjega odstavka lahko upravičenec vložiti pritožbo županu v roku 8 dni od prejema sklepa. Odločitev župana je dokončna.

(3) Medsebojne obveznosti med občino in upravičencem oziroma prejemnikom pomoči se uredijo s pogodbo.

(4) Datum dodelitve pomoči je datum pravnomočnosti sklepa.

10. člen

(izplačila sredstev)

Upravičenec se sredstva iz proračuna občine izplača na podlagi zahtevka posameznega upravičenca. Zahtevkov mora vsebovati naslednjo dokumentacijo:

- dokazila o plačilu obveznosti (račun/situacija in potrdilo/dokazilo o plačanem računu) oziroma pri javnem naročilu dokazila o opravljeni storitvi;
- druga dokazila, določena z javnim razpisom oziroma naročilom.

11. člen

(kumulacija)

(8. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Največja intenzivnost in najvišji zneski pomoči po posameznih ukrepih iz 12. do 17. člena tega pravilnika ne smejo preseči največje intenzivnosti in najvišjih zneskov pomoči, določenih v 4., 14., 15., 21. in 24. členu Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472, ne glede na to, ali se podpora za projekt ali dejavnost v celoti financira iz nacionalnih sredstev ali pa se delno financira iz sredstev Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Unija).

(2) Pomoč po tem pravilniku v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se lahko kumulira z vsako drugo državno pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški, ki se deloma ali v celoti prekrivajo, samo če se s tako kumulacijo ne preseže najvišje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za zadevno pomoč v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472.

(3) Pomoč po tem pravilniku v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se ne kumulira s plačili iz drugega odstavka 145. člena in 146. člena Uredbe (EU) št. 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrt SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013 (UL L št. 435 z dne 6. 12. 2021, str. 1), zadnjič spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2024/946 z dne 18. januarja 2024 o spremembi Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta glede dodeljenih sredstev državam članic za neposredna plačila (UL L št. 2024/946 z dne 26. 3. 2024), v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi bila s tako kumulacijo presežena intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki sta določena v Uredbi Komisije (EU) št. 2022/2472.

(4) Pomoč izvzeta z Uredbo Komisije (EU) št. 2022/2472 se ne sme kumulirati z nobeno pomočjo *de minimis* v zvezi z istimi upravičenimi stroški, če bi bila s tako kumulacijo presežena intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki sta določena v Uredbi Komisije (EU) št. 2022/2472.

II. UKREPI V SKLADU Z UREDBO KOMISIJE (EU) ŠT. 2022/2472 (DRŽAVNE POMOČI PO SKUPINSKIH IZJEMAH)

12. člen

UKREP 1: Pomoč za naložbe v kmetijska gospodarstva v zvezi s primarno kmetijsko proizvodnjo (14. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Z naložbo se skuša doseči vsaj enega od naslednjih ciljev:

- izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskega gospodarstva, zlasti z zmanjšanjem stroškov proizvodnje ali izboljšanjem in preusmeritvijo proizvodnje;
- izboljšanje naravnega okolja, higienskih pogojev ali standardov za dobrobiti živali;
- vzpostavljanje in izboljšanje infrastrukture, povezane z razvojem, prilagajanjem in modernizacijo kmetijstva, vključno z dostopom do kmetijskih zemljišč, komasacijo in izboljšanjem zemljišč, energijsko učinkovitostjo, oskrbo s trajnostno energijo ter varčevanjem z energijo ali vodo.

(2) Pomoč se ne dodeli za:

- nakup plačilnih pravic;
- nakup in zasaditev letnih rastlin;
- dela v zvezi z odvodnjavanjem;
- nakup živali in samostojen nakup zemljišč;
- ožičenje ali polaganje kablov za podatkovna omrežja zunaj zasebne lastnine;
- že izvedena dela, razen za izdelavo projektne dokumentacije;
- investicije, ki se izvajajo izven območja občine;
- stroške, povezane z zakupnimi pogodbami;
- naložbe v proizvodnjo biogoriv in energije iz obnovljivih virov;
- naložbe v namakanje;
- obratna sredstva.

(3) Pomoč se ne dodeli ob kršenju kakršnih koli prepovedi in omejitev, določenih v Uredbi (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L št. 347 z dne 20. 12. 2013, str. 671), zadnjič spremenjeni z Uredbo (EU) 2024/1143 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o geografskih označbah za vino, žgane pijače in kmetijske proizvode ter zajamčenih tradicionalnih posebnostih in neobveznih navedbah kakovosti za kmetijske proizvode, spremembi uredb (EU) št. 1308/2013, (EU) 2019/787 in (EU) 2019/1753 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1151/2012 (UL L št. 2024/1143 z dne 23. 4. 2024), tudi če se take prepovedi ali omejitve nanašajo le na podporo Unije, določeno v navedeni uredbi.

(4) Pomoč za naložbe v kmetijska gospodarstva za primarno proizvodnjo se lahko dodeli za:

- Podukrep 1.1 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev;
- Podukrep 1.2 Urejanje kmetijskih zemljišč in pašnikov.

13. člen

Podukrep 1.1: Posodabljanje kmetij

(1) Pomoč se lahko dodeli za naložbe v živinorejsko in rastlinsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih.

(2) Upravičeni stroški:

- stroški izdelave projektne dokumentacije za novogradnjo (rekonstrukcijo) hlevov in gospodarskih poslopij na kmetiji;
- stroški gradnje, nakupa ali rekonstrukcije ali adaptacije hlevov in gospodarskih poslopij na kmetiji, ki služijo primarni

kmetijski proizvodnji ter ureditev izpustov (stroški materiala in storitev), pri čemer je nakup zemljišč upravičen le v obsegu, ki ne presega 10 % skupnih upravičenih stroškov zadevne dejavnosti;

- stroški nakupa strojev in opreme do njene tržne vrednosti;
- stroški nakupa rastlinjaka, montaže ter opreme v rastlinjaku;
- stroški postavitve novega ali obnove trajnega nasada (priprava zemljišč, nakup opor, mreže za ograjo, večletnega sadilnega materiala, razen jagod);
- stroški nakupa sadilnega materiala za postavitve nasada špargljev;
- stroški nakupa in postavitve zaščite pred neugodnimi vremenskimi razmerami (protitočne mreže);
- stroški nakupa, montaže oziroma postavitve čebelnjaka;
- stroški za pridobitev, razvoj ali uporabo računalniške programske opreme, računalniškega oblaka in podobnih rešitev ter pridobitev patentov, licenc, avtorskih pravic in blagovnih znamk.

(3) Upravičene stroške iz prejšnjega odstavka se podrobneje opredeli z javnim razpisom. Z javnim razpisom se lahko določi tudi prioritete glede upoštevanja upravičenih stroškov.

(4) Upravičenci do pomoči so kmetijska gospodarstva, ki so mikropodjetja, dejavna v primarni kmetijski proizvodnji in so vpisana v register kmetijskih gospodarstev ter svojo dejavnost opravljajo na najmanj 1,0 ha primerljivih kmetijskih površin v uporabi na območju občine. Pogoj glede površin iz prejšnje povedi ne velja pri pomoči za upravičene stroške iz osme alineje drugega odstavka tega člena, velja pa pogoj, da mora upravičenec čebelariti z več kot 20 čebeljimi družinami.

(5) Pogoji za dodelitev pomoči:

- predložitev ustreznega dovoljenja za izvedbo investicije, če je s predpisi s področja gradnje objektov to potrebno;
- predložitev projektne dokumentacije za izvedbo naložbe ter dokazila o teh stroških, kadar so upravičeni do sofinanciranja;
- za naložbo, v zvezi s katero mora biti opravljena presoja vplivov na okolje v skladu s predpisi o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, mora biti navedena presoja opravljena še pred datumom dodelitve individualne pomoči in pridobljeno soglasje za zadevni naložbeni projekt;
- predložitev ponudbe oziroma predračuna za načrtovano naložbo;

– predložitev oddane zbirne vloge (subvencijska vloga) v tekočem oziroma preteklem letu, če rok za oddajo zbirne vloge v tekočem letu še ni potekel;

– v primeru naložbe v čebelnjak predložitev mnenja javne svetovalne službe v čebelarstvu o ustreznosti in primernosti lokacije, o vključenosti čebeljih družin v rejski program za kranjsko čebelo v skladu s predpisi, ki urejajo to področje.

(6) Intenzivnost pomoči znaša:

- do 65 % upravičenih stroškov;
- do 80 % upravičenih stroškov, če je upravičenec mladi kmet.

(7) Najvišji znesek pomoči za posamezno naložbo na kmetijskem gospodarstvu se določi z javnim razpisom.

(8) Vlogo za pomoč v okviru tega ukrepa predloži nosilec kmetijskega gospodarstva.

14. člen

Podukrep 1.2 Urejanje kmetijskih zemljišč in pašnikov

(1) Pomoč se lahko dodeli za namen urejanja kmetijskih zemljišč in pašnikov.

(2) Upravičeni stroški:

- stroški izdelave načrta ureditve kmetijskega zemljišča (nezahtevne agromelioracije, pašniki ipd.);
- stroški izvedbe del za nezahtevne agromelioracije;
- stroški nakupa opreme za ograditev in pregraditev pašnikov z ograjo;
- stroški nakupa opreme za ureditev napajališč za živino.

(3) Upravičene stroške iz prejšnjega odstavka se podrobneje opredeli z javnim razpisom. Z javnim razpisom se lahko določi tudi prioritete glede upoštevanja upravičenih stroškov.

(4) Upravičenci do pomoči so kmetijska gospodarstva, ki so mikropodjetja, dejavna v primarni kmetijski proizvodnji in so vpisana v register kmetijskih gospodarstev ter svojo dejavnost opravljajo na najmanj 1,0 ha primerljivih kmetijskih površin v uporabi na območju občine.

(5) Pogoji za dodelitev pomoči:

– ustrezna dovoljenja oziroma projektna dokumentacija za izvedbo naložbe ter dokazila o teh stroških, kadar so upravičeni do sofinanciranja;

– predračun stroškov, za katere se uveljavlja pomoč;

– izdelan načrt na grafični podlagi z vidnimi parcelnimi številkami in z opisom predvidenih potrebnih del, kadar je predmet podpore ureditev kmetijskih zemljišč ali nezahtevna agromelioracija.

(6) Intenzivnost pomoči znaša:

– do 65 % upravičenih stroškov;

– do 80 % upravičenih stroškov, če je upravičenec mladi kmet.

(7) Najvišji znesek pomoči za posamezno naložbo na kmetijskem gospodarstvu se določi z javnim razpisom.

(8) Vlogo za pomoč v okviru tega ukrepa predloži nosilec kmetijskega gospodarstva oziroma pooblaščen oseba, ki jo pooblastijo vsi nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so vključeni v skupno naložbo.

15. člen

UKREP 2: Pomoč za zaokrožitev (komasacijo) kmetijskih zemljišč (15. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Cilj pomoči je zaokrožitev kmetijskih zemljišč za zmanjšanje razdrobljenosti in racionalnejšo rabo kmetijskih zemljišč.

(2) Upravičeni stroški so stroški pravnih in upravnih postopkov pri medsebojni menjavi kmetijskih zemljišč, vključno s stroški geodetskega pregleda. Upravičene stroške se podrobneje opredeli z javnim razpisom.

(3) Upravičenci do pomoči so kmetijska gospodarstva, ki so mikropodjetja, dejavna v primarni kmetijski proizvodnji in so vpisana v register kmetijskih gospodarstev ter svojo dejavnost opravljajo na najmanj 1,0 ha kmetijskih površin v uporabi na območju občine in le-ta vključujejo v zaokrožitev zemljišč na območju občine.

(4) Pogoji za dodelitev pomoči:

– načrt o nameravani zaokrožitvi kmetijskih zemljišč z vidnim prikazom posameznih parcel s parcelnimi številkami;

– predračun (ocena upravičenih stroškov) ali račun za izvedeno storitev.

(5) Intenzivnost pomoči znaša do 100 % upravičenih stroškov.

(6) Najvišji znesek pomoči za posamezno naložbo na kmetijskem gospodarstvu se določi z javnim razpisom.

(7) Vlogo za pomoč v okviru tega ukrepa predloži nosilec kmetijskega gospodarstva.

16. člen

UKREP 3: Pomoč za ukrepe izmenjave znanja in informiranja (21. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Z namenom ustvarjanja in prenosa znanja v kmetijstvu, še posebej glede uresničevanja zavez evropskega zelenega dogovora in prehoda na trajnostne kmetijske sisteme, je cilj pomoči zagotavljanje višje ravni strokovnosti in usposobljenosti v kmetijskem sektorju. Poudarek je na krepitvi specialističnih znanj na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilaganja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravje rastlin in živali ter ohranjanja naravnih virov in biotske raznovrstnosti.

(2) Pomoč se ne dodeli za usposabljanja, ki so del javno veljavnih izobraževalnih programov poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja ter javno veljavnih študijskih programov.

(3) Upravičeni stroški:

a) stroški organizacije poklicnega usposabljanja, dejavnosti pridobivanja strokovnih znanj, vključno z usposabljanji, delavnicami, konferencami in mentoriranjem ter stroški predstavitvenih dejavnosti ali dejavnosti informiranja;

b) stroški potovanja, nastanitve in dnevnic udeležencev, povezanih z ukrepi izmenjave znanja in informiranja, ter izvajalcev predstavitvenih projektov v zvezi z naložbami;

c) v primeru predstavitvenih projektov v zvezi z naložbami pomoč krije:

– gradnjo, nakup, vključno z zakupom, ali izboljšanje nepremičnin, pri čemer je nakup zemljišč upravičen le v obsegu, ki ne presega 10 % skupnih upravičenih stroškov zadevne dejavnosti;

– nakup ali zakup strojev in opreme do tržne vrednosti sredstva;

– splošne stroške, povezane z izdatki iz prejšnjih alinej te točke, kot so honorarji arhitektov, inženirjev in svetovalcev, plačila za storitve svetovanja v zvezi z okoljsko in ekonomsko trajnostjo, vključno s stroški za študije izvedljivosti; študije izvedljivosti ostanejo upravičen izdatek tudi takrat, ko glede na njihove rezultate niso nastali nobeni izdatki v okviru prejšnjih alinej;

– pristojbine za pridobitev, razvoj ali uporabo računalniške programske opreme, računalniškega oblaka in podobnih rešitev ter pridobitev patentov, licenc, avtorskih pravic in blagovnih znamk.

(4) Stroški v primeru predstavitvenih projektov v zvezi z naložbami so upravičeni samo v obsegu, v katerem se uporabljajo za predstavitveni projekt, in za obdobje trajanja predstavitvenega projekta. Za upravičene se štejejo le stroški amortizacije, ki ustrezajo trajanju projekta in so izračunani na podlagi splošno sprejetih računovodskih načel. Najvišji znesek pomoči za predstavitvene projekte v zvezi z naložbami je 100.000 EUR v obdobju treh obračunskih let.

(5) Upravičene stroške iz tretjega odstavka tega člena se podrobneje opredeli z javnim razpisom oziroma javnim naročilom.

(6) Upravičenci do pomoči v obliki subvencionirane storitve so na podlagi objektivno opredeljenih pogojev upravičena vsa kmetijska gospodarstva, ki so mikropodjetja, dejavna v kmetijskem sektorju na območju občine.

(7) Izvajalci storitev izmenjave znanja in informiranja so pravne ali fizične osebe ne glede na njihovo velikost, ki so ustrezno registrirane in zagotavljajo ustrezno zmogljivost v obliki usposobljenosti in rednega izobraževanja osebja za opravljanje ukrepov izmenjave znanja in informiranja.

(8) Pomoč se dodeli v naravi v obliki subvencionirane storitve in ne vključuje neposrednih plačil upravičencem, kot določa peti odstavek 21. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472, razen pomoči za stroške dnevnic udeležencev, povezanih z ukrepi izmenjave znanja in informiranja, ter izvajalcev predstavitvenih projektov v zvezi z naložbami, ki se dodelijo v obliki neposrednih nepovratnih sredstev.

(9) Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec storitve:

– dokazila o ustrezni registraciji in usposobljenosti;

– program ukrepov izmenjave znanja in informiranja s predračunom stroškov;

– drugi pogoji, opredeljeni z javnim naročilom.

(10) Vsebinski in način izvedbe ukrepov izmenjave znanja in informiranja, pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec usposabljanja, merila za izbor najugodnejšega izvajalca in druge morebitne obveznosti izvajalca usposabljanja, se določijo v razpisni dokumentaciji za oddajo javnega naročila.

(11) Če ukrepi izmenjave znanja in informiranja zagotavljajo skupine in organizacije proizvajalcev, članstvo v takih skupinah ali organizacijah ni pogoj za dostop do navedenih ukrepov. Vsak prispevek nečlanov za kritje upravnih stroškov zadevne skupine ali organizacije proizvajalcev je omejen na stroške zagotavljanja zadevnega ukrepa, ki je predmet podpore.

(12) Intenzivnost pomoči znaša do 100 % upravičenih stroškov. Znesek pomoči v obliki subvencionirane storitve je enak bruto ekvivalentu nepovratnih sredstev.

(13) Najvišji znesek pomoči se določi z javnim razpisom oziroma javnim naročilom.

17. člen

UKREP 4: Pomoč za promocijske ukrepe za kmetijske proizvode (24. člen Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472)

(1) Cilj pomoči je zagotavljanje večje prepoznavnosti kmetijskih proizvodov in ozaveščanje širše javnosti o kmetijskih proizvodih.

(2) Upravičeni stroški:

– stroški organizacije tekmovanj, sejmov ali razstav ter udeležbe na njih vključujejo:

– stroške udeležbe;

– potne stroške in stroške prevoza živali in proizvodov, ki bodo zajeti v promocijskem ukrepu;

– stroške publikacij in spletišč, ki napovedujejo dogodek;

– najemnine razstavnih prostorov in stojnic ter stroške njihove postavitve in razstavljanja;

– simbolične nagrade do vrednosti 3.000 EUR na nagrado in zmagovalca tekmovanja;

– stroški publikacij, katerih cilj je ozaveščanje širše javnosti o kmetijskih proizvodih, vključujejo stroške tiskanih in elektronskih publikacij, spletišč in spotov v elektronskih medijih, na radiu ali televiziji, namenjenih predstavljanju dejanskih informacij o upravičenih iz določene regije ali proizvajalcih določenega kmetijskega proizvoda, če so informacije nevtralne in imajo zadevni upravičenci enake možnosti, da so predstavljeni v publikaciji. Publikacije ne smejo vsebovati navedb o posameznem podjetju, blagovni znamki ali poreklu z izjemo navedb o poreklu kmetijskih proizvodov iz:

– shem kakovosti iz točke (a) drugega odstavka 20. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472, če taka navedba natanko ustreza označbi, zaščiteni v Uniji;

– shem kakovosti iz točk (b) in (c) drugega odstavka 20. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2022/2472, če je takšna navedba sekundarna v sporočilu.

(3) Upravičene stroške iz prejšnjega odstavka se podrobneje opredeli z javnim razpisom oziroma javnim naročilom.

(4) Upravičenci do pomoči v obliki subvencionirane storitve so na podlagi objektivno opredeljenih pogojev upravičena vsa kmetijska gospodarstva, ki so mikropodjetja, dejavna v kmetijskem sektorju na območju občine.

(5) Pomoč se izplača izvajalcem storitev, ki so ustrezno registrirani.

(6) Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec storitve:

– dokazila o ustrezni registraciji dejavnosti;

– program dejavnosti promocijskih ukrepov s predračunom stroškov;

– drugi pogoji, opredeljeni z javnim naročilom.

(7) Vsebinska in način izvedbe promocijskih ukrepov za kmetijske proizvode, pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec spodbujevalnih ukrepov, merila za izbor najugodnejšega izvajalca, in druge morebitne obveznosti izvajalca usposabljanj se določijo v razpisni dokumentaciji za oddajo javnega naročila.

(8) Če promocijski ukrep zagotavljajo skupine in organizacije proizvajalcev, članstvo v takih skupinah ali organizacijah ni pogoj za sodelovanje. Vsak prispevek nečlanov za kritje upravnih pristojbin zadevne skupine ali organizacije proizvajalcev je omejen na stroške zagotavljanja promocijskih ukrepov.

(9) Intenzivnost pomoči znaša do 100 % upravičenih stroškov.

(10) Pomoč za simbolične nagrade se izplača izvajalcu promocijskih ukrepov le za dejansko podeljene nagrade in je bil priložen dokaz o tem.

(11) Najvišji znesek pomoči se določi z javnim razpisom oziroma javnim naročilom.

III. UKREPI *DE MINIMIS* V SKLADU Z UREDBO KOMISIJE (EU) ŠT. 2023/2831

18. člen

(splošne določbe *de minimis* Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831)

(1) Do *de minimis* pomoči so upravičena podjetja iz vseh sektorjev, razen za:

– podjetja, dejavna v primarni proizvodnji ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture;

– podjetja, dejavna v predelavi in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, kadar je znesek pomoči določen na podlagi cene ali količine proizvodov, nabavljenih ali danih na trg;

– podjetja, dejavna v primarni proizvodnji kmetijskih proizvodov;

– podjetja, dejavna v predelavi in trženju kmetijskih proizvodov, v enem od naslednjih primerov:

a) kadar je znesek pomoči določen na podlagi cene oziroma količine takih proizvodov, ki so nabavljeni od primarnih proizvajalcev ali jih je na trg dalo zadevno podjetje;

b) kadar je pomoč pogojena s tem, da se delno ali v celoti prenese na primarne proizvajalce.

(2) Pomoč ne bo namenjena izvozu oziroma z izvozom povezane dejavnosti v tretje države ali države članice, in sicer pomoč, neposredno povezano z izvoženimi količinami, vzpostavitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi izdatki, povezanimi z izvozno dejavnostjo.

(3) Pomoč ne bo pogojena s prednostno rabo domačih proizvodov pred uvoženimi.

(4) Do finančnih spodbud niso upravičeni tisti subjekti, ki nimajo poravnanih zapadlih obveznosti do občine ali do države.

(5) Do sredstev za razvoj niso upravičena mikro, mala in srednja podjetja, ki so po Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US, 57/23 – odl. US in 102/23) v prisilni poravnavi, stečaju ali likvidaciji ter so kapitalsko neustrezna, kar pomeni, da je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala družbe.

(6) Skupni znesek pomoči, dodeljen istemu upravičencu oziroma enotnemu podjetju na podlagi pravila »*de minimis*« v skladu z drugim odstavkom 3. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831 ne sme preseči 300.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko in namen pomoči ter ne glede na to, ali se pomoč dodeli iz sredstev države, občine ali Unije.

(7) V primeru pripojitev in združitve fizičnih in pravnih oseb se pomoč *de minimis*, ki je bila dodeljena kateremu koli od fizičnih ali pravnih oseb, udeleženih v združitvi, upošteva pri ugotavljanju, ali nova pomoč *de minimis* za novo ali prevzemno podjetje presega zgornjo mejo iz drugega odstavka 3. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831.

(8) V primeru, da se subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, razdeli na dva ali več ločenih subjektov, se pomoč *de minimis*, ki je bila dodeljena pred razdelitvijo, pripiše subjektu, ki jo je koristil, to je praviloma subjekt, ki prevzame dejavnosti, za katere se je pomoč *de minimis* uporabila. Če to ni mogoče, se bo že dodeljena pomoč *de minimis* pripisala novim subjektom sorazmerno na podlagi knjigovodske vrednosti lastniškega kapitala novih subjektov na dejanski datum razdelitve.

(9) Če je podjetje dejavno v primarni kmetijski proizvodnji ter je poleg tega dejavno v enem ali več sektorjih ali opravlja še druge dejavnosti, ki sodijo na področje uporabe Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831, se ta uredba uporablja za pomoč, dodeljeno v zvezi s slednjimi sektorji ali dejavnostmi, če podjetje na ustrezen način, kot je ločevanje dejavnosti ali razlikovanje med stroški, zagotovi, da dejavnosti v sektorjih, ki so izključeni iz področja uporabe te uredbe, ne prejemajo pomoči *de minimis* na podlagi Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831.

(10) Do pomoči *de minimis* niso upravičena podjetja, če se ugotovi, da:

- da prejemnik pomoči projekta ne izvede;
- da prejemnik nima poravnanih vseh obveznosti zaradi sklepa Komisije o razglasitvi pomoči za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgovom;
- da prejemnik pomoči ob sklenitvi pogodbe ni dal pravih podatkov oziroma zavajajoče izjave ter drugih kršitev in nepravilnosti.

(11) Pomoč po tem pravilniku za ukrepe na podlagi Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831 se ne dodeli za davek na dodano vrednost (DDV) razen, kadar po predpisih, ki urejajo DDV, le-ta ni izterljiv.

19. člen

(kumulacija *de minimis* pomoči)

(1) Pomoč *de minimis* se ne sme kumulirati z državno pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški ali državno pomočjo za isti ukrep za financiranje tveganja, če bi se s takšno kumulacijo preseгла največja intenzivnost pomoči ali znesek pomoči.

(2) Pomoč *de minimis*, dodeljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831, se lahko kumulira s pomočjo *de minimis*, dodeljeno v skladu z uredbama Komisije (EU) št. 1408/2013 in (EU) št. 717/2014 do zgornje meje, določene v Uredbi Komisije (EU) št. 2023/2831.

(3) Pomoč *de minimis*, dodeljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831, se lahko kumulira s pomočjo *de minimis*, dodeljeno v skladu z drugimi uredbami *de minimis* do ustrezne zgornje meje (300.000 EUR).

20. člen

UKREP 5: Pomoč za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih in živilskih proizvodov ter naložbe v nezemeljsko dejavnost na kmetiji – *de minimis*

(1) Cilj pomoči je diverzifikacija dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih v predelavo in trženje kmetijskih in živilskih proizvodov ter širjenje nezemeljskih dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih.

(2) Upravičeni stroški:

- stroški izdelave projektne dokumentacije za naložbo v predelavo in trženje kmetijskih in živilskih proizvodov ter naložbe v nezemeljske dejavnosti na kmetiji;
- stroški gradnje ali obnove objekta za dejavnosti predelave in trženja kmetijskih proizvodov ter nezemeljske dejavnosti na kmetiji;
- stroški nakupa opreme in naprav za dejavnosti predelave in trženja na kmetijah ter nezemeljske dejavnosti;
- stroški organizacije razstav, izdelava spletišč in tiskanih ali elektronskih publikacij.

(3) Upravičenci do pomoči:

- kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s predelavo in trženjem oziroma z nezemeljskimi dejavnostmi, z naložbo na območju občine.

(4) Pogoji za pridobitev sredstev:

- dovoljenje za opravljanje dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu;
- dokazilo o registraciji dejavnosti, v kolikor upravičenec pomoči še nima dovoljenja za opravljanje dejavnosti;
- dejavnost se mora izvajati na kmetiji še vsaj pet let po zaključeni naložbi;
- predložitev ustreznega dovoljenja za izvedbo investicije, če je s predpisi s področja gradnje objektov to potrebno;
- projektno dokumentacijo za izvedbo naložbe ter dokazila o teh stroških, kadar so upravičeni do sofinanciranja;
- poslovni načrt za izvedbo naložbe s predračunom stroškov;
- drugi pogoji, opredeljeni z javnim razpisom.

(5) Intenzivnost pomoči:

- do 100 % upravičenih stroškov.

Ne glede na določilo iz prejšnje alineje se pomoč ustrezno zniža, če bi z odobreno pomočjo preseglji skupni znesek *de minimis* pomoči iz šestega odstavka 16. člena tega pravilnika.

(6) Najvišji znesek pomoči za posamezno naložbo na kmetijskem gospodarstvu se določi z javnim razpisom.

21. člen

UKREP 6: Pomoč za izobraževanje in usposabljanje na področju nezemeljskih dejavnosti na kmetiji ter predelave in trženja

(1) Cilj pomoči je doseganje višje ravni strokovnosti in usposobljenosti kmetov in njihovih družinskih članov s področja nezemeljskih dejavnosti na kmetiji ter predelave in trženja kmetijskih proizvodov, ki niso proizvodi primarne kmetijske proizvodnje.

(2) Upravičeni stroški:

- stroški kotizacije in šolnin za tečaje, seminarje, predavanja in strokovne ekskurzije povezane z nezemeljskimi dejavnostmi ter predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov;
- stroški prevoza in stroški vstopnin za strokovne ogledne povezane z nezemeljskimi dejavnostmi ter predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov;
- stroški strokovnih gradiv, pomembnih za izobraževanje in usposabljanje povezano z nezemeljskimi dejavnostmi ter predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov;
- stroški udeležbe na sejnih, povezanih z nezemeljskimi dejavnostmi ter predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov.

(3) Upravičenci do pomoči:

- ustrezno registrirane organizacije, ki izvajajo izobraževanje in usposabljanje na področju nezemeljskih dejavnosti na kmetiji ter predelave in trženja za kmetovalce iz občine;
- registrirana stanovska in interesna združenja, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane na območju občine ali regije in območja Slovenije, ki izvajajo izobraževanje in usposabljanje na področju nezemeljskih dejavnosti na kmetiji ter predelave in trženja;

– pravne in fizične osebe ter njihovi družinski člani, ki se ukvarjajo z nezemeljsko dejavnostjo ter predelavo ali trženjem na kmetijskem gospodarstvu, ki je vpisano v register kmetijskih gospodarstev.

(4) Pogoji za pridobitev sredstev:

- račun oziroma dokazila o plačilu stroškov, za katere se uveljavlja pomoč;
- program izobraževanja oziroma usposabljanja povezanega z nezemeljskimi dejavnostmi na kmetiji, predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov;
- drugi pogoji, opredeljeni z javnim razpisom.

(5) Intenzivnost pomoči:

- do 100 % upravičenih stroškov.

Ne glede na določilo iz prejšnje alineje se pomoč ustrezno zniža, če bi z odobreno pomočjo preseglji skupni znesek *de minimis* pomoči iz šestega odstavka 16. člena tega pravilnika.

(6) Najvišji znesek pomoči se določi z javnim razpisom.

22. člen

UKREP 7: Pomoč za zagotavljanje tehnične podpore

(1) Namen ukrepa je doseganje višje ravni strokovnosti in učinkovitosti nosilcev kmetijskih gospodarstev in družinskih članov ter prispevati k dolgoročni sposobnosti preživetja in večji konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev.

(2) Predmet podpore:

- stroški izobraževanja, usposabljanja in informiranja, svetovalnih storitev, organizacije ali sodelovanja na tekmovanjih, razstavah in sejmih;
- stroški izdaje publikacij, izdelav multimedialnih vsebin, izdelave in urejanja spletišč;
- stroški neprofitnih aktivnosti in materialni stroški delovanja društev oziroma združenj.

Za izobraževalne programe, ki imajo na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane ter razvoja podeželja širši pomen in je pričakovati, da se bo v program izobraževanja vključilo večje število udeležencev iz območja občine, se izobraževalni program izvedbe v sklopu ukrepa 3, ukrepa 4 ali ukrepa 6 po tem pravilniku in ne more biti predmet podpore po ukrepu iz tega člena.

(4) Upravičenci do pomoči:

– registrirana društva oziroma združenja, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva, prehrane ali spodbujanja razvoja podeželja na območju občine;

– organizacije in zavodi, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva, prehrane ali spodbujanja razvoja podeželja na območju občine in so registrirani za opravljanje storitev iz tega ukrepa.

(5) Upravičeni stroški:

– najem prostora;

– honorar in povračilo potnih stroškov izvajalcu;

– oglaševanje dejavnosti oziroma aktivnosti društva oziroma zveze;

– gradiva za udeležence;

– potni stroški in drugi materialni stroški nastali zaradi izvedbe ali udeležbe strokovnih ekskurzij, usposabljanj, predavanj, delavnic in informiranj, organizacije ali sodelovanja na tekmovanjih, razstavah in sejnih;

– honorarji za storitve, ki ne spadajo med trajne ali občasne dejavnosti niti niso v zvezi z običajnimi operativnimi stroški podjetja, na primer rutinsko davčno svetovanje, redne pravne storitve ali oglaševanje;

– stroški priprave in izdelave publikacij, katalogov, multimedijskih vsebin in spletišč;

– najemnine razstavnih prostorov;

– simbolične nagrade, podeljene na tekmovanjih do vrednosti 250 EUR na nagrado in zmagovalca;

– stroški, povezani z organizacijo in izvedbo različnih aktivnosti, ki izhajajo iz ohranjanja kulturne in tehnične dediščine kmetijstva in podeželja kot so: prikazi tradicionalnih domači obrti in običajev, prikazi dediščine, razstave, tekmovanja ipd.;

– materialni stroški, povezani z izvedbo programov društev in združenj.

(6) Splošni pogoji upravičenosti:

– izvajalec mora zagotoviti, da bo pomoč dostopna vsem upravičencem;

– če je izbrani izvajalec skupina proizvajalcev ali druga organizacija za vzajemno pomoč, mora zagotoviti, da je pomoč dostopna tudi nečlanom. Prispevek za udeležbo nečlanov se omeji na stroške zagotavljanja storitev;

– vse dejavnosti upravičenih stroškov morajo biti povezane s področjem delovanja upravičencev;

– pomoč se dodeli upravičencu, ki sredstva ne sme neposredno izplačevati med svoje člane ali zaposlene razen v primeru izplačila nagrad udeležencem tekmovanja ali povračila nastalih stroškov, ki jih je imel udeleženec tekmovanj neposredno v povezavi z udeležbo na tekmovanju;

– za predstavitev v publikacijah, kot so katalogi ali spletišča, multimedijske vsebine mora upravičenec zagotoviti, da material na kateremkoli mediju vsebuje dejanske podatke o proizvajalcih iz določenega območja ali dejanske podatke o proizvajalcih danega proizvoda ter da so informacije in predstavitve nevtralne in imajo vsi zadevni proizvajalci enake možnosti, da se predstavijo;

– za izvedbo strokovne ekskurzije mora upravičenec zagotoviti, da se doseže namen usposabljanja z ogledom primerov dobrih praks, in da je program v večini povezan s kmetijstvom, gozdarstvom, prehrano ali razvojem podeželja;

– drugi pogoji, opredeljeni z javnim razpisom.

(7) Pomoč se ne dodeli:

– za prijavljeni program, za katerega so že bila pridobljena sredstva na drugih razpisih Občine Semič oziroma so njihovi programi na kakršenkoli način že financirani iz proračuna občine;

– za programe, ki vključujejo pridobitno dejavnost.

(8) Intenzivnost pomoči:

– do 100 % upravičenih stroškov.

Ne glede na določilo iz prejšnje alineje se pomoč ustrezno zniža, če bi z odobreno pomočjo presegle skupni znesek *de minimis* pomoči iz šestega odstavka 16. člena tega pravilnika.

(9) Najvišji in najnižji znesek pomoči se lahko določi z javnim razpisom.

23. člen

(obveznosti prejemnika pomoči in občine)

(1) Prejemnik podpore mora imeti za nakazilo dodeljenih sredstev odprti transakcijski račun v Republiki Sloveniji.

(2) Prejemnik mora k vlogi predložiti:

– pisno izjavo o vseh drugih pomočeh *de minimis*, ki jih je upravičenec oziroma enotno podjetje prejelo na podlagi te ali drugih uredb *de minimis* v predhodnih dveh in v tekočem proračunskem letu;

– pisno izjavo o drugih že prejetih (ali zaprošenih) pomočeh za iste upravičene stroške in zagotovil, da z dodeljenim zneskom pomoči *de minimis*, ne bo presežena zgornja meja *de minimis* pomoči ter intenzivnosti pomoči po drugih predpisih;

– izjavo s seznamom podjetij, s katerimi je lastniško povezan, tako da se preveri skupen znesek že prejetih *de minimis* pomoči za vsa, z njim povezana podjetja;

– pisno izjavo v primeru pripojitve ali združitve podjetja, da pomoč *de minimis* za novo ali privzeto podjetje ne presega zgornje meje *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 2023/2831;

– pisno izjavo v primeru, da se podjetje razdeli na dve ali več ločenih podjetij, da se pomoč *de minimis*, dodeljena pred razdelitvijo, dodeli podjetju, ki je je bilo deležno, oziroma v skladu z osmo točko 16. člena tega pravilnika;

– izjavo o ločitvi dejavnosti oziroma stroškov, vezano na določilo devete točke 16. člena tega pravilnika.

(3) Občina bo:

– pred dodelitvijo pomoči v centralnih registrih pomoči *de minimis*, ki jih vodita Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstvo za finance, za posameznega potencialnega prejemnika preverila višino že dodeljenih pomoči *de minimis*;

– s sklepom pisno obvestila prejemnika:

a) da je pomoč dodeljena po pravilu *de minimis* v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L, 2023/2831, 15. 12. 2023);

b) o odobrenem znesku *de minimis* pomoči.

IV. OSTALI UKREPI OBČINE

24. člen

(ostali ukrepi za razvoj podeželja)

(1) Občina lahko za potrebe razvoja podeželja izvaja tudi ostale ukrepe za razvoj podeželja v skladu z veljavnimi predpisi s področja javnih financ oziroma javnega naročanja ter tem pravilnikom.

(2) Predvideno sofinanciranje mora biti v širšem javnem interesu in ne sme predstavljati državne pomoči.

(3) Sredstva se zagotovijo v proračunu občine za tekoče leto na podlagi predlogov strokovnih služb javnih zavodov, nevladnih organizacij, strokovnih služb občinske uprave in drugih ustanov ter ožjih delov lokalne skupnosti.

V. NADZOR IN SANKCIJE

25. člen

(nadzor in sankcije)

(1) Namensko porabo proračunskih sredstev za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v občini, pridobljenih po tem pravilniku oziroma javnem razpisu, spremlja in preverja pri prejemnikih občinska strokovna služba, pristojna za področje kmetijstva, lahko pa tudi druga oseba, ki jo pooblasti župan. Namenskost porabe ugotavlja tudi nadzorni odbor občine.

(2) V primeru ugotovljene nenamenske porabe sredstev, mora prejemnik vrniti odobrena sredstva v celoti s pripadajočimi zakonitimi zamudnimi obrestmi, če se ugotovi:

– da so bila dodeljena sredstva delno ali v celoti nenaamensko porabljena;

- da je upravičenec za katerikoli namen pridobitve sredstev navajal neresnične podatke oziroma je dal zavajajoče izjave;
 - da je upravičenec za isti namen in iz istega naslova že pridobil finančna sredstva;
 - če je bila presežena intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, ki sta določena v Uredbi Komisije (EU) št. 2022/2472;
 - da je prejemnik davčni dolжник.
- (3) V navedenih primerih ugotovljene nenamenske porabe sredstev upravičenec izgubi pravico do pridobitve sredstev po tem pravilniku za naslednji dve leti.

VI. HRAMBA DOKUMENTACIJE

26. člen

(1) Upravičenec mora hraniti vso dokumentacijo, ki je bila podlaga za odobritev pomoči po tem pravilniku, deset let od datuma prejema pomoči iz tega pravilnika.

(2) Občina mora voditi natančne evidence z informacijami o dodeljenih pomočeh in dokazilih o izpolnjevanju pogojev 10 let od dneva zadnje dodeljene pomoči po tem pravilniku.

VII. KONČNE DOLOČBE

27. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Semič za programsko obdobje 2015–2020.

28. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-02/2024-5
Semič, dne 29. maja 2024

Županja
Občine Semič
Polona Kambič

1576. Pravilnik o načinu oddajanja športnih objektov in površin za šport v uporabo v Občini Semič

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 27/08 – odl. US, 76/08, 79/09, 51/10, 84/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 76/16 – odl. US, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A, 80/20 – ZIUOOPE), Statuta Občine Semič (Uradni list RS, št. 57/10, 27/16), Odloka o postopkih in merilih za sofinanciranje letnega programa športa v Občini Semič (Uradni list RS, št. 139/20) in Zakona o športu (Uradni list RS, št. št. 29/17, 21/18 – ZNOrg, 82/20, 3/22 – ZDeb) je Občinski svet Občine Semič na 12. redni seji dne 29. 5. 2024 sprejel

P R A V I L N I K

o načinu oddajanja športnih objektov in površin za šport v uporabo v Občini Semič

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(predmet pravilnika)

Ta pravilnik ureja način oddajanja športnih objektov in površin za šport v naravi v Občini Semič.

Javni športni objekti in površine za šport v naravi so v javni rabi in jih lahko za namen, za katerega so bili zgrajeni in urejeni, uporabljajo vsi pod enakimi pogoji.

II. ŠPORTNI OBJEKTI IN ŠPORTNE POVRŠINE

2. člen

(upravičeni vlagatelji)

Športni objekti in površine za šport se lahko oddajajo v uporabo:

- športnim klubom in društvom, ki izvajajo Letni program športa (LPŠ) v Občini Semič,
- vrtcem in osnovnim šolam s sedežem v Občini Semič,
- drugim klubom in društvom, zavodom in organizacijam za potrebe organizacije športnih, kulturnih in drugih prireditev.

3. člen

(uporaba javnih športnih objektov in površin ter prednost pri uporabi)

Pri oddaji javnih športnih objektov in površin za šport v najem se v skladu z Zakonom o športu upošteva prioriteta obravnava vlagateljev, in sicer:

1) Programi športa, ki se izvajajo v okviru obveznega ali razširjenega dela vzgojno izobraževalnega programa na javnih športnih objektih in površinah za šport v naravi, imajo prednost pred izvajalci LPŠ in drugimi uporabniki.

2) Športna društva, ki izvajajo LPŠ, imajo za izvajanje nacionalnega programa pod enakimi pogoji prednost pri uporabi javnih športnih objektov in površin za šport v naravi pred drugimi uporabniki in izvajalci.

3) Športna društva, ki ne izvajajo LPŠ, imajo pa status društva v javnem interesu na področju športa, imajo pod enakimi pogoji prednost pri uporabi javnih športnih objektov in površin za šport v naravi pred drugimi uporabniki, ki niso izvajalci LPŠ.

4) Druga društva, klubi, zavodi in organizacije, ki ne izvajajo LPŠ in nimajo statusa delovanja v javnem interesu, lahko uporabljajo športne objekte in površine za šport, v kolikor za njihovo uporabo ne izkažejo interesa uporabniki, navedeni v prvih treh odstavkih tega člena.

V primeru, da je v eni prioriteti več enakovrednih uporabnikov, se znotraj prioritete določijo točke po naslednjem merilu:

Merilo	Točke
Društvo oziroma organizacije, ki izvaja športne programe kakovostnega in vrhunškega športa za otroke in mladostnike	20 točk
Število članov društva oziroma organizacije	1 točka za vsakega člana
Število članov, ki so občani Občine Semič	5 točk za vsakega člana

Uporabniki javnih športnih objektov in površin za šport v naravi morajo športne objekte in površine za šport v naravi uporabljati v skladu s pravilnikom upravljavca oziroma lastnika javnih športnih objektov.

Najem in uporaba javnih športnih objektov, za katere občina zagotavlja sredstva za njihovo obratovanje in vzdrževanje, sta za izvajalce letnih programov športa otrok in mladine brezplačna.

III. POSTOPEK ODDAJE ŠPORTNIH OBJEKTOV IN ŠPORTNIH POVRŠIN V UPORABO

4. člen

(športni objekti in športne površine)

Športni objekti in površine za šport v naravi so športni centri, športni objekti, vadbeni prostori, vadbene površine ter površine za šport v naravi.

Športni objekt je stavba ali gradbeno inženirski objekt, ki je zgrajen in opremljen za izvajanje športne dejavnosti in vključuje en ali več vadbениh prostorov, spremljajoče interne prostore in spremljajoče prostore za obiskovalce.

Površine za šport v naravi so za športno dejavnost opremljene in urejene vadbene površine v naravi, ki so določene v prostorskih aktih.

Športni objekti oziroma površine za šport se oddajo v uporabo na podlagi vsakoletnega javnega razpisa, v katerem

je določeno, kateri športni objekti oziroma športne površine so predmet javnega razpisa. Obdobje oddaje ter morebitni drugi kriteriji in merila se opredelijo z vsakokratnim javnim razpisom.

5. člen

(javni razpis)

Postopek oddaje športnih objektov in površin za šport v naravi se izvede kot javni razpis.

Sklep o začetku javnega razpisa sprejme župan.

Javni razpis se objavi v uradnem glasilu občine in na spletni strani izvajalca razpisa.

Razpisno dokumentacijo pripravi občinska uprava. Prijavitelji morajo vlogo oddati na predpisanih obrazcih, ki so sestavni del razpisne dokumentacije.

6. člen

(komisija za izvedbo javnega razpisa)

Komisija, ki je imenovana za izvedbo postopka javnega razpisa za sofinanciranje izvajalcev letnega programa športa v Občini Semič, vodi tudi postopek javnega razpisa za oddajo športnih objektov in površin za šport. Sestavljajo jo predsednik in najmanj dva člana. Mandat komisije je vezan na mandat župana.

Komisija je sklepčna, če je prisotna najmanj polovica članov komisije.

Predsednik in člani komisije ne smejo biti z vlagatelji, ki kandidirajo za dodelitev športnih objektov in športnih površin v uporabo, interesno povezani v smislu poslovne povezanosti, sorodstvenega razmerja (v ravni vrsti ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena), v zakonski zvezi, v zunajzakonski skupnosti, v svaštvu do vštetega drugega kolena tudi, če so te zveze, razmerja oziroma skupnosti že prenehale. Prav tako ne smejo sodelovati pri delu komisije, če obstajajo druge okoliščine, ki bi vplivale na njihovo neobjektivnost in nepristranskost.

Predsednik in člani komisije podpišejo izjavo o prepovedi interesne povezanosti.

Če je predsednik ali član komisije z vlagateljem poslovno, sorodstveno ali osebno povezan, se izloči iz komisije in se to evidentira v zapisnik.

7. člen

(naloge komisije)

Naloge komisije so:

- pregled pravočasnosti in popolnosti vlog,
- pregled popolnih vlog na podlagi zahtev in meril iz javnega razpisa in oblikovanje predloga dodelitve športnega objekta oziroma športne površine v uporabo.

Komisija o svojem delu vodi zapisnik. Zapisniki sej komisije niso javni.

Strokovne in administrativne naloge za potrebe komisije izvaja občinska uprava.

8. člen

(besedilo javnega razpisa)

Objava javnega razpisa mora vsebovati:

1. naziv in sedež izvajalca razpisa,
2. pravno podlago za izvedbo javnega razpisa,
3. predmet javnega razpisa,
4. navedbo pogojev za kandidiranje na javni razpis in meril,
7. rok, v katerem morajo biti predložene vloge,
8. način oddaje vloge,
9. rok odpiranja prejetih vlog,
10. rok, v katerem bodo vlagatelji obveščeni o izidu javnega razpisa,
11. kraj, čas in osebo, pri kateri lahko vlagatelji dvignejo razpisno dokumentacijo, oziroma elektronski naslov, na katerega lahko zaprosijo zanj.

9. člen

(vloga)

Vloge na javnem razpisu se obravnavajo posamično.

Vloga mora biti oddana v zaprti ovojnici, ki je označena z »Ne odpiraj – JR« in naveden naziv javnega razpisa, na

katerega se vloga nanaša. Ovojnica je lahko označena tudi na drug ustrezen način iz katerega izhaja, da gre za vlogo na določen javni razpis.

Ovojnica, ki ni označena v skladu s prejšnjim odstavkom, se vrne vlagatelju neodprta.

Vloga mora biti dostavljena do roka, ki je naveden v javnem razpisu, ne glede na način oddaje. Vloga, ki prispe po poteku roka, je prepozna.

Vloge morajo biti oddane na predpisanih obrazcih.

10. člen

(odpiranje vlog)

Odpiranje prejetih vlog vodi komisija in se izvede v roku, ki je predviden v javnem razpisu. Odpirajo se samo v roku dostavljene in pravilno označene ovojnice.

Odpiranje prejetih vlog ni javno.

Za vsako vlogo komisija ugotovi, ali je pravočasna, ali jo je podala oseba, ki se lahko prijavi in ali je popolna. Komisija o odpiranju vodi zapisnik.

Vloga, ki ni pravočasna ali je ni vložila upravičena oseba, se zavrže s sklepom. Pritožba zoper sklep ni dovoljena.

11. člen

(poziv k dopolnitvi vlog)

Komisija v roku osmih dni od odpiranja vlog pozove tiste vlagatelje, katerih vloge ne vsebujejo vseh, z razpisno dokumentacijo zahtevanih dokumentov, da jih dopolnijo. Rok za dopolnitev ne sme biti krajši od 8 (osem) dni in ne daljši od 15 (petnajst) dni.

Če vlagatelj vloge ne dopolni v zahtevanem roku, izvajalec razpisa vlogo zavrže s sklepom. Pritožba zoper sklep ni dovoljena.

12. člen

(ocenjevanje in vrednotenje vlog)

Komisija opravi strokovni pregled popolnih vlog, tako da preveri izpolnjevanje razpisnih pogojev in jih oceni na podlagi prioritet in meril, določenih z javnim razpisom.

Komisija o opravljenem strokovnem pregledu iz prejšnjega odstavka vodi zapisnik. Na podlagi prioritet in meril, ki so sestavni del tega pravilnika ter dodatnih meril, ki jih lahko vsakokratno opredeli z javnim razpisom, komisija točkuje prejete vloge.

13. člen

(odločba)

Na podlagi predloga komisije direktor občinske uprave ali od njega pooblaščen oseba izda odločbo o dodelitvi športnega objekta oziroma športne površine v najem.

Odločba je podlaga za sklenitev pogodbe o oddaji športnega objekta oziroma športne površine v najem.

Ob izdaji odločbe iz prvega odstavka se izbranega izvajalca pozove k podpisu pogodbe o oddaji športnega objekta oziroma športne površine v najem.

Če vlagatelj v roku osmih (8) dni ne vrne podpisane pogodbe, se šteje, da je vlogo umaknil.

14. člen

(pritožba)

Vlagatelj, ki meni, da izpolnjuje pogoje in merila iz javnega razpisa in je prejel zavrnjeno odločbo, lahko v 8 (osmih) dneh od vročitve odločbe iz prejšnjega člena vloži pritožbo. Vlagatelj mora v pritožbi natančno opredeliti razloge za pritožbo. Pritožbo se vloži pisno ali ustno na zapisnik pri organu, ki je odločbo izdal. Vložena pritožba ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi izvajalci.

Predmet pritožbe ne morejo biti prioritete in merila za ocenjevanje vlog.

O pritožbi zoper izdano odločbo občinske uprave odloči župan v zakonsko določenem roku. Odločitev župana je dokončna. Izbrani izvajalec lahko v nadaljevanju postopka sproži upravni spor pred pristojnim sodiščem.

15. člen

(objava rezultatov)

Po dokončnosti odločb o izbiri izvajalcev lokalna skupnost na spletni strani objavi rezultate razpisa.

IV. PRAVILA UPORABE ŠPORTNIH OBJEKTOV

16. člen

Uporabniki športnih objektov oziroma površin za šport, s katerimi občina sklene pogodbo, so dolžni spoštovati pravila uporabe, ki veljajo na vseh športnih objektih in površinah, razen, če je pri pravilih uporabe posameznih športnih objektov in površin določeno drugače.

Uporabniki morajo upoštevati pravila športnega obnašanja in splošnega bontona.

Uporabniki morajo uporabljati ustrezno športno, zaščitno oziroma drugo opremo ter pred začetkom uporabe športnih objektov in površin le-te pregledati in z njih odstraniti vse predmete oziroma druge ovire, ki bi lahko ovirale njihovo uporabo ter bi lahko povzročile njihove poškodbe ali poškodbe uporabnikov.

Uporabniki so dolžni obvestiti lastnika nepremičnine o škodi, ki so jo povzročili na športnih objektih in površinah, škodo pa povrniti oziroma odpraviti v medsebojno usklajenem roku. Rok za odpravo posledic se šteje od dneva povzročitve škode.

V. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

V pravilniku uporabljeni izrazi v slovnični obliki za moški spol se uporabljajo kot nevtralni za moški in ženski spol.

18. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-05/2024-3

Semič, dne 29. maja 2024

Županja
Občine Semič
Polona Kambič

1577. Pravilnik o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Semič

Na podlagi 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLSL-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE) in 14. člena Statuta Občine Semič (Uradni list RS, št. 57/10 – UPB, 27/16) je Občinski svet Občine Semič na 12. redni seji dne 29. 5. 2024 sprejel

P R A V I L N I K

o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Semič

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(1) S tem pravilnikom se določijo pogoji in postopek za dodeljevanje sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Semič, in sicer za naslednje ukrepe:

- subvencioniranje obrestne mere namenskih kreditov;
- prodaja zemljišč za gradnjo objektov za opravljanje dejavnosti;

- sofinanciranje stroškov svetovalnih storitev;
- oprostitev plačila komunalnega prispevka.

(2) Sredstva za subvencioniranje obrestne mere in za sofinanciranje stroškov svetovalnih storitev se dodeljujejo na podlagi razpisa, ki ga potrdi in objavi župan na predlog komisije za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo. Oprostitev komunalnega prispevka se izvede na podlagi predpisa, ki ureja odmero oziroma oprostitev komunalnega prispevka.

(3) Sredstva, ki se zagotavljajo iz občinskega proračuna, so v višini, ki je določena z odlokom o proračunu občine za tekoče leto.

(4) Sredstva za ukrepe po tem pravilniku se dodeljujejo v določeni višini za posamezne namene kot nepovratna sredstva v obliki dotacij in/ali v obliki subvencioniranih obrestnih mer.

(5) Sredstva po tem pravilniku se dodelijo za pomoči *de minimis* v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L št. 2023/2831, z dne 15. 12. 2023, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba Komisije (EU) št. 2023/2831).

OMEJITVE

2. člen

(1) Do *de minimis* pomoči so upravičena podjetja iz vseh sektorjev, razen:

- podjetja, dejavna v primarni proizvodnji ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture;
- podjetja, dejavna v predelavi in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, kadar je znesek pomoči določen na podlagi cene ali količine proizvodov, nabavljenih ali danih na trg;
- podjetja, dejavna v primarni proizvodnji kmetijskih proizvodov;
- podjetja, dejavna v predelavi in trženju kmetijskih proizvodov, v enem od naslednjih primerov:

a) kadar je znesek pomoči določen na podlagi cene oziroma količine takih proizvodov, ki so nabavljeni od primarnih proizvajalcev ali jih je na trg dalo zadevno podjetje;

b) kadar je pomoč pogojena s tem, da se delno ali v celoti prenese na primarne proizvajalce.

(2) Pomoč ne bo namenjena izvozu oziroma z izvozom povezane dejavnosti v tretje države ali države članice, kot je pomoč, neposredno povezana z izvoženimi količinami, z ustanovitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi izdatki, povezanimi z izvozno dejavnostjo.

(3) Pomoč ne bo pogojena s prednostno rabo domačih proizvodov pred uvoženimi.

(4) Do finančnih spodbud niso upravičeni tisti subjekti, ki nimajo poravnanih zapadlih obveznosti do občine ali do države.

(5) Skupni znesek pomoči, dodeljen istemu upravičencu oziroma enotnemu podjetju na podlagi pravila »*de minimis*« v skladu z drugim odstavkom 3. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831, ne sme preseči 300.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let, ne glede na obliko in namen pomoči ter ne glede na to, ali se pomoč dodeli iz sredstev države, občine ali Unije.

(6) V primeru pripojitev in združitve fizičnih in pravnih oseb se pomoč *de minimis*, ki je bila dodeljena kateremu koli od fizičnih ali pravnih oseb, udeleženih v združitvi, upošteva pri ugotavljanju, ali nova pomoč *de minimis* za novo ali prevzemno podjetje presega zgornjo mejo iz drugega odstavka 3. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2023/2831.

(7) V primeru, da se subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, razdeli na dva ali več ločenih subjektov, se pomoč *de minimis*, ki je bila dodeljena pred razdelitvijo, pripiše subjektu, ki jo je koristil, to je praviloma subjekt, ki prevzame dejavnosti, za katere se je pomoč *de minimis* uporabila. Če to ni mogoče, se bo že dodeljena pomoč *de minimis* pripisala novim subjektom sorazmerno na podlagi knjigovodske vrednosti lastniškega kapitala novih subjektov na dejanski datum razdelitve.

(8) Do pomoči *de minimis* niso upravičena podjetja, če se ugotovi:

- da prejemnik pomoči projekta ne izvede;
- da prejemnik nima poravnanih vseh obveznosti po sklepu Komisije o razglasitvi pomoči za nezakonito in nezdržljivo z notranjim trgov;

– da prejemnik pomoči ob sklenitvi pogodbe ni dal pravih podatkov oziroma je podal zavajajočo izjavo ter drugih kršitev in nepravilnosti.

(9) Kot »enotno podjetje« se zajema vsa podjetja, ki so med seboj najmanj v enem od naslednjih razmerij:

a) podjetje ima večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov drugega podjetja;

b) podjetje ima pravico imenovati ali odpoklicati večino članov upravnega, poslovnega ali nadzornega organa drugega podjetja;

c) podjetje ima pravico izvrševati prevladujoč vpliv na drugo podjetje na podlagi pogodbe, sklenjene z navedenim podjetjem, ali določbe v njegovi družbeni pogodbi ali statutu;

d) podjetje, ki je delničar ali družbenik drugega podjetja, na podlagi dogovora z drugimi delničarji ali družbeniki navedenega podjetja samo nadzoruje večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov navedenega podjetja.

e) podjetja, ki so v katerem koli razmerju iz točk (a) do (d) preko enega ali več drugih podjetij, prav tako veljajo za enotno podjetje.

3. člen

Glede kumulacije pomoči se upošteva naslednja pravila:

– pomoč *de minimis* se ne sme kumulirati z državno pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški ali državno pomočjo za isti ukrep za financiranje tveganja, če bi se s takšno kumulacijo presegla največja intenzivnost pomoči ali znesek pomoči.

– pomoč *de minimis*, dodeljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831, se lahko kumulira s pomočjo *de minimis*, dodeljeno v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 1408/2013 in (EU) št. 717/2014 do zgornje meje, določene v Uredbi Komisije (EU) št. 2023/2831.

– pomoč *de minimis*, dodeljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831, se lahko kumulira s pomočjo *de minimis*, dodeljeno v skladu z drugimi uredbami *de minimis* do ustrezne zgornje meje (300.000 EUR).

SUBVENCIONIRANJE OBRESTNE MERE

4. člen

(1) Subvencioniranje obrestnih mer je namenjeno za dolgoročne namenske kredite in finančne najeme (leasinge) enotam malega gospodarstva, ki bodo na ta način pridobljena sredstva vložile v razvoj in razširitev poslovanja oziroma dejavnosti, in sicer:

– nakup, graditev, prenovo in adaptacijo poslovnih prostorov, vezano na novo investicijo;

– nakup opreme za opravljanje dejavnosti;

– odpiranje delovnih mest, povezanih z ustanavljanjem novih enot malega gospodarstva;

– nakup opreme, ki je povezana z uvajanjem sodobnih tehnologij v enote malega gospodarstva.

(2) Upravičeni stroški so stroški nakupa zemljišč za gradnjo objektov za opravljanje dejavnosti, stroški nakupa, gradnje, prenove oziroma adaptacije poslovnih prostorov, nabavna vrednost opreme, stroški plač za novo odprta delovna mesta, ki morajo biti ohranjena minimalno pet let.

(3) Sredstva iz tega ukrepa niso namenjena za subvencioniranje obrestnih mer namenskih kreditov za obratna sredstva.

5. člen

(1) Za sredstva lahko zaprosijo naslednji upravičenci:

– fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost na trgu;

– podjetje, ki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, spada med mikro, malo ali srednje veliko podjetje;

– občani, ki so pri pristojnem organu oddali vlogo za registracijo dejavnosti; izvajanje subvencioniranja se prične po predložitvi dokazila o registraciji dejavnosti.

(2) Do sredstev je upravičena tudi gospodarska družba, ki ima sedež dejavnosti izven Občine Semič, kolikor ima poslovno enoto v Semiču, v kateri zaposluje najmanj 2/3 oseb za nedoločen čas iz Občine Semič (stalno bivališče) in investira na

območju Občine Semič ter, da ob dodelitvi sredstev izpolnjuje pogoje iz druge alineje prvega odstavka tega člena.

6. člen

Subvencije se prednostno odobrijo upravičencem, ki poleg ostalih pogojev, v največji meri izpolnjujejo še naslednje kriterije:

– razširjajo obseg poslovanja in odpirajo nova delovna mesta v proizvodnih in storitvenih dejavnostih;

– ustanavljajo nove proizvodne in storitvene zmogljivosti in ustvarjajo možnosti za nove zaposlitve;

– naložba je usmerjena v doseganje višje kakovosti proizvodov in storitev ter zagotavlja ekološko neoporečen delovni proces;

– zagotavlja boljšo oskrbo občanov.

7. člen

Razpis za subvencioniranje obrestne mere za najeta posojila potrdi župan na predlog komisije za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo. Iz razpisa, ki se objavi na občinski spletni strani, mora biti razvidna višina razpisanih subvencij, razpisni pogoji in ostala določila, ki izhajajo iz tega pravilnika.

8. člen

Prijava na razpis mora vsebovati:

– kratko predstavitev upravičenca;

– opis investicije s pričakovanimi učinki;

– dokazilo o namenski rabi kredita;

– dokazilo o registraciji dejavnosti upravičenca oziroma dokazilo o začetem postopku pridobivanja dovoljenja za registracijo dejavnosti;

– fotokopijo ali original kreditne pogodbe oziroma finančnega najema za pospeševanje razvoja malega gospodarstva;

– amortizacijski načrt za odobreni kredit oziroma finančni najem, ki je predmet vloge;

– izjavo posojilodajalca o rednem plačevanju obveznosti;

– dokazilo o prijavi delavcev v zavarovanje, če gre za odpiranje novih delovnih mest;

– ter drugo, kar se zahteva z javnim razpisom.

9. člen

Vlogo za odobritev subvencije vložijo upravičenci po pošti ali osebno v tajništvo občine v roku, ki je določen v razpisu.

10. člen

Višina subvencioniranja obrestne mere se določi z vsakokratnim letnim razpisom v skladu s proračunskimi možnostmi in ne presega 6 odstotne (%) obrestne mere posojilodajalca.

11. člen

(1) O dodelitvi sredstev upravičencem po tem pravilniku, na predlog Komisije za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo, ki je imenovana s strani župana, odloča pooblaščen uradna oseba z odločbo.

(2) Za vodenje razpisnega postopka po tem pravilniku se uporabljajo določila predpisa, ki ureja splošni upravni postopek. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljena merila za ocenjevanje vlog. Odločitev župana glede pritožbe je dokončna.

(3) Medsebojne obveznosti med občino in upravičencem oziroma prejemnikom pomoči se uredijo s pogodbo.

(4) Datum dodelitve pomoči je datum pravnomočnosti odločbe.

12. člen

Komisijo za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo, ki šteje tri člane, sestavljajo:

– dva predstavnika odbora, pristojnega za gospodarstvo Občinskega sveta Občine Semič,

– en predstavnik občinske uprave, zadolžen za področje gospodarstva.

13. člen

Župan je dolžan seznaniti občinski svet o višini dodeljenih subvencij za preteklo leto z zaključnim računom proračuna.

PRODAJA ZEMLJIŠČ ZA GRADNJO
POSLOVNIH OBJEKTOV

14. člen

(1) Sredstva so namenjena fizičnim osebam, ki opravljajo registrirano dejavnost na trgu, ter podjetjem, ki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, spadajo med mikro, mala ali srednje velika podjetja, ki bodo tako pridobljena sredstva vložili v razvoj, razširitev poslovanja oziroma opravljanje svoje dejavnosti in odpiranje novih delovnih mest, povezanih z investicijo, in sicer za nakup zemljišč za gradnjo objektov za opravljanje dejavnosti.

(2) Podjetja morajo izpolnjevati pogoje iz 55. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O in 75/23), upoštevajoč vse nadaljnje spremembe zakona.

(3) Upravičeni stroški so stroški nakupa zemljišč za gradnjo objektov za opravljanje dejavnosti.

15. člen

(1) Zemljišča se dodeljujejo na podlagi zakona in podzakonskih predpisov, ki urejajo razpolaganje z nepremičnim premoženjem samoupravne lokalne skupnosti.

(2) Prijavijo se lahko fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost na trgu, in pravne osebe pod enakimi pogoji.

(3) Fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost na trgu, morajo s prijavo priložiti:

- potrdilo o vplačani varščini,
- EMŠO in davčno številko,
- drugo, kar se zahteva z metodo prodaje.

(4) Pravne osebe morajo priložiti k vlogi:

- matično številko in davčno številko,
- izpis iz sodnega registra,
- potrdilo o vplačani varščini,
- drugo, kar se zahteva z metodo prodaje.

16. člen

(1) Varščina znaša 10 % izklicne cene in jo mora zainteresirani nakazati pred iztekom razpisnega roka na račun Občine Semič.

(2) Vloga mora vsebovati tudi opis dejavnosti, ki se bo opravljala in predvideno število zaposlenih.

(3) Vloga se odda osebno na sedežu občine ali pošlje po pošti v zaprti ovojnici, kot bo opredeljeno v metodi prodaje.

17. člen

Vloge za nakup zemljišč za gradnjo objektov za opravljanje dejavnosti obravnava komisija za odpiranje vlog, ki jo imenuje župan v skladu z zakonom in podzakonskimi predpisi, ki urejajo razpolaganje z nepremičnim premoženjem samoupravne lokalne skupnosti. Prodaja zemljišč se izvede na podlagi kupoprodajne pogodbe, overjene pri notarju.

18. člen

Višina dodeljene pomoči *de minimis* znaša 25 % v postopku prodaje dosežene tržne vrednosti zemljišča.

19. člen

(1) Kupec se zavezuje, da bo pričel z gradnjo najkasneje v roku dveh let po sklenitvi kupoprodajne pogodbe in predložil uporabno dovoljenje v roku 4 let po sklenitvi kupoprodajne pogodbe. Navedena roka se lahko podaljšata, v kolikor zamuda pri njuni izpolnitvi ni nastala po krivdi kupca.

(2) Za primer, da kupec ne bo pričel z gradnjo in ne bo predložil uporabnega dovoljenja v roku, ki je določen v prvem odstavku tega člena, oziroma v podaljšanem roku, bodo sankcije določene z metodo prodaje zemljišča in s kupoprodajno pogodbo.

(3) Ne glede na določila predhodnih odstavkov tega člena so lahko roki za pričetek gradnje in za predložitev uporabnega dovoljenja tudi krajši kot je navedeno v prvem odstavku tega člena, če je tako določeno z metodo prodaje.

SOFINANCIRANJE STROŠKOV
SVETOVALNIH STORITEV

20. člen

Sredstva so namenjena svetovalnim storitvam za fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost na trgu, ter za mikro, mala in srednja podjetja, pri:

- pripravi programov povezovanja, vzpostavljanja skupnih razvojnih funkcij,
- internacionalizaciji in tehnološkem razvoju,
- iskanju novih tržišč,
- pripravi dokumentacije za razpise.

21. člen

(1) Upravičeni stroški so stroški svetovalnih storitev enkratnega značaja, ki jih bo za upravičence opravila organizacija, ki je registrirana za opravljanje svetovalnih storitev.

(2) Prijava na razpis mora vsebovati:

- kratko predstavitev upravičenca;
- opis investicije s pričakovanimi učinki;
- predračun ali račun za svetovalne storitve;
- ter drugo, kar se zahteva z javnim razpisom.

(3) Pogoj za odobritev sofinanciranja stroškov svetovalnih storitev je, da so sedež firme in poslovni prostori na območju Občine Semič in da je kraj investicije na območju Občine Semič. Do sredstev je upravičena tudi gospodarska družba, ki je mikro, malo ali srednje podjetje, ki ima sedež dejavnosti izven Občine Semič, kolikor ima poslovno enoto v Semiču, v kateri zaposluje najmanj 2/3 oseb za nedoločen čas iz Občine Semič (stalno bivališče) in investira na območju Občine Semič.

22. člen

(1) Pomoč se dodeli v višini do 70 % upravičenih stroškov na podlagi dokazil o opravljenih storitvah.

(2) Višina sofinanciranja stroškov svetovalnih storitev se določi z vsakokratnim letnim razpisom v skladu s proračunskimi možnostmi.

23. člen

(1) O dodelitvi sredstev upravičencem po tem pravilniku, na predlog Komisije za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo, ki je imenovana s strani župana, odloča pooblaščen uradna oseba z odločbo.

(2) Za vodenje razpisnega postopka po tem pravilniku se uporabljajo določila predpisa, ki ureja splošni upravni postopek. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljena merila za ocenjevanje vlog. Odločitev župana glede pritožbe je dokončna.

(3) Medsebojne obveznosti med občino in upravičencem oziroma prejemnikom pomoči se uredijo s pogodbo.

(4) Datum dodelitve pomoči je datum pravnomočnosti odločbe.

24. člen

Komisijo za dodeljevanje sredstev za malo gospodarstvo, ki šteje tri člane, sestavljajo:

- dva predstavnika odbora, pristojnega za gospodarstvo Občinskega sveta Občine Semič,
- en predstavnik občinske uprave, zadolžen za področje gospodarstva.

25. člen

Župan je dolžan seznaniti občinski svet o višini dodeljenih sredstev za preteklo leto z zaključnim računom proračuna.

OPROSTITEV PLAČILA KOMUNALNEGA PRISPEVKA

26. člen

Cilj oprostitve plačila komunalnega prispevka je večanje gospodarske moči občine in s tem zaposlitvenih možnosti, s ciljem preprečiti demografsko praznjenje podeželja ter vzpostaviti ugodnejše okolje za pritegnitev investitorjev in razvoj podjetništva.

27. člen

(1) Komunalni prispevek se oprosti v skladu z veljavno pravno podlago, pri čemer se upošteva pravilo »*de minimis*«. Do oprostitve so upravičene družbe z do vključno 50 zaposlenimi na dan oddaje vloge za odmero komunalnega prispevka oziroma začetka postopka odmere komunalnega prispevka.

(2) V primeru, da objekt za gradnjo katerega je bila izvedena oprostitve komunalnega prispevka, v roku 5 let od pridobitve pravnomočnega gradbenega dovoljenja nima pridobljenega uporabnega dovoljenja, mora investitor plačati komunalni prispevek, vključno z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva zapadlosti plačila, če do oprostitve ne bi prišlo.

OBVEZNOSTI PREJEMNIKA POMOČI
IN DAJALCA POMOČI

28. člen

(1) Dajalec pomoči bo od prejemnika pomoči pred dodelitvijo sredstev pridobil:

– pisno izjavo o vseh drugih pomočeh *de minimis*, ki jih je upravičenec oziroma enotno podjetje prejelo na podlagi te ali drugih uredb *de minimis* v predhodnih dveh in v tekočem proračunskem letu;

– pisno izjavo o drugih že prejetih (ali zaprosenih) pomočeh za iste upravičene stroške in zagotovil, da z dodeljenim zneskom pomoči »*de minimis*«, ne bo presežena zgornja meja *de minimis* pomoči ter intenzivnosti pomoči po drugih predpisih;

– izjavo s seznamom podjetij, s katerimi je lastniško povezan, tako da se preveri skupen znesek že prejetih *de minimis* pomoči za vsa, z njim povezana podjetja;

– pisno izjavo v primeru pripojitve ali združitve podjetja, da pomoč *de minimis* za novo ali privzeto podjetje ne presega zgornje meje *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 2023/2831;

– pisno izjavo v primeru, da se podjetje razdeli na dve ali več ločenih podjetij, da se pomoč *de minimis*, dodeljena pred razdelitvijo, dodeli podjetju, ki je bilo deležno, oziroma v skladu s sedmo točko 2. člena tega pravilnika.

(2) Dajalec pomoči bo pisno obvestil prejemnika:

– da je pomoč dodeljena po pravilu »*de minimis*« v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (Uradni list EU L 2023/2831, 15. 12. 2023);

– o odobrenem znesku *de minimis* pomoči.

29. člen

Dajalec pomoči mora voditi natančne evidence z informacijami o dodeljenih pomočeh in dokazilih o izpolnjevanju pogojev 10 let od datuma dodelitve pomoči po tem pravilniku.

KONČNE DOLOČBE

30. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Semič (Uradni list RS, št. 11/15, 23/18, 58/21 in 113/23).

31. člen

Pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-03/2024-4

Semič, dne 29. maja 2024

Županja
Občine Semič
Polona Kambič

1578. Sklep o oblikovanju odškodnin in najemnin oziroma zakupnin za zemljišča v lasti Občine Semič

Na podlagi Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR) in 14. člena Statuta Občine Semič (Uradni list RS, št. 57/10 in 27/16) je Občinski svet Občine Semič na 12. redni seji dne 29. 5. 2024 sprejel

S K L E P

o oblikovanju odškodnin in najemnin oziroma zakupnin za zemljišča v lasti Občine Semič

1. člen

(1) Cenik zakupnin za kmetijsko rabo zemljišč se izračuna na podlagi bonitetnih točk ob upoštevanju dejanske rabe zemljišča in dejanske proizvodne sposobnosti zemljišča:

Dejanska raba	Katastrski razred	Območje bonitete zemljišč	Letna zakupnina k.o. Semič (v EUR/ha)	Letna zakupnina ostale k.o. (v EUR/ha)
vt	1–8	1–100	282,54	197,78
njiva	1–3	65–100	207,16	145,01
njiva	4–6	35–64	188,70	132,09
njiva	7–8	1–34	123,08	86,16
travnik	1–2	50–100	155,65	108,96
travnik	3–4	40–49	153,46	107,42
travnik	5–6	25–39	113,67	79,57
travnik	7–8	1–24	86,85	60,80
pašnik	1–2	50–100	69,79	48,85
pašnik	3–4	30–49	51,91	36,34
pašnik	5–8	1–29	33,26	23,28
pašnik – poraščen z gozdn. drevjem	1–8	–	17,13	11,99
sadovnjak	1–4	–	217,74	152,42
sadovnjak	5–8	–	174,47	122,13
vinograd	1–3	65–100	182,68	127,88
vinograd	4–6	35–64	167,92	117,54
vinograd	7–8	1–34	130,67	91,47
obore za živali	1–8	1–100	31,67	22,17
ostalo (brežine, gozdni robovi)	1–8	1–100	8,22	5,75

(2) Upošteva se število bonitetnih točk iz katastrske evidence.

(3) Objavljene cene so brez davka na dodano vrednost. V kolikor nastopi obveznost plačila DDV, ga plača zakupnik.

(4) Za določitev zakupnin se upošteva veljaven cenik za določitev in obračun zakupnin. V kolikor je s predpisi, ki urejajo

ravnanje s stvarnim premoženjem občine, za določitev zakupnine obvezna posamična cenitev, se za določitev zakupnine upošteva opravljena cenitev.

2. člen

(1) Cenik najemnin za zemljišča, ki se nahajajo v poselitvenem območju:

Območje	Katastrska občina (k.o.)	Letna najemnina (v EUR/m ²)
Semič – ožje središče	Semič	1,20
Semič – naselje	Semič	1,10
Semič – obrobje*	Semič, Kot, Pribišje	0,75
Semič – Poslovno storitvena cona Vrtača	Semič	1,20
Semič – naselje Pot k Lebici	Semič	1,10
Črmošnjice – naselje	Črmošnjice	0,60
Črmošnjice – VASI v okolici naselja	Blatnik, Črmošnjice, Golobinjek, Kleč, Planina	0,60
Štrekljavec	Štrekljavec	0,60
Stranska vas, Krupa	Brezje pri Vinjem Vrhu, Vinji Vrh	0,55
Črešnjevce	Črešnjevce, Sodji Vrh	0,50
Gače – počitniško naselje	Štale	1,30
Rožni Dol	Pribišje	0,50

(2) Objavljene cene so brez davka na dodano vrednost. V kolikor nastopi obveznost plačila DDV, ga plača najemnik.

(3) Najemne pogodbe se sklepajo za stavbna zemljišča in druga zemljišča, za namene, ki so v skladu z določili veljavnega prostorskega akta.

(4) Za določitev najemnin se upošteva veljaven cenik za določitev in obračun najemnin. V kolikor je s predpisi, ki urejajo ravnanje s stvarnim premoženjem občine, za določitev najemnine obvezna posamična cenitev, se za določitev najemnine upošteva opravljena cenitev.

(5) Ne glede na prvi, tretji in četrti odstavek tega člena se pri obračunu najemnine v primeru, če se zemljišča v poselitvenem območju, ki so po dejanski rabi kmetijska zemljišča, oddajo za namen kmetijske obdelave, upošteva cenik zakupnin, kot je opredeljen v 1. členu tega sklepa.

3. člen

(1) Cenik odškodnin oziroma nadomestil za uporabo oziroma obremenitev kmetijskih zemljišč:

Pri obračunu odškodnin za ustanovitev služnostne pravice oziroma drugih pravic na kmetijskih zemljiščih se upošteva enkratna odškodnina/m², opredeljena v naslednji tabeli:

Dejanska kultura	Odškodnina (v EUR/m ²)
vt	2,73
njiva	1,53
travnik	0,84
pašnik	0,54

Dejanska kultura	Odškodnina (v EUR/m ²)
sadovnjak	2,73
vinograd	2,73
gozd	0,54

(2) V primeru linijskih vodov se odškodnina v enaki višini določi po tekočem metru.

(3) Objavljene cene so brez davka na dodano vrednost, katerega plača vlagatelj ali služnostni upravičenec.

(4) Odškodnina po posamezni pogodbi ne sme biti nižja kot 20,00 EUR.

(5) Za določitev odškodnin se upošteva veljaven cenik za določitev in obračun odškodnin. V kolikor je s predpisi, ki urejajo ravnanje s stvarnim premoženjem občine, za določitev odškodnine obvezna posamična cenitev, se za določitev odškodnine upošteva opravljena cenitev.

(6) Izjemoma se za podelitev služnosti za izgradnjo baznih in drugih postaj mobilne telefonije odškodnina zaračunava periodično, za vsako leto trajanja služnosti posebej.

4. člen

(1) Cenik odškodnin oziroma nadomestil za uporabo oziroma obremenitev ostalih zemljišč:

Pri obračunu odškodnin za ustanovitev služnostne pravice oziroma drugih stvarnih pravic na zemljiščih v poselitvenem območju, ki so ali zazidljiva ali pa niso predvidena za gradnjo in so v naravi javne površine (poti, ceste ipd.), se upošteva enkratna odškodnina/m², opredeljena v naslednji tabeli:

Območje	Katastrska občina (k.o.)	Odškodnina (v EUR/m ²)
Semič – ožje središče	Semič	7,20
Semič – naselje	Semič	6,60
Semič – obrobje*	Semič, Kot, Pribišje	4,50
Semič – Poslovno storitvena cona Vrtača	Semič	7,20
Semič – naselje Pot k Lebici	Semič	6,60
Črmošnjice – naselje	Črmošnjice	3,60
Črmošnjice – VASI v okolici naselja	Blatnik, Črmošnjice, Golobinjek, Kleč, Planina	2,70
Štrekljavec	Štrekljavec	3,60
Stranska vas, Krupa	Brezje pri Vinjem Vrhu, Vinji Vrh	3,30
Črešnjevce	Črešnjevce, Sodji Vrh	3,00
Gače – počitniško naselje	Štale	7,80
Rožni Dol	Pribišje	3,00

(2) Pri obračunu odškodnin za ustanovitev služnostne pravice oziroma drugih stvarnih pravic na zemljiščih v kmetijskem območju, ki so v naravi javne površine (ceste, poti ipd.) se upošteva odškodnina kot je opredeljena zgoraj, vendar zmanjšana za 50 %. Objavljene cene so brez davka na dodano vrednost, katerega plača vlagatelj ali služnostni upravičenec.

(3) V primeru linijskih vodov se odškodnina v enaki višini določi po tekočem metru.

(4) Objavljene cene so brez davka na dodano vrednost, katerega plača vlagatelj ali služnostni upravičenec.

(5) Odškodnina po posamezni pogodbi ne sme biti nižja kot 30,00 EUR.

(6) Za določitev odškodnin se upošteva veljavni cenik za določitev in obračun odškodnin. V kolikor je s predpisi, ki urejajo ravnanje s stvarnim premoženjem občine, za določitev odškodnine obvezna posamična cenitev, se za določitev odškodnine upošteva opravljena cenitev.

(7) Izjemoma se za podelitev služnosti za izgradnjo baznih in drugih postaj mobilne telefonije odškodnina zaračunava periodično, za vsako leto trajanja služnosti posebej.

5. člen

Oprostitve plačila odškodnine oziroma nadomestila za uporabo oziroma obremenitev zemljišč:

Morebitne oprostitve ali znižanja najemnin oziroma zakupnin in odškodnin oziroma nadomestil za uporabo oziroma obremenitev zemljišč se izvajajo skladno z veljavno zakonodajo, o njih pa odloča županja ob sklenitvi pogodbe.

6. člen

Določitev najemnin in odškodnin oziroma nadomestil za namen oglaševanja:

V primerih, ko se na zemljiščih v lasti Občine Semič ustanavljajo stvarne pravice za namen oglaševanja ali se zemljišča, ki so v lasti Občine Semič, za namen oglaševanja oddajo v najem, se višina odškodnin oziroma nadomestil za ustanovitev stvarnih pravic oziroma višina najemnin ne obračuna po ceniku, ki je naveden v tem sklepu, pač pa na podlagi veljavnih predpisov, ki urejajo občinske takse v Občini Semič.

7. člen

Za izvajanje tega sklepa spadajo:

– v območje »Semič – ožje središče« zemljišča v poselitvenem območju, ki se nahajajo znotraj naslednjih enot urejanja prostora (EUP), ki so določene v izvedbenem in grafičnem delu Občinskega prostorskega načrta Občine Semič, sprejetega z Odlokom o občinskem prostorskem načrtu Občine Semič (Uradni list RS, št. 60/13, 105/15, 52/16): SEM-1, SEM-2, SEM-5, SEM-6, SEM-7, SEM-8, SEM-9, SEM-11, SEM-12, SEM-13, SEM-14, SEM-15, SEM-18, SEM-19 in SEM-28,

– v območje »Semič – obrobje« zemljišča v poselitvenem območju, ki se nahajajo ob naslednjih ulicah v naselju Semič: Sadinja vas, Pod magistralo, Pod proggo, Drage, Pod vrhom, Kolodvorska cesta, Srednje Gorenjce, Zgornje Gorenjce, Spodnje Gorenjce, K tajčbirtu, Kot, Pod Primožem, Srednja pot, Gaber, Smuška cesta, Stara gora, Anzlova gora, Trdinova pot, Cesta v bukovje, Vrtača, Coklovca in ne spadajo v enote urejanja prostora (EUP), navedene v predhodni alineji,

– v območje »Semič – Poslovno storitvena cona Vrtača« zemljišča v poselitvenem območju, ki se urejajo z Odlokom o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za proizvodno servisno cono Vrtača (Uradni list RS, št. 52/18),

– v območje »Semič – naselje Pot k Lebici« zemljišča v poselitvenem območju, ki se nahajajo ob ulici Pot k Lebici,

– v območje »Semič – naselje« vsa ostala zemljišča v poselitvenem območju v naselju Semič, ki niso uvrščena v prvo, drugo, tretjo in četrto alinejo tega člena,

– v območje »Črmošnjice – naselje« zemljišča v poselitvenem območju, ki se nahajajo v naselju Črmošnjice,

– v območje »Gače« zemljišča v poselitvenem območju, ki se nahajajo v območju, ki ga ureja Odlok o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu za počitniško naselje Gričice-Rog (Uradni list RS, št. 62/17).

Za vsa preostala zemljišča v poselitvenem območju, ki niso navedena v predhodnih alinejah tega člena, se odškodni-

na oziroma najemnina zaračunava po vrednostih, navedenih v tabelah iz 2. in 4. člena tega sklepa, ki so določene glede na naselje, h kateremu gravitirajo (Območje), v okviru katastrske občine, v kateri ležijo.

8. člen

V primerih, ko se zemljišča na območju smučišča Gače, ki so v lasti Občine Semič, dajejo v najem za izvajanje smučarsko rekreativne dejavnosti (za obdobje od 15. oktobra do 15. maja), se višina najemnine oziroma nadomestila določi na podlagi Pravilnika o merilih za določanje minimalne višine nadomestila uporabe zemljišča za smučanje (Uradni list RS, št. 92/04), v primeru oddaje predmetnih zemljišč v celoletni najem oziroma njihove obremenitve za potrebe izvajanja zimskih in letnih športov, športnih, gostinskih in drugih turističnih prireditev, za izvajanje gostinske ponudbe na prostem ter podobno, se višina najemnine oziroma nadomestila določi na podlagi posamične cenitve.

9. člen

Sklep o oblikovanju odškodnin in najemnin oziroma zakupnin za zemljišča v lasti Občine Semič stopi v veljavo naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

10. člen

Z uveljavitvijo tega sklepa preneha veljavnost Sklep o oblikovanju odškodnin in najemnin oziroma zakupnin za zemljišča v lasti Občine Semič, št. 007-05/2019-11 z dne 12. 7. 2023 (Uradni list RS, št. 78/23).

Št. 007-05/2019-14

Semič, dne 29. maja 2024

Županja
Občine Semič
Polona Kambič

SLOVENSKE KONJICE

1579. Sklep o začetku priprave tehnične posodobitve grafičnega prikaza namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta Občine Slovenske Konjice

Na podlagi 142. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21 – ZUreP-3) in 16. člena Statuta Občine Slovenske Konjice (Uradni list RS, št. 87/15, 12/16 – popravek, 69/17) je župan Občine Slovenske Konjice sprejel

S K L E P

o začetku priprave tehnične posodobitve grafičnega prikaza namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta Občine Slovenske Konjice

1. člen

S tem sklepom se prične samostojni postopek tehnične posodobitve grafičnega prikaza izvedbenega dela Občinskega prostorskega načrta Občine Slovenske Konjice, v nadaljevanju OPN Slovenske Konjice, ki ga je sprejel Občinski svet Občine Slovenske Konjice dne 11. 11. 2016 in je objavljen v Uradnem listu RS, št. 70/16 in 137/22, po postopku in na način, ki ga določa Zakon o urejanju prostora v 142. členu.

2. člen

S tehnično posodobitvijo občina zagotavlja ažurnost grafičnega dela OPN Slovenske Konjice, razen lokacijske preveritve, s katastrom nepremičnin.

3. člen

Tehnično posodobljen prostorski izvedbeni akt izdelata pooblaščen prostorski načrtovalec in pooblaščen inženir s področja geodezije, kot ju določajo predpisi, ki urejajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Tehnični posodobitvi se priloži izjava prostorskega načrtovalca in pooblaščenega inženirja s področja geodezije, s katero potrjuje, da so izpolnjene zahteve iz drugega odstavka 141. člena Zakona o urejanju prostora.

Prva tehnična posodobitev se izvede za celotno območje OPN Slovenske Konjice.

4. člen

Občina osnutek tehnično posodobljenega OPN Slovenske Konjice objavi v prostorskem informacijskem sistemu Občine Slovenske Konjice (www.slovenskekonjice.si). Javnosti se omogoči dajanje predlogov in pripomb na objavljeno gradivo v roku, ki ni krajši od 15 dni. Na podlagi pripomb javnosti občina pripravi predlog tehnično posodobljenega OPN Slovenske Konjice.

Občinski svet sprejme predlog tehnično posodobljenega OPN Slovenske Konjice s sklepom in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in prostorskem informacijskem sistemu občine ter ga posreduje v prostorski informacijski sistem Ministrstva za naravne vire in prostor Republike Slovenije.

5. člen

Ta sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in začne veljati z dnem objave.

Št. 4301-0027/2023

Slovenske Konjice, dne 30. maja 2024

Župan
Občine Slovenske Konjice
Darko Ratajc

TIŠINA
1580. Zaključni račun proračuna Občine Tišina za leto 2023

Na podlagi 98. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr. in 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US in 18/23 – ZDU-10 in 76/23) in 16. člena Statuta Občine Tišina (Uradni list RS št. 41/15 in 97/20) je Občinski svet Občine Tišina na 11. redni seji dne 30. 5. 2024 sprejel

**ZAKLJUČNI RAČUN
proračuna Občine Tišina za leto 2023**

1. člen

Sprejme se zaključni račun proračuna Občine Tišina za leto 2023. Zaključni račun proračuna Občine Tišina za leto 2023 sestavljata splošni in posebni del. V splošnem delu je podan podrobnejši prikaz predvidenih in realiziranih prihodkov in odhodkov oziroma prejemkov in izdatkov iz bilance prihodkov in odhodkov, računa finančnih terjatev in naložb ter računa financiranja, v posebnem delu pa prikaz predvidenih in realiziranih odhodkov in drugih izdatkov proračuna Občine Tišina za leto 2023. Sestavni del zaključnega računa je tudi načrt razvojnih programov, v katerem je podan prikaz podatkov o načrtovanih vrednostih posameznih projektov, njihovih spremembah tekom leta 2023 ter o njihovi realizaciji v tem letu.

2. člen

Proračun Občine Tišina za leto 2023 je bil realiziran v naslednjih zneskih:

V EUR-ih (brez centov)

KONTO	OPIS	Realizacija 2023
A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV		
	I. SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74)	10.098.886,90
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	3.881.076,93
70	DAVČNI PRIHODKI (700+703+704+706)	2.847.789,71

700	DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	2.688.463,00
703	DAVKI NA PREMOŽENJE	173.899,99
704	DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	21.426,72
706	DRUGI DAVKI	0,00
71	NEDAVČNI PRIHODKI (710+711+712+713+714)	1.033.287,22
710	UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKI OD PREMOŽENJA	173.590,98
711	TAKSE IN PRISTOJBINE	3.975,95
712	DENARNE KAZNI	721,13
713	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	698.554,15
714	DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	156.445,01
72	KAPITALSKI PRIHODKI (720+721+722)	56.709,79
720	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	0,00
721	PRIHODKI OD PRODAJE ZALOG	0,00
722	PRIHODKI OD PRODAJE ZEMLJIŠČ IN NEMATERIALNEGA PREMOŽENJA	56.709,79
73	PREJETE DONACIJE (730+731)	1.098,10
730	PREJETE DONACIJE IZ DOMAČIH VIROV	1.098,10
731	PREJETE DONACIJE IZ TUJINE	0,00
74	TRANSFERNI PRIHODKI	6.160.002,08
740	TRANSFERNI PRIHODKI IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	1.716.962,43
741	PREJETA SREDSTVA IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA IZ SREDSTEV PRORAČUNA EVROPSKE UNIJE	4.443.039,65
	II. SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	10.795.004,21
40	TEKOČI ODHODKI (400+401+402+403+409)	1.676.446,83
400	PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	492.497,58
401	PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST	78.643,69
402	IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	1.065.786,09
403	PLAČILA DOMAČIH OBRESTI	21.230,25
409	SREDSTVA, IZLOČENA V REZERVE	18.289,22
41	TEKOČI TRANSFERI (410+411+412+413)	1.832.762,97
410	SUBVENCije	259.743,81
411	TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	886.651,02
412	TRANSFERI NEPROFITNIM ORGANIZAC. IN USTANOVAM	179.952,88
413	DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERI	506.415,26
42	INVESTICIJSKI ODHODKI (420)	7.233.164,64
420	NAKUP IN GRADNJA OSNOVNIH SREDSTEV	7.233.164,64
43	INVESTICIJSKI TRANSFERI (430)	52.629,77
430	INVESTICIJSKI TRANSFERI	0,00
431	INVESTICIJSKI TRANSFERI PRAVNIM IN FIZ. OSEBAM	52.629,77
432	INVESTICIJSKI TRANSFERI PRORAČUNSKIM UPORABNIKOM	0,00

	III. PRORAČUNSKI PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ) (I.-II.) (SKUPAJ PRIHODKI MINUS SKUPAJ ODHODKI)	-696.117,31
B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB		
75	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV (750+751)	0,00
750	PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL	0,00
751	PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV	0,00
752	KUPNINE IZ NASLOVA PRIVATIZACIJE	0,00
44	V. DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV (440+441)	0,00
440	DANA POSOJILA	0,00
441	POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV	0,00
	VI. PREJETA MINUS DANA POSOJILA IN SPREMEMBE KAPITALSKIH DELEŽEV (IV.-V.)	0,00
	VII. SKUPNI PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ) PRIHODKI MINUS ODHODKI TER SALDO PREJETIH IN DANIH POSOJIL (I.+IV.) – (II.+V.)	0,00
C. RAČUN FINANCIRANJA		
50	VIII. ZADOLŽEVANJE (500)	590.000,00
500	DOMAČE ZADOLŽEVANJE	590.000,00
55	IX. ODPLAČILA DOLGA (550)	152.563,52
550	ODPLAČILA DOMAČEGA DOLGA	152.563,52
	IX. POVEČANJE (ZMANJŠANJE) SREDSTEV NA RAČUNIH (III.+VI.+X.) = (I.+IV.+VIII.) – (II.+V.+IX.)	-258.680,83
	X. NETO ZADOLŽEVANJE (VII.-VIII.)	437.436,48
	XI. NETO FINANCIRANJE (VI.+X.-IX.)	696.117,31
	STANJE SREDSTEV NA RAČUNIH DNE 31. 12. 2023 (kto 9009)	292.897,14

3. člen

Proračunski primanjkljaj Občine Tišina za leto 2023 je opredeljen v višini 258.680,83 EUR. Po evidentiranem proračunskem primanjkljaju tekočega leta ima občina še vedno evidentiran skupen presežek iz prejšnjih let po stanju dan 31. 12. 2023 v višini 292.897,14 EUR kateri se prenaša v leto 2024.

4. člen

Saldo sredstev proračunske rezerve na dan 31. 12. 2023 v višini 2.641,50 EUR se prenese med sredstva proračunske rezerve v leto 2024.

5. člen

Zaključni račun proračuna Občine Tišina za leto 2023 se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Splošni in posebni del, realizacija načrta razvojnih programov ter dodatne obrazložitve s prilogami, se objavijo na spletni strani Občine Tišina.

Št. 007-0013/2024-1
Tišina, dne 31. maja 2024

Župan
Občine Tišina
Franc Horvat

1581. Sklep o soglasju k določitvi cene storitve pomoči družini na domu in določitvi subvencioniranja cene storitve pomoči družini na domu od 1. 4. 2024 dalje

Na podlagi 99. in 101. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 196/21, 82/23 in 84/24 – ZDOsk), 38. člena Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 87/06, 127/06, 8/07, 51/08, 5/09 in 6/12) in 16. člena Statuta Občine Tišina (Uradni list RS, št. 41/15 in 97/20) je Občinski svet Občine Tišina na 11. redni seji dne 30. 5. 2024 sprejel

SKLEP

o soglasju k določitvi cene storitve pomoči družini na domu in določitvi subvencioniranja cene storitve pomoči družini na domu od 1. 4. 2024 dalje

1. člen

Občinski svet Občine Tišina soglaša, da bo ekonomska cena storitve pomoči družini na domu od 1. 4. 2024 dalje znašala:

- od ponedeljka do sobote 31,41 EUR na uro. V ekonomsko ceno so vključeni stroški storitve pomoči na domu do uporabnika storitve (stroški neposredne socialne oskrbe) v višini 25,75 EUR na uro in stroški strokovnega vodenja v višini 5,66 EUR na uro;
- za nedeljo in za dan z zakonom določenim kot dela prost dan 36,81 EUR na uro. V ekonomsko ceno so vključeni stroški storitve pomoči na domu do uporabnika storitve (stroški neposredne socialne oskrbe) v višini 31,15 EUR na uro in stroški strokovnega vodenja v višini 5,66 EUR na uro.

2. člen

Kot osnova za plačilo cene storitve do upravičencev storitve Pomoč družini na domu se določi cena:

- v višini 12,87 EUR za efektivno uro od ponedeljka do sobote. Razlika do polne cene storitve 31,41 EUR, se krije iz subvencije iz proračuna RS (Zavod za zaposlovanje iz programa javnih del) v višini 0 EUR, iz subvencije Občine Tišina v višini 12,88 EUR za neposredno socialno oskrbo (50 %) in subvencijo v višini 5,66 EUR za stroške vodenja in jo bo pokrivala iz sredstev občinskega proračuna na področju socialnega varstva;
- v višini 15,58 EUR za efektivno uro za nedeljo in za dan z zakonom določenim kot dela prost dan. Razlika do polne cene storitve 36,81 EUR, se krije iz subvencije iz proračuna RS (Zavod za zaposlovanje iz programa javnih del) v višini 0 EUR, iz subvencije Občine Tišina v višini 15,57 EUR za neposredno socialno oskrbo (50 %) in subvencijo v višini 5,66 EUR za stroške vodenja in jo bo pokrivala iz sredstev občinskega proračuna na področju socialnega varstva.

3. člen

Domu starejših Rakičan se bodo sredstva za izvajanje storitve pomoči družini na domu nakazovala mesečno, na podlagi posebej sklenjene pogodbe.

4. člen

Sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. aprila 2024 dalje.

Z veljavnostjo tega sklepa preneha veljati Sklep o soglasju k določitvi cene storitve pomoči družini na domu in določitvi subvencioniranja cene storitve pomoči družini na domu za obdobje od 1. 4. 2023 dalje (Uradni list RS, št. 49/23).

Št. 007-0016/2024-1
Tišina, dne 31. maja 2024

Župan
Občine Tišina
Franc Horvat

VSEBINA

DRŽAVNI ZBOR		OBČINE		
1557.	Zakon o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS)	4285		
1558.	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1C)	4287		
1559.	Zakon o spremembah Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2027 (ZFSŠ127-A)	4293		
1560.	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mladinskih svetih (ZMS-B)	4294		
1561.	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-E)	4295		
1562.	Resolucija o nacionalnem programu varstva potrošnikov 2024–2029 (ReNPVP24–29)	4300		
PREDSEDNICA REPUBLIKE				
1563.	Ukaz o odpoklicu izredne in pooblaščenega veleposlanice Republike Slovenije v Češki republiki	4339		
1564.	Ukaz o postavitvi izrednega in pooblaščenega veleposlanika Republike Slovenije v Češki republiki	4339		
1565.	Poziv za zbiranje predlogov možnih kandidatov za dva člana Sodnega sveta	4339		
MINISTRSTVA				
1566.	Pravilnik o obračunu delitve prihodkov od prodaje enotnih vozovnic	4339		
1567.	Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami	4340		
DRŽAVNA VOLILNA KOMISIJA				
1568.	Sklep o razrešitvi in imenovanju v okrajni volilni komisiji 5003 – Celje 2	4342		
DRUGI DRŽAVNI ORGANI IN ORGANIZACIJE				
1569.	Obvestilo o veljavnosti sedmega in osmega dodatka k enajsti izdaji Evropske farmakopeje in dvanajste izdaje Evropske farmakopeje ter o ukinitvi splošnega poglavja Zdravila za gensko zdravljenje za uporabo v humani medicini (5.14) iz Evropske farmakopeje	4342		
			KAMNIK	
			1570. Odlok o rebalansu proračuna Občine Kamnik za leto 2024	4344
			NOVA GORICA	
			1571. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o gospodarskih javnih službah v Mestni občini Nova Gorica	4345
			1572. Sklep o razveljavitvi Sklepa o začetku priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta Kamnolom SIA v Solkanu	4345
			1573. Sklep o potrditvi predlaganih cen storitev obveznih gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki	4345
			1574. Sklep o podelitvi priznanj Mestne občine Nova Gorica v letu 2024	4346
			SEMIČ	
			1575. Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Občini Semič	4346
			1576. Pravilnik o načinu oddajanja športnih objektov in površin za šport v uporabo v Občini Semič	4354
			1577. Pravilnik o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Semič	4356
			1578. Sklep o oblikovanju odškodnin in najemnin oziroma zakupnin za zemljišča v lasti Občine Semič	4359
			SLOVENSKE KONJICE	
			1579. Sklep o začetku priprave tehnične posodobitve grafičnega prikaza namenske rabe prostora Občinskega prostorskega načrta Občine Slovenske Konjice	4361
			TIŠINA	
			1580. Zaključni račun proračuna Občine Tišina za leto 2023	4362
			1581. Sklep o soglasju k določitvi cene storitve pomoči družini na domu in določitvi subvencioniranja cene storitve pomoči družini na domu od 1. 4. 2024 dalje	4363

